

ALMANAH BISERICESC 2008

Tipărit cu binecuvântarea
Prea Sfințitului Părinte
† DR. AMBROZIE
Episcopul Giurgiului

EPISCOPIA GIURGIULUI

PREA FERICITUL PĂRINTE

† DR. DANIEL

PATRIARHUL
BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

PREA SFINȚITUL PĂRINTE
† DR. AMBROSIE
EPISCOPUL GIURGIULUI

I.
PASTORALIE
a|
MISIUNE

PASTORALA LA ÎNVIEREA DOMNULUI 2007

*Iubitului nostru cler, cinului monahal și dreptmăritorilor creștini
din cuprinsul Episcopiei Giurgiului har, milă și pace de la Dumnezeu
Tatăl, iar de la Noi, arhieresci binecuvântări*

„Nu va mai putea încă stăpânirea morții cu puterea să țină pe oameni, că Hristos s-a pogorât, sfărâmând și stricând stăpânirile ei. Legat este iadul. Proorocii cu un glas se bucură, zicând celor ce erau în credință: Sosit-a Mântuitorul! Ieșiți, credincioșilor, la Înviere!”.

Condacul Învierii, glas 7

**Iubiți slujitori ai sfintelor altare din cuprinsul eparhiei,
binecuvântați frați creștini și surori în Hristos Iisus Domnul nostru!**

Astăzi, în ziua Învierii Sale din morți, Hristos ne adresează această chemare sfântă, ca părăsind cele vechi ale vieții noastre supuse păcatului și morții să ieșim la Înviere pentru a ne înnoi și a primi biruința pe care o aduce aceasta în viața fiecăruia. Care este puterea Învierii în viața noastră? Acea că nu mai murim, că moartea a fost biruită și puterea Mântuitorului s-a revărsat peste întreaga fire. Acesta este sensul întrebării rostite de Sfântul Apostol Pavel cuvântând despre Înviere: „Unde-ți este, moarte, biruința ta? Unde-ți este, moarte, boldul tău?” (I Cor. 15,55) Aceasta este și bucuria care se face în cer și pe pământ, pentru că Dumnezeu este iubire, iubirea este comuniune și comuniunea este viață veșnică, continuitate. De aceea „se face bucurie înaintea îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos care se pocăiește” (Lc. 15,10), pentru că cel care se întoarce către El trăiește veșnic această comuniune a iubirii Sale. Cu atât mai mult se face bucurie în cer acum când toată lumea este smulsă din mâinile diavolului. Astăzi se bucură îngerii, astăzi se veselesc arhanghelii, pentru că

omenirea prime^ote deplin iubirea lui Dumnezeu prin Jertfa iubitoare a Fiului Său. Învierea este darul pe care l-am primit noi de la Hristos ^oi mulțumirea este ob^otească în cer ^oi pe pământ pentru că Stăpânul cerului ^oi al nostru nu se ru^oinează a prăznuii împreună cu noi. Iar Hristos Însu^oi mărturise^ote „*cu dor am dorit să mănânc aceste Pa^oti cu voi*” (Lc. 22,15) ^oi dacă a dorit să prăznuiască împreună cu noi Pa^otile, atunci negre^oit a dorit să prăznuiască ^oi Învierea.

Această slăvită sărbătoare este a tuturor după cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur: „*Nimeni dintre cei săraci să nu se întristeze din pricina sărăciei sale, pentru că praznicul acesta este duhovnicesc. Nimeni dintre cei bogați să nu se mândrească cu bogăția, pentru că bogăția nu poate spori cu nimic bucuria acestui praznic*”¹. Ceea ce trebuie să înțelegem este că darul de care suntem chemați să ne împărtă^oim, Învierea Domnului, se dă tuturor deopotrivă ^oi că primim această bucurie potrivit efortului duhovnicesc pe care fiecare l-a săvâr^oit în perioada Postului. Dacă sufletul nostru s-a limpezit prin post ^oi rugăciune, dacă trupul l-am supus schimbării prin metanie, dacă fiecare ^oi-a mărturisit cu căință neputințele ^oi păcatele pentru a se întări suflete^ote, atunci Hristos ne cheamă la masa comuniunii ^oi a bucuriei. Chiar dacă nu am făcut nimic din acestea/sau nu le-am împlinit deplin, Hristos, cu iubirea Sa covâr^oitoare, ne cheamă la aceea^oi bucurie, iară ^oi iară, cu nădejdea că vom înțelege într-o zi Jertfa Sa plină de dragoste „*pentru noi ^oi pentru a noastră mântuire*”.

Adevărul Învierii este descoperit tuturor, chiar dacă uneori nu avem puterea să-l transpunem ^oi să-l integrăm vieții noastre, să ne luminăm cu înțelegerea lui în imediata noastră existență. Fără Înviere nu puteam accede la relația deplină de comuniune ^oi iubire cu Dumnezeu, nu putem primi în viața noastră harul, puterea ^oi ajutorul Lui. Cu cât ne îndepărtăm de Înviere simțim că slăbim în relația cu Hristos, că pierdem puterea de a viețui deplin, că firea materială a existenței noastre în lume ne copleșe^ote prin greutatea ^oi povara ei, prin suferința pe care o trăia creația înainte de Înviere „*făptura suspină cu suspinuri negrăite*” (Rom. 8,22). În zilele noastre resimțim această povară, această suferință, nelini^ote ^oi tulburare a ordinii pentru că ne îndepărtăm de „*lumina lui Hristos care luminează tuturor*”, ne îndepărtăm de izvorul puterii dumnezeie^oti pe care îl înlocuim cu o putere relativă, redusă la această lume. Cine nu recunoa^ote pe

Creatorul cerului și al pământului, Cel care prin Înviere restaurează toată zidirea, inclusiv pe om, răscumpărându-l din moarte și redându-i chipul cel dintru început, nu recunoaște nici puterea lui Dumnezeu, nici lucrarea Sa sfințitoare care se săvârșește permanent peste întreaga lume și omenire.

Astfel putem înțelege multe din frământările vremurilor noastre. Natura se răzvrățește pentru că dorința omului de a o exploata depășește limitele nevoilor sale căzând în păcatul lăcomiei, producând dezechilibrele naturale pe care le trăim: inundații, încălzirea excesivă a planetei, subțierea stratului de ozon care creează pericolul radițiilor, tsunami, alunecările de teren și altele. Relațiile interumane se degradează din cauza „iubirii de stăpânire”, după cum ne arată rugăciunea Sfântului Efrem Sirul pe care o rostim în toată perioada Postului Mare. Ne îndepărtăm de iubirea adevărată fie prin dorința de stăpânire directă a acestei lumi materiale, a pământului sau bunurilor materiale, care considerăm că ni se cuvin, uitând că pe toate trebuie să le luăm cu mulțumire pentru că sunt creația lui Dumnezeu, fie prin dorința de a-l stăpâni pe celălalt, uitând că este aceeași făptură zidită de Dumnezeu și că suntem deopotrivă frați și în această lume și în viața cea viitoare.

Cum putem să readucem echilibrul vieții noastre? Cum putem să păstrăm această lume și pe noi departe de pericolele care ne așteaptă? Prin primirea lui Hristos în viața noastră, nu numai ca Persoană care a murit și a înviat pentru noi, pe care să-L privim sau să-L contemplăm de la distanță, ci pe care să-L trăim launtric. În lumea în care ne comparăm existența cu a celui alt, Hristos nu se compară cu noi ci reface modelul desăvârșit al omului, fiind El însuși Om. Numai după acest model și reper al vieții noastre putem să ne călăuzim în realizarea propriei noastre vieți. Demnitatea pe care ne-o redă Hristos prin Înviere este măsura existenței noastre. De aceea, în contextul integrării europene, pe care țara noastră a realizat-o la începutul acestui an, standardul cel mai important nu este cel al nivelului economic, ci al demnității pe care o împlinim după modelul lui Hristos ca ființe și ca țară creștină. Nici o Uniune și nici o convingere sau ideologie nu poate să ne schimbe demnitatea pe care Hristos ne-a încredințat-o, dar pentru a o împlini trebuie să fim responsabili pentru viața noastră, pentru relația cu semenii noștri, mai ales, pentru relația

cu Hristos. Credința în Hristos și în Învierea Sa și tradițiile noastre care vin dintr-o spiritualitate profund ortodoxă pot fi cea mai importantă bogăție pe care poporul nostru poate și trebuie să o poarte în Uniunea Europeană, pe lângă celelalte bunuri spirituale și materiale pe care dorim să le împărtășim cu ceilalți. Statornicia, puterea spirituală, stabilitatea, creativitatea, morala și virtuțile în general, sunt tot atâtea daruri pe care trebuie să le cultivăm în viața noastră și pe care trebuie să le încredințăm și altora. Mai întâi copiilor, fiilor și fiicelor noastre care trăiesc vremuri de încercări, de tulburare, de dezorientare spirituală și materială. Cum poate trăi un copil pe care dumnezevoastră, mamele și bunicile zilelor noastre, îl învățați să-și împreuneze mâinile pentru a se ruga lui Dumnezeu în fața icoanelor, atunci când semenii ai noștri vor să scoată din viața lor nu numai icoanele, ci și prezența lui Hristos din oală? Sau cum va rezista îndoelii credinței sale un tânăr care se formează pentru viață, atunci când i se pun în față imagini și afirmații false legate de viața lui Hristos, așa cum sunt cele cuprinse în *Codul lui Da Vinci*, *Evanghelia după Iuda*, în piesa de teatru *Evangheliști* sau în documentarul legat de mormântul lui Hristos? Numai prin credință și statornicie în viața noastră, călăuzită de roadele Învierii: „dragostea, bucuria, pacea, îndelunga-răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția” (Gal. 5,22-23). Iată, iubii credincioși, de ce trebuie să rămânem ancorati în realitatea Învierii și a credinței că Hristos a Înviat cu adevărat. Au vrut și atunci, în zilele Învierii să ascundă acest adevăr cei care au dat bani străjerilor care păzeau mormântul pentru a răspândi minciuna că ucenicii l-au furat pe Hristos. Tăgăduirea acestui adevăr a continuat totdeauna în istoria noastră de două mii de ani și nu încetează să se arate până în zilele noastre sub formele acestea înelătoare și mincinoase care, chiar dacă nu schimbă credința noastră, pot strecura îndoeli celor care nu sunt deplin credincioși, celor care sunt în proces de formare, copiii și tinerii noștri, celor care maturi fiind nu au ajuns la statornicia credinței ca temei al vieții lor. Iată de ce este o vreme a contemplării acestui Adevăr și este o vreme a acțiunii. În aceste timpuri chemarea de „a ieși, la Înviere” este mai actuală ca oricând. Este chemarea pe care a adresat-o Hristos mai înainte de Înviere lui Lazăr, prietenul său, pentru a ne arăta, dacă mai era nevoie, că Învierea este posibilă, este realizabilă, este reală,

chiar dacã materia este supusã stricãciunii. Dacã Lazãr a rãspuns acestei chemãri în starea în care se afla, cu atãt mai mult trebuie sã rãspundem astãzi noi, cei care suntem vii, dar pentru care moartea spiritualã devine un pericol din ce în ce mai prezent în viaþa noastrã. Dacã „*Hristos a înviat, cu moartea pe moarte cãlcând*”, calea vieþii noastre se îndreaptã spre înviere, a^oa cum poetul *Liviu Turcea*, înþelegãnd ce reprezintã moartea de dupã moarte ^oi Învierea lui Hristos, spunea: „*tu nu vei mai muri niciodatã!*”

Aceasta este bucuria pe care Hristos a fãcut-o întregii lumi ^oi de care se bucurã împreunã cu noi ^oi îngerii din cer, refacerea comuniunii ^oi a legãturii de iubire cu Dumnezeu ^oi cu semenii, pentru cã El nu este un Dumnezeu al morþilor ci al celor vii. Adevãrul Învierii ne face liberi fiindcã teama de moarte nu mai existã pentru cel ce crede în Hristos cel Înviat, întunericul este rãpus de luminã, diavolul, care voia sã ia sub stãpânire ^oi sã înrobeascã omenirea, este biruit. Pentru aceasta, cei ce ascultã ^oi urmeazã chemarea „*veniþi de primiþi luminã!*” au pãrãsit calea pãcatului, a întunericului morþii ^oi se bucurã de Înviere.

Iubiþi fii ^oi fiice duhovnice^oti,

Sã primim cu credinþã, cu evlavie ^oi cu fricã de Dumnezeu nespusa bucurie a Învierii Domnului, bucurie pe care sã o pãstrãm în sufletele noastre, nu numai în Sãptãmâna Luminatã, ci tot anul ^oi chiar în toatã viaþa noastrã. Putem face aceasta „*ie^oind la Înviere*” în fiecare duminicã ^oi sãrbãtoare prin participarea la Sfânta Liturghie, arãtând cã suntem cre^otini ai învierii nu numai astãzi ci în toatã vremea vieþii noastre, pentru a fi ^oi în ve^onicie fii ai Învierii. Dacã mai sunt ezitãri în viaþa noastrã, dacã continuãm sã lãsãm loc pãcatului în con^otiinþa noastrã, dacã nu am sãvâr^oit întotdeauna binele, sã ne gãndim cã Hristos continuã sã ne cheme la viaþa de iubire, de comuniune cu El, dar ^oi cu semenii no^otri. Dacã Hristos ne întinde mâna Sa în ajutor ^oi revarsã puterea Sa sfinþitoare de fiecare datã când ne aflãm în necaz ^oi în strãmtorare, când suntem în suferinþã ^oi în boalã ^oi ne întãre^ote, sã credem cu adevãrat cã fãrã lucrarea ^oi harul lui Dumnezeu nu putem face nimic! Tendinþele noastre personale sau sociale de a deveni autonomi faþã de Dumnezeu ne demonstreazã de fiecare datã cã El este cel prin care „*toate s-au fãcut; ^oi fãrã El*”

nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut." (In.1,3). Astfel, existența noastră nu mai este înțeleasă în afara lui Dumnezeu, ci împreună cu El, nu numai pentru viețuirea în această lume, ci pentru veșnicie.

Întru zidirea unei vieți adevărate și mântuitoare Vă îndemn, iubitorilor, să păstrați credința cea adevărată păzindu-vă sufletele și cugetele curate prin Taina Spovedaniei, îndreptându-vă viața asemenea florilor după lumină, nu numai după cea a soarelui, ci mai ales după lumina Învierii lui Hristos. Din lumina și dragostea aceasta să dăruși celor care vă sunt aproape, fiilor și fiicelor, fraților și surorilor, soților și soțiilor, părinților și rudelor, celui străin, gol, flămând și însetat, pentru ca Hristos să Vă dăruiască. Creșterea și educația copiilor cu valorile spirituale pe care și noi le-am primit de la moșii și strămoșii noștri iubitori de credință, de neam și de țară, implinatori ai Evangheliei în duhul păcii, al bunăvoinței, al înțelegerii, al înțelepciunii, al îndelungatei răbdări și mai ales al iubirii. Lăsați în acest ceas înfrustrările și gândurile de viață care Vă copleșesc și faceți din Învieria lui Hristos temei neclintit al vieții care să Vă aducă bucurie de viață veșnică și mântuire.

Darul Învierii să reverse în viața fiecăruia belșug de lumină care să lumineze calea dragostei de Hristos și a dragostei frățoșii. Vă întâmpin pe toți cu creștinul salut: **HRISTOS A ÎNVIAT!**

**Al vostru pururea rugător și împreună cu toți mulțumitor
lui Dumnezeu pentru darul desăvârșit al bucuriei Învierii
pe care astăzi o trăim,**

† A M B R O Z I E

Episcopul Giurgiului

Note bibliografice

¹ Episcopul **Nicodim**, *Predici la Postul Mare*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București 2005, p.318

PASTORALA LA NA^aTEREA DOMNULUI 2007

*Iubitului nostru cler, cinului monahal și drept-credincioșilor creștini,
har și pace de la Dumnezeu, iar de la Noi arhierescă binecuvântare*

**„Nu vă temeți. Căci, iată, vă binevestesc vouă
bucurie mare, care va fi peste tot poporul.
Că vi s-a născut azi Mântuitor, care este
Hristos Domnul .“
(Luca 2. 10 - 11)**

**Iubiți slujitori ai sfintelor altare din cuprinsul eparhiei,
binecuvântați frați creștini și surori în Hristos Iisus Domnul nostru!**

Cu emoție sfântă mă adresez dumneavoastră în aceste zile de bucurie duhovnicească, în care întreaga lume creștină sărbătorește Nașterea Domnului. Viața Bisericii este, într-adevăr, o sărbătoare, pentru că temelia ei stă în întruparea Fiului lui Dumnezeu, Cel din veci născut, pentru ca noi să nu rămănem în întunericul păcatului și în umbra morții, ci să ne înălțăm treaptă cu treaptă spre lumina cea neapropiată a Dumnezeirii. Timpul nu mai este doar o simplă curgere, ci el este transformat în mărturie perpetuă a sfințeniei. În fiecare zi ne prăznuim sfinții, în fiecare ceas aducem laudă Părintelui nostru Cel ceresc, în fiecare clipă ne apropiem de cei ce sunt bineplăcuți lui Dumnezeu. Postul ce tocmai s-a încheiat ne-a pregătit pentru primirea Pruncului din Betleem, Mesia vestit de proroci și așteptat de întreaga lume. Ne-am rugat împreună, ne-am curățit sufletele și trupurile pentru ca nu cumva înălțătorul ceas al Nașterii să ne afle nepregătiți, iar darurile dumnezeiești să fie luate de la noi. În aceste momente de intensă bucurie, fiecare dintre noi renaște și se împărtășește de strălucirea Celui pe care Tatăl, în marea Sa iubire de oameni, L-a trimis în lume pentru a noastră mântuire (Ioan 3. 16). Pentru o clipă, toți am redevenit copii, ne-am

amintit de iernile fericite în care puritatea sufletelor concura albul imaculat al zăpezii, de tăcerea reculeasă a naturii aflată în a^oteptarea izbăvirii de tirania frigului, de jocurile nevinovate pe care doar copilăria le ^otia, de mirosul bradului ^oi al cozonacului. Neînþelegerile, supărările ^oi tot ceea ce întunecă orizontul vieþii noastre au fost date uitării, pentru ca sufletele să ni se umple de bucuria Na^oterii Mântuitorului Iisus Hristos.

Prea cucernici părinþi, iubii fraþi ^oi surori în Domnul!

Sărbătoarea Na^oterii Domnului, Crăciunul, a^oa cum îl nume^ote poporul de veacuri, este începutul mântuirii noastre. În ieslea săracă din Betleemul Iudeii ni S-a născut Mântuitor ^oi Domn, a cărui slavă ^oi dragoste strălucesc mai presus decât toate bogăþiile lumii acesteia. Urmând firul celor istorisite de Sfântul Apostol ^oi Evanghelist Luca, ne-am alăturat magilor care, călăuzii de stea, au străbătut cale îndelungată pentru a aduce aur, smirnă ^oi tămâie *Împăratului Slavei* (Ps. 23, 7 - 10). Au găsit, oare, palate ^oi bogăþii? Au aflat, oare, slava lumii acesteia? Nicidecum! Ieslea animalelor a fost adăpostul familiei sfinte, păstorii le-au fost păzitori, pe^otera locuinþă ^oi cerul înstelat, acoperământ. Astfel s-a împlinit proorocia lui Miheia: „^ai tu, Betleeme Efrata, de^oi e^oti mic între miile lui Iuda, din tine va ie^oi Stăpânitor peste Israel, iar obâr^oia Lui este dintru început, din zilele ve^oniciei” (Miheia 5, 1).

Dar nu de cinstea cea lumească se bucura Dumnezeuiescul Prunc, ci de lauda întregii creaþii, de cântările îngerilor ^oi de vibraþia plină de dragoste ^oi recunoștinþă a naturii (Luca 2, 14). Fiul lui Dumnezeu S-a făcut asemenea nouă, smerindu-se pe Sine (Fil. 2, 8), pentru ca robia păcatului ^oi a morþii să nu mai þină firea noastră, iar lumina Dumnezeirii să ni se arate în toată plinătatea sa. „Dumnezeu S-a făcut om, pentru ca omul să se îndumnezeiască” ne învaþă Sfinþii Părinþi, iar în această afirmaþie rezidă fundamentul credinþei ^oi al mântuirii noastre. Adam a fost chemat la asemănarea cu Tatăl ceresc, însă neascultarea a fost mult mai tentantă. Nici o clipă nu s-a gândit că neascultarea îl va înstrăina de Părintele său, niciun moment nu a cugetat la semnificaþia ultimă a poruncii pe care Creatorul său i-o dăduse în Rai. Căzut din har ^oi alungat din grădina Raiului, el ^oi-a petrecut viaþa într-o lume ostilă, care nu l-a mai recunoscut ca stăpân, care a refuzat să-l mai înþeleagă ^oi să i se ofere cu toată dragostea. Apăsat de greutatea păcatului, omul cel vechi a traversat istoria, marcând-o cu nostalgia Paradisului pierdut, cu

întunericul păcatului ^oi cu durerea morții. Îndepărtarea a început să-l apese tot mai tare, lăsându-se purtat de propria-i jale, până într-acolo încât strălucirea chipului său a încetat să se mai arate în afară, rămânând închisă în străfundul sufletului, împreună cu lumina firavă a speranței. Cu toate acestea, el nu a încetat să fie fiul Tatălui său, chiar dacă un fiu rătăcitor.

În marea Sa iubire de oameni, Dumnezeu nu ^oi-a lăsat creația să se cufunde cu totul în această stare, ci i-a sădit nădejdea izbăvirii (Facere 3, 15), astfel că, „*la plinirea vremii*” (Galateni 4, 4), a trimis pe Fiul Său în lume, pentru ca Acesta să ne readucă pe calea dreptății. „*Firea noastră cea slăbită* - spune Sfântul Grigorie de Nyssa - *avea, într-adevăr, nevoie de doctor, omul căzut [...] a^otepta pe Cel ce va întinde mâna, cel ce-^oi pierduse viața a^otepta pe Dătătorul ei, cel ce se depărtase de p^ortă^oia binelui avea nevoie de îndrumătorul care să-l readucă de unde plecase, tânjea după lumină cel ce zăcea în întuneric, cel căzut în robie ^oi a^otepta izbăvitorul, cel legat a^otepta pe Cel care să-l dezlege, cel din jugul sclaviei, pe eliberatorul său.*” Cât de mare este dragostea lui Dumnezeu pentru fiii Săi! Cât de covârșitoare este Taina Întrupării Fiului! El se face om asemenea nouă, afară de păcat ^oi ne readuce la plinătatea comuniunii cu Tatăl.

Iată, a^oadar, motivul bucuriei noastre de Crăciun. Păcatul ^oi moartea nu mai au putere, întreaga ființă ne este transfigurată, recăpătându-^oi luminozitatea chipului primit la creație. Între om ^oi Dumnezeu reîncepe dialogul întrerupt în grădina Raiului. „*Veniți să ne bucurăm întru Domnul* - ne îndeamnă una din frumoasele cântări ale Slujbei Crăciunului - *povestind taina ce este de fașă. Zidul cel despărțitor acum cade, sabia cea de foc se îndepărtează, heruvimul nu mai păzește pomul vieții, iar eu mă împ^ortă^oesc de dulceața din rai, de la care m-am îndepărtat prin neascultare*” (Stihira 1 de la Vecernia sărbătorii Na^oterii Domnului). Lumea redevine, astfel, spațiul mântuirii noastre, darul bogat al Sfintei Treimi către noi, merit nu doar să ni se supună, ci să ne fie ^oi sprijin pe cărările mântuirii. De aceea, Na^oterea Domnului este sărbătoarea luminii. A^oa cum întunericul se împră^otie la răsăritul soarelui, tot astfel negura robiei păcatului se îndepărtează la vederea Soarelui celui Neapus - Hristos, Domnul nostru. În această lumină toți rena^otem, devenim fii ai lui Dumnezeu prin har, bucurându-ne de darurile neprețuite al mântuirii ^oi vieții ve^onice. „*Harul*

lui Dumnezeu- ne spune Sfântul Ioan Gură de Aur - ne conduce viața la binele nesfârșit Acest har ne-a adus viața fără de sfârșit, ca o de aici să aflăm bogăția lui. Căci, pe când păcatul ne-a scos din viața prezentă, harul, venind, ne-a hărăzit viața cea veșnică, fără de moarte. Însă cauza tuturor acestor bunătăți destinate nouă este Hristos. Deci, nu te îndoie de viața veșnică atâta vreme cât ai dreptatea - Hristos, fiindcă dreptatea este mai mare ca viața; ea este, a o zicând, mama vieții ."

Iubiți fii duhovnicești!

Anul ce se apropie de sfârșit a fost unul plin de schimbări pentru Biserica noastră. Odată cu intrarea României în Uniunea Europeană, cerințele au crescut simțitor. Facem parte acum dintr-o familie mare, foarte diversificată din toate punctele de vedere, fapt care ne obligă o pe noi să ne afirmăm pe de-o parte identitatea, iar pe de altă parte ne impune aderarea la setul de valori ale Uniunii. Acest ultim aspect nu implică, însă, o renunțare la propria conștiință, de români binecredincioși, profund legați de învățătura Ortodoxiei. Dimpotrivă! Avem astăzi, mai mult ca oricând, misiunea de a propovădui dreapta credință unei lumi care, în avântul său, a uitat că fundamentele Europei sunt creștine. Secularizarea, consumismul, tendința de a șterge granițele de orice fel sunt astăzi tot atâtea realități evidente ale societății contemporane. Într-un asemenea context, dreapta credință este singura soluție pentru a evita căderea într-o stare de nepăsare față de valorile creștine. Cuvântul nostru trebuie să fie mai puternic ca niciodată, mintea trebuie să stea trează în fața tuturor provocărilor ce ne vin din afara lumii europene sau din interiorul ei. Mai presus de toate, însă, exemplul vieții noastre trebuie să fie principalul argument în favoarea susținerii unui Creștinism activ în toate sferile societății actuale. Se cuvine ca unei lumi tot mai grăbite, să amintim cuvintele Sfântului Apostol o Evanghelist Ioan: *La început era Cuvântul o Cuvântul era la Dumnezeu o Dumnezeu era Cuvântul. Toate prin El s-au făcut o fără de El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut Întru El era viața o viața era lumina oamenilor. o lumina luminează în întineric o întinericul nu a cuprins-o* (Ioan 1, 1 - 5). Doar în Hristos putem trăi cu adevărat, doar în El ne putem mișca, doar în El putem exista. Nimic din această lume nu s-a făcut fără purtarea de grijă a Sfintei Treimi o toate ne sunt date spre folos, dar o spre mustrare o îndreptare. Ne bucurăm de toate binefacerile tehnologiei, dar prețul

este uria^o: întreaga lume î^oi schimbă înfă^oșiarea, aerul pe care îl respirăm este din ce în ce mai puțin suportabil, căldura ^oi frigul ne cople^oesc, apele se revarsă ^oi nimeni nu le mai poate stăvili furia, pădurile î^oi reduc suprafața lăsând locul colo^oilor de beton ^oi sticlă. Forța gândirii ^oi exprimării a fost dusă la extrem, iar vechile învă^oături despre o viață lini^otită, cinstită, închinată lui Dumnezeu sunt considerate astăzi ca fiind de domeniul trecutului. Libertatea în Hristos Domnul a fost înlocuită de libertinajul lipsit de perspectivă, frumuse^oea ^oi buna cuviin^oță au lăsat locul unor forme artificiale, a căror principală caracteristică o reprezintă for^oșarea tuturor limitelor. În numele unei pretinse libertă^oți, suntem nevoi^oți astăzi să acceptăm lucruri pe care părin^oții no^otri nici nu le-ar fi conceput. În numele aceleia^oi libertă^oți, însă, cuvântul Bisericii a fost de multe ori trecut în plan secundar sau izolat, pentru ca adevărul să nu iasă la iveală în fața unei lumi tot mai străine de Dumnezeu. Mul^oți se consideră astăzi adevărate modele ori întruchipări ale sfin^oteniei ^oi nu puținii sunt aceia care promovează false credin^oțe, uitând că „*nu tot cel ce zice: Doamne, Doamne, va intra în împără^oția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu Celui din Ceruri*” (Matei 7, 21). Curente religioase confuze vin să ne înve^oșe ceea ce consideră ele că este dreapta credin^oță, să ne arate „adevărul”, să ne vorbească despre „Domnul Iisus Cel adevărat” ^oi despre viața Sa, dar se pierde din vedere faptul că pe aceste meleaguri cre^otinismul dăinuie de două mii de ani, timp în care nimeni nu ne-a putut abate de la credin^oța mo^oșilor ^oi strămo^oșilor no^otri. În fața uneori asemenea provocări se cuvine să *stăm bine, să stăm cu frică* ^oi să luăm aminte la *Cel Care pentru noi, oamenii ^oi pentru a noastră mântuire S-a intrupat de la Duhul Sfânt ^oi din Maria Fecioara ^oi S-a făcut om.*

În aceste vremuri tulburi, Biserica noastră ^oi-a pierdut păstorul care, mai bine de douăzeci de ani, a condus corabia mântuirii neamului. Moartea Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist a umplut de tristețe inimile milioaneilor de credincio^oi ^oi a lăsat în sufletele tuturor durerea despăr^oțirii de părintele duhovnicesc. După trecerea sa la Domnul, a rămas o Biserică puternică, capabilă să înfrunte cu tărie acest prezent atât de tumultos. ^ai înfiin^oșarea Episcopiei Giurgiului a fost dorin^oța Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, care a vegheat *în toată vremea ^oi în tot ceasul* ca pe aceste meleaguri dreapta credin^oță să rămână statornică ^oi să dea roade. Într-una din ultimele sale cuvântări, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist ne îndemna: „Să rămâne^oți, iubii^o mei, ancora^oți în valorile

care au ajutat acest popor să dăinuie, traversând momente istorice de grea încercare ^oi, mai mult, să le oferim cu bucurie unui continent însetat ^oi de înnoirea vieții lui spirituale". Cât de frumoase ^oi cât de adânci sunt aceste cuvinte rostite de un om a cărui viață s-a împletit cu viața Bisericii!

Prin purtarea de grijă a Sfântului Duh, *Care pe toate le cercetează* (I Corinteni 2, 10), Ortodoxia românească a dobândit un vrednic urma^o ^oi continuator al activității Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist. Membrii Sfântului Sinod ^oi ai Colegiului Electoral Bisericesc au ales un nou păstor în persoana Înalt Prea Sfințitului Părinte Daniel - Mitropolitul Moldovei ^oi Bucovinei. „De o înaltă ținută intelectuală, veritabil păstor de suflete ^oi reputat teolog, bun chivernisitor al Bisericii ^oi al turmei Sale, Prea Fericitul Părinte Daniel este cu siguranță omul potrivit într-o lume în care secularizarea, globalizarea, consumismul sunt principalele caracteristici ale unei civilizații tot mai îndepărtate de viețuirea creștină. Secolul XXI este prin excelență secolul comunicării, al dialogului, al puterii cuvântului. Dacă perioadele trecute au avut nevoie de patriarhi care, prin sacrificiu, diplomatie ^oi blândețe, să păstreze neatinsă comunitatea credincioșilor ^oi să păzească adevărurile de credință, timpul actual are nevoie de un bun ambasador al Sfintei Scripturi ^oi al Tradiției Ortodoxe, ancorat deopotrivă în realitatea duhovnicească a Ortodoxiei, dar ^oi în schimbările acestui veac“.

Iubiții mei!

Acum, când ne apropiem de cumpăna dintre ani, se cuvine să privim la lucrarea pe care am înfăptuit-o în tot acest răstimp. Am dorit ca activitatea parohiilor din cuprinsul eparhiei noastre să fie pe măsura darului dumnezeiesc ce ni s-a încredințat. ^ai mare ne-a fost bucuria să vedem că speranțele ne-au fost răsplătite, iar strădaniile preoților ^oi ale credincioșilor au contribuit la consolidarea unei vieți autentice creștine. S-au ridicat biserici ^oi noi așezăminte monahale, s-au pictat ^oi înfrumusețat cele existente, s-au construit case parohiale ^oi o casă pentru copii orfani în Letca Nouă. Au fost amenajate capele în incinta spitalelor, al penitenciarului ^oi al Seminarului Teologic „Sfântul Ioan Valahul“, care se bucură astăzi de o clădire nouă modernă ^oi un cămin primitiv pentru seminariști. Tineri teologi au primit Taina Hirotoniei, iar unii tineri ^oi tinere au îmbrățișat viața monahală. În școli copiii învață despre Hristos de la profesorii de religie ^oi se înființează tot mai multe cabinete de religie.

Toate aceste realizări, rod al ostenețelor Dumneavoastră, sunt menite să ne bucure și în același timp să ne încurajeze. Sunt încă multe de făcut, dar nădăjduim că Bunul și Milostivul Dumnezeu ne va întări în lucrarea pe care o avem. Nu putem să trecem cu vederea nici ajutorul care ne-a venit din partea autorităților. Tuturor celor care au contribuit într-un fel sau altul la susținerea Bisericii, le mulțumim călduros și îi pomenim în rugăciunile noastre. Pe cei care, din diferite motive, deși aveau obligația și posibilitatea să se implice și nu au făcut-o, îi îndemnăm părintește să mediteze la cuvintele Mântuitorului nostru Iisus Hristos: *N-ai avea nici o putere [...], dacă nu ți-ar fi fost dată ție de sus* (Ioan 19, 11). Trebuie știut că ajutorul dat Bisericii este un ajutor oferit întregii comunități creștine, iar roadele sunt nu doar materiale, ci și spirituale. Nădăjduim că harul Prea Sfântului Duh va aprinde inimile lor și îi va călăuzi la lucrarea bineplăcută Domnului.

La ceas de sărbătoare sfântă, se cuvine să ne îndreptăm gândurile cu recunoștință și cu dragoste către Atotputernicul Dumnezeu și Tatăl nostru Cel din ceruri și să cugetăm, fie doar și pentru câteva clipe, la misiunea Bisericii noastre, a clerului și a credincioșilor din Eparhia Giurgiului în aceste vremuri. De aceea, vă îndemnăm ca, mai presus de toate, să vă apropiați cu credință de Taina Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, prin care toate se înnoiesc. Cu bucurie să venim la sfintele altare, să aducem prinosul rugăciunii noastre înaintea Celui prin care toate s-au făcut și să zicem: „Iată, masa este plină de bunătăți și de pretutindeni ni se revarsă daruri duhovnicești. Să ne apropiem cu inima curată, ca să primim har și milă spre ajutor la bunăvreme, cu harul și cu iubirea de oameni a Fiului Cel Unul-Născut, a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos Căruia I se cuvine slavă, cinste și închinăciune, Împreună cu Tatăl și cu Duhul de viață Făcător, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!”

Al vostru părinte rugător și de tot binele doritor,

† A M B R O Z I E

Episcopul Giurgiului

ITINERARUL PASTORAL AL PREA SFINȚITULUI DR. AMBROZIE, EPISCOPUL GIURGIULUI, PE ANUL 2007

Ierom. Teodor ^aERBAN
Secretar Eparhial

În demnitatea Sa de Episcop al Giurgiului, Prea Sfințitul Dr. Ambrozie a continuat lucrarea administrativ-bisericească începută încă de la instalarea în scaunul vlădicesc de la Giurgiu (16 aprilie 2006). S-a ocupat îndeaproape de modernizarea sediului administrativ al Episcopiei ^oi al Catedralei Episcopale.

Sub aspect pastoral-misionar, S-a străduit să cunoască problemele pastoral-sociale cu care se confruntă atât clerul, cât ^oi credincioșii, efectuând numeroase vizite pastorale la parohiile din Episcopia Giurgiului, vizite prilejuite de diferite ocazii – hramul bisericii, sărbătoarea comunității sau a orașului, sfințirea locașurilor de cult, instalarea sfinților slujitori.

^ai-a arătat o grijă deosebită pentru comunitățile lipsite de harul dumnezeiesc al Sfintei Liturghii ^oi al Sfințelor Taine hirotonind preoți ^oi diaconi.

Târnosirea ^oi resfințirea locașurilor de cult

A săvârșit slujbe de târnosire ^oi de resfințire la diferite biserici din Eparhia Giurgiului precum:

22 aprilie 2007	– Târnosirea Bisericii Mănăstirii „ <i>Sf. Mare Mucenic Gheorghe</i> ” din Giurgiu.
17 iunie 2007	– Târnosirea Bisericii „ <i>Sf. Ierarh Nicolae</i> ” din com. Joița, jud. Giurgiu.

- 08 octombrie 2007** – Sfinșirea Bisericii „*Na^oterea Maicii Domnului*” din com. Vânătorii Mici, Protoieria Bolintin, jud. Giurgiu.
- 21 octombrie 2007** – Resfinșirea Bisericii „*Sf. Cuv. Parascheva*” din parohia Dadilov, Protoieria Here^oti, com. Mihai Bravu, jud. Giurgiu.
- 28 octombrie 2007** – Resfinșirea Bisericii „*Adormirea Maicii Domnului*” din com. Ulmi, sat Deleni, jud. Giurgiu, Protoieria Bolintin.
- 5 noiembrie 2007** – Resfinșirea Bisericii „*Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul*” din com. Călugăreni, sat Crucea de Piatră, Protoieria Giurgiu
- 27 decembrie 2007** – Sfinșirea Bisericii cu hramul „*Sfântul a^atefan*” din Protoieria Bolintin.

Hirotonii în Episcopia Giurgiului

Pinând cont de necesitățile pastoral misionare ale parohiilor din cuprinsul Episcopiei Giurgiului, Prea Sfinșitul Dr. Ambrozie, a hirotonit preoți și diaconi după cum urmează:

- 21 ianuarie 2007** – **PANASIU Gabriel** - pe seama parohiei Milcovăb, Protoieria Mihăile^oti.
- 2 februarie 2007** – **PAPARDEL Marius** – pe seama parohiei Stăne^oti I, com. Stăne^oti, Protoieria Giurgiu.
- 9 februarie 2007** – **MITU Florin** - pe seama parohiei Comana, Protoieria Here^oti.
- 18 februarie 2007** – **CIOCĂNEL Marius** - hirotonit întru preot pe seama parohiei Zboiu din comuna Greaca, jud. Giurgiu, Protoieria Here^oti.
- 11 martie 2007** – **DUMITRESCU Laurenșiu** - pe seama parohiei Comana, Protoieria Here^oti.
- 1 aprilie 2007** – **CAZACU Adrian** - hirotonit întru diacon pe seama Catedralei Episcopale
- 1 aprilie 2007** – **MATEI Nicolae** - hirotonit întru preot (ieromonah) pe seama Schitului *Sf. Ierarh Nicolae* din Giurgiu.

- 7 aprilie 2007** - **NICULAE Bogdan** ^a**tefan** - hirotonit întru preot pe seama Mănăstirii *Sfântul Mare Mucenic Gheorghe* din Giurgiu.
- 8 septembrie 2007** - **PREOTEASA Daniel** - hirotonit întru preot pe seama parohiei Drugănești cu hramul „*Buna – Vestire*”, Protoieria Bolintin.
- 10 septembrie 2007** - **IVAN Florian** - hirotonit întru preot pe seama parohiei Zorile, Protoieria Bolintin.
- 15 octombrie 2007** - **STOICA Lucian** - hirotonit întru preot pe seama parohiei Schitu, Protoieria Mihăilești.
- 21 octombrie 2007** - ^a**ERBAN Ioan** - hirotonit întru preot pe seama parohiei Dadilov cu hramul “*Sf. Cuv. Parascheva*”, Protoieria Herești.
- 18 noiembrie 2007** - **MUSCARIU Mihail** - hirotonit întru preot (ieromonah) pe seama Mănăstirii Comana, Protoieria Herești.
- 26 noiembrie 2007** - **DINCĂ Iulian** - hirotonit întru preot pe seama parohiei Vadu Lat, Protoieria Bolintin.
- 26 noiembrie 2007** - **PANĂ Grigore** - hirotonit întru diacon pe seama Catedralei Episcopale.
- 7 decembrie 2007** - ^a**ERBAN Teodor** - hirotonit întru preot (ieromonah) pe seama Mănăstirii *Sfântul Mare Mucenic Gheorghe* din Giurgiu.
- 10 decembrie 2007** - **FRÎNCU Marian Florin** - hirotonit întru preot pe seama parohiei Plopșoru, Protoieria Giurgiu.

Vizite în alte eparhii

Pe lângă vizitele pastoral-misionare efectuate în Episcopia Giurgiului, Prea Sfinția Sa, Prea Sfinșitul Dr. Ambrozie, a efectuat vizite și în alte eparhii, din țară și de peste hotare, dând curs invitațiilor ierarhilor din eparhiile respective.

25 martie - a vizitat Episcopia Sloboziei și Călărașilor unde a participat alături de Înalt Prea Sfinșitul Dr. Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, și de Prea Sfinșitul Dr. Casian, Episcopul Dunării de Jos, la

Sfânta Liturghie Arhierescă săvârșită la Catedrala Episcopală „Înălțarea Domnului” din Slobozia cu prilejul aducerii moaștelor Sfântului Mc. Pantelimon și a împlinirii a șapte ani de la întronizarea Prea Sfințitului Dr. Damaschin în scaunul de Episcop al Sloboziei și Călărașilor.

27 aprilie 2007 - a efectuat o vizită în Bulgaria la invitația Prea Sfințitului Ghenadie, prilej cu care a vizitat așezământul monahal de la Mănăstirea Troian și peștera Sfântului Dimitrie din Basarabi.

21 mai 2007 - cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Patriarh TEOCTIST, a săvârșit Sfânta Liturghie la Schitul Darvari din București cu prilejul hramului bisericii Schitului.

29 iunie 2007 - a vizitat Mitropolia de Durostorum (Silistra – Bulgaria) unde, la invitația Înalț Prea Sfințitului Ilarion, a participat la sfințirea Catedralei Mitropolitane din orașul Silistra. Sfânta Liturghie a fost săvârșită alături de Înalț Prea Sfințitul Ilarion, Înalț Prea Sfințitul Neofit, Mitropolitul de Russe, Prea Sfințitul Damaschin, Episcopul Sloboziei și Călărașilor, și de Prea Sfințitul Visarion Răzvinăreanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

22 iulie 2007 – a participat la Sfânta Liturghie Arhierescă săvârșită la Mănăstirea Crasna cu prilejul aniversării a 40 de ani de la reorganizarea vieții monahale, ca urmare a desființării acestei mănăstiri prin Decretul 410, din anul 1959. A săvârșit Sfânta Liturghie alături de Înalț Prea Sfințitul Dr. Teofan, Mitropolitul Olteniei, de Înalț Prea Sfințitul Dr. Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, de Prea Sfințitul Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului și de Prea Sfințitul Dr. Ciprian Câmpineanul, Episcop-Vicar Patriarhal.

03 august 2007 - a participat alături de membrii ai Sfântului Sinod la Sfânta Liturghie Arhierescă săvârșită în Catedrala Patriarhală din București, cu ocazia înmormântării Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist.

28-31 august 2007 - a participat la manifestările prilejuite de canonizarea Sfântului Ierarh Varlaam, Mitropolitul Moldovei, dând curs

invitației Prea Fericitului Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Cu această ocazie, a participat și la sfințirea bisericii și paraclisului mănăstirii „Sfântul Vasile cel Mare” din localitatea Bodești, jud. Neamț. Slujba de sfințire a fost săvârșită de către Prea Fericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și Locțiitor de Mitropolit al Moldovei și Bucovinei, înconjurat de numeroși membri ai Sfântului Sinod.

11 septembrie 2007 - a participat la slujba de pomenire la 40 de zile de la trecerea la cele veșnice a fericitului întru adormire Părintele nostru, Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

30 septembrie 2007 - a participat la Catedrala Patriarhală alături de membrii Sfântului Sinod la Sfânta Liturghie Arhierescă și la slujba de *Te-Deum* săvârșite cu ocazia întronizării Prea Fericitului Părinte Daniel în demnitatea de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

27 octombrie 2007 - a participat la Catedrala Patriarhală, alături de un sobor de ierarhi, la Sfânta Liturghie săvârșită de Prea Fericitul Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. După săvârșirea Sfintei Liturghii, a luat parte și la slujba de sfințire a studiourilor Trinitas TV și Radio Trinitas din București oficiată de către Prea Fericitul Părinte Patriarh DANIEL.

1 noiembrie 2007 - alături de Înalț Prea Sfințitul Dr. Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, de Prea Sfințitul Dr. Damaschin, Episcopul Sloboziei și Călărașilor și de Prea Sfințitul Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului, a fost prezent la slujba de înmormântare a părintelui Arhimandrit Teofil (Vasile) Belea, stareșul Mănăstirii Balaciu și exarh al mănăstirilor din Episcopia Sloboziei și Călărașilor.

30 noiembrie 2007 - la invitația Prea Sfințitului Dr. Casian, Episcopul Dunării de Jos, a participat la Sfânta Liturghie Arhierescă săvârșită la Catedrala Episcopală din Galați, cu ocazia hramului catedralei. De asemenea, a luat parte și la manifestările organizate de Episcopia Dunării de Jos, cu prilejul sărbătoririi ocrotitorului spiritual al municipiului Galați – Sf. Apostol Andrei.

II. EVENIMENTE

ALEGEREA și ÎNTRONIZAREA PREA FERICITULUI PĂRINTE DANIEL, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Pr. BUGA Constantin
Vicar Administrativ

Pentru clerul și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române, toamna anului 2007 a adus cu sine un spor de semnificații, căci în primele zile ale lui septembrie din acest an curgător au fost clipe de înălțătoare bucurie, prilejuită de alegerea și instalarea noului său Întâistător, Prea Fericitul Părinte Patriarh DANIEL.

Tristețea de care fusese cuprinsă Biserica noastră în urma trecerii la cele veșnice a vrednicului de pomenire Patriarh Teoctist făcea locul unei îndreptățite bucurii. Dumnezeuiescul și strămoșescul nostru a oezământ din vatra Carpaților milenari își începea o nouă etapă din existența și activitatea sa, care va fi cu siguranță de rodnice realizări.

În ziua de 12 septembrie 2007, Colegiul Electoral Bisericesc, l-a ales pe Înalț Prea Sfințitul Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, ca Întâistător al Bisericii noastre strămoșești.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel este un ierarh cu multă râvnă duhovnicească, cu o vastă lucrarea misionară și în același timp cu realizări în plan cultural și social. Cărturar de mare prestigiu, cu o pregătirea teologică excepțională, noul Patriarh este o personalitate cunoscută atât în țară, cât și în străinătate. Vasta cultură, caracterul puternic, smerenia, calitățile sufletești ale Prea Fericii Sale, toate acestea binecunoscute de clerul și credincioșii noștri au condus firesc la alegerea Sa ca Patriarh.

După trecerea celor 41 zile de la adormirea întru Domnul a celui de al V-lea Patriarh, Sfântul Sinod a fost convocat în oedință extraordinară pentru desemnarea candidaților la Scaunul Patriarhal. În temeiul prevederilor statutare și în urma convocării nr. 3373/2007,

Colegiul Electoral Bisericesc s-a întrunit la București în după amiaza zilei de 12 septembrie 2007, pentru alegerea noului Patriarh dintre cei trei candidați desemnați de Sfântul Sinod. În urma celui de al II-lea tur de scrutin la care au participat primii doi clasări în primul tur obținând majoritatea absolută a voturilor exprimate, Înalt Prea Sfințitul Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei și Locțiitor de Patriarh, a fost proclamat *Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Munteniei și Dobrogei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române*.

Prea Fericirea Sa a adresat întregului Colegiu Electoral un cuvânt de mulțumire, după care o edință a fost declarată închisă.

În aceeași zi, la orele 19.00, Sfântul Sinod reunit în a edință de lucru la Re edința Patriarhală, la propunerea Comisiei Canonică-juridică și pentru Disciplină, care a constatat că alegerea s-a desfășurat statutar și regulamentar și că cel ales întrunește toate condițiile canonice, a validat și aprobat alegerea făcută de Colegiul Electoral Bisericesc. De asemenea, s-a dispus luarea măsurilor statutare și canonice pentru emiterea Gramatei Sfântului Sinod în vederea întronizării, stabilită să aibă loc la 30 septembrie 2007, în Catedrala Patriarhală.

Potrivit prevederilor Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, titulatura Patriarhului este: „*Prea Fericirea Sa, Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, Locțiitor al tronului Cezareei Capadociei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române*.”

Patriarhul poartă ca semn distinctiv două engolpioane și o cruce, culion și o camilafcă albă cu cruce.

Alegerea noului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române a fost reflectată în presa românească, dar și în cea străină.

Duminică, 30 septembrie 2007, după săvârșirea Sfintei Liturghii, în cadrul unei slujbe care are la bază rânduiala Te-Deum-ului și a unei ceremonii solemne, Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel a fost întronizat Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, în Catedrala Patriarhală din București. Întronizarea celui de al VI-lea Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române a avut loc în prezența unor delegații ale Bisericilor Ortodoxe surori, ale unor Biserici creștine și organizații internaționale inter-religioase, precum și a unor înalte autorități de stat și a unor personalități ale vieții publice românești. De asemenea, au fost prezenți conducătorii cultelor din România, reprezentanți ai Academiei, membrii ai Corpului Diplomatic și mulțime de credincioși. Întronizarea

propriu-zisă a început la orele 10.30, cu săvârșirea slujbei de Te-Deum cu rânduială specială. După citirea Gramatei Sfântului Sinod au fost înmânate însemnele patriarhale și a urmat așezarea Prea Fericirii Sale în Tronul de Patriarh. Prea Fericitul Părinte Patriarh, vădit emoționat, a rostit un cuvânt către cei de față – *„Comuniune frățească în Biserică și misiune spirituală în societate”* (cel dintâi cuvânt adresat de Prea Fericirea Sa în demnitatea de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române).

După ceremonia întronizării, Sfântul Sinod s-a întrunit în ședință solemnă în Aula Palatului Patriarhiei, prilej cu care au fost prezentate mesajele de felicitare din partea înalților demnitari de stat și a delegațiilor bisericești de peste hotare.

Pre Fericitul Părinte Patriarh Daniel a răspuns printr-un cuvânt de mulțumire în care și-a exprimat profunda recunoștință tuturor celor prezenți la acest moment din viața Bisericii Ortodoxe Române.

De asemenea, a făcut apel *„la promovarea frățietății și a comuniunii ortodoxe, a unității creștine, a dialogului și cooperării între Biserică și popoare, între toți oamenii de bună credință”*. În aceeași zi i-a fost conferit Prea Fericitului Părinte Patriarh Daniel *Ordinul Național „Steaua României” în grad de Mare Cruce*, de către Excelența Sa domnul Traian Băsescu, Președintele României. Cu acest prilej, șeful Statului, a asigurat pe Prea Fericirea Sa *„de tot sprijinul pe care Președintele României poate să-l acorde Bisericii Ortodoxe Române”*. În cuvântul de răspuns Prea Fericirea Sa a considerat această onoare ca pe un *„act simbolic al Președintelui României de cinstită și prețioasă Biserică Ortodoxă Română”*, apreciind că acest gest reprezintă *„o mare încurajare la început de drum nou pe o treaptă superioară de slujire a Bisericii Ortodoxe Române”*. În continuare Prea Fericirea Sa a arătat că distincția primită *„ne cheamă la o intensificare a respectului reciproc și a cooperării dintre Stat și Biserică”*. În încheiere a mulțumit tuturor ierarhilor din țară și străinătate, precum și distinșilor invitați care au onorat cu prezența *„acest moment de prețioasă și încurajare pentru slujirea ca Patriarh”*.

Alegerea și instalarea noului patriarh a constituit un moment de profunde și multiple semnificații pentru Biserica noastră, pentru Biserica Ortodoxă în general și pentru întreaga Biserică a lui Hristos.

MESAJUL PREA SFINȚIEI SALE DR. AMBROZIE – EPISCOPUL GIURGIULUI, CU OCAZIA ÎNTRONIZĂRII PREA FERICITULUI PĂRINTE DANIEL CA PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Imaginea unei Biserici naționale se identifică de cele mai multe ori cu imaginea Patriarhului Său. Istoria este, în acest sens, mai mult decât concludentă. Fiecare epocă și-a avut oamenii potriviți la locurile potrivite, meniți nu doar să păstorească, ci și să apere dreapta credință, să propovăduiască Adevărul atunci când cei mai mulți i-au întors spatele, să consolideze poziția Ortodoxiei atunci când răpiunea lumii acesteia și-a uitat originea dumnezeiască. Misiunea patriarhului se reflectă deopotrivă în concretul epocii, cu toate caracteristicile ei, dar și în perspectiva veșniciei, a zilei a opta, sub un cer nou și pe un pământ nou.

Cu aceste gânduri am întâmpinat alegerea celui de-al șaselea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Înalt Preasfințitul Daniel – Arhiepiscop al Iașilor și Mitropolit al Moldovei și Bucovinei. Am avut pe de-o parte bucuria că scaunul patriarhal a fost ocupat, prin purtarea de grijă a Sfântului Duh, de cel mai vrednic dintre ierarhi, iar pe de altă parte nutrim nădejdea că, sub păstoria Prea Fericirii Sale, Biserica Ortodoxă Română va cunoaște o nouă perioadă de înflorire. Sunt multe argumentele ce pot fi aduse în acest sens, însă, mai presus de toate se cuvine să luăm aminte la persoana și faptele Prea Fericirii Sale. De o înaltă ținută intelectuală, veritabil păstor de suflete și reputat teolog, bun chivernisitor al Bisericii și al turmei Sale, Prea Fericitul Daniel este cu siguranță omul potrivit într-o lume în care secularizarea, globalizarea, consumismul sunt principalele caracteristici ale unei civilizații tot mai îndepărtate de viețuirea creștină. Secolul al XXI-lea este prin excelență secolul comunicării, al dialogului, al puterii cuvântului. Dacă perioadele trecute au avut nevoie de patriarhi care, prin sacrificiu, diplomație și

blândețe, să păstreze neatinsă comunitatea credincioșilor și să păzească adevărurile de credință, timpul actual are nevoie de un bun ambasador al Sfintei Scripturi și al Tradiției Ortodoxe, ancorat deopotrivă în realitatea duhovnicească atemporală a Ortodoxiei și în schimbările și în demersurile acestui veac. Este nevoie de omul echilibrului, înzestrat în egală măsură cu o dragoste puternică pentru valorile creștine, dar și cu mult realism. Nu putem răspunde provocărilor lumii contemporane decât cunoscându-le, analizându-le, trecându-le prin filtrul eclezial. Nu ne putem afirma ca Biserică decât făcând dovada importanței pe care o reprezentăm pentru societatea actuală. Mai presus de toate, nu ne putem considera păstori spirituali ai turmei lui Hristos fără a cunoaște dificultățile prin care aceasta trece în sporirea duhovnicească și fără a fi noi înșine exemple de autentică viață creștină.

Alegerea Prea Fericitului Daniel ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române răspunde pe deplin acestor exigențe. Imaginea actuală a Mitropoliei Moldovei este un exemplu mai mult decât grăitor. Tezaurul vieții creștine a fost sporit printr-o amplă activitate ce a urmărit atât aspectele de ordin administrativ, cât și pe cele de ordin duhovnicesc, social sau cultural. Bisericile, așezămintele sociale, mănăstirile, instituțiile de învățământ vin să răspundă nevoilor tuturor credincioșilor. Vechile vetre de viață monahală au fost întărite, bijuteriile arhitectonice pe care le reprezintă mănăstirile Moldovei și Bucovinei sunt cunoscute astăzi în întreaga lume, centrele sociale vin în întâmpinarea tuturor celor care au nevoie de ajutor, seminariile teologice și Facultatea de Teologie „Dumitru Stăniloae” din Iași asigură o bună pregătire celor care doresc să devină slujitori ai Bisericii. Pe lângă aceasta, mărturia credincioșilor moldovenilor este cea mai importantă dovadă a rezultatelor activității Prea Fericitului Sale. Mulțimile de oameni adunați în biserici sau mănăstiri, ascultând cuvântul Păstorului lor, indiferent de vreme, neputințe sau nevoi, sunt dovada iubirii, preșuirii și încrederii pe care aceștia i-o acordă. Imaginile din timpul slujbelor de sfințire a bisericilor sau a diferitelor așezăminte ale Bisericii, cele din timpul canonizărilor unor sfinți români, așa cum este cazul Sfântului Ierarh Varlaam – Mitropolitul Moldovei, din 29 august 2007, precum și cele din timpul conferințelor, întâlnirilor și discuțiilor reprezintă tot atâtea fragmente ale portretului Întâistătorului Bisericii Ortodoxe Române.

Un aspect important al activității Prea Fericirii Sale îl reprezintă și implicarea activă în dialogul interconfesional și interreligios. Într-o lume a comunicării, Biserica Ortodoxă este chemată să-și afirme cu tărie identitatea divino-umană, să-și precizeze poziția cu privire la problemele lumii, să poarte un dialog onest și riguros argumentat. Atitudinea ecumenică a Prea Fericirii Sale este una realistă, izvorâtă pe de-o parte din conștientizarea importanței dialogului interconfesional, iar pe de altă parte din faptul că dragostea pentru Hristos și pentru Biserică – trupul Său, trebuie să fie astăzi, mai mult ca niciodată, mărturisită. Nu este vorba despre o minimalizare a tradiției, ci despre o manieră eficientă de a o prezenta întregii lumi, fără a face, însă, vreo concesie sau compromis. Aceasta a fost, de altfel, și atitudinea distinsului dascăl al Prea Fericirii Sale, părintele Dumitru Stăniloae.

Pentru noi, Episcopia Giurgiului, păstoria Prea Fericitului Părinte Patriarh Daniel este una plină de bucurie și speranță. Suntem încredințați că Biserica Ortodoxă Română va reprezenta un adevărat stâlp al dreptei credințe în acest secol atât de zbuciumat, iar activitatea Sa va fi un model real pentru întreaga lume creștină. Preoții și credincioșii din vechiul ținut al Vlașciei sunt alături de Prea Fericirea Sa în emoționantul moment al înscăunării, rugând pe Bunul Dumnezeu *să-l dăruiască Sfintelor Sale biserici în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelungat în zile, drept învățând cuvântul adevărului Său.*

Întru mulți și fericiți ani, Prea Fericite Stăpâne!

† Ambrozie – Episcopul Giurgiului

III.
SPIRITUALITATE
a|
CULTURĂ

POSTUL ^oi RUGĂCIUNEA ÎN PRIMELE PATRU SECOLE

Pr. Prof. Drd. Nedelea Cărmizaru

Rugăciunea ^oi postul *sunt* viața Bisericii, respirația ei. Oricâte izvoare scrise s-ar găsi în această privință, ele vor fi întotdeauna proporțional inferioare aspectului descris. Mai mult, a vorbi din cărți despre practica neîntreruptă a Bisericii e cu atât mai pueril cu cât scrierile perioadei patristice vechi au un caracter eminentemente ocazional. Rugăciunea ^oi postul sunt părți constitutive ale Tradiției, atât de vechi ^oi răspândite încât, paradoxal, menționarea lor se limitează de cele mai multe ori la repetarea îndemnurilor practicării lor. Pentru a exemplifica, e suficient să amintim că până ^oi contemporanilor epocii patristice le era greu să-^oi explice istoric unele practici cvasi-universale, cum ar fi închinarea cu fața către răsărit, aceasta fiind o practică mo^otenită din adâncă vechime; diversele explicații date faptului constituie justificări tardive.¹

Cu toate acestea, este la fel de evident că aceste practici, oricât de vechi ^oi de răspândite, au o istorie ^oi o evoluție. Cu riscul sărăcirii simbolice pe care o implică o cercetare vizând disciplina Bisericii în privința temei postului ^oi a rugăciunii, vom trece în revistă o serie de locuri patristice care pot arunca o lumină asupra articulării acestor practici în viața Bisericii primelor patru secole. Dată fiind complexitatea evolutivă ^oi diversitatea locală a fenomenului, cât ^oi legătura intrinsecă a postului ^oi rugăciunii, am preferat să le tratăm împreună ^oi în manieră pe cât posibil diacronică.

Postul ^oi rugăciunea au stat sub semnul unei libertăți a diversității în Biserica primară. Cele două manifestări fără de care cre^otinismul este de negândit au cunoscut o spectaculoasă înflorire cu accentuate trăsături locale. Practic, cercetând literatura patristică veche, constatăm, la nivelul primelor două secole cre^otine, înfiriparea

o întărirea tradiției postului o a rugăciunii. Recomandările în această privință stau sub semnul unei laconicități care accentuează impresia de vechime, evocând o perioadă în care reverberațiile predicii apostolice erau încă puternice o, sub cel al unei largi libertăți a punerii lor în practică, sesizabilă mai ales în sensul nelimitării explicite a dezvoltărilor pioase. Laconicitatea recomandărilor, cât o starea incipientă a practicii postului o a canonului euharistic, a o cum ne apar descrise literar, lasă, în lipsa altor dovezi, impresia caracterului unitar al practicilor. Izvoarele liturgice ne pun însă în fața unei diversități uimitoare, începând cu secolul al III-lea. Regăsim recomandările laconice de mai devreme transformate în principii în jurul cărora s-au brodat tradițiile locale. Ulterior, perioada secolului al IV-lea aduce cu sine fixarea în scris a canoanelor ca încercări de reglementare o unificare a practicilor liturgice o ascetice. Concomitent, se accentuează procesul de cristalizare a liturghiilor.

Postul o rugăciunea în epoca Părinților Apostolici

Primul document asupra căruia ne vom opri este *Didahia celor doisprezece apostoli*. Importanța mărturiei aduse de această scriere este una deosebită, întrucât se consideră că a fost alcătuită cândva în perioada anilor 50-70 d. H.² Avem, aadar, înainte o mărturie despre viața primelor comunități creștine, contemporană perioadei când Apostolii Mântuitorului Iisus Hristos erau în plină activitate misionară.

Cu privire la asceză, *Didahia* se exprimă în capitolul VI astfel: „Dacă poți purta tot jugul Domnului, desăvârșit vei fi; dar dacă nu poți, fă ce poți. Cu privire la mâncări, ține ce poți, dar ferește-te tare de cele jertfite idolilor, că este slujire a unor zei morți.” Este probabil mai prudent să interpretăm pasajul despre „jugul” Domnului în sens ascetic larg, de o îl putem interpreta o în sensul sfatului evanghelic al castității.³ Cât despre reținerea de la anumite alimente, ea este recomandată în sens larg sau principial, fără a se impune un alt criteriu decât cel cuprins în îndemnul strict al feririi de idolotite. Ambele recomandări sunt pătrunse de un aer al libertății („fă ce poți”; „ține ce poți”) o libertate de natură să creeze o concurență întru virtute. Capitolul al VII-lea al *Didahiei* face recomandări cu privire la modalitatea săvârșirii Botezului. Sunt afirmate clar botezul întreit în numele Sfintei Treimi o preferința pentru afundare în apă proaspătă. A o cum rezultă din text, botezul

prin turnare fiind rezervat situațiilor în care apa nu era suficientă: „dacă nu ai de ajuns nici una, nici alta, toarnă pe cap de trei ori apă «în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh»” (VII, 3). Urmează o serie de recomandări cu privire la pregătirea catehemenului și a garanților săi pentru Botez: „Înainte de Botez, să postească cel ce botează și cel botezat și alți câpiva, dacă pot. Poruncește, însă, ca cel ce are să se boteze să postească o zi sau două înainte” (VII, 4). Avem, astfel, atestat ceea ce liturgiști numesc postul particular sau cel pregător pentru primirea unei sfinte taine. Recomandările care îl privesc sunt mișcate de același spirit de libertate remarcat mai sus.

În fine, în *Didahie* avem atestat postul săptămânal, de miercură și vinerea: „Posturile voastre să nu fie ca ale fărnaricilor [Mt. 6, 16], că ei postesc luna și joia; voi, însă, să postiți miercură și vinerea” (VIII, 1). Așadar, inițial, postul creștin de miercură și vinerea era motivat strict prin nevoia diferențierii de mozaism. Alegerea acestor zile pentru postul săptămânal poate avea și alte motive, în speță contracararea unor obiceiuri păgâne, miercură fiind ziua zeului comerțului, Mercur, așadar o zi de târg, iar vinerea, ziua lui Venus, zeița frumuseții și a voluptății, ziua dedicată cultului ei specific.⁴ Motivarea postului miercură și vinerea prin anamneza evenimentelor din Săptămâna Patimilor – hotărârea uciderii, respectiv răstignirea Mântuitorului Iisus Hristos – este de factură ulterioară, provenind probabil de la sfârșitul secolului al III-lea sau începutul celui de-al IV-lea.⁵

Într-o manieră asemănătoare *Didahia* vorbește și despre rugăciune: „Nu vă rugați ca fariseii [Mt. 6, 5], ci cum a poruncit Domnul în Evanghelia Sa! Așa să vă rugați: Tatăl nostru care ești în ceruri [...] Că a Ta este puterea și slava în veci. De trei ori pe zi să vă rugați așa” (VIII, 2-3). Ca model de rugăciune este dată rugăciunea „Tatăl nostru”. Singura diferență între textul acestei rugăciuni în varianta citată de *Didahie* și cel reprodus în Evanghelia după Matei (6, 9-13) este lipsa cuvântului „împărăția”, cuprins astăzi în efonis, din varianta *Didahiei*. Conformitatea literală cu Evanghelia confirmă vechimea practicii folosirii Rugăciunii domnești, cât și prețuirea de care ea se bucura în rândul creștinilor, ca modelul de rugăciune dat de însuși Mântuitorul. *Didahia* recomanda rostirea de trei ori pe zi a acestei rugăciuni, pe care o considera suficientă, întrucât nu găsim menționarea vreunei alte rugăciuni, cu excepția celor două care alcătuiau canonul euharistic

incipient – rugăciunea de dinainte de împărtășirea propriu-zisă și cea de după, capitolul IX, respectiv X. Sugestii în privința frecvenței rugăciunii – și a adunărilor cultice în general – face Didahia în moduri specifice, atunci când recomandă, în capitolul XVI: „Adunați-vă des, pentru a căuta cele de folos sufletelor voastre”.⁶ Tensiunea așteptării celei de-a doua venituri a Domnului, trăsătură specifică literaturii patristice primare, suplinește cu succes nevoia oricărei precizări care să detalieze frecvența minimală la adunările cultice sau pedeapsa pentru neîndeplinirea acestui criteriu.

Un alt document al literaturii patristice timpurii, *Păstorul*, despre care tradiția spune că ar fi scris de un anume Herma, posibil fratele lui Pius, episcop al Romei la jumătatea secolului al II-lea⁷, vorbește despre post într-un sens spiritualizat. În *Pilda a V-a* (cap. 54), Păstorul îi spune lui Herma următoarele lucruri despre post:

„Dumnezeu nu vrea un astfel de post [nșteia] zadarnic; că postind aș, nu faci nici o faptă de dreptate înaintea lui Dumnezeu. Postește [nșteuson], dar, lui Dumnezeu, un post ca acesta: să nu faci nici o faptă rea în viața ta, ci slujește Domnului cu inimă curată păzind poruncile Lui și mergând pe calea hotărârilor Lui; să nu se suie în inima ta nici o poftă rea; crede însă, lui Dumnezeu, că dacă vei face acestea, dacă te vei teme de El și dacă te vei înfrâna de la orice lucru rău, vei trăi în Dumnezeu. Dacă vei face acestea, vei posti post mare și primit de Domnul”.⁸

Suntem, așadar, puși în fața unei „reforme” a postului tipice unei scrieri cu caracter moralizator; același tip de demers îl vom întâlni în scrierile Sfântului Vasile cel Mare sau în cele ale Sfântului Ioan Gură de Aur. Însă și faptul că e criticat postul formal e o garanție a vechimii acestei practici; ea trebuia să fie îndeajuns de veche și de răspândită pentru a putea fi periclitată de formalism. *Păstorul* vine cu o viziune interiorizată care pune accentul nu pe abținerea de la alimente sau pe privegheri – atestate și ele, căci îngerul îl aflase „stând de gardă”⁹ - , ci pe respectarea poruncilor, credința și dezrădăcinarea răului. Fragmentul supus atenției reprezintă prima atestare literară a ceea ce am putea distinge ca postul *interior*, adică postul spiritual, sau participarea sufletului la post. Pentru prima oară se afirmă clar într-o scriere din cele ce ni s-au păstrat că un post exterior, trupesc, n-are nici o valoare dacă nu e corelat cu unul interior sau spiritual; numai aș Duhul poate prevala asupra literei.¹⁰

Relația post-rugăciune este afirmată pentru prima dată în omilia cunoscută cu numele de *Epistola a doua către Corinteni*, pe care tradiția veche o atribuia Sfântului Clement Romanul.¹¹ În capitolul XVI, epistola propune o taxonomie a faptelor de virtute creștine: „Bună este, dar, milostenia, ca pocăință a păcatului; mai bun este postul decât rugăciunea, iar milostenia, mai bună decât amândouă. Dragostea acoperă mulțime de păcate [I Pt. 4, 8], iar rugăciunea pornită dintr-o conștiință curată, izbăvește de moarte. Fericit este tot cel găsit desăvârșit în acestea; că milostenia este ușurare de păcate”.¹² Fragmentul citat permite observarea cristalizării deopotrivă a conștiinței că postul multiplică puterea rugăciunii, dar și a celeia că postul trebuie însoțit de fapte de milostenie.¹³ În această clasificare, faptele de virtute plasate pe treptele superioare nu le exclud pe cele plasate pe treptele inferioare, ci dimpotrivă, cele inferioare se împlinesc în cele superioare. Deși concepția despre post, așa cum apare în această omilie, e mai puțin conturată decât în *Păstorul* lui Herma, totuși cele spuse în legătură cu postul se înscriu obiectivelor aceluiași demers de spiritualizare a postului - în cazul omiliei, cu o nuanță distinctivă, în sensul orientării postului către ceilalți, prin milostenie.

Postul spiritualizat prin milostenie este promovat și de *Epistola zisă a lui Barnaba*¹⁴, care, însă, în capitolul al III-lea, se mulțumește să-l citeze pe Isaia (58, 6-10) în acest sens:

*„Nu îți voi postul care îți place? – zice Domnul. Rupeți lanțurile nedreptății, dezlegați legăturile jugului, dați drumul celor asupriți, și sfărâmați jugul lor. Împarte pâinea ta cu cel flămând, adăpostește în casă pe cel sărman, pe cel gol îmbracă-l... Atunci vei striga și Dumnezeu te va auzi; și încă grăind tu, va zice: «Iată, aici sunt!». Dacă vei lepăda de la tine legătura și ridicarea mâinii și cuvântul de cântare, și dacă vei da celui flămând pâinea ta din sufletul tău și dacă vei milui suflet necăjit”.*¹⁵

În așa măsură se pune accent pe milostenie în acest fragment, că aceasta pare chiar să estompeze restricțiile impuse de asumarea stării de post. Fără îndoială că preceptele de ordin practic privitoare la post erau îndeajuns de cunoscute încât să nu fie necesară așternerea lor în scris. Mai necesare erau, așa cum vedem, îndemnurile care vizau împiedicarea căderii în formalism și egoism. Deloc dificil de remarcat, această concepție l-a influențat și pe Herma, care, însă, a preferat alegoriei limbajului profetic formulări mai concise, bazate pe adversarii.

În alt loc, Barnaba spune: „Să-ți aduci aminte, ziua Ți noaptea, de ziua judecării, Ți să cercetezi în fiecare zi, fie ostenindu-te prin cuvânt, mergând la rugăciune Ți cugetând să-ți mântuieȚi, cu cuvânt de învățatură, sufletul tău, fie lucrând cu mâinile tale pentru răscumpărarea păcatelor tale”.¹⁶ Pasajul atestă existența unui cult public, mai exact a unei rugăciuni comune, dar Ți, aȚa cum remarcă un comentator, că „în viața primilor creȚtini, rugăciunea nu a exclus starea de activitate, de muncă cinstită pentru binele personal Ți obȚtesc”.¹⁷ Fapt remarcabil, nu avem aici un caz de inactivitate motivată de aȚteptarea apropiatei veniri a Domnului, ci, dimpotrivă, unul în care eforturile creȚtinului – între care Ți rugăciunea – se măsoară în fapte bune.

Reșinem, din *Epistola* lui Barnaba Ți *Păstorul* lui Herma, principiile potrivit cărora, prin post, rugăciunile ne sunt ascultate, iar postul, spre a fi primit, trebuie însoțit de fapte de milostenie Ți de bunăvoință față de ceilalți.

Tot din perioada Părinșilor Apostolici ne vin primele îndemnuri la unificarea rugăciunii în jurul clerului. Iată ce spune Sfântul Ignatie Teoforul (†107) despre rugăciune:

„După cum Domnul n-a făcut nimic, nici prin El ÎnșuȚi, nici prin Apostoli, fără Tatăl, cu Care era unit, tot aȚa Ți voi să nu faceți nimic fără episcopi Ți fără preoți; nici să nu încercați să vi se pară că este binecuvântat a face ceva de unul singur, ci în comun: o singură rugăciune, o singură cerere, o singură minte, o singură nădejde în dragoste, în bucuria cea neprihănită, care este Iisus Hristos, decât Care nimic nu este mai bun. Adunați-vă cu toții ca într-un templu al lui Dumnezeu, ca la un altar, în jurul unuia Iisus Hristos, Care a ieșit de la Unul Tatăl, Care este unul Ți la Tatăl S-a întors”.¹⁸

Observăm că se acordă o mai mare importanță cultului public în raport cu cel particular. Rugăciunea comună a Bisericii e considerată a fi mai puternică, nu numai pentru că e rugăciunea unită a mai multor credincioșii, ci Ți pentru că e cea care e reunită în jurul episcopului Ți a preotului. Practic, deȚi nu avem în față o colecție de canoane, avem o interdicție clară a rugăciunii comune Ți a Euharistiei fără de episcop sau preot. Totodată, constatăm existența primelor sugestii ale afirmării unui simbolism hristic asociat clerului. Îndemnurile la participarea la rugăciunea comună capătă, la acelaș Sfânt Părinte, accente de stringență:

„Nimeni să nu se în^oele! Dacă cineva nu-i înăuntru, unde este jertfelnicul, este lipsit de pâinea lui Dumnezeu. Dacă rugăciunea unuia sau a doi are mare putere, cu atât mai mult rugăciunea episcopului ^oi a întregii Biserici. Cel care nu vine la adunare este un îngâmfat ^oi singur s-a ^oi despărțit;”¹⁹

Afirmând superioritatea harului episcopului, în jurul căruia se adună rugăciunea Bisericii – devenită astfel o rugăciune comună cu mult mai puternică -, Sfântul Ignatie afirmă nici mai mult nici mai puțin că, *de facto*, cel care nu participă la rugăciunea comună a Bisericii se autoexclue din comunitate. Autoexcluderea nu e încă marcată de o decizie disciplinară, în sensul prescrierii unei perioade sau modalități de a face penitență; însă^oi spectrul autoexcluderii funcționează de o manieră corectivă. În strânsă legătură cu acest aspect ^oi în termeni asemănători *Didahiei*, aceea^oi epistolă ignatiană recomandă adunările cultice dese: „Sârguiți-vă, dar, să vă adunați mai des pentru Euharistia lui Dumnezeu ^oi spre slava Lui. Când vă adunați des, sunt nimicite puterile Satanei...”²⁰ Spre deosebire de *Didahie*, avem un nivel superior de precizare a scopului întâlnirilor cultice, Euharistia fiind anume menționată. Nu avem aici indicații clare cu privire la o frecvență –existentă sau proiectată – a Euharistiei; Sfântul Ignatie Teoforul o dorea însă a fi cât mai deasă.

Postul ^oi rugăciunea în secolul al III-lea

Mărturiile despre post ^oi rugăciune se înmulțesc ^oi se aprofundează simțitor în secolul al III-lea. Primul autor creștin al acestei perioade asupra căruia ne vom opri este Clement Alexandrinul (c.215). La el aflăm o mărturie a faptului că, la sfârșitul secolului al II-lea ^oi începutul celui de-al III-lea, obiceiul de a posti miercuria ^oi vinerea era respectat cu strictețe în comunitatea creștină din Alexandria:

*„(...) Lucrător gnostic este acela care-^oi stăpânește «poftele lumești», încă pe când este în acest trup [...] Gnosticul cunoaște ^oi enigmele postului din zilele de miercuri ^oi vineri, adică din zilele lui Hermes ^oi Afrodita. De altfel gnosticul toată viața lui postește ^oi de iubirea de argint ^oi de iubirea de plăceri, din care se nasc toate relele [...] Gnosticul, deci, postește ^oi, după cum spune legea, de faptele cele rele, ^oi, după cum poruncește desăvârșirea cea după Evanghelie, de gândurile cele rele”.*²¹

Fragmentul citat dovedește, în plus, câtă greutate se punea la vremea respectivă în mediul alexandrin pe aspectul spiritual al postului.

Interesantă e explicația pe care o propune Clement pentru postul din aceste zile: astfel, postul de miercură este un post întors împotriva iubirii de arginți, simbolizată aici de Hermes, iar cel de vinerea un post întors împotriva plăcerilor, simbolizate de Afrodita. Clement afirmă că postul autentic, cel „după Evanghelie”, nu e numai ferirea de fapte rele, adică postul „după Lege”, ci implică și ceea ce tradiția ascetică va numi „paza gândurilor”. Nu există la scriitorul alexandrin indicații clare cu privire la modalitatea fizică a postirii. Sunt condamnate interdicțiile alimentare iudaice, în sensul că autorul insistă asupra permisiunii de a consuma carne de porc, însă există sugestii pentru alte interdicții. Astfel, i se recomandă „gnosticului” să nu consume carne, întrucât acesta îngreunează trupul – în special carnea de porc, socotită a fi potrivită plugarilor și nicidecum celor care vroiau a se îndeletnici cu contemplarea.²² Din același motiv, de această dată partea vătămată fiind sufletul, se recomandă evitarea consumului de vin. Autorul *Stromatelor* îi da ca exemplu pe preoții egiptenilor care consumau dintre cărnuri doar pe cea de pasăre, pentru că este mai ușor de asimilat. Nici peștele nu era admis de egipteni, pe motiv că „molește trupul” sau pentru motivul de factură mitică potrivit căruia peștii nu respiră același aer ca și oamenii și celelalte animale, ci „aerul care a fost amestecat cu apa îndată de la cea dintâi creație, ca și cu celelalte elemente, care este și dovadă a evaporării materiale”²³. Nu putem ști în ce măsură aceste precepte păgâne erau adoptate în creștinism sau cel puțin în comunitatea alexandrină; de asemenea, nu știm dacă ele țineau de un corpus al unei înțelepciuni mai mult sau mai puțin populare, la care Clement avea acces, și pe care scriitorul îl invocă pentru a explica practici creștine deja existente sau a le impune creștinilor practici mai severe.

Avem, însă, la Clement învățături mult mai echilibrate legate de înfrânare și raportul acesteia cu rugăciunea. Clement apără ca sfântă instituția căsătoriei, predicând o înfrânare în vederea rugăciunii. În acest sens, alexandrinul merge pe linia paulină, exprimându-și preferința pentru înfrânarea de comun acord a soților. Astfel, el spune:

„Mărturisim și noi că neînfrânarea și desfrâul sunt patimi diavolești; dar înțelegeră dintre soți mijloc este o căsătorie cumpătată; te face să te duci la rugăciune după ce te-ai înfrânat și te îndrumă ca în căsătorie să ai grijă ca facerea de copii să fie însoțită de înfrânare. [...] Că înțelegeră vremelnică dintre soți nu îndepărtează desăvârșit ca

*ru^oinoase dorințele fire^oti, din pricina căroră apostolul îngăduie ca cei doi soți să se apropie iară^oi unul de altul, nu spre neînfrânare ^oi desfrâu ^oi pentru lucrul diavolului, ci ca să nu cadă în neînfrânare, în desfrâu ^oi în mâinile diavolului”.*²⁴

Mărturiile pe care Clement Romanul le oferă despre rugăciune sunt cu mult mai numeroase, însă nu neapărat mai exacte. El vorbește despre rugăciune ca despre practica prin excelență asociată creștinilor, rugăciunea constituind jertfa creștinilor.²⁵ Scriitorul alexandrin afirmă în repetate rânduri că rugăciunea nerostită este la fel de eficientă ca ^oi cea rostită²⁶, ^oi îndeamnă la permanentizarea stării de rugăciune²⁷. Totodată, insistă asupra conținutului adecvat al rugăciunii. Ca ^oi principiu normativ, Clement recomandă ferirea de poliloghie dar ^oi de flecăreală sau vorbirea repezită; pe scurt: „să nu repeși cuvintele în rugăciunea ta!”.²⁸ Modelul unei astfel de rugăciune prezintă numeroase note distinctive. Astfel, rugăciunea trebuie să fie o mulțumire pentru cele prezente, trecute ^oi viitoare, ^oi trebuie să vizeze trăirea unei vieți „de gnostic, ca ^oi cum ar fi fără de trup”, primirea tuturor bunurilor spirituale, ^oi u^ourarea păcatelor.²⁹ Nu sunt excluse cererile privind trebuințele trupei^oti, însă acestea trebuie subordonate scopului contemplativ. La Clement găsim atestate, fără însă a fi explicitate, ceasurile III, VI ^oi IX de rugăciune, cât ^oi o serie de obiceiuri asociate rugăciunii, cum ar fi ridicarea capului, întinderea mâinilor către cer ^oi ridicarea în picioare, toate fiind interpretate ca indicând zborul spiritului către „cele sfinte” ^oi disprețul față de cele lume^oti.³⁰

Un alt document de mare importanță aparținând aceleia^oi perioade a începutului secolului al III-lea este *Tradiția Apostolică*, atribuită Sfântului Ipolit al Romei (tc.236).³¹ *Tradiția* lui Ipolit atestă forma canonului euharistic la începutul secolului al III-lea.³² În forma redată, acesta prezintă – în pofida laconicității – asemănări cu actualele liturghii. Pe lângă liturghie, Ipolit atestă ^oi practica rugăciunilor spontane, după un model deja formulat.³³ Este de dorit să existe o disciplină cultică în sensul rostirii aceleia^oi rugăciuni de către toți cei prezenți în adunare.³⁴ *Tradiția Apostolică* indică ^oi ceasurile de rugăciune cele mai potrivite, furnizând ^oi motivații teologice pentru ținerea lor. Astfel, este recomandată rugăciunea în zori, la ceasurile al treilea, al ^oaselea, al nouălea, înainte de culcare, la miezul nopții ^oi la cântatul cocoșului. Motivațiile teologice ale ceasurilor sunt legate de Răstignirea lui Hristos;

astfel, rugăciunea de la ceasul al treilea aduce aminte de pironirea lui Hristos pe lemn³⁵, cea de la ceasul al oaselea, de „întreruperea zilei” oî întunecarea cerului petrecută la Răstignire.³⁶ Rugăciunea de la ceasul al nouălea era pusă în legătură cu împungerea coastei Mântuitorului, moment în care a curs sânge oî apă.³⁷ Se recomanda ca rugăciunea de seara, cea de la culcare, să fie făcută de soși împreună. Numai dacă unul dintre soși nu era încă cre^otin, celuilalt îi era recomandat a se ruga singur.³⁸ Rugăciunea de la miezul nopții era, prin definiție, o rugăciune a creației, acum în repaus, adresată cu recunoștință Creatorului ei, sau, deopotrivă, un moment de priveghere, în a^oteptarea intempestivei a doua veniri a Mântuitorului, în vreme ce rugăciunea de la cântatul cocoșului amintea de lepădarea iudeilor de Hristos (intruchipată de Petru), gest în opoziție cu care se definesc cre^otinii.³⁹

Este evident că această succesiune a momentelor de rugăciune – a căror primă atestare oî justificare o avem aici – stă la baza suitei celor oapte laude bisericești de mai târziu. Justificarea alegerii ceasurilor de rugăciune este una predominant biblică, centrată pe evenimente din viața Mântuitorului sau pe îndemnuri din predica Sa. Se fac chiar sugestii în privința conținutului rugăciunii, în funcție de aceste momente. Interesant, se recomanda ca rugăciunea să fie precedată de spălarea mâinilor. De oî acest obicei era de factură iudaică, el este cre^otinat, fiind pus în legătură cu acțiunea purificatoare a Duhului. Fapt nu lipsit de importanță, scrierea lui Ipolit atestă practica însemnării cu semnul sfintei cruci, ca semn al credinței – convingere oî identitate – oî ca practică de natură să-l îndepărteze pe diavol, care mai fusese învins înainte prin jertfa de pe cruce a Mielului. Deocamdată, semnul sfintei cruci nu este pus în mod expres în legătură cu rostirea rugăciunii; se recomandă ca semnul crucii să fie făcut la frunte oî la ochi, cât mai des.⁴⁰

Se manifestă înpelegere față de situațiile practice: succesiunea celor oapte momente de rugăciune era una ideală, ea neputându-se ține strict decât în situația în care cre^otinul rămânea perpetuu acasă. Dacă ceasul de rugăciune îl afla în afara căminului, cre^otinul era sfătuit să se roage „în inima sa”.⁴¹

Postul frecvent, asociat cu rugăciunea, este, potrivit *Tradiției Apostolice*, activitatea care zidește Biserica. El era practicat cu precădere de anumite categorii: văduvele, fecioarele, catehumenii.⁴² Despre proși oî laici se spune, însă, că „pot posti [*nçsteuétôsan*] când doresc”.⁴³

Aceasta nu echivalează cu o dispensă de a nu posti, ci cu o libertate a postului, de natură să încurajeze practica. În același loc se spune că episcopul nu poate posti [*nçsteùein mç*] decât atunci când toată comunitatea o face; altminteri, se poate afla în situația delicată de a refuza pe cineva care-i aduce un dar. După „frângere”, însă, el putea gusta din toate.⁴⁴ Această recomandare poate fi interpretată în sensul că, după Euharistie, postul era suspendat pentru ziua respectivă.⁴⁵

Scrierea lui Ipolit atestă și existența Postului Paștelui, în privința căruia se fac câteva recomandări de ordin practic. Astfel, se spune că postul e obligatoriu înainte de Pași și că a mânca înainte de a aduce ofrandele strică postul. Se prescriu și recomandări pentru cazurile speciale: dacă femeia gravidă nu putea să postească două zile înaintea Paștilor, atunci ea trebuia să postească măcar în sâmbăta de dinaintea Paștilor, când trebuia să se mulțumească doar cu pâine și apă.⁴⁶ Marinarii și cei aflați în călătorie primeau permisiunea de a posti la întoarcere, sau când aflau de post, dar după Cincizecime, pentru a nu umbri bucuria adusă de sărbătoarea Învierii.⁴⁷ Din păcate, Ipolit nu face precizări clare cu privire la durata acestui post în practica romană a vremii sale. Nu reiese că postul Paștilor dura doar două zile. Considerând că femeilor gravide li se făcea un pogorământ, atunci fie postul era mai lung de două zile, fie avea caracter de ajunare (post total) în aceste două zile.

Alte mărturii despre rostul și practica postului avem de la Tertulian (tc.240). Vorbind despre asceză în general și penitență în special, marele apologet spune următoarele:

*„Cât despre îmbrăcăminte și hrană, i se cere păcătosului să se culce pe un sac și în cenușă, să-și îmbrace corpul în zdrențe, să lase sufletul pradă întristării, să schimbe prin aspre deprinderi cele ale păcatului, să nu cunoască decât o mâncare simplă, numai cu apă, potrivită sufletului, nu pântecului; adesea postul să însoțească rugăciunile, să geamă, să lăcrimeze, să se jelească zi și noapte către Domnul Dumnezeuul său, să se arunce la picioarele preoților, să îngenuncheze înaintea celor plăcuți lui Dumnezeu, să facă pe toți frații săi mijlocitori ai iertării sale”.*⁴⁸

Dincolo de manifestările accentuat exteriorizate ale părerii de rău pentru păcatele comise și ale dorinței de îndreptare, reșinem atestarea practicii postului particular, adică a postului ținut de fiecare credincios în parte, în funcție de nevoile sale spirituale. În cazul textului citat, se recomandă – dată fiind nevoia de penitență – ca acest post să fie unul

aspru, ceea ce grecii numeau *xirofagie*, adică consumarea de hrană uscată, semințe și apă.⁴⁹ Se insistă, de asemenea, ca acest post aspru să fie însoțit de rugăciune și de îngenuncheri. ^a și în alte locuri Tertulian insistă asupra participării trupului la sensul spiritual al postului:

„Dar care este funcția răbdării în corp? În primul rând, înfrânarea cărnii, jertfă plăcută Domnului prin sacrificiul umilinței, ori de câte ori pentru Domnul suportă mizeriile și greutățile traiului, mulțumindu-se cu o hrană simplă și cu apă curată, ori de câte ori ține posturile, ori de câte ori viața este în cenușă și în sac. Această răbdare a corpului recomandă închinăciunile și întărește rugăciunile, aceasta deschide urechile lui Hristos (și ale lui) Dumnezeu, alungă asprimea și cheamă blândețea. [...] Iar dacă luăm în considerare treptele cele mai înalte și mai fericite ale răbdării corporale, tot ea pregătește pentru sfințenie înfrânarea cărnii. Ea apără pe văduvă, cinstește pe fecioară, și ridică în împărăția cerului pe cel devenit famen de bunăvoie. Ceea ce se desăvârșește în carne vine din puterea sufletului [...] Dacă «spiritul este puternic, iar trupul slab», unde este mântuirea spiritului fără răbdare, și a cărnii însăși?»⁵⁰

Pasajul redat mai sus este deosebit de relevant pentru discernerea scopului ascezei. Avem în față afirmarea clară faptului că virtuțile sufletului sunt și ale trupului, sau, altfel spus, că trupul participă de o manieră activă la sfințenia sufletului. Încă înainte de scrierile lui Atanasie cel Mare, Tertulian luptă împotriva înșelegerii deficitare a ascetismului în sensul suprimării trupului. Ceea ce spune marele apologet este că nu există mântuire în afară de trup. Trupul ia de la suflet putere (în acest caz, răbdare) de a se opune prin postul aspru, reafirmat aici, ispitelor și patimilor. La rândul său, fiind întărit prin post, trupul îi dă sufletului disponibilitatea spre rugăciune. Evident, la această rugăciune participă și trupul prin mișcărilor sale specifice. Interpretând, se poate spune că postul devine o pregătire pentru rugăciune și experiența spirituală. El este o purificare a trupului care corespunde uneia corelative, de ordin spiritual. Spre exemplu, foamea fizică indusă prin post înainte de Euharistie, corespunde unei așteptări spirituale a împlinirii care vine odată cu împărtășirea cu Trupul și Sângele lui Hristos.⁵¹

Exteriorizarea dovezilor căinței, tipică pentru Tertulian, poate conduce la o aparentă tensiune între precepte. Astfel, în tratatul *Despre pocăință*, el îi condamnă în termeni extrem de duri pe aceia care fug de pocăința publică „din pricina rușinii și a neajunsurilor corporale”,

între care sunt enumerate „neîmbăierea, murdăria, asprimea sacului, mizeria cenușii, fașa suptă de post”.⁵² Reiese că afixarea semnelor implicite ale postului joacă rolul ei în penitență, prin accentuarea rușinii. În acest caz, rușinea joacă rolul de medicament, iar neîmbrăpăierea ei atrage chinurile iadului, vivid descrise de Tertulian. În tratatul *Despre rugăciune*, apologetul îi mustră pe aceia care, pretextând ascunderea postului, se sustrag de la acordarea sărutării păcii. Autorul se întreabă: „Ce fel de sacrificiu este cel de la care se pleacă fără pace? Oricare ar fi rugăciunea, nu va fi mai puternică decât observarea poruncii care ne cere să postim pe ascuns. Căci de la înfrânarea sărutării putem fi recunoscători cei ce postim”.⁵³ Celor scrupuloși, Tertulian le sugerează totuși ca măcar în cadru privat să acorde sărutarea păcii, mai ales dacă nu are sens sau nu pot să se ascundă, să zicem, fașă de casnici că postesc. Iar la sărbători precum Paștele, când toată lumea postește, soluția ar fi ca toți să-și acorde sărutarea păcii, pentru că oricum toți știu că se află postind, și ca atare, reținerea de la acest gest – pentru a ascunde postul – nu are sens.⁵⁴ Rigorist, Tertulian e de părere că privegherea trebuie continuată și după împărtășirea euharistică, ea fiind cu atât mai valoroasă în condițiile bucuriei primirii arvunei nemuririi.⁵⁵

Scrierile lui Tertulian confirmă faptul că el a cunoscut bine practica postului.⁵⁶ Petrecând o perioadă lungă printre montaniști, el a fost marcat de rigorismul acestora, exprimat, între altele, și în direcția postului. Astfel, Tertulian depune mărturie că montaniștii posteau cel puțin două săptămâni pe an, mai puțin sâmbetele și duminicile. Totodată el le reproșează „celor trupești”, respectiv ortodocșilor, că nu-i imită în această privință.⁵⁷ Deja din timpul lui Tertulian se manifestau tendințe către o slăbire a durității postului. Astfel, exista încă din secolul al III-lea ceea ce se numea *semi ieiunia*, literal „jumătate de post”, un post mai puțin aspru, care se încheia la ceasul al IX-lea, adică, aproximativ, la ora 15.⁵⁸ Se pare că astfel postea miercuria și vinerea, adică ținea zilele de gardă⁵⁹, comunitatea cartagineză. În afara acestor zile, singura formă de post obișnuit menționată o reprezintă ținerea a două zile înainte de Paști, adică Vinerea și Sâmbăta Mare, ca semn al tristeții provocată, așadar cum a prezis Mântuitorul Iisus Hristos, de plecarea Mirelui.⁶⁰

În privința rugăciunii, viziunea lui Tertulian este ușor diferită față de cea transmisă de Sfântul Ipolit. Astfel, Tertulian se opune obiceiului de factură iudaică de a spăla mâinile înainte de rugăciune,

calificându-l drept o „superstiție”.⁶¹ Rugăciunea trebuia făcută în picioare, nu °ezând (nici măcar după încheierea ei)⁶², cu mâinile „nu numai ridicate, ci chiar întinse în felul pătimirii Domnului”⁶³. Totu°i această serie de îndrumări cu privire la modalitatea rugăciunii este corijată de amintirea episodului rugăciunii vame°ului °i a fariseului:

„Mai degrabă vom adresa lui Dumnezeu rugăciunile noastre cu modestie °i umilință, cu mâinile ridicate nu exagerat °i ostentativ, ci măsurat °i cuviincios, fără să ne înălțăm cu aroganță privirile. [...] Se cuvine să fie stăpânite °i sunetele vocii, căci de ce tărie a gâtlejului ar fi nevoie, dacă rugăciunea ne-ar fi ascultată după tăria glasului? Dumnezeu nu ascultă glasul, ci inima, pe care o °i vede. [...] Ce dovedesc mai mult cei ce se roagă tare, în afară de faptul că asurzesc urechile celor din jur? °optindu-°i în taină cererile lor, ce fac mai puțin decât dacă s-ar ruga în public?”⁶⁴

Tertulian este, între altele, apologetul ordinii în Biserică. Toate recomandările lui cu privire la cult pot fi subsumate acestui deziderat, iar cele de mai sus nu fac excepție. După modelul rugăciunii inimii zdrobite a vame°ului din Evanghelie, cel de-al doilea motiv pentru care îl invocă apologetul în favoarea rugăciunii particulare °optite – în detrimentul celei rostite – este imperativul ordinii în biserică.

Acelea°i rațiuni îl determină, ca, atunci când vorbe°te despre îngenuncheri, să recomande celor nevoitori (cei care-°i însoțesc rugăciunea de îngenuncheri) să „cedeze” sau să găsească o soluție care să le permită să nu-i „scandalizeze” – sau măcar să-i tulbure – pe ceilalți în cult, întrucât ziua Învierii °i perioada Rusaliilor trebuie să fie perioade de pace, solemnitate °i voie bună.⁶⁵ Nu e clar dacă „ziua Învierii”, menționată de apologet mai sus, trebuie înțeleasă în sensul strict, de praznic al Pa°tilor, sau °i în sens larg, de sărbătoare săptămânală a Învierii (duminica). Întrucât coexistau mai multe tradiții în privința îngenuncherilor, dezideratul ordinii în biserică îl determină pe Tertulian să le sugereze credincioșilor să nu îngenuncheze⁶⁶. Se pare că, în practică, interdicția îngenuncherii se întindea în Biserica Africană nu numai asupra duminicii °i a zilelor de sărbătoare, ci chiar °i asupra zilei sabbatului, adică sâmbăta. Ulterior, această recomandare avea să fie fixată în scris prin canonul 66 apostolic.⁶⁷ Prin contrast, „în timpul posturilor °i al privegherilor, însă, nici o rugăciune nu trebuie să se facă fără a sta în genunchi °i fără celelalte forme de umilință”.⁶⁸

În ceea ce privește frecvența și timpul de rugăciune, Tertulian, după ce afirmă că „nu este prescris nimic altceva decât să ne rugăm în orice timp și în orice loc”⁶⁹, și că creștinul nu trebuie a se reține de la rugăciune în public sau între necreștini – dacă necesitatea (evident, personală) o impune –, continuă, totuși, prin a oferi câteva coordonate exacte, împreună cu justificările simbolice sau anamnetice:

„Privitor la timpul rugăciunii, nu va fi de prisos să șinem seamă și de cele câteva ore, vorbesc despre acestea comune, care împart timpul zilei: a treia, a șasea și a noua, pe care le găsim consemnate în Sfânta Scriptură ca ore deosebite. În ora a treia Sfântul Duh s-a revărsat pentru prima dată asupra discipolilor adunați. Petru, în ziua în care pe acel vas a avut viziunea întregii comunități, în ora a șasea s-a urcat pentru rugăciune în partea de sus a corăbiei. Tot el, împreună cu Ioan, mergea în ora a noua la templu, unde a redat sănătatea unui paralytic. Deși acestea se rețin cu ușurință, fără întârzierea vreunei porunci, este bine totuși să se stabilească o oarecare regulă, care să stabilească datoria rugăciunii, și care, ca și printr-o lege scrisă, să întoarcă de la treburi personale la sarcina rugăciunii”⁷⁰, [...] să nu ne rugăm mai puțin de trei ori pe zi, datori fiind celor trei: Tatălui, Fiului și Sfântului Duh. Aceasta, în afară de rugăciunile obișnuite, pe care suntem datori să le facem la începutul zilei și al nopții, fără vreun sfat de la cineva”⁷¹

Nu avem atestate aici șapte momente de rugăciune ideale, așa cum avem la Sfântul Ipolit al Romei, ci numai cinci. În schimb, avem afirmată rugăciunea adresată Sfintei Treimi, fapt care generează o schemă de rugăciune ternară, în sensul necesității existenței a cel puțin trei momente de rugăciune pe parcursul unei zile. Așa cum s-a putut constata, justificările biblice ale rugăciunilor de la ceasurile al treilea, al șaselea și al nouălea diferă de cele ale Sfântului Ipolit; ele pot fi interpretate ca reprezentând expresia tradiției africane în această privință. Justificarea cu totul diferită a ceasurilor de rugăciune în cele două comunități, din Roma și Cartagina, ne poate duce la concluzia că obiceiul era mai vechi și deja practicat în momentul în care scriitorii creștini din respectivele comunități au încercat să-i dea o fundamentare biblică în sens anamnetic. Fiind elaborate tardiv (în raport cu practica rugăciunii) și separat, justificările sunt total diferite.

Cât despre folosirea semnelor crucii de către creștini, Tertulian ne oferă nu numai atestarea obiceiului credincioșilor de a-și însemna

trupurile, ci chiar ^oi pe cea a practicii însemnării a^oternutului înainte de somn.⁷² Însă a^oa cum nici Ipolit nu menționează trasarea semnului crucii în legătură cu rugăciunea, nici Tertulian nu exprimă explicit această legătură; aceasta nu înseamnă însă că legătura nu există. De vreme ce Tertulian mărturisește că „la fiecare pas ^oi la fiecare faptă” cre^otinii se însemnau cu sfânta cruce⁷³, ca semn al credinței lor, e evident că practica închinării, fiind mai frecventă decât rugăciunea însă^oi, nu putea să lipsească din ritualul care însoțea rugăciunea.

Se remarcă la scriitorii veacului al III-lea, mai ales la cei de limbă latină, o predilecție pentru afirmarea *Rugăciunii domnești* ca model suprem de rugăciune. Afirmările acestor scriitori diferă în stringență de la ceea ce s-ar putea numi o preferință în favoarea acestei rugăciuni până la extrema reprezentată de interdicția explicită de a folosi o altă rugăciune, cel puțin în spațiul privat. Ilustrând locul privilegiat de care se bucura această rugăciune în conștiința cre^otină în veacul al treilea, merită menționat faptul că, atunci când ^oi propune să vorbească despre rugăciune, Tertulian începe prin a vorbi despre Tatăl nostru.⁷⁴ Nu întâlnim aici nici o explicație cu privire la motivele care l-au determinat pe autor să aleagă această rugăciune ca fiind cea mai potrivită pentru ordonarea discursului său. Or, însă^oi absența oricărei justificări indică evidența ^oi firescul identificării rugăciunii „Tatăl nostru” cu modelul rugăciunii sau inexistența contestațiilor la adresa statutului ei de rugăciune supremă. Acest statut se întemeiază, evident, pe caracterul revelat al acestei rugăciuni ^oi pe revelarea ei ca model de rugăciune anume recomandat. În plus, această rugăciune echivalează cu o mărturisire a identității credinței, de vreme ce cre^otinii sunt singurii care-L pot numi pe Dumnezeu „Tată”, întrucât a^oa au fost instruiți de Hristos.⁷⁵

Așezat la extremă, ca ^oi stringență a recomandărilor folosirii *Rugăciunii domnești*, Sfântul Ciprian al Cartaginei (†258) se exprimă în termeni de precizie juridică:

„Între celelalte îndemnuri mântuitoare ^oi învățături divine, prin care [Hristos] a sfătuit pe poporul Său, El a dat ^oi forma de a ne ruga ^oi ne-a arătat ^oi cum să ne rugăm pentru a obține mântuirea. Cel ce a făcut să trăim ne-a învățat ^oi să ne rugăm, cu acea bunătate [...] pentru ca, vorbind către Tatăl ^oi adresându-l rugăciunea pe care am învățat-o de la Fiul Lui, să fim mai ușor ascultați. [...] Care rugăciune către Tatăl poate fi

spirituală, dacă nu cea care ne-a fost dată de Hristos, Cel ce ne-a trimis ^oi pe Duhul Sfânt? Care rugăciune către Tatăl poate fi adevărată, dacă nu cea care a fost exprimată prin gura Fiului Său, care este El Însu^oi Adevărul? Încât a ne ruga altfel decât ne-a învățat El nu e ne^otiință, ci culpă, fiindcă El Însu^oi a atras atenția ^oi a spus: «Ați respins porunca lui Dumnezeu, pentru ca s-o înlocuiți cu tradiția voastră».⁷⁶

A^oadar, Sfântul Ciprian vede în rugăciunea „Tatăl nostru” singura rugăciune recomandabilă cre^otinilor. Interesant, el î^oi întemeiază preferința pentru ea prin încrederea că Dumnezeu Tatăl trebuie să asculte rugăciunea noastră întrucât recunoaște în ea cuvintele Fiului Său.⁷⁷ Credința în eficiența acestei rugăciuni e întregită de argumentul veracității Celui care ne-a lăsat-o ca model de rugăciune. *Rugăciunea domnească* este adecvată nu numai uzului particular, ci ^oi celui ob^otesc, întrucât spiritul ei este prin excelență ob^otesc: cererile ^oi adresările nu sunt formulate la singular, ci la pluralul colectivității; ele nu vizează bunăstarea sau favorizarea celui ce rostește rugăciunea, în detrimentul celorlalți, ci, dimpotrivă, promovează binele ob^otesc ^oi întărește coeziunea comunității.⁷⁸ Acela^oi deziderat al ordinii în Biserică îl animă ^oi pe Sfântul Ciprian. Ca ^oi Tertulian, el î^oi manifestă preferința pentru rugăciunea ob^otească, iar rugăciunea „Tatăl nostru” pare a fi admirabil construită tocmai în acest sens: prin intermediul ei, noi ne rugăm ca Dumnezeu să ne ierte greșelile unii altora, ceea ce duce la întărirea din interior a comunității cre^otine.

Totodată, rostirea publică a aceleia^oi rugăciuni cu caracter integrator de către toată adunarea ajută la menținerea ordinii în Biserică. În acest sens, Sfântul Ciprian îl parafrazează pur ^oi simplu pe Tertulian:

„Când ne adunăm la un loc cu frații noștri ^oi facem jertfele divine cu preotul lui Dumnezeu, trebuie să nu uităm respectul ^oi disciplina pe care le datorăm, să nu facem rugăciuni pretutindeni, cu cuvinte nepotrivite, ci să ne adresăm lui Dumnezeu cu smerenie, nu cu glas zgomotos, fiindcă Dumnezeu n-ascultă vocea noastră, ci inima noastră, ^oi n-are nevoie de strigăte Cel ce ne cunoaște gândurile...”⁷⁹

În continuare, este dat acela^oi exemplu al rugăciunii vame^oului, ascultată datorită atitudinii smerite din timpul rugăciunii, ^oi a manierei corecte (ca ^oi conșinut) de a se ruga. Rostirea rugăciunii recomandată de Mântuitorul ne ferește de dezordine, cereri nepotrivite ^oi poliloghie.

Credem că aici trebuie căutate rațiunile pentru care Sfântul Ciprian se exprimă atât de drastic la adresa celor care preferau alte rugăciuni celei lăsate de Mântuitorul.

Un alt document de mare importanță pentru problematica în discuție îl reprezintă *Constituțiile Apostolilor*.⁸⁰ Acestea îndeamnă la rugăciune continuă, iar, ca model, recomandă rostirea rugăciunii „pe care ne-a învățat-o Domnul”, adică, evident, „Tatăl nostru”.⁸¹ În mod asemănător *Didahiei*, *Constituțiile* recomandă rostirea acestei rugăciuni de trei ori pe zi; apare însă un element nou, prescrierea faptului că rugăciunea trebuie făcută cu fața spre Răsărit.⁸² Obiceiul era, se pare, foarte vechi. Împrumutat de la evrei, el a devenit rapid un semn distinctiv al creștinilor, echivalând cu o mărturisire de credință prin însăși poziția trupului.⁸³ Prima oară el este menționat într-un canon de-abia la Sfântul Vasile cel Mare, care amintește de acest obicei tocmai pentru a acredita ideea valorii egale a tradiției nescrise (predaniei) cu cea scrisă.⁸⁴ Obiceiul era atât de vechi și de răspândit încât nu era nevoie ca el să fie fixat în scris de către vreun canon, ba, mai mult, putea fi adus în sprijinul noțiunii de autoritate asociată tradiției sau cutumei. Între posibilele explicații teologice (toate provenind din secolul al IV-lea) ale acestei vechi practici se numără amintirea că faptului că din Răsărit vine lumina, care e Hristos, sau că undeva în Răsărit fusese situat paradisul pământesc, în care omul stătuse de vorbă cu Dumnezeu înainte de cădere.⁸⁵

Constituțiile Apostolilor mai învață faptul că rugăciunea obștească are mai mare putere decât cea particulară⁸⁶, însă, chiar și a o a, pentru a avea valoare, rugăciunea de obște trebuie să se desfășoare în jurul episcopului sau preotului: „de va face cineva ceva fără de episcop, în zadar va face, căci nu i se va socoti ca faptă, [...] a o a oricare laic, săvârșind ceva fără preot, se ostenește în zadar”.⁸⁷ Se afirmă astfel clar că nu există rugăciune obștească în afara celei conduse de episcop sau de preot. Un alt fapt nu lipsit de semnificație este acela că le era interzis credincioșilor să se roage împreună cu un creștin venit dintr-o altă comunitate până când aceuia nu i se verifica – în urma unei cercetări – ortodoxia credinței. În mod expres le era interzis creștinilor să aibă comuniune de rugăciune cu heterodocșii.⁸⁸ Aceleași interdicții aveau să fie fixate, ceva mai târziu, prin canoanele 45 și 64 apostolice și alte canoane ale unor sinoade locale (6, 9, 32, Laodiceea, etc.).⁸⁹ Un element

care distinge *Constituțiile* de alte scrieri este acela că se recomandă ca nevoia^oilor să li se destăinuie numele binefăcătorilor lor – fără a se face sau a încuraja o cercetare pentru identificarea lor – pentru ca ei să se poată ruga pentru binefăcătorii lor, spunându-le pe nume.⁹⁰

Postul ^oi rugăciunea în secolul al IV-lea

La o privire mai atentă, constatăm existența unei „defazări”, la nivelul secolului al IV-lea ^oi poate chiar la cel al secolului la V-lea, între dezvoltarea rugăciunii ^oi cea a postului în Biserică. Fenomenul se constată atât la nivelul practicii cultice, cât ^oi la cel corelativ, canonic. Rugăciunea, ca ^oi expresie a pietății Bisericii, ne apare ca dezvoltându-se mult mai repede decât practica postului; rugăciunile cresc în număr ^oi amploare. Totodată, se constată existența unor inițiative ferme de unificare ^oi uniformizare a cultului. Aici trebuie incluse ^oi eforturile, deja remarcate, de impunere a unei discipline cultice. În aceea^oi perioadă, a secolelor III-IV, postul ^oi păstrează caracterul local ^oi divers. Posturile sunt încă chestiuni care țin de tradiții locale, de exigențe personale. Chiar ^oi posturile mari sunt prezente doar *in nuce*, având dimensiuni care, în general, nu depășesc câteva zile. Ca atare, prescripțiile privitoare la post aferente acestei perioade sunt rare ^oi au un caracter mai degrabă personal ^oi omiletic. Situația avea să se schimbe doar începând cu a doua jumătate a secolului al IV-lea, păstrând însă decalajul specific dintre practică ^oi legiferare. Deplina uniformizare bizantină a posturilor avea să vină de-abia în secolul al XII-lea.

Datarea celor mai vechi scrieri cu caracter canonic ca provenind cel mai târziu din prima parte a secolului al IV-lea⁹¹, transferă discuția întemeiată patristic despre rugăciune în secolul al IV-lea în planul canonic, întrucât rugăciunea constituie o preocupare continuă a canonice^otilor. Cu toate acestea, vom urmări câteva jaloane ale integrării liturgice a rugăciunii-model, „Tatăl nostru”.

Secolul al IV-lea aduce cu sine o sensibilă dezvoltare a canonului euharistic, dar ^oi primele încercări de cristalizare ^oi uniformizare a acestuia. E suficient să amintim de demersul de diortosire pe care l-au întreprins sfinții Vasile cel Mare ^oi Ioan Gură de Aur, care au revizuit teologic liturgiile în uz în comunitățile păstorite de ei, lăsând astfel Bisericii liturgiile care le poartă numele. Cu toate acestea, nu trebuie înțeles că *Rugăciunea domnească* este trecută în umbră. Ea ocupă un

loc de cinste în canonul euharistic, și, mai mult, un loc de sine în cultul obștesc. Există mărturii de factură patristică interpretabile în sensul includerii acestei rugăciuni în rânduiala botezului, în secolele III-IV. Cele mai clare ne vin, însă, dintr-o perioadă mai târzie, respectiv de la Fericitul Augustin (†430), care, într-una din predicile sale, se adresează catehumenilor, avertizându-i că mai aveau nouă zile până la Botez, răgaz care trebuia folosit de către aceștia pentru a învăța bine *Simbolul Credinței* și *Rugăciunea domnească*, pentru că, în ziua Botezului, trebuiau să le rostească în fața întregii comunități.⁹²

Cea mai veche menționare a rugăciunii „Tatăl nostru”, ca făcând parte din canonul euharistic, ne vine de la Sfântul Chiril al Ierusalimului (†386), care, explicând liturghia credincioșilor în catehezele sale adresate catehumenilor, menționează această rugăciune (în *Cateheza a V-a*) ca fiind plasată după „rugăciunea Jertfei”, dar înainte de împărțirea propriu-zisă.⁹³ Alte mărturii indică prezența acestei rugăciuni în liturghiile Sfântului Marcu, în cea a Sfântului Iacob sau în Liturghia celor doisprezece Apostoli. Ea putea fi intonată de preot și recitată de credincioși, rostită simplu sau precedată de rugăciuni introductive.⁹⁴

Așa cum am arătat, postul le era binecunoscut autorilor patristici din secolul al treilea. Remarcam, de asemenea, că, exceptând postul de miercură și vinerea, nu exista un acord între autorii cercetători în privința felului și duratei posturilor. Chiar și acordul în privința postului săptămânal obișnuit e unul principal: nu există, până în epoca primelor canoane, precizări asupra *modului* de a posti, anume care mâncăruri sunt admise și care nu, orele meselor, o prăvălă a rugăciunii, etc. Această lipsă de precizări – sau de suprapunere a acestora – poate fi explicată în sensul existenței unor cutume foarte puternice. La rândul ei, această explicație nu exclude, însă, vreuna din explicațiile diversității locale a tradițiilor.

Fără îndoială, postul de miercură și vinerea este cel mai vechi. Așa cum s-a putut constata, originile sale creștine urcă până în secolul I după Hristos. Mărturiile literare cele mai numeroase în favoarea respectării acestui post ne vin din secolul al III-lea. Însă, datorită vechimii acestei practici, de cele mai multe ori lipsesc precizările de ordin practic cu privire la ținerea sa: dacă, în secolul I, practica moștenită de la evrei excludea nevoia unei explicații, în secolul al II-lea, acest post avea deja o istorie creștină îndeajuns de veche încât să

implice o doză de formalism cătigat. Mărturiile următoarelor două veacuri oscilează între enumerări⁹⁵ și îndemnuri de reevaluare a postului din perspectivă spirituală. Acest post este de o importanță excepțională nu numai din perspectiva vechimii, ci și a aspririi. În acest din urmă sens, el se constituie într-un etalon: severitatea postului de miercură și vinerea avea să fie echivalată cu cea a postului ulterior al Păresimilor⁹⁶; acest lucru se poate constata din excluderea dezlegărilor, comună celor două posturi în cauză.⁹⁷

Postul Paștilor este cel mai vechi dintre posturile de durată ale anului bisericesc. Cu toate acestea, mărturiile privind practicarea acestui post sunt târzii. Am văzut că, în vremea lui Tertulian, Postul Paștilor nu depășea una sau două zile. O altă mărturie din secolul al III-lea vine din partea episcopului Dionisie al Alexandriei (†c.264). Într-o scrisoare adresată lui Vasilide, episcopul alexandrin atesta că, la acea dată, postul pascal alexandrin nu depășea o săptămână. Însă chiar și episcopul admitea că această este o practică din mai multe întâlnite.⁹⁸ Exemplul de mai sus dovedește cât de diferite erau tradițiile locale în privința postului Paștilor. Liturgiștii admit că unii creștini posteau complet zilnic, mâncând doar seara, alții posteau mai multe zile în șir: șase, șapte zile, ajungându-se ulterior până la șase săptămâni. Postul Paștilor, în forma actuală, de șapte săptămâni, este de sorginte antiohiană. El fost adoptat definitiv de Biserică începând cu secolul al IV-lea.⁹⁹ Deși existau canoane ale unor sinoade locale care încercau să impună consumarea exclusiv a hranei uscate în decursul acestui post¹⁰⁰, există temeuri care ne determină să credem că, în secolul al IV-lea, în unele locuri, se consuma untdelemn, vin și chiar pește în decursul acestui post.¹⁰¹

Postul Nașterii Domnului este ceva mai nou decât cel al Paștilor. Cele mai vechi atestări ale practicării acestui post ne vin din secolele IV-V. Astfel, relevante în acest sens sunt două omilii: una a Fericitului Augustin, *Sermo 236, De tempora*, și alta a lui Leon cel Mare al Romei, *Sermo II, De ieiunio X mensis*.¹⁰² Evoluția acestui post cunoaște etape similare celei a Postului Paștilor: de la șapte zile s-a ajuns la șase săptămâni, durata sa fixându-se definitiv, prin sinodul local de la Constantinopol din anul 1166, la patruzeci de zile. Cu toate acestea, în anumite tradiții locale, postul Crăciunului era cunoscut încă de la o dată mai înaintată sub această formă. Mărturie poate fi adus în acest sens patriarhul Nichifor Mărturisitorul al Constantinopolului

(† 818), care denumea în secolul al IX-lea acest post ca *Postul Sfântului Filip*, întrucât postul Na^oterii începea a doua zi după sărbătoarea Sfântului Apostol Filip, sărbătorit la 14 noiembrie.¹⁰³

Postul Sfinșilor Apostoli e atestat în secolul al IV-lea de către *Constitușii Apostolice* (cartea a V-a, cap. 20).¹⁰⁴ Alte mărturii mai aflăm la Sfântul Atanasie cel Mare și la Teodoret al Cirului. Exprimându-se în termeni asemănători, cei doi autori afirmă că în prima săptămână după Cincizecime, cre^otinii posteau și ie^oeau în cimitir spre a se ruga.¹⁰⁵

În fine, ultimul dintre posturile mari din cursul anului bisericesc este cel al Adormirii Maicii Domnului. El este cu siguranșă cel mai nou dintre posturile de peste an, originea sa fiind de căutat, potrivit Părintelui Profesor Ene Brani^ote, în secolul al V-lea. Durata acestui post a oscilat de la o zi (în Antiohia), la 4 sau 8 zile (Constantinopol, respectiv Ierusalim), și nu mai puțin a oscilat și luna în care se postea, între august și septembrie.¹⁰⁶ a) și practica acestui post a fost uniformizată în Răsărit prin hotărârile sinodului local de la Constantinopol, din 1166.¹⁰⁷

După ce am anticipat discușia canonică despre aceste posturi încercând să le dăm o justificare istorică, să ne întoarcem privirile asupra concepșiei despre post și relașia acestuia cu rugăciunea, a^oa cum apare ea reliefată în scrierile a doi dintre Sfinșii Părinși ai veacului al IV-lea: Vasile cel Mare (†379) și Ioan Gură de Aur (†407). Evident, fiecare din ace^oti doi autori ar merita un capitol dedicat, dacă am cerceta lucrurile din perspectivă omiletică sau ascetic-spirituală; iconomia lucrării nu ne permite acest lucru. Ne vom opri la unele dintre afirmașii relevante, altele decât cele cu conșinut canonic, însă vizând de asemenea disciplina cultică a postului și articularea acestuia cu rugăciunea.

De la Sfântul Vasile cel Mare ne-au parvenit două omilii care vizează postul. Din acestea putem extrage o serie de precepte. În primul rând, remarcăm la marele capadocian efortul de a argumenta teologic necesitatea postului. Pentru prima oară găsim afirmașia potrivit căreia postul se întemeiază pe porunca adresată primilor oameni în paradis, și că aduce beneficii de ordin fizic.¹⁰⁸ Între precedentele biblice, sunt citași Moise, Samson, Ilie, Elisei, tinerii aruncași în cuptor, și Domnul Hristos Însuși.¹⁰⁹ După ce vorbe^ote de foloasele postului, Sfântul Vasile exclamă:

„Îmbuibarea, însă, este cel dintâi pas pe calea desfrâului. Odată cu petrecerea, cu beșia și cu mâncărurile pregătite cu multă grijă, vine

o tot felul de desfrânare dobitocească. Din pricina poftei odrăslite în suflet de pe urma îmbuibării cu mâncare *o* cu vin, oamenii ajung ca ni^ote armăsari înver^ounași. Legăturile nefire^oti dintre oameni sunt datorate beșivilor; ei caută pe femeie în bărbat *o* pe bărbat în femeie. Postul, dimpotrivă, cunoa^ote măsura chiar în căsnicie; *o* osândind lipsa de măsură chiar în cele îngăduite de lege, lasă răgaz potrivit stăruinței în rugăciune”.¹¹⁰

De^o nu reiese clar care era modalitatea de postire în comunitatea din Cezareea Capadociei, totu^o putem să afirmăm că postul presupunea cel puțin abținerea de la carne *o* vin *o* înfrânare trupească. Masa de post presupunea o depreciere calitativă dar *o* cantitativă a alimentelor. În repetate rânduri sfântul Vasile avertizează cu nu există cale de mijloc, *o* că întreg efortul depus în a posti se poate pierde printr-o scăpare, cum ar fi o beșie, înșeleasă ca o dispensă auto-acordată.¹¹¹ La post sunt chemași *o* bătrânii, femeile *o* copiii.¹¹² De asemenea, Sfântul afirmă faptul că postul trebuie să fie un răgaz de rugăciune. Postul este lipsit de sens fără complinirea sa spirituală:

„Pentru ca postul să fie vrednic de laudă, nu-i de ajuns să ne înfrânăm de la mâncări; trebuie să postim post primit o bine-plăcut lui Dumnezeu. Iar postul adevărat este înstrăinarea de păcat, înfrânarea limbii, oprirea mâniei, îndepărtarea de poftă, de bârfeli, de minciună, de jurământul strâmb.”¹¹³

De la Sfântul Ioan Gură de Aur ne-a rămas o întregă serie de omilii dedicate postului. Chiar din simplul lor titlu aceste omilii atestă practica de sorginte antiohiană de a posti patruzeci de zile (numărate ca zile de post deplin) înainte de Pa^oti: *Cuvânt de sfătuire la începutul sfântului post de patruzeci de zile*¹¹⁴ sau *Omilia a VI-a: în a o*asea săptămână a Sfântului post de patruzeci de zile¹¹⁵. Sfântul Ioan Hrisostom se exprimă în termeni asemănători Sfântului Vasile cel Mare cu privire la post, vorbind despre întemeierea biblică a postului *o* corelând această linie argumentativă cu cea bazată pe exaltarea foloaselor fizice al postului.¹¹⁶ Rezumând, el spune:

„Postul este hrana sufletului; o după cum hrana cea trupească, tot a^oa *o* postul face mai puternic sufletul, îl face mai u^oor, îi dă aripi, îl face să stea la înălțime, să se gândească la cele de sus *o* să se ridice mai presus de plăcerile o dulcelele acestei vieți. ^a*i* după cum corăbiile u^ooare străbat mai iute mările, iar dacă sunt încărcate peste măsură se scufundă,

*tot a^oa ^oi postul face mai u^ooară mintea ^oi o pregăte^ote să străbată cu u^ourin^oă oceanul acestei vie^oi [...] Be^oia ^oi îmibuirea, dimpotrivă, îngreunând mintea ^oi îngră^oând trupul, robe^ote sufletul, îl asediază din toate păr^oile, nu-i lasă sănătoasă puterea de judecată, îl face să se îndrepte spre prăpăstii ^oi să lucreze totul împotriva mântuirii lui^o”.*¹¹⁷

Dacă fragmentul de mai sus expune sintetic rostul postului în cre^otinism, el trebuie corelat, evident cu aten^oționarea asupra modalită^oți corecte de a posti: degeaba postim dacă nu ne ab^oținem ^oi de la păcate, dacă nu facem milostenie sau asuprim pe al^opii, dacă ne „îmbătăm cu poftă”, dacă ne îndulcim cu spectacole care promovează desfrăul.¹¹⁸ Miza postului e, evident, una spirituală. În acest sens, Sfântul Ioan Hrisostom atrage aten^oția asupra păcatelor pe care le săvâr^oim cu gândul.

În repetate rânduri, Sfântul Ioan Gură de Aur s-a străduit să-i facă pe ascultătorii săi să în^oșeleagă cât de mare putere are rugăciunea, mai ales atunci când e nevoie de pocăin^oă.¹¹⁹ În acest sens, în contextul discu^oției despre post, părintele antiohian arată cum pocăin^oța sinceră ^oi profundă poate vindeca orice cădere. Exemplul suprem este dat de lepădarea ^oi reabilitarea lui Petru¹²⁰, însă alte exemple pot constitui cazul lui Iona sau pocăin^oța ninivitenilor.¹²¹ În învă^oătura Sfântului Ioan Gură de Aur, nu se poate face distinc^oție între post ^oi rugăciune. Cele două se implică reciproc. Nevoia de pocăin^oă se exprimă firesc prin post ^oi rugăciune. Eficien^oța uneia depinde de prezen^oța celeilalte.

Note bibliografice

- ¹ Jaroslav PELIKAN, *Tradi^oția cre^otină – O istorie a dezvoltării doctrinei*, Polirom, 2005, vol. 2 - *Spiritul cre^otinătă^oții răsăritene (600-1700)*, pp. 30-31.
- ² A^oa consideră, ^oi după el ^oi al^opii, ultimul editor al scrierii, Jean-Paul Audet; a se vedea introducerea dedicată *Didahiei*, în „Scrierile Părin^oților Apostolici”, traducere, note ^oi indici de Preot Dr. Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic ^oi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Bucure^oți, 1995, p.21.
- ³ acest scurt capitol al *Didahiei* pare a avea aceea^oi ordine a tratării ^oi pare a fi animat de aceea^oi inten^oții cu cele exprimate de Scriptură în capitolele VII (înfrânarea), respectiv X (ferirea de idolotite), ale Epistolei întâi către Corinteni.
- ⁴ Pr. Prof. Ene BRANI^oTE, *Posturile din cursul anului bisericesc*, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul LXXXII (1964), nr. 1-2, p. 126.
- ⁵ *Constitu^oțiile Apostolice* V, 14 ^oi Canonul 15 al Sfântului Petru al Alexandriei.
- ⁶ *Didahia...*, ed. cit., pp. 34-35.
- ⁷ a se vedea introducerea dedicată *Păstorului*, în „Scrierile Părin^oților Apostolici”, ed. cit., p. 165. Nu se cunoa^ote timpul scrierii lui Herma, dar întrucât, era deja cunoscută la sfâr^oitul secolului al II-lea, a^oa cum atestă *Fragmentul Muratori*, iar pontificatul lui Pius e situat cândva

- între anii 140-155, se consideră îndeobște că timpul scrierii poate fi situat la jumătatea acestui secol.
- ⁸ *Păstorul*, ed. cit., p. 328.
- ⁹ a se vedea începutul aceleiași viziuni, *Păstorul*, cap. 54, ed. cit., p. 328. Este posibil să fie vorba de acele *dies stationum*, zile de ajunare specifice tradiției romane, când postul se prelungea până la Ceașul al IX-lea. A se vedea BRANIȘTE, *op. cit.*, p.128.
- ¹⁰ Magistr. Vasile PRESCURE, *Doctrina morală a Părinților Apostolici*, în „Studii Teologice”, anul XV (1963), nr. 9-10, p. 551.
- ¹¹ Începând cu secolul al IV-lea, autorii patristici au început să manifeste neîncredere în această atribuire. Critica modernă nu a reușit să discearnă cine este autorul; cât despre timpul compunerii, convențional, se crede că el ar fi situat în prima jumătate al secolului al doilea. A se vedea introducerea dedicată *Omiliile numită a doua epistolă către Corinteni*, în „Scrierile Părinților Apostolici”, ed. cit., pp. 107-108.
- ¹² *Omiliile numită a doua...*, ed. cit., p. 120.
- ¹³ Tomás ŠPIDLIK S.J., *Spiritualitatea Răsăritului creștin, I. Manual sistematic*, traducere diac. Ioan I. Ică jr., Deisis, Sibiu, ediția a II-a, 2005, p. 275, insistă asupra unei veritabile „trilogii” *post – rugăciune – milostenie* care avea să fie moștenită de către tradiția creștină.
- ¹⁴ Potrivit *Introducerii* din „Scrierile Părinților Apostolici”, ed. cit., pp. 130-131, autorul acestei scrieri trebuie să fi fost un creștin provenit dintre păgâni, care a scris în mediu alexandrin, cândva între distrugerea Ierusalimului și sfârșitul secolului I. A se vedea și Pr. Asist. Dr. Nicolae V. DURĂ, *Mărturiile ale tradiției ortodoxe, biblice și patristice, despre rugăciune*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, anul LX (1984), nr. 1-3, p. 97.
- ¹⁵ *Epistolă zisă a lui Barnaba*, ed. cit., pp. 137-138.
- ¹⁶ *Ibidem*, pp. 162-163.
- ¹⁷ DURĂ, *Mărturiile ale tradiției ortodoxe...*, p. 97.
- ¹⁸ *Epistola către Magnezieni*, cap. VII, în „Scrierile Părinților Apostolici”, ed. cit., p. 200.
- ¹⁹ *Epistola către Efeseni*, cap. V, în „Scrierile Părinților Apostolici”, ed. cit., p. 190.
- ²⁰ *Ibidem*, cap. XIII, p.193.
- ²¹ CLEMENT Alexandrinul, *Stromata a VII-a, 74-76*, traducere, cuvânt înainte, note și indici de Pr. D. Fecioru, în „Scrieri” (II), colecția „Părinți și scriitori bisericești” (prescurtată PSB), vol. 5, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982, pp. 522-523.
- ²² *Ibidem*, 33, p. 496.
- ²³ *Ibidem*, p. 496-497.
- ²⁴ *Ibidem, Stromata a III-a*, 81-82, pp. 222-223. A se vedea și Idem, *Pedagogul*, II, 96, 2-97, 3 traducere, cuvânt înainte, note și indici de Pr. D. Fecioru, în „Scrieri” (I), colecția „Părinți și scriitori bisericești” (prescurtată PSB), vol. 4, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982, p. 285.
- ²⁵ Idem, *Stromata a VII-a*, 31; 34, ed. cit., vol. 5, pp. 493; 494.
- ²⁶ *Ibidem, Stromata a IV-a*, 171, p. 171; *Stromata a VII-a*, 39; 43; 49, pp. 500; 503; 507; etc.
- ²⁷ *Ibidem, Stromata a V-a*, 16, p. 320.
- ²⁸ Idem, *Pedagogul*, II, 59, ed. cit., vol. 4, p. 264.
- ²⁹ Idem, *Stromata a a VII-a*, 79, ed. cit., vol. 5, p. 525.
- ³⁰ *Ibidem*, 40, p. 500.
- ³¹ Johannes QUASTEN, *Patrology*, vol. III – *The Golden Age of Greek Patristic Literature. From the Council of Nicaea to the Council of Chalcedon*, Christian Classics, a division of Thomas More Publishing, Allen, Texas, 1959, p. 164.
- ³² HIPPOLYTE de Rome, *La Tradition Apostolique*, Sources Chrétiennes, vol. 11, Les Editions du Cerf, Paris, 1946, pp. 30-33.
- ³³ DURĂ, *Mărturiile ale tradiției canonice despre rugăciune*, în „Studii Teologice” anul XXXV (1983), nr. 7-8, p. 482.

- 34 HIPPOLYTE de Rome, *La Tradition Apostolique*, ed. cit., p. 69
- 35 *Ibidem*.
- 36 *Ibidem*, p. 70.
- 37 *Ibidem*.
- 38 DURĂ, *Mărturii ale tradiției canonice...*, p. 483.
- 39 HIPPOLYTE de Rome, *La Tradition Apostolique*, ed. cit., p. 72.
- 40 *Ibidem*, pp. 73-75.
- 41 DURĂ, *Mărturii ale tradiției canonice...*, p. 483.
- 42 HIPPOLYTE de Rome, *La Tradition Apostolique*, ed. cit., p. 57.
- 43 *Ibidem*.
- 44 *Ibidem*.
- 45 Trebuie ținut cont i de faptul că, în vechime, date fiind condițiile ostile, Euharistia se svrea seara.
- 46 HIPPOLYTE de Rome, *La Tradition Apostolique*, ed. cit., pp. 64-65.
- 47 Presupunndu-se, în condițiile datei fluctuante a Patilor, că nu tiau când sunt zilele de post care anticipau sărbătoarea.
- 48 TERTULIAN, *Despre pocăință*, IX, n „Apologei de limbă latină”, colecia „Prini i scriitori bisericești” (de aici înainte prescurtată PSB), vol. 3, Editura Institutului Biblic i de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1981, p. 218.
- 49 BRANITE, *op. cit.*, p. 125.
- 50 TERTULIAN, *Despre răbdare*, XIII, n „Apologei de limbă latină”, ed. cit., p. 195.
- 51 PIDLIK, *Spiritualitatea...*, II. *Rugăciunea*, traducere diac. Ioan I. Ică jr., Deisis, Sibiu, 1998, pp. 280-281.
- 52 TERTULIAN, *Despre pocăință*, XI, ed. cit., p. 219 sq.
- 53 Idem, *Despre rugăciune*, XVIII, ed. cit., pp. 238-239.
- 54 *Ibidem*, p. 239.
- 55 *Ibidem*, XIX.
- 56 A se vedea, de exemplu, *De jejunio (Despre post)*, din păcate netradus în romnete.
- 57 *Dictionnaire d'archéologie chrétienne et de liturgie*, publié par le R-me dom Fernand Cabrol et le R. P. dom Henri Leclercq, tome deuieme, deuieme partie, Librairie Letouzey et An, Paris, 1925, art. „Carme”, col. 2139 sq.
- 58 *Dictionnaire d'archéologie...*, tome septième, deuieme partie, art. „Jenes”, col. 2485.
- 59 Pentru identificarea zilelor *de gardă* din tradiția romană cu zilele de post din cursul săptămânii, respectiv miercurea i vinerea, vezi *Ibidem*, col. 2488.
- 60 *Dictionnaire d'archéologie...*, tome deuieme, deuieme partie, col. 2139-2140.
- 61 TERTULIAN, *Despre rugăciune*, XIII, ed. cit., p. 236. A se vedea şi cap. XXV, p. 244.
- 62 *Ibidem*, XVI, p. 237-238.
- 63 *Ibidem*, XIV, p. 237.
- 64 *Ibidem*, XVII, p. 238. Pentru rugăciunea particulară făcută pe ascuns, după porunca lui Hristos, considerată ca şi principiu general valabil, a se vedea *Ibidem*, I, pp. 229-230.
- 65 *Ibidem*, XXIII, p. 243.
- 66 Sunt invocate „ferirea de orice nelinite i activitate” şi „voia bună”, dei recomandarea de a nu îngenunchea în aceste zile de srbtoare nu e clar formulată.
- 67 DURĂ, *Mărturii ale tradiției ortodoxe...*, p. 95.
- 68 TERTULIAN, *Despre rugăciune*, XXIII, ed. cit., p. 243.
- 69 *Ibidem*.
- 70 Avem aici o veritabilă definiie a canonului, într-o epocă în care el nu exista încă din punct de vedere formal. Pasajul surprinde cu acuratee necesitatea existenței unei reglementări cu caracter disciplinar în Biserică.
- 71 TERTULIAN, *Despre rugăciune*, XXV, ed. cit., pp. 243-244.
- 72 „Cum lectum tuum signas”, spune Tertulian n *Ad uxorem*, 2, 5, apud PIDLIK, *op. cit.*, vol.

- II, p. 79. Se pare că, la început, aceste semne (considerate în uzul diferențiat) ale crucii erau trasate mai degrabă cu un deget decât cu toată mâna. În cazul închinării trupului, semnul era multiplicat pentru fiecare din părțile închinate. Modalitatea de închinare actualmente în uz la majoritatea răsăritenilor provine, cel mai probabil, din mediile monastice ale secolului al VIII-lea. A se vedea în acest sens *Ibidem*, p. 80.
- ⁷³ TERTULIAN, *De Corona Militis*, 3, apud DURĂ, *Mărturii ale tradiției ortodoxe...*, p. 94.
- ⁷⁴ TERTULIAN, *Despre rugăciune*, I-II, ed. cit., pp. 229-230.
- ⁷⁵ *Ibidem*, II-III, pp. 230-231.
- ⁷⁶ Sf. CIPRIAN, *Despre Rugăciunea domnească (De Dominica oratione)*, II, în „Apologeți de limbă latină”, ed. cit, pp. 364-365.
- ⁷⁷ Drd. Corneliu ZĂVOIANU, *Despre Rugăciunea domnească la Tertulian ȳ Sfântul Ciprian*, în „Glasul Bisericii”, anul XXXV(1976), nr. 3-4, p. 367.
- ⁷⁸ Sf. CIPRIAN, *op. cit.*, VII, p. 467. Vezi ȳ ZĂVOIANU, *op. cit.*, 367.
- ⁷⁹ Sf. CIPRIAN, *op. cit.*, IV, pp. 465-466.
- ⁸⁰ Nu se cunoaște data elaborării acestei lucrări. Se presupune că ea ar fi situată cândva în secolele III-IV, potrivit lui DURĂ, *Mărturii ale tradiției canonice...*, p. 484.
- ⁸¹ *Scrierile Părinților Apostolici dimpreună cu a ȳezămintele ȳ canoanele Apostolice*, trad. de Pr. Prof. I. Mihălcescu, Chiȳnău, 1928, p. 199, apud DURĂ, *Mărturii ale tradiției canonice...*, p. 484.
- ⁸² *Ibidem*.
- ⁸³ ŠPIDLIK, *op. cit.*, vol. II, p. 79.
- ⁸⁴ Canonul 91, în Arhid. Prof. Dr. Ioan N. FLOCA, *Canoanele Bisericii Ortodoxe*, ediȳia a III-a, Sibiu, 2005, pp. 436-438. A se vedea ȳ DURĂ, *Pravila rugăciunii în lumina tradiției liturgice ȳ canonice a Bisericii Ortodoxe*, în „Ortodoxia”, anul XXXV (1983), nr. 3, p. 443.
- ⁸⁵ ŠPIDLIK, *op. cit.*, vol. II, p. 79.
- ⁸⁶ DURĂ, *Mărturii ale tradiției canonice...*, p. 485.
- ⁸⁷ *Scrierile Părinților Apostolici dimpreună...*, pp. 49-50, apud *Ibidem*.
- ⁸⁸ *Ibidem*.
- ⁸⁹ Idem, *Pravila rugăciunii...*, pp. 446-447.
- ⁹⁰ DURĂ, *Mărturii ale tradiției canonice...*, pp. 484-485.
- ⁹¹ *Constituȳiile Apostolice, Canoanele Apostolice, Canoanele Sfântului Petru al Alexandriei (ȳ311), Canoanele sinodului local de la Ancira (314), etc.*
- ⁹² Fer. AUGUSTIN, *Sermo 58*, apud Drd. Sorin PETCU, *Rugăciunea Domnească în cultul creȳtin ȳ explicarea ei în literatura patristică din primele trei secole*, în „Studii Teologice”, anul XXVI (1974), nr. 1-2, p. 69.
- ⁹³ *Ibidem*, p. 70.
- ⁹⁴ *Ibidem*.
- ⁹⁵ ȳntre acestea, una care ne vine de la Origen: „Habemus quartam et sextam septimanae dies, quibus solemniter jejunamus”, *Omilia a X-a la Levitic*, PL 12, 527. Textul este considerat ca fiind o interpolare, cel mai probabil aparȳnând lui Rufin, după *Dictionnaire d'archéologie...*, tome deuiȳeme, deuiȳeme partie, col. 2140.
- ⁹⁶ De la *quadragessima*, denumire uzitată începând cu secolul al IV-lea, atestând forma deplină de patruzeci de zile a Postului Paȳtilor. Pentru alte consideraȳii asupra acestei titulaturi, a se vedea BRANIȳTE, *op. cit.*, p. 132.
- ⁹⁷ A se vedea, de exemplu, Canonul 69 apostolic, în *Canoanele Bisericii Ortodoxe*, ed. cit., p. 46.
- ⁹⁸ *Dictionnaire d'archéologie...*, tome deuiȳeme, deuiȳeme partie, col. 2140.
- ⁹⁹ Pr. Prof. Nicolae D. NECULA, *ȳnvăȳatura despre post în Biserica Ortodoxă*, în „Studii Teologice”, anul XXXVI (1984), p. 516.
- ¹⁰⁰ Canonul 50 al Sinodului local de la Laodiceea (343), în *Canoanele Bisericii Ortodoxe*, ed. cit., p. 252.

- ¹⁰¹ Prof. Constantin C. PAVEL, *Posturile rânduite de Biserica Ortodoxă în condițiile de viață actuale ale credincioșilor*, în „Studii Teologice”, anul XXIX (1977), nr. 5-8, p. 426.
- ¹⁰² BRANI^a TE, *op. cit.*, p. 129.
- ¹⁰³ A se vedea Canonul 20 al Sfântului Nichifor Mărturisitorul, în *Canoanele Bisericii Ortodoxe*, ed. cit., p. 505.
- ¹⁰⁴ NECULA, *op. cit.*, p. 516.
- ¹⁰⁵ BRANI^a TE, *op. cit.*, p. 135.
- ¹⁰⁶ *Ibidem*, p. 136.
- ¹⁰⁷ NECULA, *op. cit.*, p. 516.
- ¹⁰⁸ Sfântul VASILE cel Mare, *Omilia I despre post*, Cuvântul I, traducere, introducere, note și indici de Pr. D. Fecioru, în „Scrieri” (I), colecția „Părinți și scriitori bisericești” (prescurtată PSB), vol. 17, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1986, pp. 348-349.
- ¹⁰⁹ *Ibidem*, pp. 350-354, passim.
- ¹¹⁰ *Ibidem*, p. 355.
- ¹¹¹ *Ibidem*, *Cuvântarea a doua despre post*, pp. 360-361; 363. Fragmentul atestă că sâmbăta și duminica este permisă dezlegarea la vin, de vreme ce Sfântul se simte dator să-i îndemne să nu bea „cât să le ajungă pentru cinci zile”, adică să bea duminică de o manieră naiv compensatorie pentru zilele de post de luni până vineri.
- ¹¹² *Ibidem*, p. 361, passim.
- ¹¹³ *Ibidem*, pp. 363-364.
- ¹¹⁴ PG 53, 21-26, traducere românească de Pr. D. Fecioru, în „Mitropolia Olteniei”, anul XXVIII (1976), nr. 1-2, pp. 59-63.
- ¹¹⁵ PG 49, 313-324, traducere românească de Pr. D. Fecioru, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul XCVI (1978), nr. 3-4, pp. 233-243.
- ¹¹⁶ *Cuvânt de sfătuire...*, p. 61 sq.
- ¹¹⁷ *Ibidem*, p. 62.
- ¹¹⁸ *Omilia a VI-a...*, p. 234.
- ¹¹⁹ A se vedea, de exemplu, IDEM, *Omilia a IV-a: Despre pocăința și rugăciune*, PG 49, 299-306, tradusă de Pr. D. Fecioru, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul XCV (1977), nr. 9-12, pp. 962-963.
- ¹²⁰ IDEM, *Omilia a V-a: La Profetul Iona, Daniel, și la cei trei tineri, a fost rostită la începutul Postului Mare*, PG 305-314, traducere de Pr. D. Fecioru, în „Biserica Ortodoxă Română”, anul XCVI (1978), nr. 1-2, pp. 80-81.
- ¹²¹ *Ibidem*, pp. 82-84. Dovadă că pentru Sfântul Ioan Gură de Aur pocăința înseamnă în primul rând rugăciune, aceasta din urmă e socotită ca eficientă în îndepărtarea pedepsei iminente ce amenința cetatea Ninive. A se vedea IDEM, *Cuvânt despre rugăciune*, PG 50, 779-786, traducere românească în „Ortodoxia”, anul XXXV (1983), nr. 3, pp. 421-426.

SFÂNȚA TAINĂ A MĂRTURISIRII ÎN VIAȚA BISERICII

Pr. Lect. Dr. Marian Vâlcu
Facultatea de Teologie Ortodoxă
Universitatea „Valahia” - Târgoviște

Spovedania este taina prin care credinciosul dobândește iertarea păcatelor săvârșite după botez și împăcarea cu Dumnezeu și cu Biserica, în urma manifestării căinței pentru păcatele săvârșite și a mărturisirii lor înaintea preotului duhovnic. Această taină a mai fost numită și „al doilea botez”, adică taina prin care se curățesc păcatele personale mărturisite înaintea preotului duhovnic și se reface legătura spirituală cu Biserica, legătură slăbită din pricina păcatelor, locul apei de la botez fiind luat de lacrimile pocăinței.

Această Sfântă Taină a fost instituită de Însuși Mântuitorul Hristos, după învierea Sa din morți, când a suflat asupra ucenicilor Săi și a zis: „*Luați Duh Sfânt, căroră le veți ierta păcatele, se vor ierta lor și căroră le veți ține, ținute vor fi*” (Ioan 20, 22-23), după ce în prealabil o făgăduise lor prin cuvintele: „*Amin grăiesc vouă: Oricâte veți lega pe pământ, vor fi legate și în cer, și oricâte veți dezlega pe pământ, vor fi dezlegate și în cer*” (Matei 18, 18).

Taina Spovedaniei beneficiază atât de temeuri scripturistice¹, cât și patristice, care demonstrează săvârșirea ei ca taină în epoca apostolică și patristică. Subliniind importanța săvârșirii acestei Sfinte Taine, Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „*Oamenii care trăiesc pe pământ și locuiesc pe el, au primit îngăduința să administreze cele cerești și au o putere pe care Dumnezeu n-a dat-o nici îngerilor, nici arhanghelilor. Nu s-a spus îngerilor, ci oamenilor: <<Oricâte veți lega pe pământ, vor fi legate și în cer și oricâte veți dezlega pe pământ, vor fi dezlegate și în cer>>*” (Matei 18, 18). *Au și stăpânii pământului puterea de a lega; dar leagă numai trupurile. Puterea de a lega a preoților, însă, leagă sufletele și străbate*

cerurile; Dumnezeu întăre^ote sus în ceruri cele făcute de preoți jos pe pământ; Stăpânul întăre^ote hotărârea dată de robii. Ce oare altceva a dat Dumnezeu preoților decât toată puterea cerească?...Ce putere poate fi mai mare ca aceasta?... Văd, însă, că toată această putere a fost încredințată de Fiul preoților”².

Atât în Sfânta Scriptură, cât și în Sfânta Tradiție, au fost folosite diferite denumiri pentru Taina Spovedaniei: pocăință, subliniindu-se starea pe care trebuie să o manifeste credinciosul cu aceste prilej; penitență, ceea ce confirma starea de vinovăție a celui ce păcătuia; mărturisire, denumire prin care se arăta modalitatea de săvârșire a Tainei; iertare, dezlegare, împăcare prin care se subliniau efectele Tainei, adică iertarea păcatelor și împăcarea credinciosului cu Dumnezeu și cu Biserica.

Uneori se întâlnește afirmația potrivit căreia până prin secolul al IV-lea, Spovedania se săvârșea public și numai prin intervenția Patriarhului Nectarie al Constantinopolului din 391 această practică a fost interzisă. În legătură cu această afirmație trebuie să facem câteva precizări. Ea are la bază confuzia care se făcea între mărturisirea păcatelor și penitența ce urma acesteia. Este adevărat că, încă din sec. al III-lea, penitența avea un caracter public, mai ales în cazul păcatelor grave, fiind strict reglementată prin disciplina penitențială care obliga pe cei ce se făceau vinovați de astfel de păcate să rămână în pridvorul bisericii, luându-le dreptul de a aduce daruri și de a participa astfel la Sfânta Liturghie, însă aceasta, penitența, era manifestată după ce în prealabil avea loc o mărturisire particulară a păcatelor înaintea duhovnicului, acesta din urmă recomandând penitența publică ca o formă de a-l ajuta pe penitent spre îndreptare înfrângându-i pornirea spre păcat. „*Patriarhul Nectarie nu desființează mărturisirea publică a unor astfel de păcate grave (mărturisire care avea caracter particular după cum am arătat mai sus-n.n), ci penitența publică a acestora, din cauza unor incidente care puteau avea loc*”³. În orice caz, istoria Bisericii ne arată că încă de la început, Spovedania a avut un caracter particular, mărturisirea publică a fost observată și practică o vreme ca particularitate în ceea ce privește săvârșirea acestei Sfinte Taine.

Săvârșitorii Spovedaniei sunt arhierii și preoții duhovnici. Trebuie spus că nu orice preot poate spovedi, ci doar acela care a primit hirotesia în duhovnic. Cu privire la această chestiune trebuie să facem câteva

precizări. De la început subliniem faptul că orice preot hirotonit valid are puterea harică de a lega și dezlega păcatele, hirotonia conferindu-i celui ce o primește puterea și dreptul de a săvârși toate lucrările sfințitoare specifice treptei preoției, mai puțin cele rezervate exclusiv arhierului: administrarea Tainei Hirotoniei, Sfințirea antimiselor, Sfințirea Sfântului și Marelui Mir, târnosirea bisericilor.

În ceea ce privește calitatea de duhovnic, aceasta se dobândește în urma primirii de către cel deja hirotonit a unei hirotesii, adică o slujbă de binecuvântare prin care acesta este îndreptățit să săvârșească Taina Spovedaniei, dobândind dreptul de a exercita ceea ce potențial a primit prin Hirotonie, adică puterea de a lega și dezlega păcatele. Hirotesia în duhovnic nu trebuie considerată o rânduială care completează Taina Hirotoniei, aceasta neaducând un har special preotului deja hirotonit, ci doar un drept sau o încuviințare de a se folosi de ceea ce de fapt are prin Hirotonie. Preotul deja hirotonit primește o binecuvântare care îl întărește pentru a putea administra Sfânta Taină a Spovedaniei și nu un har special care s-ar adăuga la acela primit prin Taina Hirotoniei, sporind cumva eficacitatea acesteia. În consecință trebuie să spunem că nu hirotesia în duhovnic îi dă celui hirotonit puterea de a lega și dezlega, ci hirotonia în preot.

Pe de altă parte, se înțelege că Taina Spovedaniei săvârșită de către un preot care este hirotonit valid, dar care nu a primit hirotesia în duhovnic, și produce efectele harice specifice în mod deplin, dar pentru că rânduiala tradițională a Bisericii nu îngăduie acest lucru, cel care încalcă această rânduială este supus pedepselor canonice⁴.

Motivul pentru care duhovnicia se dobândește prin hirotesie până astăzi, este unul de natură istorică și canonică. La început, atât episcopii, cât și preoții dobândeau prin actul hirotoniei (care potrivit prevederilor canonice se săvârșea la vârsta de 30 de ani – canonul 14 Sin. V-VI Ec.⁵) calitatea și puterea de a administra Taina Spovedaniei. Această stare de lucruri a fost menținută până în momentul în care prescripția canonică menționată mai sus, vârsta de 30 de ani, a început să nu mai fie respectată în cazul preoților. În această situație s-a introdus o nouă rânduială potrivit căreia nu toți cei care primeau hirotonia în preot aveau și dreptul de a administra Spovedania imediat după hirotonie, drept pe care îl primeau după ce trecea un oarecare timp, necesar pentru formarea duhovnicească a tânărului preot și

pentru dobândirea unei experiențe care se dobândește odată cu vârsta, care să îl facă pe cel hirotonit să săvârșească această Taină cu pricepere și îndemânare, cu maturitate și răspundere. Așa se face că până astăzi această rânduială a rămas valabilă, hirotesia în duhovnic sau „facerea duhovnicului” cum mai este numită, administrându-se de către arhiereu la o anumită perioadă după primirea hirotoniei, perioadă care este stabilită de către arhiereu, de regulă după încheierea perioadei de practică liturgică de după hirotonie și înainte de instalarea preotului nou hirotonit în parohie.

De asemenea, trebuie spus că, în ceea ce privește păcatele mari, cum ar fi lepădarea de credință, păcatul uciderii și păcatele legate de slujirea preoțească, acestea trebuie mărturisite înaintea arhiereului⁶. Monahii care nu sunt hirotoniți preoți nu pot săvârși Taina Spovedaniei, deoarece, neavând harul preoției, nu pot da iertarea păcatelor⁷.

Biserica recomandă ca fiecare credincios să aibă duhovnicul său care să nu fie schimbat decât pentru cazuri deosebite⁸ (trecerea la Domnul a duhovnicului, mutarea într-o altă localitate etc) deoarece preotul este ca și un doctor, un doctor sufletesc al credincioșilor. Între duhovnic și credincios se creează o legătură de suflet, de încredere, duhovnicul având posibilitatea ca de la o spovedanie la alta să urmărească și să observe îndreptarea credinciosului și progresul lui spiritual, poate observa dacă sfaturile pe care le-a recomandat credinciosului au fost folosite sau nu, și nu în ultimul rând poate constata dacă epitimia stabilită credinciosului a fost îndeplinită și dacă ea a avut efectele avute în vedere atunci când a fost stabilită. În legătură cu epimia sau canonul, trebuie să spunem că dacă un credincios se află sub canon, dezlegarea o poate da numai duhovnicul care l-a stabilit și în nici un caz alt duhovnic⁹ (Can. 12. Apostolic).

În ceea ce privește primitorii Tainei Mărturisirii, menționăm faptul că aceștia sunt toți creștinii ortodocși care au conștiința împovărată de păcate și care doresc să își îndrepte și să își schimbe viața. Este adevărat că sunt creștini care nu își simt conștiința încărcată de păcate, dar asta nu înseamnă că sunt lipsiți de păcate și că nu au motiv pentru a se spovedi. Sfântul Ioan Evanghelistul ne atrage atenția în acest sens atunci când spune: „ *Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este la noi. Dacă mărturisim păcatele noastre, El*

este credincios şi drept. Ca să ne ierte păcatele i să ne curaeasca pe noi de toată dreptatea " (I Ioan 1, 9-10).

Ca i în cazul mirenilor, preotul trebuie să se spovedească ori de câte ori i simte cugetul încărcat de pacate¹⁰ i mai ales trebuie să se spovedească mărturisindu-i păcatele i neglijențele săvârșite în timpul exercitării slujirii liturgice. Cultivarea de către preot a Spovedaniei în calitatea de penitent i aduce i un alt catig, altul decât cel de natură morală, un catig care se referă la formarea i pregătirea pastorală. n dialogul care are loc la spovedanie între preotul care se spovedete i duhovnicul său, acesta are posibilitatea să lămurească pentru sine o serie de situaii fie de natură liturgica, fie de natură pastorală sau duhovnicească, o serie de decizii, sfaturi i recomandări pe care el însuși le-a întrebuițat în calitatea de duhovnic, mbunatbindu-i astfel propria sa slujire, în urma sfaturilor i recomandărilor primite de la duhovnicul său. Astfel, la Spovedanie, atât în cazul clericilor, cât i al mirenilor, pe lângă scopul moral se realizează şi un alt scop, acela formativ, instructiv i pastoral în ultimă instana.

Un alt aspect legat de Taina Spovedaniei este cel referitor la timpul mărturisirii. Trebuie să spunem de la început că, în principiu, spovedania nu este legată de termene fixe din cursul anului bisericesc, credincioșii putând merge la duhovnic pentru spovedanie ori de câte ori i oricând simt nevoia de a-i uura cugetul de povara păcatelor şi a primi mangaiere i dezlegare din partea duhovnicului. Aadar este vorba de aa numitul criteriu al necesitii individuale. Însă, având în vedere faptul că nu toți credincioșii au conștiința datoriei i sentimentul necesitii în ceea ce privește Spovedania, Biserica randuete prin a patra poruncă bisericească ca mărturisirea păcatelor să se facă de patru ori pe an, în cele patru posturi, al Crăciunului, al Patilor, al Sfinilor Apostoli şi al Adormirii Maicii Domnului, iar dacă nu este cu putina, măcar în postul Patilor¹¹. Fără îndoială că această poruncă este valabilă şi ar fi foarte bine dacă toți credincioșii s-ar spovedi în cele patru posturi de peste an sau cel puțin în postul Patilor potrivit poruncii amintite, însă nu trebuie neles că porunca ne obligă să ne spovedim doar atunci, ci dimpotrivă, oferă libertatea ca fiecare credincios să se spovedească ori de câte ori simte nevoia. Dacă un credincios are nevoia de spovedanie, nu trebuie să atepte perioada de post pentru a se spovedi, ci el trebuie, are libertatea, de a alerqa la duhovnic de îndată,

pentru a primi iertarea și a afla liniștea sufletească ce se dobândește în urma mărturisirii păcatelor.

De asemenea, trebuie să arătăm faptul că în unele părți din țară este întâlnit obiceiul ca spovedania să se săvârșească în prima și în ultima săptămână, de regulă, în posturile mai lungi, al Crăciunului și al Paștilor, ceea ce face ca, de cele mai multe ori, preotul să fie asaltat de mulți credincioși care doresc să se spovedească și în ultimă instanță, se creează aglomerație care este stresantă atât pentru preotul duhovnic, cât și pentru credincioși. În aceste condiții preotul nu mai are timpul necesar pentru a se dedica unei reale cercetări duhovnicești pentru fiecare credincios în parte și, din nefericire, spovedania, în loc de mijloc de zidire duhovnicească, devine un act formal. Ba mai mult, pot fi întâlniți preoți care din ignoranță, acceptă și mențin o astfel de situație în Bisericele lor, săvârșind Spovedania fără responsabilitate, la ușa altarului „*între două ectenii mici*” la slujba vecerniei, a utreniei și chiar a Sfintei Liturghii, o practică nefolositoare și păguboasă atât pentru credincioși și Biserică, cât și pentru prestigiul preoțesc în general, fără a mai face referire la renunșarea „benevolă” de a considera și observa această Taină, ca fundamental mijloc pentru ceea ce înseamnă pastoralia individuală.

În aceste condiții trebuie înțeles faptul că această practică este totalmente nejustificată, ea avându-și originea în neînțelegerea corectă a recomandării pe care o face Biserica cu privire la diferitele categorii de credincioși (copiii cu vârsta între 7 și 12 ani, persoanele bolnave și bătrânii) în ceea ce privește nu Spovedania, ci practica postului¹², aceste categorii de credincioși fiind obligate să postească după rânduielă, doar în prima și în ultima săptămână a postului, fără ca aceasta să însemne că o astfel de recomandare atrage după sine obligativitatea săvârșirii Spovedaniei.

La aceasta se adaugă obiceiul ca Spovedania să se săvârșească doar în vederea primirii Sfintei Euharistii. Acest obicei nu este greșit, având în vedere că astfel se subliniază o strânsă legătură între starea de curățenie sufletească și morală care se dobândește prin Spovedanie și Sfânta Împărtășanie. Cu toate acestea trebuie spus că Spovedania și împărtășirea cu Trupul și Sângele Mântuitorului Hristos sunt lucrări de sine stătătoare, Spovedania putând fi săvârșită singură, pentru ceea ce reprezintă ea ca Taină și nu numai ca un ritual pregătit pentru a primi Sfânta Împărtășanie, cum este înțeleasă de către unii credincioși¹³.

Pentru a putea fi evitate astfel de situații, dincolo de revigorarea lucrării catehetice a preotului, se impune cu necesitate stabilirea unor programe pastorale, în general, și a unor programe de spovedanie în perioada postului, care vor fi aduse la cunoștința credincioșilor. Nu este deloc lipsit de importanță ca preotul, cu acest prilej, să împartă parohia în mai multe sectoare și să alcătuiască o invitație scrisă la mărturisire, care să fie adresată fiecărei familii de creștini din fiecare sector, invitație în care să se precizeze programul de spovedanie al preotului, ziua și săptămâna din post când sunt așteptați la spovedanie membrii familiei respective. Considerăm că o astfel de inițiativă pastorală nu este lipsită de realism, ci dimpotrivă, credem că este un act de eleganță și o inspirată metodă pastorală care arată preocuparea și interesul deosebit al preotului duhovnic pentru progresul spiritual al credincioșilor săi¹⁴. În acest fel va fi evitată aglomerația la Spovedanie, iar preotul duhovnic va putea să acorde atenția duhovnicească cuvenită, fiecărui credincios în parte.

Cu privire la locul săvârșirii Spovedania se săvârșește de regulă în Biserică în fața unei icoane a Mântuitorului Hristos pentru ca cel ce se mărturisește să aibă convingerea că se află înaintea lui Dumnezeu. În vechime locul din Biserică unde se săvârșea Spovedania era pridvorul sau pronaosul întrucât în perioada primelor secole din istoria Bisericii creștine, când exista disciplina penitențială, acesta era locul rezervat penitenților. În cazul bolnavilor și al bătrânilor, Spovedania se poate săvârși și în case particulare. Ceea ce trebuie avut în vedere, atunci când se săvârșește Spovedania, este cadrul și condițiile de loc și timp care să asigure sinceritatea spovedaniei și secretul acesteia, tocmai pentru ca mărturisirea să poată fi făcută în voie și fără grabă.

În ceea ce privește Rânduiala Tainei Spovedaniei, regulile tipiconale spun că preotul trebuie să fie îmbrăcat în toate veșmintele sau măcar cu epitrahil și felon.

Rânduiala Spovedaniei are următoarea structură:

1. Partea introductivă:

- Binecuvântarea mică
- Rugăciunile începătoare
- Psalmul 50
- Troparele de umilință
- cele două rugăciuni de iertare

2. Mărturisirea propriu-zisă, parte care este introdusă prin rostirea rugăciunii „ *lată fiule, Hristos stă nevăzut primind mărturisirea ta cea cu umilință...*”, urmată de mărturisirea păcatelor penitentului, ajutat de preot prin diferite întrebări.
3. Partea finală a slujbei: - molitfa de iertare
 - ectenie întreită prescurtată
 - otpustul
 - rugăciunea de dezlegare însoțită de semnul sfintei cruci pe care duhovnicul îl face cu mâna dreaptă peste creștetul penitentului
 - Cuvine-se cu adevărat
 - Canonul sau epitimia¹⁵.

Atunci când sunt de spovedit mai mulți credincioși, partea introductivă se va săvârși de obicei pentru toți credincioșii care sunt de față, urmând ca spovedania să se săvârșească individual.

Trebuie să recunoaștem cu sinceritate că în practica bisericească, mulți slujitori renunță la a mai săvârși partea finală a slujbei din care păstrează numai rugăciunea de dezlegare, în felul acesta Taina Spovedaniei, în foarte multe dintre cazuri, fiind lipsită de otpust, ceea ce reprezintă nu tocmai un act de responsabilitate preoțească. Sunt slujitori care renunță la această parte finală a slujbei, mai ales atunci când sunt de spovedit mai mulți credincioși, considerând că ea nu poate fi săvârșită după fiecare credincios în parte din lipsă de timp și în consecință săvârșirea ei nu se mai justifică. Însă, această argumentație este nefundamentată, deoarece preotul are posibilitatea de a scrie pe o foaie de hârtie numele de botez al fiecărui credincios în parte, iar după mărturisirea ultimului penitent, preotul va săvârși partea ultimă a rânduielii pomenind nominal pe fiecare credincios în parte și va face otpustul slujbei. Credem că o astfel de rânduială, mai ales dacă partea finală a slujbei cu pomenirea numelor credincioșilor care s-au spovedit se va săvârși în mijlocul Bisericii, cu voce tare, parte din credincioși poate fiind de față, va sublinia faptul că preotul, dincolo de a asculta mărturisirea fiecărui credincios, se roagă pentru ca aceștia să primească iertarea păcatelor.

Mai mult, o astfel de soluție oferă posibilitatea preotului de a-și îndeplini o obligație liturgică, știut fiind faptul că responsabilitatea duhovnicului față de credincioșii săi nu încetează după încheierea slujbei

mărturisirii, ci el trebuie să se roage pentru ei pomenindu-i la Sfânta Liturghie și la alte slujbe de mijlocire și iertare, pomelnicul alcătuit astfel la Spovedanie fiindu-i de un real folos în acest demers liturgic.

În ceea ce privește momentele distincte ale spovedaniei precizăm că acestea sunt patru:

- părerea de rău pentru păcatele săvârșite;
- mărturisirea păcatelor către duhovnic;
- dezlegarea rostită de duhovnic sau iertarea păcatelor pe care o dă Însuși Mântuitorul Hristos prin duhovnic;
- îndeplinirea canonului de pocăință stabilit și recomandat de către preotul duhovnic¹⁶.

Primul dintre ele este de ordin psihologic și este o manifestare firească a credinciosului care își face o sinceră cercetare a cugetului. Această stare a pocăinței, a părerii de rău pentru păcatele săvârșite, se manifestă de regulă și în timpul mărturisirii propriu-zise și este considerată condiție a iertării păcatelor după cum ne ilustrează parabola Fiului risipitor (Luca 15, 11-32) sau a Vameșului și a fariseului (Luca 18, 10-14). Căința și părerea de rău pentru păcatele săvârșite nu trebuie să rămână la stadiul de stare lăuntrică sau stare recunoscută și afirmată verbal, ci însoțită de hotărârea de a nu mai greși, trebuie să se concretizeze prin fapte și atitudini care sunt contrare păcatelor și slăbiciunilor.

Cât privește dezlegarea rostită de duhovnic, în vechime, aceasta se dădea doar după ce penitentul își îndeplinea canonul recomandat. În practică însă, dezlegarea se dă îndată după mărturisirea păcatelor, rămânând ca epitimia să fie îndeplinită în timp, înainte de primirea Tainei Împărtășaniei sau chiar după aceea¹⁷. Trebuie menționat faptul că dezlegarea nu poate fi acordată credinciosului în cazul în care acesta mărturisește că nu va renunța la viața sa păcătoasă, nu manifestă părere de rău pentru păcatele săvârșite și nici dorința îndreptării. De asemenea, dezlegarea nu se acordă imediat după mărturisirea păcatelor, nici în cazul unor păcate grave ca apostazia, erezia, adulterul, uciderea etc., Biserica stabilind o perioadă în care penitentul să își manifeste părerea de rău pentru păcatele săvârșite, să dea semne vizibile de îndreptare și că a părăsit păcatul mărturisit, îndeplinindu-și și canonul sau epitimia recomandat de duhovnic.

Un moment foarte important din rânduiala Spovedaniei este stabilirea canonului sau a epitimiei. Uneori acest moment este trecut cu vederea și unii duhovnici nu mai stabilesc canon credincioșilor care se spovedesc. Considerăm că o astfel de practică nu este tocmai binevenită, iar un credincios care nu se face vinovat de păcate grave trebuie să primească canon sau cel puțin sfaturi și recomandări menite să-l determine pe credinciosul respectiv să își îmbunătățească condiția morală. Canonul nu trebuie considerat drept o pedeapsă pentru păcatele săvârșite și mărturisite, ci un mijloc de îndreptare, o „normă sau dreptar, după care omul are să-și reorganizeze viața, ca să-o conducă spre idealul omului adevărat, voit de Dumnezeu”¹⁸. Altfel spus, canonul trebuie înțeleasă ca un tratament, ca un mijloc cu caracter tămăduitor, vindecător, ce se administrează celui care este bolnav sufletește. Mai apoi, canonul trebuie văzut și ca un exercițiu duhovnicesc, care are rolul de a întări sufletește pe cel căruia îi este recomandat și a-l face să stea departe de păcat. Canonul are, prin urmare, și un rol formativ, acela de a-l deprinde pe credincios cu fapta bună observată ca mijloc de evitare a păcatului. Astfel, cel care este stăpânit de dorința de îmbogățire, va putea primi drept canon de îndreptare cultivarea milosteniei, cel stăpânit de păcatul îmbuibării, va primi drept canon postul etc. De aici rezultă că „orice canon pe care preotul duhovnic îl rânduieste în scaunul Sfintei Mărturisiri are scopul de a menține în stare de libertate pe cel ce s-a eliberat de păcat prin mărturisire și de a orienta creator tot potențialul lui psiho-fizic”¹⁹.

Stabilirea epitimiei pentru fiecare credincios se face după chibzuința duhovnicului, fiind necesară multă prudență, înțelepciune și pricepere duhovnicească și tact pastoral, având grijă să nu încurajeze păcatul prin blândețe și îngăduință excesivă, dar nici să descurajeze pe penitent în efortul lui de îndreptare, îndepărtându-l de Biserică prin asprime și severitate exagerată. De aceea, pentru stabilirea canonului, duhovnicul va avea în vedere personalitatea penitentului (vârsta, temperamentul, dorința lui de îndreptare, condițiile de viață și nivelul lui religios-moral etc.), precum și păcatul ca atare, natura și gravitatea acestuia (intenția, conștientizarea gravității păcatului, condițiile și împrejurările în care a fost săvârșit, dacă a fost săvârșit pentru prima oară sau dacă este vorba de recidivă etc.). Duhovnicul va avea în vedere de asemenea, posibilitățile de a primi, de a înțelege și de a îndeplini

canonul care a fost rânduit. Nu va putea să recomande post desăvârșit unui credincios care este grav bolnav, așa cum nu va putea recomanda metaniile unui credincios care nu are posibilitatea fizică de a le face.

Principiul de care trebuie să țină cont duhovnicul atunci când stabilește epitimia este acela de a avea în vedere nu păcatul ca atare, ci pe păcătos. De aceea, pentru același păcat, dar săvârșit de penitenți diferiți, duhovnicul are libertatea de a-i epitimisi în mod diferit, cultivând față de penitent fie acrivia, fie iconomia atunci situația o cere.

Sunt credincioși și chiar unii slujitori, care susțin că normele și recomandările canonice nu mai sunt actuale și în consecință, ele pot fi lăsate la o parte. Nu subscriem unei asemenea păreri, întrucât aceste norme și recomandări canonice, cu grijă și cu responsabilitate preoțească, pot fi adaptate la spiritul și felul de viață al credincioșilor, la realitățile și problematica existențială contemporană. De aceea, este potrivit să recomandăm credincioșilor nu doar metaniile tradiționale sau rostirea unor anumite rugăciuni, ci mai degrabă epitimii cu caracter pedagogic, moralizator și practic, cum ar fi ajutorarea efectivă a săracilor, a orfanilor, întreținerea în școală a unui copil sărac, purtarea de grijă unui copil din orfelinat etc.

Cât privește oprirea de la Sfânta Împărtășanie a credincioșilor care se fac vinovați de păcate cu o gravitate mai mare, și în acest caz duhovnicul se va folosi fie de acrivie, fie de iconomie, de la caz la caz. Spre o astfel de manifestare ne conduc recomandările canonice ale unor Sinoade ecumenice și ale unor Sfinți Părinți (Canonul 12-Sin. I Ec., Canonul 16-Sin. IV Ec., Canonul 5-Ancira, Canonul 74 al Sfântului Vasile cel Mare)²⁰ care prevăd posibilitatea ca duhovnicul să scurteze perioadele de oprire de la Sfânta Împărtășanie, ținând seama de dorința de îndreptare a penitentului, care benevol și la recomandarea duhovnicului, hotărâște să facă pocăință, asumându-și și respectând, pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă, o anumită disciplină duhovnicească, săvârșind fapte liber asumate de înfrânare de la anumite mâncăruri și băuturi sau acte de milostenie etc.

Lămuritor în acest sens este Canonul 102 al Sinodului Trulan, care evidențiază limpede modalitatea de aplicare a acriviei sau a iconomiei la stabilirea epitimiei de către duhovnic: „ *Se cade ca cei ce au primit de la Dumnezeu puterea de alege și de a dezlega, să cerceteze felul păcatului și aplecarea spre întoarcere a celui ce a păcătuit și astfel*

să aducă bolii vindecarea potrivită, ca nu cumva folosindu-le pe amândouă fără măsură să greșească în privința izbăvirii celui încărcat (suferind). Căci nu este simplă boala păcatului, ci felurită și în multe chipuri, și născătoare de multe vlăstare ale stricăciunii, din care răul se revarsă din plin și merge înainte până s-ar opri prin puterea vindecătorului (a doctorului). Drept aceea, cel ce arată atenție doctoricească (medicală) în privința sufletului, mai întâi trebuie să cerceteze starea (dispoziția) celui ce a păcătuit și dacă înclină spre sănătate sau dimpotrivă, cheamă la sine însăși boala prin năravurile sale; să vegheze cum se îngrijește în vremea aceasta (între timp) de întoarcerea (restabilirea) sa, și dacă nu se împotrivesc meșterului (doctorului) și vătămarea sufletului oprește din pricina folosirii doctoriilor puse asupra ei și astfel să se măsoare milostivirea după vrednicie.

Căci tot cuvântul (toată grija) lui Dumnezeu și ale celui căruia i s-a încredințat cărmuirea de păstor este să aducă înapoi oaia cea rătăcită și să vindece pe cea mușcată de arpe; și nici să o împingă spre prăpastia deznădăjduirii și nici a slăbi frâna spre moleșirea și disprețuirea vieții; ci în orice chip să stea împotriva suferinței (patimei), fie prin doctoriile cele mai aspre și mai iuși, fie prin cele mai moi (suportabile) și mai blânde și să se nevoiască spre închiderea rănilor, cercetând roadele pocăinței și îngrijind cu înțelepciune pe omul cel chemat spre strălucirea cea de sus. Așadar trebuie ca noi să le ținem pe amândouă, și pe cele ale asprimii și pe cele ale obiceului, dar să urmăm chipul cel mai îndătinat, la cel care nu primesc asprimea, precum ne învață pe noi Sfântul Vasile ²¹.

Însă, pentru ca Spovedania să aibă foloasele, care prin definiție îi sunt recunoscute, este necesar a se avea în vedere mai multe aspecte care se referă atât la Taină ca atare, cât și la cei care sunt angajați în acest demers spiritual, credinciosul și preotul duhovnic.

În ceea ce privește Mărturisirea propriu-zisă, aceasta trebuie să îndeplinească mai multe condiții absolut necesare pentru a putea vorbi de o Spovedanie bine făcută, cu foloase pentru viața duhovnicească a credinciosului:

- Să fie benevolă, adică să fie făcută din proprie inițiativă, iar nu silită sau din constrângere;
- Să fie completă, adică să cuprindă toate păcatele săvârșite de la ultima spovedanie, fără să fie ascuns nici un păcat, indiferent de motiv;

- Să fie sinceră și obiectivă, adică să prezinte păcatele așa cum au fost săvârșite fără să diminueze gravitatea lor;
- Să fie făcută cu umilință și cu zdrobire de inimă, deci cu adâncă părere de rău pentru păcatele săvârșite însoțită de dorința sinceră și hotărârea fermă de a nu mai săvârși păcatele mărturisite și nici alte păcate.

Foarte adesea este întâlnită concepția potrivit căreia credinciosul nu are rol și responsabilități în ceea ce privește desfășurarea Tainei Mărturisirii. Uneori pot fi întâlniți credincioși care vin la spovedanie nu dintr-o nevoie sufletească sau dintr-un profund sentiment al datoriei creștine, ci văd spovedania mai degrabă ca o formă, fără de care nu se poate, prin care pot primi Sfânta Taină a Împărtășaniei. De aceea considerăm necesar să facem câteva precizări în acest sens.

Mai întâi este necesar ca Spovedania să fie înțeleasă ca Taină a renașterii spirituale, fără alt scop decât acela de iertare a păcatelor și de înnoire a vieții. Pentru îndeplinirea acestui scop este necesar ca cel ce dorește să se spovedească, să se pregătească pentru Spovedanie prin rugăciune, citind rugăciunile de dinainte de Taina Spovedaniei și, de se va putea, prin post. De asemenea, este obligatoriu ca înainte de Spovedanie, credinciosul să își facă o sinceră și foarte serioasă cercetare a cugetului, căutând să observe păcatele, greșelile și faptele amendate de morala creștină, pe care să le mărturisească și să le discute cu preotul său duhovnic. Pentru o cât mai bună cercetare a cugetului, credinciosul poate să folosească cărțile de rugăciuni care cuprind anumite îndrumări, sfaturi și recomandări în legătură cu Taina Spovedaniei.

De asemenea, trebuie știut faptul că Spovedania ține de inițiativa personală, credinciosul se spovedește pentru că dorește aceasta și, în consecință, ajuns înaintea duhovnicului va începe, cu binecuvântarea acestuia, să își mărturisească singur păcatele, fără să aștepte să fie întrebat de către duhovnic. Duhovnicul va interveni cu întrebări numai atunci când va considera necesar, cu intenția de a-l ajuta pe credincios să facă o spovedanie cât mai completă. Este important ca acela care se spovedește să caute să își amintească toate păcatele. În cazul în care, plecând de la Spovedanie, își va aminti că a uitat să mărturisească un anumit păcat, îl va mărturisi la următoarea spovedanie. Pentru a evita o astfel de situație credinciosul are

posibilitatea ca, atunci când î^oi face propria cercetare sufletească, să î^oi noteze pe hârtie păcatele sau gre^oelile personale pe care le constată, pe care să o folosească în momentul Spovedaniei, având grijă ca de îndată ce Spovedania s-a încheiat, această hârtie să fie distrusă.

^ai nu în ultimul rând, credinciosul va avea grijă ca după Spovedanie să î^oi îndeplinească canonul recomandat de către duhovnic, canon care trebuie îⁿpeles nu ca pedeapsă, ci ca mijloc de îndreptare, după cum am arătat mai sus.

Sfânta Taină a Spovedaniei fiind cunoscută drept Taina „*na^oterii din nou*”, „*al doilea botez*” este o lucrare sacră prin care se iartă tot trecutul cel rău al vieții, atunci când este mărturisit ca gre^oeală. Duhovnicul, ca săvâr^oitor al Spovedaniei, trebuie să se încununeze cu virtuți, deoarece este un om al Duhului, un om în care lucrează Duhul lui Dumnezeu, Care va lucra ^oi asupra celorlalți în măsura în care El este viu ^oi lucrător în viața duhovnicului. Calitatea de duhovnic nu este un drept al preotului, ci este dar de la Dumnezeu, care trebuie susținut de râvnă pentru slujirea preoțească în general, preocupare pentru dobândirea priceperii pentru duhovnicie ^oi pentru „*modelarea propriei persoane în lumina pruncilor lui Dumnezeu, care sunt sfinte ^oi sfințitoare*”²². De aceea în vechime, duhovnicia se dădea preotului la ceva vreme de la hirotonia lui, pentru ca acesta să confirme odată cu trecerea timpului că a dobândit experiență duhovnicească, maturitate ^oi sporire întru îⁿțelepciune.

În scaunul de Spovedanie, duhovnicul *trebuie să ^otie să asculte*. De aceea, Spovedania nu trebuie să se rezume la câteva întrebări de rutină care să vizeze starea morală a credinciosului, ci trebuie să fie o convorbire temeinică ^oi serioasă.

Având în vedere faptul că Spovedania este un act liber, un dialog între credincios ^oi duhovnic, ce începe cu mărturisirea păcatelor de către penitent, duhovnicul *trebuie să dețină me^ote^ougul întrebării*, me^ote^oug pe care să îl folosească pentru a-l ajuta pe penitent să facă o Spovedanie cât mai folositoare.

Într-o lume în schimbare, în care problematica existențială este din ce în ce mai apăsătoare, iar problemele omului sunt din ce în ce mai multe, acesta simte nevoia de comunicare ^oi de sprijin. În acest context, Spovedania devine mijlocul prin care credinciosul găse^ote răspuns la întrebările ^oi frământările sale suflete^oti. Duhovnicul, în

scaunul de Spovedanie, *trebuie să aibă răbdare*, să nu facă o mărturisire grăbită, ci să caute să lămurească și să clarifice problemele care apasă sufletele pe credincios. Pe de altă parte, duhovnicul, plecând de la mărturisirea făcută de penitent, trebuie să folosească acest prilej pentru a-i face cunoscută învățătura Bisericii, Spovedania fiind un fundamental mijloc de pastorație individuală, duhovnicul adresându-se fiecărui credincios în parte, căutând să răspundă nevoilor lui sufletești. În scaunul de Spovedanie duhovnicul nu trebuie doar să asculte păcatele și greșelile celor ce se spovedesc și să ofere iertarea, ci mai ales, trebuie să folosească acest prilej pentru a-i învăța adevărurile de credință, îndrumându-i pe căile adevăratei viețuiri creștine.

Având în vedere seriozitatea săvârșirii Tainei Spovedaniei, duhovnicul *trebuie să fie un foarte bun cunoscător al rânduielilor și canoanelor bisericești* pentru a putea aprecia și cântări cum se cuvine mărturisirea făcută de penitent, oferindu-i acestuia medicamentul cel mai potrivit care să-l ajute în vederea dobândirii sănătății sufletești. În aprecierea pe care o face în vederea stabilirii epitimiei este bine ca duhovnicul să se conducă după principiul „*pedeapsa este direct proporțională cu greșeala, iar iertarea este și ea direct proporțională cu pocăința*”²³.

Spovedania fiind un moment de suflet în care credinciosul își dezvăluie tainele sufletului său, se cuvine ca duhovnicul, de îndată ce penitentul a plecat, *să uite mărturisirea făcută, să nu își schimbe atitudinea față de cel ca s-a mărturisit, ci să se poarte ca și cum nu s-a întâmplat nimic. Va căuta să păstreze nu imaginea celui ce a păcătuit, ci a celui ce s-a mărturisit și s-a îndreptat.*

și nu în ultimul rând, duhovnicul *are obligația să păstreze secretul Spovedaniei*. Astfel, duhovnicul care încalcă această obligație va fi sancționat potrivit canoanelor bisericești, Regulamentul de procedură al instanțelor disciplinare și de judecată ale Bisericii Ortodoxe Române consideră nerespectarea acestei obligații drept delict care se pedepsește cu depunerea din treaptă²⁴.

Înțelegându-se astfel, Sfânta Taină a Spovedaniei este cu adevărat taina „*nașterii din nou*”, un „*al doilea botez*”, taina prin care cel ce o primește își înnoiește viața pregătindu-se pentru împărăția lui Dumnezeu.

Note bibliografice

- ¹ Spre exemplificare a se vedea: Fapte 19, 18; I Ioan 1, 9; Iacob 5, 16;
- ² Sfântul IOAN GURĂ de AUR, *Tratatul Despre Preoție*, III, 5, în vol. **Despre Preoție**, Traducere, introducere și note de Pr. Dumitru Fecioru, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române (IBMBOR), București, 1998, p. 65;
- ³ Pr. Prof. Dr. Dumitru RADU, *Taina Mărturisirii*, în vol. **Îndrumări Misionare**, Ed. IBMBOR, București, 1986, p. 554;
- ⁴ Arhid. Prof. Dr. Ioan N. FLOCA, *Drept canonic, Legislație și administrație bisericească, vol. II*, Ed. IBMBOR, București, 1990, p. 43; Cf. Pr. Prof. Dr. Nicolae D. NECULA, *Care este deosebirea dintre preotul duhovnic și cel care nu a primit duhovnicia?*, în **Tradiție și înnoire în slujirea liturgică, vol. I**, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2000, 1996, pp. 179-183;
- ⁵ Idem, *Canoanele Bisericii Ortodoxe*, Sibiu, 1993, pp. 113-114;
- ⁶ Sfântul SIMEON al TESALONICULUI, *Tratat asupra tuturor dogmelor credinței noastre ortodoxe, după principiile puse de Domnul nostru Iisus Hristos și urmașii Săi, vol. I*, Ed. Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăușilor, Suceava, 2002, p. 240;
- ⁷ *Ibidem*;
- ⁸ Pr. Prof. Dr. Nicolae D. NECULA, *Este îngăduit să ne schimbăm duhovnicul la mărturisire?*, în **Tradiție și înnoire în slujirea liturgică, vol. I**, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2000, 1996, pp.183-187;
- ⁹ Arhid. Prof. Dr. Ioan N. FLOCA, *Canoanele Bisericii Ortodoxe*, Sibiu, 1993, p. 15;
- ¹⁰ A se vedea *** *Liturghier*, Ed. IBMBOR, București, 2000, p.444; Cf. Pr. Petre VINTILESCU, *Spovedania și duhovnicia*, Ed. Episcopiei Ortodoxe de Alba Iulia, Alba Iulia, 1995. pp. 171-181 o.u.;
- ¹¹ *** *Învăpătura de credință creștină ortodoxă*, București, 1952, p. 294;
- ¹² A se vedea pentru lămuriri Pr. Prof. Dr. Ene BRANIȘTE, *Liturgica Generală*, Ed. IBMBOR, București, 1993, p. 262;
- ¹³ Pentru lămuriri a se vedea Pr. Prof. Dr. Nicolae D. NECULA, *Când trebuie să ne spovedim în timpul unui an bisericesc?*, în **Tradiție și înnoire în slujirea liturgică, vol. I**, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2000, 1996, pp.164-167;
- ¹⁴ Pentru amănunte a se vedea Pr. Viorel SAVA, *Taina Mărturisirii în riturile liturgice actuale*, Ed. Trinitas, Iași, 2004, p. 29;
- ¹⁵ A se vedea *** *Molitfelnic*, Ed. IBMBOR, București, 1998, pp. 51-53, 60-61;
- ¹⁶ Pr. Prof. Dr. Ene BRANIȘTE, *Liturgica Specială*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe (IBMBOR), București, 1980, p. 383;
- ¹⁷ *Ibidem*;
- ¹⁸ Pr. D. STĂNILOAE, *Mărturisirea păcatelor și pocăința în trecutul Bisericii*, în **Biserica Ortodoxă Română**, 1955, nr. 3-4, p. 219;
- ¹⁹ Pr. Viorel SAVA, *op.cit.*, p. 100;
- ²⁰ Arhid. Prof. Dr. Ioan N. FLOCA, *Canoanele Bisericii Ortodoxe*, Sibiu, 1993, pp. 58-59, 87, 186, 383;
- ²¹ *Ibidem*, pp. 160-161;
- ²² Pr. Viorel SAVA, *op.cit.*, p. 109;
- ²³ Antonie PLĂMĂDEALĂ, *Preotul în Biserică, în lume, acasă*, Sibiu, 1996, p. 283;
- ²⁴ *** *Legiurile Bisericii Ortodoxe Române*, București, 1956, pp. 53, 59.

DESPRE DIMENSIUNEA EUHARISTICĂ A CREAȚIEI ÎN RAPORT CU PROBLEMELE ECOLOGIEI ^a I CU MISIUNEA BISERICII

Drd. Stelian Gombo^o

Noi toți (re)cunoaștem un adevăr fundamental și anume că întreaga creație este legată de om, cu alte cuvinte, între om și creație este o strânsă legătură, o relație bine consolidată. Doar că „refuzarea voii dumnezeiești s-a făcut în lumea sensibilă de către (același) om, în care este recapitulată sau rezumată întreaga lume. Lumea sensibilă este trupul extins al omului. Este trupul care îl hrănește și îl susține, dar care, totodată, are nevoie de îngrijirea și dragostea lui”¹.

Mai cunoaștem faptul că Domnul Iisus Hristos este Logosul Creator și Mântuitor al lumii. În Domnul Hristos – Logosul divin se cuprinde astfel începutul, dar și scopul întregii creații; din cauza acestui fapt lumea, în concepția creștină, nu poate fi abordată decât prin raportare la Hristos, la lumina Sa care luminează tuturor. Durerea cea mare este că în vremurile acestea moderne și postmoderne, imaginea omului a fost pătată și deteriorată, odată cu ea fiind întunecată și istoria lumii. De aceea, rolul Logosului a fost și El deteriorat și marginalizat, punându-se accent pe energiile și resursele omului, pe iscusința și priceperea sa limitată, care poate înlocui purtarea de grijă proniatoare a lui Dumnezeu. Drept urmare, odată cu „ieșirea” omului din epoca modernă se observă că el este „amenințat de pericolul de a-și pierde pentru totdeauna, simbolurile personalității sale”², fapt pentru care astăzi, în plin postmodernism, este pusă în pericol integritatea persoanei sale și relația sa cu natura înconjurătoare. ^a și acest lucru, pentru că - așa cum spunea Mircea Eliade – „a sfârșit prin a nimici propriul său ideal șteiințific”. Prin „ideea răscumpărării naturii – spiritele Renașterii atât de diferite precum Paracelsus, John Dee, Comenius, J.V. Andrae, Fludd sau Newton - vedeau în alchimie

modelul unei întreprinderi nu mai puțin ambițioase, anume desăvârșirea omului printr-o nouă metodă de a cunoaște³.

Trebuie să subliniem că Logosul Divin – Mântuitorul nostru Iisus Hristos S-a întrupat pentru a-l restaura pe om în ființa sa, dar și pentru a-l repune în acea relație dintru început cu natura care-l înconjoară. Dacă entropia cosmoului reprezintă această „supunere pentru deșertăciune” a naturii (Romani 8, 20), din cauza căderii omului, iată că prin Domnul Hristos toate au fost recapitulate și create din nou, „ca toate să fie iarăși unite în Hristos, cele din ceruri și cele de pe pământ; toate întru El”, cum spune Apostolul neamurilor (Efeseni 1, 10). Din această perspectivă, evaluarea și atitudinea Părinților filocalici față de lume are drept punct de referință fundamental starea omului și a lumii de după cădere, luând în considerare starea bolnavă a naturii umane. Într-o astfel de situație, ura și lepădarea de lume invocate de ei sunt mijloace terapeutice, având un rol pedagogic și vindecător. Ura față de fapte și îndepărtarea de lume îi oferă omului „o independență inițială față de lucruri și față de nevoile sale, singurele capabile să-i permită realizarea în cea mai mare măsură a comunicabilității (trăsăturii sale fundamentale, de ființă comunitară, socială).”⁴ Căderea aduce cu sine raportarea pătimăoasă a omului la creaturi care-i alterează acestuia vederea sănătoasă și cunoașterea. „Ceașă gândurilor pătimăoase a întunecat vederea sufletului” scrie Teolipt al Filadelfiei în *Cuvânt despre ostenele vieții călugărești*. După cădere, omul se află într-o confuzie deplină și nu mai este în măsură, conform Părinților filocalici, să activeze trei deosebiri fundamentale: mai întâi, între lumea creată și Dumnezeu; în al doilea rând, între sine (om) și lume; în al treilea rând, între suflet și trup. În același timp și ca o consecință, omul pierde capacitatea de a ierarhiza și valoriza corect cele existente, cu urmări catastrofale pentru viața lui și pentru întreaga lume. „Dacă sufletul este superior trupului – scrie Sfântul Maxim Mărturisitorul – și Dumnezeu este incomparabil superior lumii pe care a creat-o, atunci, acela care preferă sufletului trupul și lui Dumnezeu lumea creată de El, nu se deosebește cu nimic de idolatri!”⁵ Cuviosul Macarie Egipteanul se întreabă cât de superior este omul, din moment ce Dumnezeu a binevoit numai pe acesta să-l iubească dintre toate creaturile Sale. și cât de cinstit este sufletul din moment ce Dumnezeu a binevoit iarăși „să rânduiască unirea și împărțirea acestuia cu Duhul propriei sale naturi (firi)”⁶.

Pentru Părinții filocalici lumea făpturilor sensibile trebuie să funcționeze ca mijloc de comunicare între Dumnezeu și om. Lumea este darul, expresia iubirii lui Dumnezeu pentru om. Acesta este adevăratul întemeietor, fundamental al lumii care oferă singura cale de valorificare pozitivă a întregii Creații. „Lumea aceasta este drumul, nu este capătul drumului!”, după cum spunea Părintele Dumitru Stăniloae. Lumea creată este calea iubirii prin care Dumnezeu se oferă omului, dar prin care și omul are posibilitatea să se dăruiească lui Dumnezeu. Biserica salvează și păstrează acest adevăr în viața sa, în mod deosebit în Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie. *Considerarea euharistică a lumii este soluția pe care Sfinții Părinți și Biserica o oferă pentru rezolvarea crizei ecologice.* În actul euharistic, omul percepe lumea ca dar al său adus lui Dumnezeu. *„Ale Tale dintru ale Tale, Pie Își aducem de toate și pentru toate!”* Gestul euharistic ne descoperă un alt adevăr important, anume că materia nu contează ca și cantitate, nu cantitatea materiei este importantă. Ceea ce e foarte important este starea ori dispoziția celui care oferă darul, nu cât de multă materie dăruiește. *Printr-o prescură adusă la altar pentru a săvârși Dumnezeiasca Euharistie, omul poate să se ofere lui Dumnezeu pe el însuși în întregime, după cum într-o firimitură din Sfânta Împărtășanie - darul adus de om lui Dumnezeu, sfințit de Acesta - Dumnezeu se oferă pe Sine omului în întregime, nu numai o parte.* Materia este prezentă și este valorizată la cel mai înalt grad, tocmai pentru că în contextul euharistic funcționează în conformitate cu destinația sa inițială, împlinindu-și adevăratul său scop, acela de a se constitui în dar reciproc între Dumnezeu și om, vizând formularea unei comunicări libere, ca act constitutiv al vieții adevărate. Lumea, ca dar al lui Dumnezeu – observă Părintele Dumitru Stăniloae –, dovedește că nu este o realitate ultimă și absolută. Darul presupune existența unui dăruitor care este, în orice caz, mai important decât darurile sale⁷.

Iată de ce, în perspectiva adusă lumii de Mântuitorul Iisus Hristos – Logosul Divin, putem să privim omul nu ca fiind în dispută sau în opoziție cu natura; dimpotrivă, și omul și natura îi abordăm în perspectiva antropică și antropologică, de care vorbea Părintele Dumitru Stăniloae: *Cosmosul se lasă cunoscut de om, iar omul se simte mânat de o sete ontologică în a cunoaște cosmosul, și prin cosmos vrea să cunoască pe Cel care l-a creat, adică pe Dumnezeu.* Acest fapt explică de ce primele manifestări religioase ale omului țin de religiile

cosmologice. A^o stând lucrurile, tratată ^oi privită în Domnul Hristos, relația om-natură este luminoasă ^oi optimistă, iar integritatea celor două, ca ^oi unitatea lor, este consacrată. Natura nu mai este amenințată cu degradarea, iar omul nu mai este înșeles ca îndreptându-se spre un viitor post-uman. Oricât am dori să-l detașăm pe om de natură, chiar dacă secolul al XX – lea pare să fi reușit prin a-l fi „eliberat din chinga gravitației” ^oi să-l fi „smuls de pe suprafața Pământului”, acest fapt nu este posibil fiindcă omul „rămâne tributatar clorofilei, care captează energia solară ^oi îl alimentează cu oxigen”⁸. Iar din punct de vedere religios, creația nu este sfântă prin ea însăși, ci așteaptă ca omul să conlucreze cu Harul lui Dumnezeu la sfințirea ei. Aceasta o înșelegem ^oi mai bine uitându-ne la rostul în lume al Bisericii; ea fiind „model al cosmosului răscumpărat, plenitudinea domniei ^oi stăpânirii lui Dumnezeu, icoana Pantocratorului”. Din acest motiv, „în Biserică suntem înconjurați de icoane ale lui Hristos, îngeri fără trup ^oi sfinți, ca o revelație a universalității Sfintei Biserici – cum spune Arhiepiscopul Lazăr Puhalo – deoarece, în Biserică, universul este unit; Biserica cerească ^oi cea pământească sunt una”⁹. Prin Biserică unitatea cosmosului apare ca o realitate de necontestat: „Sfântul Maxim Mărturisitorul va arăta, pe temeiul reconstrucției cosmologice a Sfântului Atanasie, că această ordine rațională a creației este întemeiată pe ideile divine ale tuturor lucrurilor văzute ^oi nevăzute, care izvorăsc din Logos ^oi se întorc în El ca într-un centru unificator al lor. Unitatea creației se bazează pe existența unității unui singur Creator, Tatăl prin Logosul Său. Acesta este ^oi motivul principal pentru care pe bolta cea mai înaltă a fiecărui locaș de cult ortodox străjuiește icoana lui Hristos, Pantocratorul întregului univers”¹⁰. Dar ce spunea despre această unitate Sfântul Atanasie cel Mare? El spunea că „Înșuși Logosul atotputernic, desăvârșit ^oi sfânt al Tatălui, sălăluindu-Se ^oi întinzând puterile Lui în toate ^oi pretutindeni ^oi luminând toate cele văzute ^oi nevăzute, le ține pe toate ^oi le strânge, nelăsând nimic gol de puterea Lui, ci dându-le viață tuturor ^oi păzindu-le pe toate împreună ^oi pe fiecare în parte”¹¹. Această viziune despre unitatea cosmosului prin Hristos, afirmată de Sfântul Maxim Mărturisitorul - „în El, Rațiunea supremă, sunt fixate ferm rațiunile tuturor ^oi le cunoaștem pe toate înainte de facerea lor, ca modele ce sunt în El ^oi de la El își primesc existența la timpul potrivit, după înșelepiciunea Creatorului”¹² – fapt

exprimat ȳ de una dintre cȃntȃrile bisericeŃti, care zice: „O, Hristoase, ȆnŃelepciunea ȳ Puterea lui Dumnezeu, Care crezi ȳ sprijini toate lucrurile” (Catavasia cȃntȃrii a III – a, Canonul Adormirii Maicii Domnului). Aici nu este vorba doar de unitatea celor create, ci ȳ de integritatea Ȇntregii creaŃii, care nu mai este supusȃ unui ciclu al distrugerii ci, prin Iisus Hristos, este chematȃ la desȃvȃrȳire: „Armonia ȳ unitatea Bisericii, exprimate Ȇn arhitectura sa, Ȇn artȃ ȳ ciclul sȃu liturgic, se aflȃ Ȇn afara simplelor lucruri create. Ele sunt o relevare a acestui cosmos transfigurat ȳ mȃntuit al viitorului, atunci cȃnd domnia ȳ stȃpȃnirea lui Dumnezeu se manifestȃ cu adevȃrat Ȇn toate”¹³. Aȳadar, prin Domnul Hristos, Ȇntregului cosmos i se imprimȃ un sens eshatologic. Adicȃ, prin Hristos, realitatea Ȇmpȃrȃpiei lui Dumnezeu este **deja** trȃitȃ, dar **nu Ȇncȃ** Ȇmplinitȃ, aȳa cum ni se aratȃ ȳ Ȇn Apocalipsȃ, atunci cȃnd ni se vorbeŃte de „un cer nou” ȳ „un pȃmȃnt nou”; Ȇntreaga creaŃie reȆnoitȃ va alcȃtui „noul Ierusalim”, cetatea „de la Dumnezeu gȃtitȃ ca o mireasȃ, Ȇmpodobitȃ pentru Mirele ei” (21, 1-2). Prin Iisus Hristos, negreŃit, Ȇntreaga creaŃie participȃ la Liturgia cosmicȃ – de care vorbea Sfȃntul Maxim Mȃrturisorul, iar mai Ȇnainte ȳ Sfȃntul Dionisie Areopagitul – Ȇn care cele cereŃti ȳ cele pȃmȃnteŃti aduc laudȃ Celui „ce este”, adicȃ „Cel ce era ȳ Cel ce vine, Atotputernicul”, singurul Care este „Cel dintȃi ȳ Cel de pe urmȃ” (Ioan 1, 8 ȳ 17). Mai mult, Ȇn timpul epiclezei euharistice, „prin pȃinea ȳ vinul ȆnȃlŃate spre Dumnezeu, ce au Ȇn ele prefigurat pe Hristos ca dar cȃtre noi (prin Ȇntrupare) ȳ ca dar cȃtre Dumnezeu Tatȃl (prin rȃstignire), preotul cheamȃ pe Duhul Sfȃnt pentru ca ele sȃ fie prefȃcute Ȇn Trupul ȳ Sȃngele lui Hristos, ca daruri supreme, jertfite de El Tatȃlui pentru noi ȳ ca daruri date iarȃȳ nouȃ la nivel suprem”¹⁴. Cu siguranŃȃ cȃ aceasta oglindeŃte acea realitate de care vorbeŃte ȳ Arhiepiscopul Lazȃr Puhalo ȳ anume cȃ Biserica, abordȃnd cosmosul prin Hristos, face o deosebire clarȃ ȳ limpede „Ȇntre ideal ȳ decȃzut”, pentru cȃ „universul va fi transfigurat la Ȇmplinirea timpului”, iar tranfigurarea sa a ȳ Ȇnceput de fapt. Cȃnd transfigurarea sa va fi deplinȃ, „ciclul liturgic, iconografia ȳ arhitectura liturgicȃ vor dispȃrea, deoarece au fost Ȇmplinite. Profecȃia dispore Ȇntotdeauna Ȇn prezenŃa Ȇmplinirii sale”¹⁵. Ȇn consecinŃȃ, dacȃ creaŃia – adicȃ Ȇntregul cosmos – se sfinŃeŃte numai participȃnd la jertfa lui Hristos, trebuie sȃ ȆnŃelegem cȃ „numai prin Sfȃnta Ȇmpȃrȃȳanie se Ȇnceie circuitul real ontologic al dialogului de

*dragoste între Tatăl, Fiul și noi, prin jertfa Fiului Său. Prin jertfa Fiului Său ne predăm Tatălui, părăsind trăsăturile egoismului nostru, unindu-ne în ea cu Fiul; prin împărtășirea de ea ni Se dă mai deplin Fiul, cu dragostea Lui față de Tatăl și de noi, ca să putem relua la alte Liturghii, la o treaptă mai înaltă această reciprocă dăruire*¹⁶.

Cu alte cuvinte, a proteja natura nu înseamnă – conform învățaturii creștine – doar „a îndeplini o sarcină de igienă planetară” – cum spune Jean Rostand; ci mai mult, „înseamnă a păstra vocația ei de a se sfinși și de a ne ajuta și pe noi să ne sfinșim”. Este adevărat că „înainte de toate, apărând natura, omul îl apără pe om”¹⁷; de fapt, își ajută semenii pentru ca să-și îndeplinească acea chemare eshatologică, de a se face fiii ai Împărăției Cerurilor, care nu înseamnă altceva decât – așa cum spunea Sfântul Apostol Petru – „a se face părtaș la suferințele lui Hristos” și sfinșeniei Lui „cu bucurie mare”, întrucât toți suntem chemați să ne facem părtași „dumnezeieștii firi” (I Petru 4, 13 și II Petru 1, 4).

Într-o altă ordine de idei, la cunoașterea intervenției lui Dumnezeu în natură, concept fundamental și specific al ecologiei spirituale, la care apelăm în aceste momente, cu scopul eradicării crizei ecologice, precum și la descoperirea valorilor unei creații noi „în Hristos și în Duhul Sfânt”, ne ajută, în primul rând, credința în actele răscumpărătoare ale Mântuitorului nostru Iisus Hristos, nu mai puțin însă în prezența Domnului cu noi: „până la sfârșitul veacului” (Matei 28, 20). „Cu anticipare, va trebui să spunem că este vorba despre o prezență euharistică. Potrivit precizării pe care am făcut-o, ecologia spirituală vrea să fie o disciplină cu un statut teinșific, deși nu integrată ca atare în ecologia generală, ci doar în interferență cu aceasta, urmărind împreună relațiile dintre speciile lumii vii și interacțiunea lor cu mediul cosmic, pentru care lucru se cuvine să ne raportăm la cunoștinșe de strictă obiectivitate”¹⁸. Cu alte cuvinte, să apelăm la datele pe care ni le procură rașionea. De aceea, o precizare referitoare la modul de cunoaștere a fenomenului „ecologic” de care ne ocupăm, în condiția lui „naturală”, este și ea necesară¹⁹. Este un lucru cert, cunoștinșele ce privesc realitășile creației, aparțin și rașionii și credinșei. Dacă uneori între rașione și credinșă se pare că se ivesc contradicșii, acestea sunt doar aparente și trecătoare. Ele provin din greșeala de a conta mai mult pe unele păreri subiective ale oamenilor, fiindcă în realitate nici credinșă

adevărata nu se opune rașionii și nici rașionea sănătoasă nu se opune credinței celei adevărate. „Între aceste două funcții de seamă ale sufletului există un raport de armonie și, metaforic vorbind, de ajutor mutual. Rașionea, prin mijlocirea științei, în măsura în care aceasta rămâne o știință onestă, atestă principiile credinței, justifică adevărurile privitoare la prezența divină în creație, aduce cuvenitele lămuriri la noțiunile de lume, viață, om, suflet, destin și nemurire, pregătește terenul pentru o credință referitoare la efectele ce le produce Taina Sfintei Euharistii în cultură și civilizație (se înțelege în creație), toate aceste obiective ale ecologiei spirituale. Credința, la rândul ei, prin mijlocirea Revelației, lărgeste domeniul rașionii, o ajută ca o soră mai mare, o ferește să abuzeze de concepte false și de ipoteze contradictorii, o stimulează ca să cerceteze adevărul cu toată seriozitatea și o pregătește ca să devină o rașionare credincioasă, în slujba caracterului formativ al ecologiei spirituale”²⁰. De amândouă, de credință și de rașionare, avem nevoie pentru a demonstra sensul pe care îl dobândește creația, prin prefacerea ei euharistică, în eveniment de comuniune, adică de adevărată comuniune, pe care o realizează Hristos Domnul cu natura, fundamente care au rădăcini antropologice în Întruparea lui Dumnezeu. El însuși și-a asumat conținutul rașional și material al lumii, când a transformat natura stricăcioasă și nemuritoare a cărnii și sângelui în subiect de viață veșnică. Dimensiunea euharistică a ecologiei spirituale își află (re)sursa în dimensiunea euharistică a comuniunii divine. De aceea se cuvine a spune că o cunoaștere a acestei dimensiuni pretinde implicarea unui mod teandric de înțelegere, mai presus de simpla înțelegere, este înțelegere inspirată de sus, cu alte cuvinte, din Miracolul Euharistic²¹.

Intervenția divină în creație, la care ne referim, vorbind despre alcătuirea și elaborarea teologică, dar în același timp „științifică”, a ecologiei spirituale, se află la nimbul de lumină al cunoașterii adevărului pe care ni-l inspiră revelația și Taina Sfintei Euharistii, nu mai puțin și aceasta „revelatoare”. În ce privește revelația, luată în înțelesul ei teologic curent, necesitatea ei se evidențiază, în primul rând, prin însuși actul intervenției divine în natură, pe care mai întâi creația l-a primit în cele șase zile ale facerii, iar apoi într-un sens cu totul deosebit, este desăvârșit în actul celei de a doua creații, a luminii în har, prin moartea și învierea Domnului în cea de a treia zi. „Fără iubirea lui Dumnezeu și fără manifestarea acestei iubiri, în revelația cosmică

o biblică, nu am cunoaște nimic din adevărurile, planurile și scopurile lui Dumnezeu cu noi. În revelație, cu certitudine, avem păstrate cu scumpătate taine, cu neputință de pătruns și de aflat numai cu o răpune lipsită de har. Ele există și Dumnezeu le revelează atunci când și cum află de bine și de potrivit în atotînțelepciunea Sa. Liturgia cosmică este tocmai această sursă a descoperirilor dumnezeiești din natură, dependentă, bineînțeles, de „prefacerea” pe care o operează minunea de pe masa Sfântului Altar. Suprema intervenție a Sfântului Duh, pogorând dumnezeiescul foc din cer, înflăcărează întreaga creație în vederea transfigurării ei, conducând-o astfel spre Împărăție. E de reținut faptul că acest nimb de lumină al energiilor divine necreate pătrund în toate elementele componente ale existenței cosmice, îmbogățind tot mai mult „sacralitatea” lumii, care de fapt se înnoiește prin puterea dătătoare de viață a Învierii. În acest sens, energiile la care ne referim nu mai au doar menirea să acopere prăpastia dintre natural și supranatural, să constituie puntea de diamante dintre Dumnezeu și lume, ci chiar rolul de a ridica făptura la condiția proslăvirii ei prin înveinicire. E vorba chiar de sensul în care Sfântul Apostol Pavel ne spune că moartea nu mai există, fiind biruită (cf. I Cor. 15, 55). E drept însă și aceea că o nouă cădere în păcat, o călcare în picioare a Sângelui Domnului, readuce ademenirea și capcanele morții, prin care sunt umbrite tot mai mult sensurile creației, pregătind totodată calea prin care își fac apariția crizele ecologice²².

Cu precizarea semnificației ce ne-o împărtășește revelația în natură, ne îndreptăm spre descoperirea sursei și a originii de care atârână bogăția de daruri amintite, care urmează a fi și mai mult cunoscute și care nu sunt altele decât cele ce ni le conferă Miracolul Euharistic. Tot centrul de viață tainică, miraculoasă și de sublimă credință al Sfintei Liturghii privește, într-un cuvânt, Taina Sfintei Euharistii, tocmai pentru că în Altar are loc un eveniment, o minune, chiar dacă este numită în mod simplu „prefacere”. Astfel, Domnul neîncetat Se aduce jertfă, sfințindu-Se pentru noi, ca prin jertfă și înviere să-și prelungească în noi lucrarea Sa răscumpărătoare, după cum, totodată, să-și continue în natură și în istorie ca intervenție divină. Odată cu Liturgia Euharistiei, are loc prin Biserică și prin credinciosul care se cuminecă cu vrednicie, o folosire personală a întregii lumi, întrucât această minune a Sfântului Altar își asimilează creația originară, „componentele”

fundamentale ale hranei și vieții omului: pâinea, vinul și apa. În acest fel Biserica și le asumă ca pe o binecuvântare și har dumnezeiesc, reușind prin aceasta să realizeze o nouă relație a omului cu Dumnezeu, cu natura, dar și a oamenilor între ei. Așadar, asumarea sacramentală a cărnii lumii, a pâinii, vinului și a apei, transformarea acestor elemente – daruri în Trupul și Sângele Domnului Dumnezeu întrupat, sunt mugurii dinamici ai transformării întregii creații, constituind resortul existențial al unei noi prezențe divine în lume: „sacralitatea euharistică”²³. Mai trebuie să precizăm și aceea că „prefacerea euharistică”, această înnoire a lumii și devenire a ei în eveniment de comuniune divină, nu aduce cu sine pentru creștin o simplă îmbogățire sufletească de trăire a unei noi atitudini pe care omul o dobândește față de creație, ci înseamnă ceva mult mai profund. Fundamental, ea are rădăcini ontologice în întruparea lui Dumnezeu. Întâlnirea noastră cu Iisus Hristos Euharistic este în același timp și o întâlnire cu Hristos Cosmic. Prin însăși calitatea noastră de creștini, suntem îndatorați a-L considera pe Domnul Hristos drept întruparea sau „recapitularea” întregii creații și, prin urmare, ca omul și Mântuitorul lumii însăși. Fiind adevăratul „chip al lui Dumnezeu” de care atârână întregul destin al lumii, credem și înțelegem că în persoana Domnului lumea dobândește pe Preotul creației, prototipul relației corecte a omului cu lumea naturală, creație a Tatălui Cereșc. Această demnitate a Mântuitorului de a fi numit „Preot al creației” ne obligă mai întâi a lua aminte la faptul că ne raportăm la Iisus Hristos ca Om adevărat și Dumnezeu adevărat. Așadar, ce este omul? Care este relația lui cu creația considerată în întregul ei? Lumea, văzută în ansamblu și în întregime, este trupul extins al omului. Este trupul care îl susține, îl adăpostește și îl hrănește pe om, dar care, în același timp, are nevoie de îngrijirea și dragostea lui. Lumea se descoperă a fi și un mod de comuniune a omului cu Dumnezeu, nu mai puțin a oamenilor între ei, un loc de afirmare a vieții spirituale, comune și oneste, o lume readusă la unitatea creaturală. Tot ce se petrece în interiorul omului își pune amprenta pe întreaga lume, dar și tot ce se petrece în lume se reflectă în om. Întreaga creație, cu excepția omului, se supune desăvârșit voii lui Dumnezeu. În acest univers sensibil doar omul, ca făptură liberă, poate refuza voia lui Dumnezeu, după cum poate fi biruit de propria sa voie. *În starea primordială, omul a fost rânduit a fi preot al creației, în sensul*

de a introduce *o* menșine în act, prin calitatea lui sacerdotală, ordinea divină a existenței. Prin cădere, omul a pierdut această demnitate, dar a fost redobândită odată cu răscumpărarea lui în Hristos. Mântuitorul, nu numai ca Om, ci *o* în modul suprem al cuvântului, ca Fiu al lui Dumnezeu, este Preot al întregii creașii²⁴.

Este vrednic de remarcat adevărul care îl descoperă pe creștin ca preot al creașiei, potrivit restaurării lui în Hristos *o* că acesta respectă cosmosul din două motive foarte importante: întâi că universul a devenit purtătorul unei prezențe divine, „sacralitatea euharistică” descoperindu-l drept un templu al Dumnezeului celui Viu, dar *o* pentru că omul a ajuns să fie veriga de legătură între Dumnezeu *o* creașie. Odată cu împărtășirea cu Sfintele Taine, „în Hristos”, devenind trup în „Trupul lui Hristos”, creștinul este investit cu harul de a fi *o* de a acșiona, precum Hristos, drept preot al creașiei. *Întemeiașii fiind pe această credinșă, creștinii ortodocși sunt constituișii într-o comunitate teandrică care, prin binefacerile acestei comuniuni ce-i revine, în lumea zidită, aduce ofrandă lui Dumnezeu darurile creașiei, reprezentate toate de pâine, vin o apă, oferindu-le prin cuvintele, pomenite o mai sus: „ale Tale dintru ale Tale, Pie șii aducem de toate o pentru toate!” Prin aceste cuvinte este recunoscut o adevărul că făptura zidită nu aparșine omului, ci lui Dumnezeu, singurului stăpân al existenței, natura fiind un templu dumnezeiesc, după cum am stabilit deja. Când după această „anafora”, care ajută creașia să se elibereze de limitele ei naturale, suntem încredinșăii că revenindu-ne permanent nouă darurile oferite lui Dumnezeu, tocmai pentru că le-am dăruit, ele nu mai aparșin morșii, ci vieșii. În acest fel, de fapt creașia dobândește prin noi o pentru noi „sacralitatea euharistică” despre am vorbit înainte. Se cuvine a completa doar că acea o „sacralitate” instituie pe creștini a fi noii sacerdoșii ai unei creașii rezidite „în Hristos”, precum o aceea că natura în care ei oficiașă se cade a se numi un nou paradis al existenței pământe ot²⁵.*

Din cauza demnitășii la care este ridicată preoșia dobândită de om, prin intervenșia supremă pe care o aduce în lume Întruparea Mântuitorului, o grea răspundere îi revine acestuia privind soarta creașiei. Dacă, pe de o parte, în calitatea sa de „preot al creașiei” devine el însuș creator, pe de altă parte, tot el este cel care provoacă aparișia a o a ziselor „crize ecologice”, de care mai multe oștiinșe ale zilelor noastre se ocupă la modul cel mai insistent. a i asta deoarece o recădere a

omului în patimi 0i în păcate, nu numai că îl destituie pe om din demnitatea lui de preot al creației, al naturii rezidite în Hristos, ci îl descoperă a fi adevăratul agent al surpării ordinii divine din natură, surpare care poate duce până la declanșarea unei catastrofe cosmice. Sigur, în cauză se află a0a-zisul fenomen uman. Dacă nici un animal nu s-ar putea împotrivi raționalității inerente naturii lui, în schimb omul poate face aceasta, deoarece, făcând-o, arată că însușirea lui proprie privește nu doar raționalitatea, ci încă ceva în plus: privește libertatea ca însușire deosebită ce-i este conferită încă, prin creația sa după „chipul 0i asemănarea lui Dumnezeu“. Drama existențială a omului se află în funcție de acest mare privilegiu al zestrei sale native 0i se măsoară în zilele noastre, mai ales, cu atitudinea lui implicată în starea aceasta generalizată²⁶.

Reîntorcându-ne, întâi de toate, la ideea că omul, făptură a lui Dumnezeu, zidită întru libertate, este o verigă de legătură între creație 0i Dumnezeu, „constatăm că are prin însuși statutul său ontologic de persoană, menirea de a păstra în integritatea ei originară natura 0i chiar mai mult, de a cultiva 0i a o încorpora în forme de cultură 0i civilizație, care o vor înălța la nivelul rânduit demnității lui de moștenitor al vieții veșnice. Dobândirea acestei demnități, însă, omul nu o are, după cădere, decât prin cuminecarea cu Sfintele Taine²⁷. Euharistia este, a0adar, fărâma de drojdie care face să dospească din punct de vedere sacramental aluatul întregii creații, întrucât transformă, pe de o parte, lumea ca zidire a lui Dumnezeu în eveniment de comuniune divino-umană, reliefând 0i împlinind „logosul“ creației, iar pe de altă parte, suprimând atât lipa de rațiune, cât 0i absurditatea supraviețuirii unei existențe autonome, aparținătoare unor culturi 0i civilizații sortite de fapt desființării prin moarte. Sigur 0i esențial, dumnezeiescul dar al cuminecării cu Trupul 0i Sângele Domnului conferă persoanei umane, pe lângă certitudinea învierii, perspectiva înveșnicirii cu sine a unei întregi lumi rezidite în Iisus Hristos²⁸.

Fiind vorba despre un asemenea dar suprem conferit persoanei umane în Biserică 0i numai în Biserică, se cuvine a preciza imediat adevărul 0i realitatea că persoana, spre deosebire de individ, aparține totdeauna comuniunii de persoane, ea însăși structurată organic în cercuri concentrice: căsătorie, familie, neam 0i *oekoumene* – omenirea personalizată în Hristos prin a doua creație a Lumii²⁹. În perspectiva acestei viziuni, comunitatea apare ea însăși ca una din cele mai profunde

realități ale vieții umane și care, aflându-se în unitatea creației, ne descoperă cum întreaga fire zidită este împreună părtașă cu omul la preamărirea lui Dumnezeu și cum toate lucrurile din lume îi vin omului în ajutor spre mântuire și îndumnezeire, în Iisus Hristos Cel cosmic și universal. Avem de a face, potrivit acestei minunate descoperiri, cu perceperea unuia din cele mai însemnate principii ale ecologiei spirituale. Din păcate însă, și în altă ordine de idei, nu ne permitem ca într-o succintă prezentare, precum cea de față, să arătăm cum se creează această comunitate drept comuniune de persoane, începând cu Taina Căsătoriei, și cum intervenția euharistică îi rezidește în har pe cei doi soți într-un paradis cosmic al vieții matrimoniale, căci am fi obligați a ne referi la comuniunea etnică, mult mai pe larg. Căci, într-adevăr, această comuniune, cunoscută mai mult cu denumirea de neam este, într-un fel sau altul, mai bine definită de integrarea fraților de-un sânge harismatic într-un spațiu sacru, iar pe de altă parte se află asemenea unui stâlp al comunității umane, plasat între familie și *oekoumene*, cu referire nemijlocită la amândouă³⁰.

În concluzie, Domnul și Mântuitorul – Cel care „a fost cunoscut mai dinainte de întemeierea lumii, dar Care s-a arătat în anii cei mai de pe urmă” – este Cuvântul „Care a fost binevestit” (I Petru 1, 20 și 25), de aceea, „Sfânta Liturghie este urcușul creației spre desăvârșirea ei și spre proslăvirea Treimii prin jertfa Fiului lui Dumnezeu făcut om și prin împărtășirea de ea”³¹. Așadar, a vedea creația despărțită de această sfințire înseamnă a o sărăci, a o supune deșertăciunii, cum spune Sfântul Apostol Pavel. Însă ea nu a fost creată spre această deșertăciune și nici omul, icoana lui Dumnezeu celui viu.

De asemenea, vom susține în încheiere, constatarea că Euharistia actualizează într-un dinamism convergent, spre plenitudinea existenței, marile potențialități umane care semnifică și simbolizează ceea ce trebuie să devină lumea, adică o dăruire și un imn de laudă adus neîncetat Creatorului; o comuniune universală în Trupul lui Hristos, o împărăție a dreptății, a iubirii și a păcii în Duhul Sfânt, pentru unitatea și mântuirea tuturor în Hristos Domnul și prin Hristos, ajungând astfel la desăvârșirea noastră cu ajutorul Sfintei Euharistii căreia îi descoperim, în acest fel, valoarea ei duhovnicească de neprețuit.

Note bibliografice

- ¹ ANDREI – Arhiepiscopul Alba Iuliei, *Omul pângărește și distruge totul*, în lucrarea “Cosmosul, între frumos și apocaliptic – un recurs etic asupra ecologiei”, simpozion la Alba Iulia în luna Mai 2007, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2007, p. 15; *Appud*, Georgios MANTZARIDIS, *Morala Creștină II*, Editura Bizantină, București, 2006, p. 448.
- ² Nicolai BERDIAEV, *Un nou Ev mediu*, traducere de Maria Vartic, Editura Paideia, 2001, p. 12.
- ³ Pr. Conf. Univ. Dr. Vasile NECHITA, *Relația oțtință – religie în postmodernim și misiunea Bisericii*, în lucrarea “oțtință și Religie. Conflict sau convergență?”, simpozion la Constanța în luna Noembrie 2005, Editura Vasiliana 98, Iași, 2005, p. 328.
- ⁴ Pr. Prof. Univ. Dr. Constantin COMAN, *O perspectivă filocalică asupra problemei ecologice*, în lucrarea “Cosmosul, între frumos și apocaliptic – un recurs etic asupra ecologiei”, simpozion la Alba Iulia în luna Mai 2007, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2007, p. 165.
- ⁵ Pr. Prof. Univ. Dr. Constantin COMAN, *O perspectivă filocalică asupra problemei ecologice*, în lucrarea “Cosmosul, între frumos și apocaliptic – un recurs etic asupra ecologiei”, simpozion la Alba Iulia în luna Mai 2007, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2007, p. 15; *Appud*, Sf. MAXIM MĂRTURIITORUL, *Capete despre iubire*, Filocalia 2, p. 38.
- ⁶ Pr. Prof. Univ. Dr. Constantin COMAN, *O perspectivă filocalică asupra problemei ecologice*, în lucrarea “Cosmosul, între frumos și apocaliptic – un recurs etic asupra ecologiei”, simpozion la Alba Iulia în luna Mai 2007, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2007, p. 15; *Appud*, *La cele cincizeci de cuvinte ale Cuviosului Macarie Egipteanul*, parafrază a lui Simeon METAFRASTUL, Filocalia greacă 3, p. 234.
- ⁷ Pr. Prof. Dr. Dumitru STĂNILOAE, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, București, 1996, p. 340.
- ⁸ Edouard BONNEFOS, *Omul sau natura?*, traducere de Adrian Costa, Editura Politică, București, 1976, p. 14.
- ⁹ Arhiepiscop Lazăr PUHALO, *Dovada lucrurilor nevăzute. Ortodoxia și fizica modernă*, traducere de Corina Stavinschi și Doina Ionescu, Editura XXI Eonul Dogmatic, București, 2005, p. 64.
- ¹⁰ Pr. Prof. Dr. Dumitru POPESCU, *Iisus Hristos Pantocrator*, E.I.B.M.B.O.R., București, 2005, p. 12 – 13.
- ¹¹ Sfântul ATANASIE cel MARE, *Scrieri. Partea I: Cuvânt împotriva elinilor, Cuvânt despre intruparea Cuvântului. Trei cuvinte împotriva arienilor*, traducere de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, în “Părinți și scriitori bisericești”, vol. 15, E.I.B.M.B.O.R., București, 1987, p. 79.
- ¹² Sf. Maxim MĂRTURIITORUL, *Răspunsuri către Talasie*, traducere de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, în “Filocalia”, vol. 3, Editura Humanitas, București, 1997, p. 329.
- ¹³ Arhiepiscop Lazăr PUHALO, *op. cit.*, p. 67.
- ¹⁴ Pr. Prof. Dr. Dumitru STĂNILOAE, *Spiritualitate și Comuniune în Liturgia Ortodoxă*, ediția a II – a, E.I.B.M.B.O.R, București, 2004, p. 465.

- ¹⁵ Arhiepiscop Lazăr PUHALO, *op. cit.*, p. 66-67.
- ¹⁶ Pr. Prof. Dr. Dumitru STĂNILOAE, *op. cit.*, p. 487.
- ¹⁷ Cf. Cuvânt înainte, Edouard BONNEFONS, *op. cit.*, p. 2.
- ¹⁸ Pr. Prof. Dr. Ilie MOLDOVAN, *Dimensiunea Euharistică a Ecologiei spirituale formative. Redescoperirea Paradisului etic Românesc: "Biserică carpatică pe ape"*, în lucrarea "Cosmosul, între frumos și apocaliptic – un recurs etic asupra ecologiei", simpozion la Alba Iulia în luna Mai 2007, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2007, p. 290.
- ¹⁹ Ioannis ZIZIOULAS, *Creația ca Euharistie*, traducere C. Papacioc, București, 1999, p. 84-93.
- ²⁰ Pr. Prof. Dr. Ilie MOLDOVAN, *op. cit.*, p. 291.
- ²¹ Christos YANNARAS, *Libertatea moralei*, traducere de M. Cantuniari, Editura Anastasia, București, 2002, p. 87-92.
- ²² Pr. Prof. Dr. Ilie MOLDOVAN, *op. cit.*, p. 292-293.
- ²³ Pr. Prof. Boris BOBRINSKOY, *Taina Bisericii*, traducere de Vasile Manea, Editura "Patmos", Cluj Napoca, p. 75.
- ²⁴ Ioannis ZIZIOULAS, *Ființa eclezială*, Editura Bizantină, București, 1994, p. 251-268.
- ²⁵ Ibidem.
- ²⁶ Paul EVDOKIMOV, *Ortodoxia*, traducere de P.S. Arhiepiscopul Vicar Irineu Slătineanu, E.I.B.M.B.O.R., București, 1997, p. 51-53.
- ²⁷ Pr. Prof. Dr. Ilie MOLDOVAN, *Dimensiunea Euharistică a Ecologiei spirituale formative. Redescoperirea Paradisului etic Românesc: "Biserică carpatică pe ape"*, în lucrarea "Cosmosul, între frumos și apocaliptic – un recurs etic asupra ecologiei", simpozion la Alba Iulia în luna Mai 2007, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2007, p. 296.
- ²⁸ Panayotis NELLAS, *Omul – animal îndumnezeit*, traducere de Arhid. Dr. Ioan I. Ică jr., Editura Deisis, Sibiu, 1994, p. 75-85.
- ²⁹ Pr. Prof. Dr. Ilie MOLDOVAN, *op. cit.*, p. 297.
- ³⁰ Idem, *Teologia iubirii*, vol. II, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 1996, p. 135.
- ³¹ Pr. Prof. Dr. Dumitru STĂNILOAE, *Spiritualitate și comuniune...*, p. 490.

IV.
BISERICA
a |
a COALA

EDUCAȚIA RELIGIOASĂ, O COMPONENTĂ A MISIUNII BISERICII ÎN LUME

Prof. dr. Florentina SIMION
Inspector școlar general,

Prof. Carmen Ioana MUȘAT
Inspector de specialitate

Misiunea creștină constă în trimiterea Bisericii în lume în vederea evanghelizării lumii și a viețuirii în conformitate cu preceptele creștine. Misiunea și spiritualitatea sunt două componente esențiale ale vieții creștine, aceste componente păstrându-și vitalitatea și forța în măsura în care dreapta credință este cunoscută, păstrată, aprofundată și trăită în sânul Bisericii. În viziunea ortodoxă, misiunea nu se reduce la o simplă vestire a Evangheliei, ci vizează integrarea și viețuirea tuturor oamenilor ca membri ai Bisericii, Trupul lui Hristos în extensiune istorică.

Educația religioasă constituie un aspect important al spectrului misiunii Bisericii în lume. Activitatea învățătoarească a Bisericii a fost rânduită de Însuși Mântuitorul Hristos, pentru ca oamenii să cunoască voia Lui și să o împlinească. Prin demersul educațional din cadrul orelor de religie, Biserica vine în ajutorul societății în ansamblul ei, promovând dragostea, prietenia, pacea, înțelegererea, întrajutorarea și cooperarea între semeni, toate acestea constituind principiile de bază ale credinței creștine.

Alături de multe alte transformări economice, politice și sociale, anul 1990 a adus cu sine și posibilitatea unor reforme și transformări în plan religios.

Astăzi vorbim foarte mult despre diferite tipuri de investiții, lucru firesc într-o economie de piață. Atunci când proiectăm o investiție este normal să ne gândim și la un profit, să ne punem întrebări de ordin pragmatic: merită sau nu? Investiția în educație este o investiție care

nu dă gre^o. Pentru propă^oirea unei societăți, **educația** este dătătoare de ton, cine ^otie să investească în educație nu riscă niciodată. Istoria confirmă acest fapt.

Este îmbucurător faptul că în zilele noastre s-a creat o sinteză frumoasă între **misiunea Bisericii** și **misiunea școlii**. Dacă misiunea Bisericii are ca finalitate pregătirea omului pentru Împărăția Cerurilor, în egală măsură îl pregătește pentru viața de aici, adică pentru o viață mai echilibrată, mai frumoasă, mai plină de sens.

Predarea Religiei în școală constituie un act misionar - sacramental, dar totodată are conotații educaționale profunde.

Sfinții Părinți au definit misiunea ca fiind o componentă esențială a Bisericii, vocația misionară a Bisericii fiind dată de caracterul ei apostolic. Biserica nu poate înceta activitatea ei misionară, fiind într-o continuă stare de misiune. Realizarea misiunii are valențe sinergice, unind lucrarea lui Dumnezeu cu cea a omului.

Ultimii ani au dovedit că prezența religiei în școală este necesară nu numai pentru Biserică, ci și pentru societatea românească în ansamblul ei, care a căștigat prin acest act de dreptate atât accesul la propria-i spiritualitate, cât și un instrument esențial în procesul de educare al tinerei generații. Pentru spațiul românesc, credința a acționat ca un factor de coagulare și de perpetuare al neamului. A fi inițiat religios înseamnă și a fi educat, înseamnă a avea capacitatea de a spori și a continua educația.

Din aceste considerente, se poate spune că prezența religiei în școală este un act misionar crucial pentru Biserică și societate, recuperat în perioada de după '89.

În societatea contemporană în care moștenirea creștină s-a subțiat, iar actul educațional este din în ce în ce mai marcat de secularizare, **orice lecție de religie trebuie să fie concepută ca un act misionar, de transmitere, de aprofundare și de întărire în dreapta credință.** În cadrul educației religioase, elevii vor fi învățați să dobândească simțul misiunii și al responsabilității, prin mărturisirea credinței, prin cuvânt și faptă și prin invitarea altora spre experiența religioasă.

Dimensiunea misionară a educației religioase vizează, pe lângă instruirea tinerilor în ceea ce privește elementele de doctrină și istorie creștină, și îndrumarea tinerilor spre împărtășirea cu Sfintele Taine. În ceea ce privește învățământul teologic, în județul Giurgiu există

Seminarul Teologic „ Sfântul Ioan Valahul“ care a fost susținut prin alocarea de fonduri pentru amenajarea și dotarea spațiului propriu după cum urmează:

- 468 mii lei, în anul 2006 pentru reamenajarea clădirii prin reorganizarea spațiului destinat procesului de învățământ;
- 500 mii lei, în anul 2007 pentru reabilitarea căminului.

Tot în incinta clădirii a fost amenajată o capelă în care elevii seminariilor își desfășoară practica liturgică, aceasta fiind sfințită în ziua de 30 ianuarie, când Biserica îi prăznuiește pe Sfinții Trei Ierarhi, Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur.

Normativele legislative cu privire la predarea religiei în școlile publice din România

Considerentele pentru care este necesară educația religioasă în școală sunt cunoscute și, cu mici rezerve, acceptate de toată lumea. Evenimentele din decembrie 1989 ne-au oferit șansa de a reintroduce religia în cadrul curriculumului, la toate gradele învățământului preuniversitar. Biserica a dus o adevărată luptă pentru ca, în final, religiei să i se acorde locul cuvenit. După mai mulți ani, parlamentarii au votat în favoarea predării religiei în școală, alături de alte discipline.

Un prim pas în ceea ce privește introducerea religiei în școală a fost făcut în 1990 când între Ministerul Învățământului și al Tineretului și Secretariatul de Stat pentru Culte s-a încheiat un protocol¹ cu privire la introducerea educației moral-religioase în învățământul de stat. Printre altele, protocolul prevedea următoarele aspecte:

- Începând cu anul școlar 1990-1991 se introduce în învățământul primar și gimnazial câte o oră la două săptămâni de educație moral-religioasă.
- Educația moral-religioasă este obiect de învățământ, are statut de disciplină opțională și facultativă, este inclusă în orar și se desfășoară în școli.
- Educația moral-religioasă accentuează asupra elementelor de etică și istorie culturală. Programele analitice sunt elaborate de fiecare cult, avizate de Secretariatul de Stat pentru Culte și aprobate de Ministerul Învățământului și al Tineretului. Elaborarea

programelor de învățământ și predarea se vor face în spirit irenic, ținând seama de principiile vieții comune într-un stat modern.

- Lecțiile de educație moral-religioasă sunt predate de cadre didactice din instituțiile de învățământ religios, de preoți, teologi și studenți ai instituțiilor de învățământ superior teologic. De asemenea, pot preda această disciplină cadre didactice din învățământul preuniversitar. Conducerea cultelor și vor da acordul prealabil pentru numirea acestor cadre didactice.
- Educația moral-religioasă intră sub incidența legislației școlare curente.

În anul 1991 s-a prevăzut în Constituția României, articolul 32, alineatul (7), că *Statul asigură libertatea învățământului religios, potrivit cerințelor specifice fiecărui cult. În școlile de stat, învățământul religios este organizat și garantat prin lege.* Abia în anul 1995 când a fost votată Legea Învățământului² s-a stipulat obligativitatea religiei pentru clasele I-IV, pentru gimnaziu religia era cuprinsă doar în formă opțională, iar pentru licee și școli profesionale religia avea un statut facultativ³.

Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 36/1997, pentru modificarea și completarea Legii Învățământului nr. 84/1995, în articolul 9, alineatul (1), precizează că *Planurile-cadru ale învățământului primar, gimnazial, liceal și profesional includ Religia ca disciplină școlară, parte a trunchiului comun. Elevul, cu acordul părinților sau al tutorelui legal instituit, alege pentru studiu religia și confesiunea.* Alineatul (2) preciza că *La solicitarea scrisă a părinților sau a tutorelui legal instituit, elevul poate să nu frecventeze orele de religie. În acest caz, situația școlară se încheie fără această disciplină. În mod similar se procedează și pentru elevul căruia, din motive obiective, nu i s-au asigurat condițiile pentru frecventarea orelor la această disciplină⁴.*

Un statut mai bine conturat al religiei în școală a fost conferit prin Ordinul nr. 3670 din 17.04.2001, cu privire la aplicarea Planurilor-cadru de învățământ pentru liceu în anul școlar 2001-2002⁵. Ordinul mai sus-amintit, în articolul (5), precizează următoarele: *Conform articolului 9 din Legea Învățământului Planurile-cadru ale învățământului primar, gimnazial, liceal și profesional includ religia ca disciplină școlară, parte a trunchiului comun. Elevul, cu acordul părinților sau al tutorelui legal instituit, alege pentru studiu religia și confesiunea.*

La solicitarea scrisă a părinților sau a tutorelui legal instituit, elevul poate să nu frecventeze orele de religie. În această ultimă situație, elevul își va alege în locul disciplinei Religie o disciplină opțională.

Cele două acte normative (Legea Învățământului și Ordinul 3670) poziționează Religia ca disciplină școlară, parte a trunchiului comun, aria curriculară Om și Societate. În această situație, disciplina Religie nu mai are un statut opțional și devine opțională disciplina aleasă în locul Religiei.

Prin nota nr. 37609 din 26.08.2001, Ministerul Educației și Cercetării dispune ca: *în Planurile-cadru, atât la școala profesională, cât și la școala de ucenici se introduce Religia ca disciplină școlară, începând cu anul școlar 2001-2002⁶.*

Este îmbucurător faptul că și Ordinul Ministerului Educației și Cercetării nr. 5723/23.12.2003 include Religia pentru toate specializările din învățământul preuniversitar⁷.

Statutul Personalului Didactic, în articolul 136, aliniatul (1) stipulează că: *Disciplina Religie poate fi predată numai de personal abilitat, în baza protocoalelor încheiate între Ministerul Învățământului și cultele religioase recunoscute oficial de stat⁸.*

Diferitele soluții ale problemei relației între religie și educație în cadrul sistemului de învățământ depind de conturarea și structurarea raportului dintre Biserică și Stat. O problemă care se va ivi în viitor va fi cea a școlilor confesionale. Prin noua Constituție statutul asigură posibilitatea înființării de către diferite culte a școlilor confesionale. Articolul 32 alineatul (5) prevede că *Învățământul de toate gradele se desfășoară în unități de stat, particulare și confesionale, în condițiile legii⁹.*

Actualmente, în România, atât Biserica ortodoxă, majoritară, cât și celelalte Biserici și culte religioase minoritare au posibilitatea și dreptul de a realiza o educație religioasă sistematică, într-un cadru legislativ bine definit. După 14 ani de predare a Religiei în școală, tinerii din România au fost și sunt beneficiarii unei educații creștine instituționalizate. Sperăm că „acest providențial demers didactic se va îmbunătăți progresiv, atât prin intensificarea mijloacelor duhovnicești tradiționale, printr-o mai bună informare din punct de vedere bibliografic¹⁰, cât și prin racordarea metodologiilor de predare specifice religiei la strategiile și metodologiile didactice moderne.

Se poate afirma că în România educația religioasă are un statut bine definit. Reușita orei de religie ține de vocația și felul în care fiecare profesor de religie își va asuma misiunea.

Note bibliografice

- ¹ **Protocolul**, încheiat între Ministerul Învățământului și al Tinereții (nr. 150052) și Secretariatul de Stat pentru Culte (nr. 7758), din 11 septembrie 1990, cu privire la *Introducerea educației moral-religioase în învățământul de stat*
- ² **Legea nr. 84** din 24 iulie 1995
- ³ A se vedea **Protocolul** Ministerului Învățământului nr. 9715 din 10 aprilie 1996 încheiat cu Secretariatul de Stat pentru Culte (nr. 8159 din 11.04.1996)
- ⁴ **Monitorul Oficial al României**, partea I, nr. 370/3.08.1999
- ⁵ *Ordinul MEC* nr. 3670/17.04.2001
- ⁶ Ministerul Educației și Cercetării, *Nota nr. 37609* din 26.08.2001, privind introducerea disciplinei Religie în Planurile-cadru pentru învățământul profesional (scoala profesională și școala de ucenici), începând cu anul școlar 2001-2001
- ⁷ *Ordinul Ministerului Educației și Cercetării nr. 5723/23.12.2003*, cu privire la aprobarea Planurilor-cadru de învățământ pentru clasele a IX-a și a X-a
- ⁸ Parlamentul României, **Lege privind Statutul Personalului Didactic**, București
- ⁹ Guvernul României, **Referendumul Național privind revizuirea Constituției României**, Monitorul Oficial, București 2003, pag. 30
- ¹⁰ Gordon, Vasile *Învățământul religios românesc la cumpăna dintre milenii. Repere ale unui scurt excurs istorico-pedagogic*, în ORTODOXIA nr. 3-4, București 2000, pag. 71

CÂTEVA CONSIDERAPII CU PRIVIRE LA ACTUALA PROGRAMĂ PENTRU SEMINARIILE TEOLOGICE

Pr. Prof. Mihai Ciprian VI^aOIU

Directorul Seminarului Teologic „Sf. Ioan Valahul” - Giurgiu

Seminariile Teologice au reprezentat și reprezintă unul dintre principalele puncte de reper în studiul teologiei și în pregătirea viitorilor slujitori ai sfintelor altare. Cei care și-au petrecut anii adolescenței pe băncile acestei școli au rămas cu siguranță marcați de rigoarea științifică, de disciplină și, mai ales, de atmosfera duhovnicească pe care aceste așezăminte teologice au creat-o. Multe dintre mărturiile foștilor seminariști au văzut lumina tiparului, creând astfel prestigiul de netăgăduit al școlilor teologice. Este suficient să amintim de memoriile lui Nichifor Crainic, de romanul „Arhanghelii” al lui Ion Agârbiceanu, de mărturiile lui Mircea Eliade despre seminariștii și studenții de la Facultatea de Teologie sau de însemnările regretatului profesor Teodor M. Popescu. Foștii și actualii seminariști se vor regăsi cu siguranță în aceste rânduri, putând fi mândri de faptul că școala pe care o urmează este una dintre cele mai prestigioase instituții de învățământ teologic din țara noastră.

Ce a făcut, oare, ca autoritatea Seminarilor Teologice să fie atât de mare? Cu siguranță, ele se numără printre primele școli din țară, născute în tinda Bisericii, pentru ca viitorii slujitori să primească o dublă formare, științifică și duhovnicească, devenind ei înșiși dascăli ai neamului. Nivelul de pregătire a profesorilor, autoritatea lor, regimul auster și seriozitatea au făcut ca Seminarile să rivalizeze, în ceea ce privește performanțele, cu școlile de renume atât din spațiul laic românesc, cât și din cel occidental. În ciuda încercărilor regimului comunist de a izola învățământul teologic, prin desființarea multora din școlile acestuia, seminariile și-au desfășurat activitatea, creând o

alternativă la învățământul axat pe formarea omului nou, multilateral dezvoltat. Studiul disciplinelor teologice a coabitat fericit cu disciplinele „laice”, oferindu-le tinerilor teologi posibilitatea de a se integra într-o societate care părea să-i renege și să se adapteze la cerințele acesteia fără a-și pierde credința și curăția inimii. În mod paradoxal, prin izolarea impusă, seminariile au reușit nu doar să supraviețuiască, ci să se constituie în adevărate bastioane ale învățământului românesc, impunând o evaluare bazată pe recunoașterea valorilor autentice, înnoind ceea ce se cuvenea a fi înnoit și păstrând ceea ce trebuia păstrat. Școlile teologice de la Mănăstirea Neamț, de la București, Buzău, Craiova sau Cluj-Napoca au devenit repere esențiale nu doar pentru cei ce doreau să îmbrățișeze misiunea preoțească, ci și pentru cei ce simțeau profund atașaji de cultura autentică, necontaminată de proletcultism sau protocronism. Bibliotecile seminariilor au reprezentat pentru acei ani un adevărat refugiu unde puteai găsi alinare sufletească, dar și satisfacerea curiozității tinerești. Înalta ținută a cursurilor impunea nu doar respectul celor ce le audiau, ci și un mod de comportament, un fel de a fi prin care elevii seminariilor se distingeau cu ușurință de colegii lor din liceele laice. Mai presus de toate acestea, legătura permanentă cu viața Bisericii îi transforma radical pe cei ce pășeau pragul școlilor teologice, punându-și o amprentă de neșters nu doar asupra modului lor de viață, ci și asupra sufletului lor. Școala și Biserica se constituiau în cele două căi ale existenței, mai mult, ele reprezentau principalul sprijin pentru cei ce intrau în vâltoarea vieții. Chiar dacă aceste rânduri pot părea oarecum nostalgice, trebuie să recunoaștem că imaginea seminariilor teologice a reprezentat multă vreme un ideal duhovnicesc și pedagogic deopotrivă pentru întregul învățământ românesc.

După revoluția din decembrie 1989, învățământul religios a intrat într-o nouă fază: aceea a reafirmării în spațiul cultural românesc ca factor fundamental în formarea tinerilor și nu numai. Multe dintre școlile desființate și-au redeschis porțile, s-au înființat noi seminarii teologice, astfel că la ora actuală numărul lor este destul de mare. Dincolo de acest reviriment, nu putem trece însă cu vederea starea de tranziție în care se află învățământul teologic. În acest context, programa școlară pentru disciplinele de specialitate este cea mai sugestivă. Dacă vechea structură impunea prioritatea disciplinelor teologice, legislația actuală încearcă să

adopte o viziune de echilibru între disciplinele de cultură generală și cele de specialitate, argumentând că toți elevii trebuie să beneficieze în primul rând de o educație axată pe disciplinele laice, la care se vor adăuga treptat și disciplinele teologice, de specialitate. Măsura este eficientă dacă luăm în calcul faptul că nu toți cei ce urmează cursurile seminariilor teologice vor continua această cale și că examenul de absolvire a liceului (bacalaureatul) cuprinde probe în care materiile de cultură generală au prioritate. Nu la fel se poate spune, însă, despre modul în care noua programă înțelege să organizeze disciplinele de specialitate. Iată, mai întâi, principalele reperi legislative în acest sens:

Programele școlare pentru clasele a IX-a și a XII-a, documente reglatoare componente ale curriculumului național, au fost elaborate în conformitate cu:

- asumarea de către România a *Planului detaliat de lucru asupra obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa*, ratificat de Consiliul European de la Barcelona, în 2002, și a *Declarației miniștrilor europeni ai educației și formării profesionale și a Comisiei Europene cu privire la consolidarea cooperării europene în formarea profesională – „Declarația de la Copenhaga”*, convenită la Copenhaga în 2002;
- obiectivele actuale ale reformei învățământului din România vizând finalitățile, curriculumul și structura învățământului obligatoriu stabilite în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 268/2003 pentru modificarea Legii învățământului nr. 84/1995;
- nevoia de adaptare a curriculumului național la schimbările din structura învățământului preuniversitar: apartenența claselor a IX-a și a X-a deopotrivă la învățământul obligatoriu și la cel liceal;
- valorificarea experienței pozitive privind proiectarea curriculumului pentru învățământul liceal pornind de la competențe ca achiziții finale al învățării, prin care se asigură accentuarea dimensiunii acționale în formarea elevilor;
- rolul și statutul disciplinelor școlare, stabilite în planurile cadru de învățământ, aprobate prin ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5723/ 23.12.2003.¹

Toate aceste documente și precizări, utile și binevenite în ansamblu, aduc însă cu ele o transformare radicală în ceea ce privește disciplinele studiate în cadrul Seminarilor Teologice. Numărul disciplinelor teologice crește direct proporțional cu anul de studiu, urmărindu-se ca în primii doi ani (clasa a IX-a și a X-a) să predominie disciplinele laice, pornind de la aceeași premisă a formării unei culturi generale solide, după care materiile teologice își vor mări ponderea în vederea specializării absolvenților seminarilor. Nu se are în vedere, însă, un fapt extrem de important: corelarea între materii. Astfel, atât elevii, cât și profesorii sunt puși în situația neplăcută de a opera cu un material informațional lipsit de fundament conceptual și metodologic. Este oarecum nefiresc pentru un elev de clasa a IX-a să studieze Teologia Dogmatică fără o pregătire paralelă în câmpul Istoriei Bisericești Universale, spre exemplu. Trebuie, de asemenea, avută în vedere capacitatea elevilor de asimila anumite cunoștințe. Multe dintre noțiunile predate sunt rupte de context, neoferind o imagine de ansamblu asupra unei probleme date. Cel puțin pentru clasele a IX-a și a X-a, noua programă este cu mult inferioară celei vechi. Dacă în vechea programă se prevedea pentru primele două clase de liceu studierea Catehismului și a Istoriei Bisericești Universale, creând astfel premisele favorabile pentru aprofundarea disciplinelor teologice, pornindu-se de la însușirea și asumarea învățaturii de credință și a contextului istoric în care aceasta a fost formulată, programa actuală operează o distincție restrânsă, preferând doar relaționarea dintre noțiunile introductive ale Studiului Biblic și ale Teologiei Dogmatice. Rezultatele se pot observa foarte bine atât în nivelul de cunoștințe al elevilor seminariști, cât și în capacitatea acestora de a înțelege materia ce le este predată. Este foarte greu, spre exemplu, ca un elev să poată vorbi despre Dogma Sfintei Treimi (subiect tratat în clasa a X-a) fără a lega în mod firesc acest subiect de contextul istoric (temă tratată în cadrul disciplinei Istorie Bisericească Universală, în clasa a XI-a). În ceea ce privește Istoria Bisericească, aceasta pare să fie mare problemă a programei actuale. Ni se pare mult mai firească predarea ei în primele clase de liceu, urmând ca apoi să se treacă la Istoria Bisericii Române, decât să i se aloce o singură oră pe săptămână, în clasa a XI-a. Chiar dacă elevul beneficiază de studiul istoriei universale, aceasta nu îi poate oferi nici măcar informațiile de bază pentru a înțelege viața Bisericii.

În altă ordine de idei, pentru clasa a IX-a este inclusă ca materie de studiu Pedagogia, disciplină cu tonul nepotrivită pentru nivelul apercptiv al unor adolescenți de 14 ani. O simplă rocadă între cele două discipline mai sus amintite ar putea rezolva multe dintre dificultățile de predare și asimilare a cunoștințelor pentru elevii seminariști din clasele a IX-a și a X-a.

De asemenea, noua structură de învățământ pentru Seminariile teologice restrânge perioada de studiu la patru ani de la cinci. Deși există unele aspecte pozitive ale acestei schimbări, nu trebuie uitat faptul că materia nu a fost adaptată la noua formulă. Actuala programă simplifică nefericit informația ce trebuie predată, fără a lua în calcul lacunele cognitive, de multe ori involuntare, ce apar în urma unei asemenea redușii. Mai mult, manualele existente sunt stucturate tot pentru un ciclu de cinci ani, fapt care îngreunează munca dascălului, nevoit să imprime un ritm alert de predare, pentru ca materia să poată fi parcursă în întregime. În anul școlar 2007 – 2008 vor absolvi cursurile seminariilor teologice atât elevii de clasa a XIII-a (ultima generație ce a urmat cursurile pe vechea structură), cât și cei de clasa a XII-a. Diferenșele dintre cele două grupuri de elevi sunt evidente: un randament mult mai bun de asimilare și aprofundare pentru elevii de clasa a XIII-a, rezultate bune la concursurile școlare și la olimpiade, ba chiar și o capacitate apercptivă mult mai mare. Aceste discrepanșe deja observabile, se vor accentua la examenul de bacalaureat, precum și la cel de admitere în facultate: în timp ce unii au avut timp să aprofundeze și să recapituleze materia, ceilalți abia dacă o vor fi parcurs măcar odată. Ni se poate obiecta că această situație este una tranzitorie și că doar elevii seminariști din actualul an școlar vor avea aceste dificultăți, însă nu trebuie să uităm că volumul de materie rămâne același și pentru anul următor. Într-o asemenea situație nu se poate pune problema simplificării unitășilor de conșinut, ci este mult mai indicată revenirea la vechea structură de cinci ani, după cum la fel de indicată este și revizuirea programelor școlare pentru disciplinele teologice. Chiar dacă actualele prevederi încearcă să ofere elevilor seminariști o pregătire generală solidă – fapt lăudabil, de altfel – scapă din vedere importanșba disciplinelor teologice pentru formarea lor.

Privită în ansamblu, prezenta lege a învățământului are marele merit de a acorda studiilor teologice locul pe care îl merită cu prisosinșă

în cadrul învățământului primar, liceal și universitar. Neajunsurile și neclaritățile pe care le-am semnalat în rândurile de mai sus sunt parțial justificabile, dată fiind perioada de profunde schimbări prin care trece școala românească, însă este inadmisibil ca acestea să capete statut de normalitate în ciuda semnalelor de alarmă și, mai ales, în ciuda efectelor negative vizibile.

Note bibliografice

- ¹ Anexa numărul 2. Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 5085 / 30. 09. 2005: Programe școlare pentru clasele a IX-a - a XII-a, Curriculum diferențiat, Filiera vocațională, Profil teologic, Cultul Ortodox.

DARE DE SEAMĂ A SECTORULUI ÎNVĂPĂMÂNT RELIGIOS PENTRU ACTIVITATEA DESFĂURATĂ ÎN ANUL 2007

Începând cu data de 1 octombrie 2006, funcția de **INSPECTOR ÎN ÎNVĂPĂMÂNTUL RELIGIOS** a fost încredințată P.C.Pr. BALABAN MIHAIL CONSTANTIN.

Pe lângă atribuțiile de coordonare, supraveghere și verificare a activităților desfășurate la acest sector, s-au dus la îndeplinire și alte însărcinări primite din partea Chiriarhului: informări, cercetări tematice, delegații și reprezentări. S-au făcut propuneri pentru rezolvarea diferitelor situații. De asemenea, s-a căutat rezolvarea în timp optim a corespondențelor și sesizărilor primite. S-a colaborat cu celelalte sectoare ale Episcopiei și s-a ținut legătura cu instituțiile ierarhic superioare, dar și cu omologii sectorului cultural și învățământ religios.

În permanență, în funcție de situație, verbal sau în scris, Prea Sfințitului Părinte Dr. AMBROZIE a fost informat asupra problemelor întâlnite. În toate activitățile întreprinse s-a abordat o gândire de perspectivă.

ACTIVITĂȚI CULTURAL - RELIGIOASE

Cu Binecuvântarea Prea Sfințitului Părinte Dr. Ambrozie și din fondurile Episcopiei Giurgiului, **15 elevi** ai Ansamblului „**Mugurel de Vlaoca**” au fost trimiși să reprezinte Episcopia Giurgiului la „**FESTIVALUL DE TOACĂ**” din orașul **Victoria-Făgăraș**, festival internațional organizat de P.C. Pr. **Smădu Octavian**.

Cu Binecuvântarea Prea Sfințitului Părinte Dr. Ambrozie și din fondurile **Episcopiei Giurgiului**, au fost trimiși **25 elevi** la „**TABĂRA DE VARĂ DE LA BISOCA**” organizată anual de P.C.Pr. Dr. **Milea Mihai**;

Cu binecuvântarea Prea Sfințitului Dr. Ambrozie, Episcopul Giurgiului, la Catedrala Episcopală „Adormirea Maicii Domnului” din Giurgiu s-a organizat în ziua de **20 decembrie 2007** un **CONCERT DE COLINDE**. Concertul a fost susținut de următoarele formații corale: Corala preoților „**PE TINE, DUMNEZEULE, TE LĂUDĂM!**”, Corul Seminarului Teologic „Sf. Ioan Valahul” din Giurgiu, Corul Liceului Pedagogic, Colindătorii „Mugurel de Vlaoca”, Corul a colii Nr. 7 din Giurgiu.

RELĂȚII CU ALTE INSTITUȚII

Finalizarea concursului de Religie pentru clasele a V-a, a IX-a și a X-a „**MIĂDIȚE creștine în ținutul Giurgiului**” s-a făcut cu organizarea de către Episcopia Giurgiului unei **excursii GRATUITE de 2 zile**, pe ruta Giurgiu-Brașov și retur, cu cazarea la Căminul preoțesc de la Bușteni. **Au participat toți câștigătorii locurilor I, II, III și menșione, împreună cu cadrele didactice care i-au pregătit.**

S-au întocmit dosarele și s-au acordat Binecuvântări de către Prea Sfințitul Părinte Dr. Ambrozie pentru **7** candidați la susținerea **examenului unic de titularizare.**

S-au întocmit dosarele și s-au acordat Binecuvântări de către Prea Sfințitul Părinte Dr. Ambrozie pentru **15** candidați la susținerea examenului de **admitere la diferite facultăți de teologie.**

S-au întocmit dosarele și s-au acordat Binecuvântări de către Prea Sfințitul Părinte Dr. Ambrozie pentru **2** candidați la susținerea **examenului de admitere la școli de cântăreși bisericești** în alte Eparhii.

Reprezentarea Episcopiei în România și în Bulgaria la activitățile de parteneriat în cadrul Asociației „**Euroregiunea Danubius**” a fost făcută în parteneriat cu Consiliul Județean Giurgiu. Tema întâlnirilor a fost : „*Monumente de arhitectură creștină din regiunea transfrontalieră Ruse-Giurgiu și oportunități de includere a acestora în traseele turistice internaționale*” din cadrul proiectului „Crearea și promovarea relației culturale transfrontaliere de la complexul medieval al Mănăstirii Ivanovo și Mănăstirii Sfântul Dimitri Bassarabovski, prin așezămintele ortodoxe din Ruse și Giurgiu, până la Comana” (din Programul PHARE-CBC BG 2004).

Participări la activități culturale și de interes public: **Ziua Muzeului** -celebrarea a 30 de ani de la inaugurarea acestui muzeu în vechea clădire a Prefecturii Județului Vâlcea, **Expoziția Luminii** - inaugurarea unor noi săli de expoziție ale Muzeului județean, etc.

S-a menținut o colaborare strânsă cu Teatrul Valah din municipiul Giurgiu, elevii Seminarului Teologic participând la diferite acțiuni ale acestei instituții.

Organizarea unui **concert de muzică religioasă** împreună cu **Centrul Cultural Local ION VINEA**. Concertul a fost susținut de **Corală de „FORTIS”** condusă de maestrul Ovidiu Victor Drăgan și soția sa.

SITUAȚIA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI RELIGIOS

În cadrul Seminarului Teologic „Sfântul Ioan Valahul” activează **21 de profesori**, acoperindu-se necesarul de cadre didactice al școlii.

În anul școlar 2006-2007 au fost înscriși **146 de elevi** în clasele IX - XIII.

S-a organizat **examenul de admitere la Seminarul Teologic „Sfântul Ioan Valahul”** și au fost înscriși **22 de elevi** în clasa a IX-a.

S-au întocmit dosarele și s-au acordat Binecuvântări de către Prea Sfințitul Părinte Dr. Ambrozie unor profesori în vederea predării diferitelor discipline școlare la Seminarul Teologic „Sfântul Ioan Valahul”.

S-au întocmit dosarele și s-au acordat Binecuvântări de către Prea Sfințitul Părinte Dr. Ambrozie în vederea **predării Religiei în școlile din cuprinsul eparhiei**.

Cu Binecuvântarea Prea Sfințitului Părinte Dr. Ambrozie, prin eforturi permanente, P.C.Pr. Director Drd. EMIL NEDELEA CĂRĂMIZARU a obținut de la diferite instituții ale statului circa **50 miliarde lei vechi** cu care, în perioada 2006-2007, s-au efectuat lucrări de reparații capitale și dotări la clădirea Seminarului Teologic „Sfântul Ioan Valahul”.

Astfel, cele **135 de camere** au fost amenajate la standarde europene, atât în ce privește aspectul încăperilor, cât și dotările cu mobilier modern.

Paraclisul Seminarului a fost pictat cu pictură bisericească autentică de către dl. Achișenie Ion, profesor la Facultatea de Arte București, sub tutela dl. prof. Ion Grigore. Ca o particularitate, în

interiorul paraclisului predomină picturile sfinșilor români. De asemenea, i holurile mari au fost împodobite cu pictură. Lucrările de pictură au fost executate conform devizelor aprobate de către Comisia de pictură bisericească.

PREGĂTIRE PROFESIONALĂ

S-a organizat **examenul de capacitate preoșeasc** la care au participat **15 candidașii**.

Au fost trimișii preoșii la cursurile de perfecșionare la Facultatea de Teologie „Justinian Marina” din București pentru obșinerea **gradelor profesionale**. La aceste cursuri au participat **18 candidașii**.

PROIECTE PENTRU ANUL 2008

Colaborarea cu Inspectoratul colar Judeșean în vederea continuării concursului de Religie „**Mldișe creștine în șinutul Giurgului**”.

Intensificarea activitșilor de pregătire pentru mbogșirea repertoriului muzical al coralei preoșilor „**PE TINE, DUMNEZEULE, TE LĂUDĂM!**” în vederea participării la concursuri i festivaluri tematice.

Inișierea unui proiect denumit „**MĂRTURII ORTODOXE-COMORI ROMÂNEȘTI**” care va consta în organizarea de excursii cu elevi din eparhie în scopul cunoașterii mărturiilor creștine ortodoxe din Eparhia Giurgului i din șara noastră.

Cunoașterea în teren a activitășii profesorilor de Religie.

Intocmit de **INSPECTOR ÎNVĂPĂMÂNT RELIGIOS**
Pr. Balaban Mihail Constantin

V.
ISTORIE
a
TRĂIRE
CRE^aTINĂ

MONAHISMUL ÎN VLA^oCA MEDIEVALĂ

Arhim. Irineu IURA^aCU
Exarhul Mănăstirilor

Între ținuturile pline de istorie ale Țării Române^oti se numără ^oi ținutul Vla^oca. Este cunoscut uneori în cronicile împreună cu Teleormanul, numindu-se adeseori „ținutul Vla^oca ^oi Teleormanul”.

Cuvântul „vla^oca” arată țara vlascilor, a vlahilor, a pastorilor, căci la origine cuvântul *vlasc* înseamnă păstor, este cuvânt de origine slavă. Lingvi^otii arată, uneori, că este de origine bulgară VLASCA, a^oa cum spune Alexandru Rosetti în *Istoria literaturii române*.

În istoria țării, Vla^oca a fost un județ ce cuprindea Giurgiu de azi, Ilfovul de azi ^oi o parte a Teleormanului, întinzându-se ^oi în partea de sud a Oltului, a Arge^oului ^oi a Prahovei, județe actuale.

A^oadar, dacă privim o veche hartă administrativă a țării vedem că Vla^oca a fost o zonă întinsă ce cuprindea mare parte a pădurilor Vlăsiei ^oi ale Teleormanului până la colinele arge^oene, vetre de istorie românească.

Numele județului îl găsim menționat în actele Mănăstirii Râncaciov. Aici, într-un hrisov de la Radu cel Mare din 19 iulie 1498, se confirmă că mănăstirea Râncaciov poate păstra daniile făcute de tatăl său, Vlad vodă, ^oi anume: „galetele ahabnice din venitul domnesc de la grâu ^oi de la orz al satelor Băne^oti, Dobrine^oti ^oi Stroe^oti din județul Vla^oca”.

În Evul mediu, Vla^oca ocupa un loc destul de important în istoria neamului românesc. Aici, în Țesurile împădurite din stânga Dunării, Vla^oca este regiunea conform toponimiei sale ce demonstrează continuitatea poporului român. Este răspunsul clar al istoriei împotriva celor ce contesta continuitatea neamului românesc pe aceste plaiuri.

Din secolul al XV-lea, Va^oca, ca judeș, îl găsim menșionat în toate documentele de cancelarie, atât laice, voievodale sau boiere^oti, cât ^oi ecleziastice ale Mitropoliei Ungro-Vlahiei.

Amintim că pe la 1742, mitropolitul Neofit făcea vizite pastorale în judeș, iar la 1793, judeșul Vla^oca era menșionat alături de Ilfov ca făcând parte din jurisdicșia mitropolitului Dositei Filitti.

Din pușinele relatări mai sus menșionate arătăm că Vla^oca a avut un rol mare în istoria laică ^oi eclesială a țării. În baza acestor relatări, putem afirma că în Vla^oca Evului mediu a existat o viașă bisericească ^oi o viașă monahală.

Monahismul românesc este datorat marelui organizator Sf. Nicodim de la Tismana. El a organizat, dar nu a întemeiat monahismul la noi. La nord de Dunăre, în codrii Vlășiei ^oi ai Teleormanului, în densitatea lor ^oi-au găsit refugiul mulșii monahi venișii de la sud de Dunăre, fugind de turci. Se ^otie bine că țările sud-dunărene au avut organizare bisericească înaintea țărilor române. Cucerirea lor de către turci a făcut pe monahii slavi sau greci să găsească alinare aici, în spașii nord-dunărean. Se poate afirma, în baza logicii istorice, că atât în regiunea Vla^oca, cât ^oi în altă parte, existau vetre monahale înaintea venirii Sf. Nicodim. Venim în acest sprijin cu toponimicul **călugăreni** găsit în documente începând cu sec. al XIV-lea sau cu toponimicul **пустie** (vezi M. Andreescu - *Documente din Muntenia*). În secolul al XIV -lea se găesc peste 15 localități cu numele de Călugăreni. La nord de Dunăre se mai găesc sate cu nume de călugări, cum ar fi Varlaam sau chilii, locuri în pădurile Vlășiei ^oi Teleormanului, deci ale Vla^ocăii, chiar dacă sunt astăzi în alte judeșe sau chiar eparhii. În aceste zone împădurite, monahii au găsit lini^otea. Pe aceste meleaguri ale regiunii Vla^oca au existat vetre de sihăstrie atribuite chiar lui Negru-Vodă, a^oa cum arată Del Chioaru, secretarul lui Constantin Brâncoveanu cel Sfânt.

Avem mănăstirea Drăgăne^oti lângă Ro^oiorii de Vede sau Bilteni, a^oezată în mijlocul codrilor Vlășiei, sau Căscioarele lângă Olteniș. Tradișia le atribuie lui Negru – Vodă. Documentele ne arată că teza veche ce spune că Sf. Nicodim a fost întemeietorul vieșii monahale la noi trebuie schimbată. El nu poate fi numit nici organizator, nici întemeietor, ci reorganizator de viașă monahală. De ce? Pentru că în Vla^oca, în pădurile ei erau vetre de mănăstire. Dacă deschidem harta Mitropoliei Ungro-Vlahiei din sec. XIV-XVIII vedem că de-a lungul

râurilor Arge^o, Vedea, Teleorman cu văile lor împădurite erau a^oezări monahale ca: Glavaciocul, Bolintin, Comana, Căscioarele, Babele și altele.

La 1418, un document din timpul lui Mircea cel Bătrân vorbește de o mănăstire din pădurea cea mare de la Bolintin. Documentul este al lui Mihail, fiul lui Mircea cel Bătrân, datat 22 iunie 1418. Mănăstirea avea hramul Bunei Vestiri și era la sud-vest de București, ctitorită de logofătul Pilea, călugărit cu numele de Filotei. Această mănăstire a fost înzestrată cu satele Pilești și Bolintin și cu o vie la Răzvad. Despre aceste moșii ale Mănăstirii Bolintin de la Izvoarele Ilfovului, aflăm și din alte documente ulterioare, unul din 29 aprilie 1453, al lui Vladislav al II-lea, și unul din timpul domnitorului Alexandru Coconul, datat la 1 martie 1626. Vedem că în Vlașca au existat vetre monastice încă de la Mircea cel Bătrân sau poate mai vechi, așa cum am menționat mai sus despre care nu știm când au fost întemeiate.

O altă vatră monahală este Mănăstirea Glavacioc sau Glavacioacele, cum este cunoscută în documente. Într-un document din 20 iulie 1507, Radu cel Mare întărește printr-un hrisov că satele Călugăreni de pe Neajlov și Călugăreni de Teleorman aparțineau mănăstirii. De fapt, acest document poartă tradiția ce o avea de la Mircea cel Bătrân, ceea ce înseamnă că a fost ctitorită de el. Mănăstirea Glavacioc apare într-un document din 1441, din timpul lui Vlad Dracu, în care este scutită de dările față de domnie. Ea nu mai apare cu documente până la Vlad Călugărul care i-a dat o mare atenție ridicând o noua biserică de zid în care a fost înmormântat în septembrie 1496. Fiul său, Radu cel Mare, i-a întărit proprietățile. La 1512, la Glavacioc era un egumen, Ilarion, pe care documentele îl identifică cu Mitropolitul Ilarion al Ungro-Vlahiei. Mănăstirea Glavacioc va fi refăcută de Mihnea Turcitul. Din Glavacioc s-a ridicat un episcop pe nume Varlaam de Râmnic. În sec. al XVIII-lea este metoc al Mănăstirii Radu-Vodă din București. În aprilie 1758, vedem că egumen este Grigorie, viitorul mitropolit Grigorie al- II-lea.

O altă mănăstire este mănăstirea Strugalea care este pomenită într-un document din 11 mai 1409, dat de Domn, în care o scutește de dări față de domnie. Ctitor ar fi un boier Galea sau Gulea. Nu avem alte atestări documentare despre ea.

Altă mănăstire este Mănăstirea Comana despre care s-a scris în almanahul din anul trecut.

Desigur au fost și alte așezări monahale ale căror urme s-au pierdut sau se știu din tradiție. Călugării au activat în colile de pe lângă bisericile boieresti din Herești și Negoiești, ctitorii ale doamnei Elena Năsturel.

Din cele relatate observăm că viața monahală în Vlașca medievală a fost intensă, cu o pecete adânc impregnată în istoria neamului și a bisericii.

Acest adevăr istoric arată că regiunea Vlașca a creat un nume viu, o credință ortodoxă a unui neam ortodox, ducând adevărul triumvir - un domn, o credință, un botez.

RIDICAREA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE LA RANG DE PATRIARHIE

- ISTORIC -

Pr. Gabriel CHIRCULEANU
Inspector cultural

Unirea Principatelor din anul 1918 a constituit nu numai extinderea teritoriului României și mărirea numărului locuitorilor ei, ci și crearea unui stat cu potențial politic, militar, economic și agricol. După 1918, Parlamentul și Monarhia au fost cei doi factori de seamă în viața politică din România: Parlamentul (format din Adunarea Deputaților și Senat) în comun cu Regele, avea putere legislativă, iar regele avea și putere executivă¹. Înfăptuirea unității de stat din decembrie 1918 a dus, așa cum era de așteptat, și la profunde schimbări în viața Bisericii Ortodoxe Române. Unificarea administrativă sub conducerea Sfântului Sinod din București devenise prima problemă care trebuia rezolvată de către Biserică. Această unificare era necesară deoarece Biserica era condusă diferit dintr-o provincie în alta a țării; erau patru „regimuri de organizare bisericească”, precum și tot „atâtea mentalități”² după care trebuia condusă Biserica Ortodoxă din România. De exemplu, „în Biserica din România exista un adevărat absolutism ierarhic, precum și o dependență sau o subordonare aproape totală față de stat ... în Biserica din Bucovina exista o mentalitate ultraierarhistă și tributară împăratului de la Viena ... În Basarabia, Biserica trăia în forme tipic rusești, moștenire a absolutismului țarist.

Biserica Ortodoxă din Transilvania avea o organizare corespunzătoare bazată pe Statutul Organic al mitropolitului Andrei ^aaguna, care, prin autonomia față de stat ..., o apăra de orice amestec

sau aservire din partea conducerii lume^oti ^oi sinodalitatea, colaborarea dintre clerici 1/3 ^oi mireni 2/3 la conducerea treburilor biserice^oti ... o apãra de orice încercare de absolutism ierarhic^o”.³ Dintre toate rânduielile după care se conduceau Bisericele din Provinciile române^oti, cea mai echilibratã lege era în Biserica Ortodoxã din Transilvania, deoarece în Statutul Organic se gãse^ote conlucrarea dintre cler ^oi popor din sânul Bisericii lui Hristos.⁴

Clericii transilvãneni au fost cei care au fãcut cei mai importanți pași cãtre unificarea bisericeascã.

La 24 februarie 1919, prin intermediul revistei „Rena^oterea romãnã” din Sibiu, a fost convocat primul congres preoșesc din Transilvania, după înfãptuirea Marii Uniri din 1918, pentru a se putea discuta despre problema organizãrii unitare a Bisericii Ortodoxe Române. Acest congres a fost organizat de un Comitet pregãtor, care avea la conducere sa pe Dr. Ioan Lupa^o, protopopul Sili^otei Sibiului.

În zilele de 6, 7 ^oi 8 martie 1919, în cadrul acestui congres au fost prezentate mai multe referate dintre care cel al protopopului Dr. Gheorghe Ciuhandu din Arad a reșinut atenția în mod deosebit, el fiind intitulat: „Împreunarea Bisericilor Ortodoxe pe teritoriul Romãniei Mari într-o singurã Bisericã Ortodoxã Romãnã ^oi raportul acestei Biserici față de Stat”. Astfel, Gheorghe Ciuhandu a pus pentru prima oarã, în mod ferm, problema înfiinșării Patriarhatului românesc.

Noșionile de *Patriarhat* ^oi *Patriarhie* sunt realitãți ale structurii ^oi vieții Ortodoxe implicate, în același timp, ^oi în noșiunea de Autocefalie. Principiile definatorii ale instituției patriarhale sunt urmãtoarele: a) Principiul etnic; b) Principiul ierarhic sacerdotal exprimat prin autocefalie ^oi sinodalitate ^oi c) Principiul organizãrii biserice^oti, care stã în strãnsã legãturã cu cel de stat⁵.

La 31 decembrie 1919, în saunul de Mitropolit Primat al Bisericii Ortodoxe Autocefale a Romãniei a fost ales episcopul Caransebe^oului, Miron Cristea, fiind înscãunat la 1 ianuarie 1920. Mitropolitul Miron Cristea (1868-1939) era orginar din Toplișa ^oi fusese multã vreme secretarul ^oi consilierul Arhiepiscopiei Sibiului, iar din 1910, episcop de Caransebe^o. Aceastã alegere era rodul desãvârșirii unitãții de stat a poporului român, mai ales cã Miron Cristea fãcuse parte din delegația trimisã de românii transilvãneni la București ca sã prezinte Actul Unirii din 1 decembrie 1918.

Încheierea procesului de unificare și organizare sinodală autocefală unitară pe întreg teritoriul României întregite și-a găsit reflectarea și în Constituția țării din 1923, care la art. 22 menționa: „Biserica Ortodoxă Română este și rămâne neatârnată de orice chiriarchie străină, păstrându-se, însă, unitatea cu Biserica Ecumenică a Răsăritului în privința dogmelor. În România, Biserica Ortodoxă va avea o organizare unitară, cu participarea tuturor elementelor ei constitutive, clerici și mireni ... Chestiunile spirituale și canonice ale Bisericii Ortodoxe Române se vor rezolva de o singură autoritate sinodală centrală. Mitropoliții și episcopii Bisericii Ortodoxe Române se vor alege potrivit unei singure legi sinodale”. Acest temei constituțional a făcut ca la 4 mai 1925, Parlamentul țării să voteze Legea organică și Statutul Bisericii Ortodoxe Române, prin care era consfințită organizarea ei unitară.⁶

Cea dintâi îndatorire ce revenea Bisericii Ortodoxe în noua situație politică era unificarea ei, adică organizarea ei unitară, sub conducerea Sfântului Sinod din București. Încă din 23 aprilie 1919, Sinodul ierarhilor ortodocși din Mitropolia Ardealului s-a desființat, cerând includerea membrilor săi în Sfântul Sinod din București.

În septembrie 1920 s-a alcătuit o „Constituantă bisericească” formată din membrii Sfântului Sinod, profesori de teologie, delegați ai preoșimii și foștii miniștri ai cultelor. Aceasta a ales din sânul ei o comisie formată din 15 membri care să întocmească un proiect de Statut de organizare și funcționare a Bisericii Ortodoxe Române. Din cauza neînțelegerilor iscate între membri, a diverselor schimbări survenite în viața de stat și în viața Bisericii, a amestecului partidelor politice în treburile bisericești, Parlamentul a votat Legea și Statutul de organizare a Bisericii Ortodoxe Române tocmai în martie – aprilie 1925 și a promulgat-o la 6 mai 1925.

Sfântul Sinod, în urma numeroaselor propuneri ce i-au fost făcute, a hotărât înființarea Patriarhiei Române în condiția de lucru din 4 februarie 1925, prin ridicarea Mitropolitului primat la rangul de Patriarh.

După citirea Actului oficial de înființare a Patriarhatului Ortodox Român, Sfântul Sinod a hotărât:

1. Se înființează în Para Românească, pentru Biserica Ortodoxă Autocefală Română, demnitatea de Patriarh;

2. Arhiepiscopul $\text{\textcircled{O}}$ Mitropolitul Ungro-Vlahiei se ridică, în calitate sa de Primat al României, la rangul de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Autocefale Române;
3. Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române se va bucura de toate drepturile recunoscute de Sfintele Canoane $\text{\textcircled{O}}$ de legile țării;
4. Înalt Prea Sfinșitul D.D. Miron, actualul Arhiepiscop $\text{\textcircled{O}}$ Mitropolit al Ungro-Vlahiei, devine, în calitate sa de Primat al României, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române;
5. Hotărârea aceasta va fi înaintată Onor. Guvern spre legiferare printr-o lege specială $\text{\textcircled{O}}$ sancționată de M.S. Regele;
6. Alegerea, confirmarea $\text{\textcircled{O}}$ investirea viitorilor patriarhi se va face potrivit unei legi speciale;
7. Nu vor putea fi eligibili la demnitatea de Patriarh decât Mitropolișii $\text{\textcircled{O}}$ Episcopii în funcțiune ai Sfintei noastre Biserici;
8. Se va comunica această hotărâre $\text{\textcircled{O}}$ tuturor celorlalte Biserici surori Ortodoxe de Răsărit;
9. Se delegă o comisie alcătuită din Î.P.S. Mitropolit Nectarie $\text{\textcircled{O}}$ P.P.S.S. Episcopi, Vartolomeu al Râmnicului Noul Severin $\text{\textcircled{O}}$ Lucian al Romanului, care să întocmească actul de notificare ce se va face celorlalte Biserici surori $\text{\textcircled{O}}$ care se va înscrie în Conдика Sfântă a Sf. Sinod⁷.

Hotărârea Sfântului Sinod, care urma să fie aprobată de autoritățile statului, a specificat ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie, iar titulatura de Patriarh i se acorda arhiepiscopului $\text{\textcircled{O}}$ mitropolitului Ungro-Vlahiei $\text{\textcircled{O}}$ Primat al României în funcțiune, Dr. Miron Cristea. A fost trimisă o scrisoare către celelalte Biserici surori prin care se în $\text{\textcircled{O}}$ tiința înfiinșarea Patriarhiei Române, ca răspuns primindu-se imediat scrisori de binecuvântări $\text{\textcircled{O}}$ urări frășe $\text{\textcircled{O}}$ ti din partea tuturor acestor Biserici, în frunte cu patriarhul ecumenic Vasile III.

Propunerea de înfiinșare a Patriarhiei Române a fost înaintată Senatului în $\text{\textcircled{O}}$ edinșa din 12 februarie 1925, de către ministrul Cultelor Alexandru Lapedatu $\text{\textcircled{O}}$ trimisă la Camera Deputașilor în ziua de 17 februarie 1925.

La 23 februarie 1925, regele Ferdinand I a promulgat „*Legea pentru ridicarea Scaunului Arhiepiscopal $\text{\textcircled{O}}$ Mitropolitan al Ungro-Vlahiei, ca Primat al României, la rangul de Scaun Patriarhal .*”

La 12 martie 1925, Patriarhul României a trimis, după tradiție, o scrisoare irenică tuturor Bisericilor Ortodoxe surori prin care le făcea cunoscută ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rangul de Patriarhie.

Patriarhul ecumenic Vasile III a înștiințat celelalte Biserici Ortodoxe autocefale, printr-o scrisoare enciclică datată 20 martie 1925, că a fost de acord cu hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ca aceasta să fie înălțată la rang de Patriarhie, căreia, printr-o delegație oficială de la Constantinopol i s-a și înmănat Tomosul patriarhal de recunoaștere a Înaltei instituții bisericești din România. Totodată, adresa rugămintea către celelalte Biserici autocefale să-și dea și ele consimțământul și să transmită acordul lor întâiului Patriarh al României, Miron Cristea, acte ce au ca scop întărirea legăturilor cu Biserica Română, la unitatea și propășirea întregii Ortodoxii. În urma acestei scrisori transmise de Patriarhul ecumenic Vasile III și a scrisorii irenice transmise de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, au început să ajungă la București scrisori de recunoaștere a Patriarhului român, din partea vechilor patriarhate răsăritene, precum și a Bisericilor Ortodoxe Autocefale.⁸

Tomosul patriarhal nr.1579 din 30 iulie 1925, prin care Patriarhia Ecumenică recunoștea înființarea Patriarhiei Române, a fost adus în țară la sfârșitul lunii septembrie 1925 de o delegație a Patriarhiei Ecumenice alcătuită din mitropolitul Ioachim al Calcedonului, Ghermanos al Sardeonului și primul dragoman al Patriarhiei, Spiros Constantinidis, împreună cu o scrisoare din partea ecumenicului Vasile III. Înmânarea oficială a tomosului s-a făcut în cadrul unei slujbe și ceremonii speciale, în Catedrala din București, în ziua de 27 septembrie 1925.

În ziua de 1 noiembrie 1925, la Catedrala Patriarhală din București a avut loc săvârșirea Sfintei Liturghii cu ocazia întronizării primului patriarh, după care înalții demnitari de stat, în frunte cu patriarhul, au mers la Palatul Regal pentru investire. În prezența Curții regale, prof univ. Dr. Alexandru Lapedatu a dat citire decretului regal de investire a patriarhului Miron Cristea. Regele Ferdinand I, primind cârja din mâna mitropolitului Pimen al Moldovei, i-a încredințat-o patriarhului, rostind cuvintele: „Îți încredințez cârja de Patriarh pentru a păstori turma Patriarhiei Române”⁹.

După înmânarea cârjei patriarhale, cortegiul fastuos a mers la Catedrala Patriarhală pentru săvârșirea slujbei de înscăunare a

primului patriarh ^oi pentru înmânarea însemnelor patriarhale. Cu ceremonia investirii ^oi întronizării primului patriarh, înființarea Patriarhiei Române poate fi socotită deplin ^oi canonic înfăptuită.

Ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rangul de Patriarhie a încununat o lucrare bisericească de veacuri, care a impus Ortodoxia românească nu numai pe plan intern, ci ^oi extern. Ea este, deopotrivă, un drept ^oi un titlu de merit pentru Biserica românească ^oi credincioșii ei, dobândit în secole întregi de activitate sub toate aspectele vieții religioase¹⁰.

Note bibliografice

- ¹ Alexandru Moraru, *Biserica Ortodoxă Română între 1885-2000*, București, vol III, Ed. EIMBOR, 2006, p. 90
- ² Pr. Dr. Nicolae ^aerbănescu, *Patriarhia Română la 70 de ani (1925-1995)*, p. 245
- ³ Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe ...*, vol. 3, București, Ed. II, 1997, p. 407.
- ⁴ Alexandru Moraru, *Biserica Ortodoxă Română între 1885-2000*, București, vol III, Ed. EIMBOR, 2006, p. 93-94.
- ⁵ *Ibidem*, p. 93-94.
- ⁶ Alexandru Moraru, *Biserica Ortodoxă Română*, Nr. 1-3, Ianuarie-martie 2005, p. 390.
- ⁷ Alexandru Moraru, *Biserica Ortodoxă Română între 1885-2000*, București, vol III, Ed. EIMBOR, 2006, p. 93-94
- ⁸ Pr. Nicolae ^aerbănescu, *Înființarea Patriarhiei Române*, p. 1398.
- ⁹ Alexandru Moraru, *Biserica Ortodoxă Română între 1885-2000*, București, vol III, Ed. EIMBOR, 2006, p. 109.
- ¹⁰ Alexandru Moraru, *Biserica Ortodoxă Română*, Nr. 1-3, Ianuarie-martie, 2005, p.393.

TEXTE PATRISTICE ÎN MANUSCRISE SLAVE DIN PARA ROMÂNEASCĂ ÎN SECOLELE XIV-XVI

Pr. Bogdan Mihăescu

De timpuriu au existat și au circulat scrieri patristice în limbile greacă și latină existând, de asemenea, condițiile necesare pentru efectuarea de traduceri românești patristice mai înainte de apariția traducerilor slave la noi. În secolele XIII-XVI au fost redactate sau aduse din alte părți și au circulat versiuni sub forma unor manuscrise slavo-române ale scrierilor patristice, simultan cu unele texte patristice în limbile mai sus menționate, până la momentul hotărâtor, când traducerile patristice românești și-au dobândit justificata prioritate, de nedisputat, ca o realitate peremptorie prin „biruința scrisului în limba română” de la cumpăna secolelor XVI-XVII.

În epoca dată, slavonismul constituie o „prefață” de natură culturală la manifestarea culturii noastre românești, fără a determina substanța însăși a acestei culturi. În ceea ce privește caracterizarea slavonismului epocii raportat la factorul bizantin, formula consacrată este *veșmântul lingvistic al culturii bizantine*. Tot ce s-a transcris și s-a scris în slavonește la noi în epoca dată nu reprezintă „slavism”, o conștiință slavă, ci reprezintă o conștiință ortodoxă românească și elemente esențiale ale culturii bizantine asimilate prin limbaj slavon. În epoca dată, prin slavonism, noi, românii, ne-am încadrat, de fapt, în universalismul ortodox răsăritean, după modelul clasic al universalismului ortodox bizantin. Așadar, în epoca de care ne ocupăm, slavonismul devine pentru cultura noastră o etapă nouă de manifestare a culturii latino-bizantine, limba slavonă este limbă de circulație a culturii ortodoxe răsăritene, așa cum latina este în epocă limba de circulație a culturii romano-catolice pentru popoarele apusene.

În Biserica Ortodoxă Română, în Pățile Române, au circulat în etape succesive sau paralel, manuscrise latine, grecești, slavone, greco-

slavone ori slavo-române, toate exprimând și punând în circulație un conținut comun bizantino-ortodox.

Manuscrisele slavone, provenite din singurele surse posibile, cele bizantine, pătrunzând o dată cu scrierea chirilică în întreaga lume slavă, au pătruns și la noi, reprezentând cultura ortodoxă pentru toate popoarele din sfera de influență și uneori chiar de dominație bizantină. Convertirea la creștinism și culturalizarea slavilor se datorează Bizanțului. În acest cadru ne-am manifestat ulterior și noi, românii, ca ortodoxie bizantină.

Cea mai mare parte a slavilor consideră că secolul al X-lea marchează, în mod logic, începutul scrisului slavon în părțile noastre, cu apogeul în secolul al XV-lea. Această scriere interesa ierarhia, clerul monahal și cel de mir, cancelariile domnești, pentru că interesa și implica relațiile complexe sud-est europene, religioase, culturale, administrativ-politice. Pentru a delimita situații fundamentale, trebuie să subliniem că slavonismul reprezenta, în chip firesc, pentru toți slavii, începutul culturii lor, pe când la noi a însemnat o modalitate de circulație pentru continuitatea culturii autohtone daco-romane și apoi bizantine sub o formă nouă, a reprezentat o soluție de continuitate a culturii străvechi care cunoscuse o expresie originală mai întâi, apoi greacă, latină și slavă.

Manuscrisele textelor patristice în versiuni slavo-române ce se află astăzi la noi în țară sau peste hotare sunt în mod inițial texte interne, în cea mai mare parte scrise pe teritoriul Țării Române - de aceea le mai numim aici slavo-române, nu în sensul de texte bilingve. Aceste manuscrise fac parte din patrimoniul literaturii noastre vechi.¹ O listă provizorie a celor mai vechi manuscrise slavone din România ne arată că primele scrieri cunoscute din secolul al XIII-lea sunt în număr de 11 manuscrise. Aproape toate sunt texte liturgice: *Evangeliiare*, *Apostoli*, *Trioade*, un fragment din *Scara Sfântului Ioan Sinaitul*, un fragment dintr-o predică la o duminică din Postul Mare.

Cele mai vechi cărți de cult de limbă slavonă bisericească ce sunt cunoscute până astăzi, cu un conținut nepatristic, sunt o Evanghelie, un Apostol și un Penticostar, copiate pe teritoriul românesc și datează din prima jumătate a secolului al XIII-lea. Cu referire specială la Moldova, se precizează că era folosit formularul Sfintei Liturghii patriarhale de la Sfânta Sofia din Constantinopol, alcătuit de Demetrios Gemisthos în anul 1387, atât în versiunea originală greacă, precum

°i în traducerea slavonă, prin anii 1443-1457.² Recent, prof. Vasile Oltean a semnalat existența la Bra°ov a unui manuscris slav din sec. XI-XII care cuprinde fragmentar *Omilii* ale Sfântului Ioan Gură de Aur.³

Organizarea statală a Părilor Române din secolul al XIV-lea a adus cu sine °i organizarea de °coli române°ti de limbă slavonă, act ce inaugura epoca slavonismului cultural cu un conținut evident bizantin. În Pările Române se dezvoltă autonom sistemul de organizare °i de viață culturală de tip bizantin, cu maximum de dezvoltare în secolele XIV-XVI. Dar concomitent cu acest curent, s-a dezvoltat, fructificând la timpul convenit, cultura proprie, românească. În aceste secole, Biserica Ortodoxă Română a continuat să asimileze °i esența culturii patristice.

Dintre scrierile Sfinșilor Părinși din epoca de aur au circulat în chip dominant în aceste secole, în literatura noastră bisericească, opere ale *Sfinșilor Ioan Gură de Aur, Vasile cel Mare, Grigorie Teologul, Grigorie de Nyssa, Atanasie cel Mare, Chiril al Ierusalimului, Dionisie Pseudo-Areopagitul, Ioan Sinaitul, Isaac Sirul, Nil Ascetul, Avva Thalasia, Ioan Damaschin* °i alșii. O menșione aparte trebuie făcută aici despre singura lucrare cunoscută a Sfântului Ioan Sinaitul (Scărarul). Celebra sa scriere, *Scara*, a fost una dintre cele mai populare cărși °i mai preșuite în evlavia monahală ortodoxă, tradusă în mai toate limbile popoarelor ortodoxe, bucurându-se de o atenșie deosebită °i în cercurile studioase ale celorlalte confesiuni. Scrierea era - °i este - preșuită pentru că reflectă experienșă personală a autorului, modalitatea de expunere fiind caracteristică prin fraza concisă °i densă. Mai ales din secolul al XV-lea, *Scara* cunoa°te °i la noi numeroase copii, unele parșiale, dar mai ales integrale - în redacșia sârbă sau mediobulgară.⁴

Prima antologie patristică pe care o cunoa°tem până în prezent, **Manuscrisul slavo-român din a doua jumătate a secolului al XIV-lea**, cuprinde în redacșie mediobulgară lucrări ale Sfinșilor Macarie cel Mare, Atanasie al Alexandriei, Efrem Sirul °i ale Avvei Dorotei. A fost scris în Țara Românească °i are la sfâr°it o însemnare în care se precizează că manuscrisul a fost cumpărat de jupânul Gradislav în zilele lui Ioan Radu I Voievod (circa 1377 - circa 1383), tatăl lui Mircea cel Bătrân. Deci manuscrisul copiat în Țara Românească a °i fost folosit mai întâi tot aici, la sud de Carpași. Ulterior a ajuns în Moldova, unde se păstrează °i astăzi.⁵

Alt manuscris patristic a fost scris în Para Românească în redacție mediobulgară, în a doua jumătate a secolului XIV⁶; după însemnările pe care le conține a fost folosit în aceeași provincie. Această antologie cuprinde: *Cuvântul Sfântului Efrem Sirul despre dragoste* și *despre deertăciunea vieții*; un *Cuvânt al Sfântului Ioan Gură de Aur despre dragoste*; Același, *Despre pocăința sufletului și despre înfrânarea trupului*; Același, *Despre răbdare și despre lauda celor bune*; urmează alte două *Cuvinte hrisostomice fără titlu*, apoi un alt *Cuvânt hrisostomic* intitulat: *La Duminica Floriilor*; Același, *Cuvânt la Nașterea lui Hristos*, *Cuvânt la Bobotează*, *Cuvânt despre Irod și despre pruncii uciși*, *Cuvânt despre cele zece fecioare*; urmează *Cuvântul Fericitului Efrem despre Cuminecătură*; *Ale Fericitului Atanasie arhiepiscopul Alexandriei, Către Antioh...*, *Al celui între sfinți, Părintele nostru Macarie cel Mare, cum se cuvine să fie călugărul*.⁷

La începutul secolului al XV-lea - înainte de anul 1411 - exista în Para Românească un manuscris slav care cuprindea *Hexaameronul* lui Ioan Exarhul, cu fragmente din operele Sfinților: Vasile cel Mare, Grigorie de Nyssa, Ioan Gură de Aur, din scrierile lui Severian de Gabala, din filosofii vechi și apoi paragrafele din cele *aisprezece Cuvântări ale Sfântului Grigorie Teologul cu comentarii* (XXXIX și XLIII) făcute de Nichita din Heraclea.⁸

Un manuscris cu același conținut, cuprinzând și *Scara Sfântului Ioan Sinaitul*, a fost caligrafiat în anul 1413, capodoperă a epocii și a întregii noastre literaturi bisericești vechi datorată strădaniilor și talentului monahului Gavriil Uric de la Neamțu.⁹

Menționăm apoi un foarte bogat *Omiliar patristic* alcătuit pentru perioada liturgică a Triodului, manuscris slavo-român pe care cercetătorul P.P. Panaitescu îl consideră: „scris probabil în Para Românească în secolul XV”¹⁰. Lipsa sfârșitului manuscrisului, unde putea fi colofonul cel puțin cu data și locul retranscrierii. Întrucât filigranele din acest manuscris sunt de la sfârșitul secolului al XIV-lea, îl putem data la începutul secolului al XV-lea. Cuprinsul este aproape identic celui din manuscrisul slavo-român „scris în Para Românească” în secolul al XVI-lea, păstrat astăzi la Biblioteca Academiei-București sub nr. 30013. Sunt *Omiliile* pentru duminici, sărbători și anumite zile din perioada Triodului, care fac parte dintre scrierile *Sfinților Părinți Ioan Gură de Aur, Vasile cel Mare, Andrei Criteanul, Ioan Damaschin, Efrem*

Sirul, Ipolit al Romei, Grigorie de Nyssa, Avva Dorotei, terminând, în manuscrisul de la începutul secolului al XV-lea, cu *Omilia Sfântului Grigorie Teologul Despre pieirea cetății...*, iar cel din secolul XVI cel cu două *Cuvinte despre icoane* (pentru Duminica Ortodoxiei) - unul al patriarhului *Gherman al Constantinopolului* și celălalt al *Sfântului Ioan Damaschin*.

Un manuscris slavo-român din Para Românească - secolul al XV-lea, cuprinde *Omiliile* și *Capetele Sfinșilor Părinși* pentru unele sărbători din cursul anului: din opera hrisostomică la una dintre Epistolele Sfântului Pavel, „*Dacă cineva cutează, cutez și eu...*”, Sfântul Atanasie cel Mare, „*Despre poruncile dumnezeiești...*”; Același, *Către Antioh... despre chestiuni care nu sunt înțelese în Sfânta Scriptură*; „*Capete folositoare ale cuviosului Teodor al Edesei*”.

Un alt manuscris, copiat tot în Para Românească - secolul al XV-lea, cuprinde parțial opera Sfântului Nil Ascetul.

Renumita scriere a Sfântului Ioan Sinaitul, *Scara*, se întâlnește în versiunea slavă de timpuriu în Para Românească în secolul al XV-lea și într-un alt manuscris slavoromân din secolul al XVI-lea. *Leastvița* Sfântului Ioan, egumen al muntelui Sinai, din primul manuscris, ca și din cel de-al doilea, este în redacție sârbească. În textul din secolul al XV-lea, *Scara* se păstrează incomplet, lipsind începutul textului. În continuare sunt incluse Cuvinte din opera lui Petru Damaschin, din scrierile lui Macarie Egipteanul, Filimon Pustnicul, Simeon Noul Teolog. Manuscrisul din secolul XVI cuprinde *Scara* în întregime și *Viața pe scurt a Părintelui Ioan, egumenul sfântului munte Sinai*, scrisă de Daniil smeritul călugăr de la Raithu și cele *30 de Trepte*.¹¹

În alt manuscris din Para Românească - secolul al XVI-lea - este transcrisă *Scara* în limba slavonă; se păstrează la Biblioteca Academiei - București (ms. nr. 491).

În Ortodoxie, *Scara* a fost unul dintre textele patristice mult citite, mai ales începând cu mișcarea isihastă din secolul al XIV-lea. În acest veac, Sfântul Grigorie Sinaitul îi îndemna pe ucenici: „Citește mereu... spre exemplu pe Sfântul Ioan (Scărarul), Sfântul Isaac (Sirul), Sfântul Maxim (Mărturisitorul) ... și scrierile asemănătoare ale altora”. Se consideră că *Scara* a fost tradusă în limba slavă încă din secolele X-XI. Dar odată cu venirea Sfântului Grigorie Sinaitul pe pământul Bulgariei, acțiunea de traducere a operelor Sfinșilor Părinși, mai ales a scrisurii

Sfântului Ioan Scărarul a primit un nou și puternic impuls, în secolul al XIV-lea. În versiuni sârbești, începe *Scara* să apară în prima jumătate a secolului al XIV-lea.¹² Manuscrisele din Para Românească sunt în redacție sârbească.

Câteva manuscrise din Para Românească, copiate în secolul al XVI-lea, cuprind: *Viața Sfântului Antonie cel Mare*, scrisă de Sfântul Atanasie al Alexandriei, *Cuvânt de laudă al Sfântului Vasile cel Mare pentru cei 40 de mucenici*, *Cuvântul Sfântului Grigorie Teologul despre Sfântul Vasile cel Mare*, diferite Omilii ale Sfântului Ioan Gură de Aur.

Din **opera hrisostomică** se transcrie în Para Românească în redacția sârbească - secolul al XVI-lea, păstrată astăzi la Biblioteca Academiei - București (ms. nr. 289), cartea numită „*Mărgăritar*”. La început sunt 6 din cele 12 cărți hrisostomice tratând problema gnozei: Dumnezeu nu poate fi înțeles, cuprins cu mintea. Apoi sunt diferite Omilii exegetice; Învăpătura către cei care vor să se preoțască; către iudei, către cei care învinuiesc puterea divină pentru inegalitatea din viața socială.

Menționăm apoi tot din Para Românească un **miscelaneu** din secolul al XVI-lea, cuprinzând Cuvintele Sfântului Efrem Sirul despre dragoste și deșertăciunea vieții, un Cuvânt al Sfântului Ioan Gură de Aur tot despre dragoste și alte Cuvinte hrisostomice, precum și din scrierile Sfinților Atanasie al Alexandriei și Macarie cel Mare. Un alt asemenea miscelaneu cuprinde Cuvinte din operele Sfinților Epifanie al Ciprului, Ioan Gură de Aur, Atanasie al Alexandriei, Grigorie de Nyssa, Vasile din Seleucia, Proclu al Constantinopolului.

Aceste versiuni slave din scrierile patristice, copiate și răspândite în Para Românească în secolele XIV-XVI, nu se poate ști cu precizie unde au apărut, în anume care mănăstiri sau centre eparhiale au fost redactate, copiate. Pentru unele dintre ele am menționat mai înainte ipotetic: Tismana și Cozia unde, alături de viața duhovnicească pilduitoare, se desfășurau și remarcabile activități cărțurări în epoca de care ne ocupăm.¹³

În Biblioteca Sfântului Sinod se găsesc 125 de manuscrise slave venite din colecțiile mănăstirii Slava Rusă (Tulcea). Între aceste manuscrise se găsesc și unele care cuprind scrieri patristice. Dintre acestea menționăm:

- În manuscrisul numărul 291 se găsesc *Învăpături* ale Avvei Dorotei. El datează din anul 1423. Manuscrisul 333, din anul 1431,

are în componența sa scrieri ale lui Ioan Scărarul și Isihie din Ierusalim.

- Manuscrisul numărul 330 este un *miscelaneu* ascetic din secolul al XV-lea. În partea a doua a acestuia găsim diferite scrieri din literatura monastică: Macarie și Teodor Studitul, Filotei Sinaitul, Isihie, etc.

- Manuscrisul 314, care este un prolog al lunilor iunie – august, cuprinde la început o *omilie* a Sfântului Teodor Studitul despre Ioan Botezătorul și lauda aceluiași sfânt atribuită Sfântului Atanasie al Alexandriei, urmată de o povestire privind mucenicia Sfintei Fevronia. El datează din secolul al XV-lea.¹⁴

Începând cu sfârșitul secolului al XV-lea, Mănăstirea Bistrița, ctitoria Craioveștilor din Vâlcea, va deveni un important și renumit centru cultural bisericesc la sud de Carpați, aici realizându-se multiplicarea prin copiere - uneori cu alese virtuți artistice - a scrierilor teologice, patristice, în versiuni slavone. Aici vor fi copiate importante scrieri bisericești, vor fi caligrafiate manuscrise de o deosebită valoare, „lucrări de calligrafie care pot sta alături cu acelea din Neamțu Moldovei”; s-a găsit mai târziu la Bistrița vâlceană un număr important de manuscrise, atât grecești, slavone, cât și românești, ulterior fiind strămutate la București.¹⁵

Pe lângă faptul că Bistrița devenise un important centru de copiere al manuscriselor, tot aici se făceau și daniile din alte chinovii, centre eparhiale sau de către înalte fețe de la curțile domnești. Între acestea se numără și un manuscris pe care Udriște Năsturel l-a citit și pe marginea cărții a făcut numeroase însemnări. Despre acest manuscris, el spunea: „Această carte de Pravilă, alcătuită de Matei (Vlastaris) și dăruită Mănăstirii Bistrița de cneaghina Despina (soția lui Neagoe Basarab) eu, păcătosul Udriște Năsturel din Fierești, am citit-o în anul Domnului 1636...”¹⁶

La Bistrița-Vâlcea, ca și în celelalte mari mănăstiri din ținuturile românești, de la Tismana, Cozia, Hodo-Bodrog, peste munți, la Prislop, Neamțu, Putna etc. s-a organizat viața monahală după rânduielile monahismului răsăritean care a promovat în sud-estul Europei și arta scrisului - un aspect caracteristic al culturii epocii.

Erau stimulate în aceste chinovii în mod deosebit îndeletnicirile monahale alese, menite „să orânduiească puterile sufletești”, preocupările care cer aptitudini deosebite, pictura, sculptura și cele specifice scrisului - erau monahi calligrafi, copiiști, compozitori de texte și de muzică religi-

oasă. Lucrul copiștilor și a caligrafilor, munca lor meticuloasă cerea nu numai iscusinșă, dar și un deosebit potenșial de răbdare, era socotită „propovăduire a mâinilor”, sau „predică neîncetată”, sau „rugăciune”.

Este semnificativă în această privinșă însemnarea laconică și smerită a unuia dintre acești „anonimi” pe un manuscris slav din secolul al XVI-lea care conșine *Apostolul* - manuscris păstrat la Biblioteca Episcopiei Aradului (nr. 11); la f. 178, neștiutul de noi ostenitor scria spre veșnică neuitare: „*Este săptămâna mea de copiat*”. Era un obicei frumos și sever în mănăstirile noastre, obicei de sorginte patristică: vorbind de „săptămâna” sa în care își exercita preocuparea și îndemnarea se înșelege că acel copist făcea parte dintr-o chinovie unde fiecare își îndeplinea îndatoririle și ascultarea monahală „cu săptămâna”, nu numai la biserică, la bucătărie etc., dar iată că și la „copiat”. Grafia și formele gramaticale, filigranul, arată că manuscrisul acesta a putut fi scris în șinuturile bănășene.¹⁷

Un alt exemplu: *Scara* a fost copiată în Moldova din porunca lui aștefan cel Mare în anii 1471–1472 de către monahul Vasilie. Volumul cuprinzând acest manuscris având nevoie să fie restaurat, un nevoitor anonim arată că l-a „înnoit” pe unde era necesar și l-a consolidat prin lucrare de legătorie, „făcând ascultare”.¹⁸

Când Alexandru Odobescu aduce la București de la Bistrișă, în secolul trecut, manuscrise vechi și cărși rare, el raporta Ministerului Cultelor: „fără a contesta valoarea unor cărși găsite pe la alte multe mănăstiri ce am vizitat, trebuie să mărturisim că biblioteca de la Bistrișă ne-a dat până acum cele mai însemnate rezultate sub raportul antichității” - dat fiind ca distinsul cărturar scriitor era un pasionat pentru vechile valori culturale ale poporului nostru. Desigur că, în afară de unele volume care s-au înștrăinat în decursul vremii, în secolul al XIX-lea se mai păstrează la Bistrișă vâlceană aproximativ 300 volume foarte vechi, între care vreo 80 manuscrise grecești, slavone și românești. Acest bogat tezaur patristic al culturii noastre vechi se datora și legăturilor pe care Craioveștii, Neagoe Basarab și dregătorii săi cu dragoste de carte și cucernice înclinașii le aveau cu Serbia sau cu Muntele Athos.¹⁹

Dintre manuscrisele slave de la Bistrișă care cuprind scrieri patristice, menșionăm:

O antologie de la începutul secolului al XVI-lea care cuprinde *Omiliile patristice* pentru perioada liturgică a Penticostarului, cu excepșia

primei Omilii a Sfântului Epifanie al Ciprului: „Despre Îngroparea Domnului nostru Iisus Hristos” - care este pentru Vinerea Patimilor.

Din cele 34 de Omilii, 18 sunt ale Sfântului Ioan Gură de Aur, iar restul sunt scrieri ce aparțin altor Sfinți Părinți, cum ar fi: omiliile Sfântului Atanasie cel Mare, ale Sfântului Grigorie de Nyssa, ale lui Eusebiu al Alexandriei, ale lui Epifanie al Ciprului, ale lui Diadoh al Foticeii, ale lui Vasilie din Seleucia, ale lui Proclu al Parigradului.²⁰

Un alt *Omiliar patristic*, manuscris slavo-român tot de la începutul secolului al XVI-lea, păstrat la Biblioteca Academiei - București (nr. 303) și provenit tot de la Bistrița-Vâlcea, cuprinde cuvântări patristice, în cea mai mare parte hrisostomice, apoi *Cuvântul despre umilință* al Sfântului Efrem Sirul ș.a. pentru perioada Triodului.²¹

Alexandru Odobescu, apoi Emil Turdeanu au descris un manuscris slav de la Bistrița despre care astăzi nu se mai știe unde se află, dacă se mai păstrează încă. Este vorba de cunoscuta antologie de fragmente patristice din operele Sfântului Ioan Gură de Aur, a Sfântului Vasile cel Mare și a altor Sfinți Părinți.²²

Un alt manuscris slavo-român care provine de la Mănăstirea Bistrița din secolul al XVI-lea - păstrat la Biblioteca Academiei - București (manuscrisul nr. 290) cuprinde *Cuvinte alese* din cartea „Sfântului Dionisie Areopagitul” și „*Paranesisul*” Sfântului Efrem Sirul, adică *mângâiere prin parabole, rugăciuni, învățături folositoare pentru suflet*, foarte diferite. Pe prima filă se găsește o semnătură a „eromonahului Ioan egumen ot Bistrița”, de la începutul secolului al XVIII-lea.²³

Tot din secolul al XVI-lea se păstrează un manuscris slavo-român - la Biblioteca Academiei - București (manuscrisul nr. 316) conținând *Învățăturile Avvei Dorotei* și alte câteva texte ascetice.²⁴

Un manuscris copiat de ieromonahul Serafim la Bistrița și de Stroe Copilu, cuprinzând un *Pateric* și *Cuvinte* ale Sfântului Efrem Sirul, nu prezintă elemente caracteristice suficiente pentru a se determina cu oarecare coeficient de exactitate din ce epocă provine.²⁵

Prin purtarea de grijă a Craioveștilor și a celui ce a devenit voievod al Țării Românești, dintre ei, Neagoe Basarab, la Mănăstirea Bistrița din Vâlcea s-a constituit la sfârșitul secolului al XV-lea și în prima jumătate a secolului al XVI-lea un focar de cultură ortodoxă și patristică, de cultură veche românească. Aici s-au transcris frumoase manuscrise, s-au realizat lucrări asceto-teologice, opere caligrafice de înaltă măiestrie artistică, s-a

format o veritabilă °coală românească de receptare, selectare °i multiplicare a manuscriselor, dintre care unele cu un bogat conținut patristic.²⁶ În acest mediu ortodox de cultură °i evlavie °i-a făcut educația intelectuală °i religioasă craioveanul Neagoe, viitorul voievod al Pării Române°ti. Elemente ale culturii patristice de tip răsăritean însu°ite la Bistrița vâlceană se vor întâlni frecvent în opera sa.

Neagoe Basarab î°i petrecuse câpiva ani din tinerețe printre monahii cărturari de la Bistrița olteană printre manuscrise °i cărți alese. În momentul când a elaborat cunoscuta sa operă, *Învăpăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, în limba slavă, Neagoe Basarab a inclus °i texte patristice după versiuni slavone care circulau atunci în Para Românească. Lucrarea este un adevărat manual de educație pentru fiul domnitorului, °i nu numai. Toate îndrumările pe care el le-a cuprins în opera sa sunt în spiritul religios.²⁷

În felul acesta, în opera lui putem întâlni scrieri precum:

Omilia Sfântului Ioan Gură de Aur la Psalmul VIII se găse°te în parte în opera neagoeană. Neagoe Basarab a selectat tot ceea ce era mai important în omilia hrisostomică referitoare la antropologia cre°tină.²⁸

Omilia hrisostomică LXIX la Evanghelia după Matei este reprodusă parțial - partea a doua textului, cu excepția unui paragraf care substituie izvorului un text cu totul diferit °i mai dezvoltat.²⁹ Versiunea slavonă urmează fidel textul izvorului original grec³⁰.

Începutul Omiliei hrisostomice a fost eliminat °i în locul aceluși paragraf Neagoe a a°ezat un text propriu - ori poate inspirat dintr-un izvor ce nu s-a identificat până astăzi.

Cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur despre răbdare °i despre lauda celor bune, că nu trebuie să plângem foarte pe cei morți, este folosit de Neagoe Basarab în penultimul capitol din partea întâi °i mai departe fragmentar, în cap. III din partea a doua,³¹ când vorbe°te despre a doua îngropare în Mănăstirea de la Arge° a osemintelor mamei sale, Neaga, °i ale unor „coconi” ai săi. Omilia hrisostomică, chiar numai prin fragmentele implicate în *Învăpături*, reprezintă o meditație asupra rostului vieții °i asupra sfâr°itului ei, privind problema în perspectiva eshatologică. Este expusă °i tema salvării sufletului prin fapte bune, printr-o conduită cre°tină neabătută.

Învăpătura Sfântului Efrem Sirul pentru facerea de bine °i pentru îngăduiala °i a°teptarea lui Dumnezeu urmează în *Învăpăturile lui*

Neagoe Basarab îndată după Cuvântul hrisostomic de mai sus, la sfârșitul părții întâi.³²

Omilia Sfântului Efrem Sirul despre Schimbarea la Fașă se cuprinde parțial, ad litteram, în partea a doua a capitolului întâi din *Învăpăturile*. Intermediarul slavon a fost identificat în manuscrisul nr. 138, din secolul al XV-lea, păstrat la Biblioteca Academiei-București.³³ În chip logic, Neagoe Basarab a avut în față o versiune slavă de redacție sârbă. Textul există și în *Parenesisul* Sfântului Efrem Sirul care se păstrează la Episcopia Ortodoxă din Arad. Această culegere din opera Sfântului Efrem Sirul se cunoaște - împreună cu un manuscris de la Dragomirna - în cinci exemplare. Fașă de versiunea slavă a Omilei Sfântului Efrem Sirul la Schimbarea la Fașă - păstrată în manuscrisul slav nr. 138 de la Biblioteca Academiei-București - textul din *Învăpăturile lui Neagoe* are câteva întrebări în plus și o introducere de dimensiuni mai ample.

*Cuvântul de învăpătură hrisostomic din Noaptea Sfințelor Paști*³⁴ a fost inclus de Neagoe Basarab în scrierea sa în ultimul capitol, intitulat foarte sugestiv: „Rugăciunea lui Neagoe Voievod la ieșirea sufletului său”.³⁵ Neagoe Basarab a reprodus fragmentul după o versiune slavă, așa cum a procedat și cu alte texte patristice pe care le-a folosit în opera sa.³⁶ Manuscrisul slav după care Neagoe a folosit acest text este Omiliarul patristic de la Bistrița de la începutul secolului al XVI-lea, manuscris care se păstrează la Biblioteca Academiei-București.

Din textul *Varlaam și Ioasaf*, prelucrat de Sfântul Ioan Damaschin, Neagoe Basarab a inclus în *Învăpăturile* sale oase fragmente destul de ample. Din această scriere cu pronunțat caracter monahal, Neagoe reproduce mai întâi: *Poveste a fericitului Varlaam și Ioasaf, feciorul lui Avenir împăratu; Pildă a aceluiași Varlaam pentru privighetoare; Pildă pentru cei ce fac milostenie și pentru viața lumii aceștia, din „Cartea lui Varlaam”; Pilda cetății care-și alegea domn neștiut și neștiutor de legile sale, pe care după un an, îl exila într-o insulă pustie.*

Voievodul Basarab a reflectat în prealabil, a selectat și a inclus în opera sa pildele cu sensuri profund moralizatoare, fiecare dintre ele având un conținut bine delimitat, conturându-se ca niște povestiri de sine stătătoare prin structură, având însă cum spuneam mai înainte - o idee comună. Textele sunt lăsate în forma lor originală - spre a nu li se altera semnificația.

Concluzia ce se desprinde este că Neagoe Basarab a inclus aceste texte în scrierea sa pentru a reliefa locul specific al monahismului în ierarhia desăvârșirii creștine.³⁷ „*Poveste pentru marele Constantin împărat*” este titlul sub care Neagoe Vodă redă în *Învăpături*, prin intermediul textului prelucrat de Eftimie al Târnovei, câteva fragmente din opera episcopului Eusebiu al Cesareei despre Sfântul Constantin cel Mare.

În prelucrarea pe care Neagoe Basarab o face la rândul său asupra textului referitor la Constantin cel Mare adaugă și un lung comentariu axat pe ideea ajutorului dumnezeiesc pentru ocrotirea cucernicului voievod. Se face și un elogiu al slujitorilor devotați, pornind de la exemplul slujitorilor Sfântului Constantin cel Mare care l-au salvat de perșii. Relatarea despre pelerinajul făcut de Sfânta Elena în Țara Sfântă - relatare inclusă în acest paragraf al *Învăpăturilor*, aflarea Sfintei Cruci, biruința prin Cruce, aveau multe sensuri privind împrejurări ale epocii: în vremea lui Neagoe Basarab Locurile Sfinte erau sub stăpânirea turcilor, o mare îngrijorare stăpâna lumea creștină. Voievodul valah apare în Viața Sfântului Nifon ca un nou Constantin, care întărește acum puterea de apărare a bisericii amenințate de păgâni. „Arătarea Crucii”, găsirea Crucii, cu toate detaliile evenimentelor descrise de Eusebiu al Cesareei, sunt evocate acum ca un simbol de cruciadă creștină împotriva păgânilor, ca și în timpul lui Ștefan cel Mare.

Aprofundând problematica acestui interesant fragment din *Învăpături*, cercetătorul Emil Turdeanu a arătat procedeele după care textul slav despre Constantin cel Mare, Panegiricul redactat de Eftimie al Târnovei urmând textul lui Eusebiu al Cesareei, a fost folosit de Neagoe Basarab în *Învăpăturile* sale.³⁸

Note bibliografice

¹ Dr. Nestor VORNICESCU, *Primele scrieri patristice în literatura română – secolele IV – XVI*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1992p. 172-174

² Radu CONSTANTINESCU, *Liturghia Euharistică a Bisericii Ortodoxe Române în Evul Mediu*, manuscris dactilografiat, București, 1980, p. 213

³ Prof. Vasile OLTEAN, *Arhiepiscopia Sibiului -pagini de istorie*, Sibiu, 1981, p. 192-193

⁴ Dr. Nestor VORNICESCU, op.cit., p. 172-174

⁵ Se păstrează în biblioteca Mănăstirii Neamț, înregistrat sub numărul 147. Are 189 file. Lipsesc câteva de la început. Pe lângă textele amintite mai cuprinde extrase din *Filimon Pustnicul*, din *Pateric* și *Viața Sfântului Onufrie*, scrisă de călugărul anahoret Pafnutie.

⁶ I. IUFU, *Despre prototipurile literaturii slavo-române din secolul al XV-lea*, în „Mitropolia Olteniei”, nr. 7-8, Craiova, 1963, p. 515.

- ⁷ Manuscrisul conține 191 de file și se păstrează la Biblioteca Academiei Române, sub nr. 298.
- ⁸ În anul 1973, cercetătorul R. Constantinescu a descoperit la Moscova în fondurile vechii arhive sinodale, păstrate astăzi la Muzeul de Istorie din Moscova, câteva file dintr-un manuscris slav copiat puțină vreme înainte unui cutremur din anul 1411, „în vremea voievozilor Mircea și Mihail” - referitoare la Mircea cel Bătrân și fiul său Mihail, asociat la domnie din anul 1408. Filele conțin fragmente din *Cuvântările Sfântului Grigorie Teologul* comentate de Nichita din Heracleea (vezi: Radu Constantinescu, *Texte românești în arhive străine. Nichita din Heracleea. Comentariile la cele 16 Cuvântări ale lui Grigorie de Nazianz*. Fragmente. Ediție, traducere și comentariu de Radu Constantinescu, București, 1977, p. XV și 1,9). Considerăm necesare câteva precizări referitoare la cele *16 Cuvinte ale Sfântului Grigorie Teologul*: este un comentariu acesal, păstrat fragmentar; se referă la a^o-zisele *historiae* din *Cuvântările* - XXXIX și XLIII ale Sfântului Părinte din Nazianz. Acest comentariu fragmentar, pe câteva file, este colligat cu un exemplar din *Hexaameronul* lui Ioan Exarhul. Întreg manuscrisul este descris pe larg în catalogul Gorskij-Nevostruev al Bibliotecii Sinodale, descrierea întregită de E. Turdeanu, în *Un manuscris religios din timpul lui Mircea cel Bătrân*, în „Ființa Românească”, 7, 1968, p. 57-68 și Radu Constantinescu, *Manuscrise slavoromâne ale vechii Bibliotecii Sinodale din Moscova*, în „Studii”, 24 (1971), cu unele erori pe care Radu Constantinescu le corectează în: *Nichita din Heracleea...*, p. 26.
- ⁹ Radu CONSTANTINESCU, *Texte românești în arhive străine...*, p. 18
- ¹⁰ P.P. PANAITESCU, *Manuscrise slave din Biblioteca Academiei R.P.R.*, vol I, București, 1959, p. 88 și 92
- ¹¹ **Ibidem**, p. 83-85 și 392-393
- ¹² Pr. dr. N. CORNEAN spune, în lucrarea sa *Branicevski Prevod Lestvite Iovana Sinaita*, că una dintre versiunile în limba sârbă ale *Scării* are o însemnătate deosebită prin vechimea și valoarea ei; este versiunea numită „de la Branicevo”, datând cu aproximație din anul 1434. Vechiul manuscris se păstrează astăzi în Muzeul Patriarhiei din Belgrad. Traducătorii versiunii sârbe de la 1434 au folosit diferite izvoare grecești și sârbești mai vechi (Pr.dr. N. CORNEAN, *Branicevski Prevod Lestvite Iovana Sinaita*, în „Studii Teologice”, 1959, nr. 3-4, p. 242).
- ¹³ Dr. Nestor VORNICESCU, op.cit., p. 174-177
- ¹⁴ Radu CONSTANTINESCU, *Manuscrise și cărți vechi din Biblioteca Patriarhiei și a Sfântului Sinod*, p.1042-1043
- ¹⁵ Nicolae IORGA, *Istoria Bisericii Românești*, vol. I, ed. II, București, 1929, p. 124-125
- ¹⁶ Dr. Nestor VORNICESCU, op.cit., p. 177-178
- ¹⁷ Pr. Lect. Chiril PISTRUI, *Manuscrise slave în Biblioteca episcopiei Aradului*, în „Mitropolia Banatului”, 1972, nr. 1-3, p. 90
- ¹⁸ Dr. Nestor VORNICESCU, op.cit., p. 178
- ¹⁹ G. MIHĂILĂ, *Originalul slavon al „Învățăturilor” și formația culturală a lui Neagoe Basarab*, în *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, București, 1970, p. 69
- ²⁰ P.P. PANAITESCU, op.cit., p. 401-403
- ²¹ **Ibidem**, p. 401-403
- ²² **Ibidem**, p. 295-298, 357-358
- ²³ **Ibidem**, p. 389
- ²⁴ G. MIHĂILĂ, op.cit., p. 73
- ²⁵ N. Andrei, Gh. PĂRNUPĂ, *Istoria învățământului din Oltenia*, vol. I, Craiova, 1977, p. 86
- ²⁶ Dintre manuscrisele slavone de valoare deosebită din secolele XV-XVI, de la Bistrița, mai menționăm: un manuscris de la 1346, din Serbia *Psaltirea cu tâlc* - păstrat în prezent la BAR, nr. 205 - copiat de Ion, numit „Bogoslov”, la inițiativa lui Branco Mladenovici; a fost adus la noi probabil de unul dintre urmașii acestuia, de Maxim Brancovici, mitropolit al Pării Românești între anii 1504 și 1508, fiind rudă apropiată a Doamnei Despina: un alt manuscris adus la noi de Maxim Brancovici sau de Despina Doamna și care a aparținut

Mănăstirii Bistrița este un manuscris de la Hilandar din 1408, astăzi pierzându-i-se urma - cum rezultă din cercetările lui G. Mihăilă (op. cit., p. 70); un manuscris de la începutul secolului XVI -astăzi păstrat la BAR, ms. nr. 287 - care cuprinde Prologo, Sinaxare, sau Viețile Sfinților pe scurt, pe lunile septembrie-februarie. Pe paginile acestui manuscris se găsește o însemnare prețioasă, arătând că: „au fost odinioară împrumutat..., a fost la țara Neagoe un an și n-a luat-o” (adică a înapoiat-o mănăstirii, fără a o reține la curte); Minei pe luna septembrie, dăruit de Mănăstirea „Sfântului Panteleimon” din Athos hanului Barbu, vornicul Pârnu și celorlalți frați Craiovești (astăzi la BAR, ms. nr. 254); un Tetraevanghel, dăruit Bistriței de marele postelnic Marcea și de soția sa Marga, sora lui Neagoe Basarab, în anul 1519 (se păstrează la Muzeul de Artă din București, nr. 7); Tetraevanghelul egumenului Misail de la Bistrița, din anul 1537 (se păstrează la BAR, ms. nr. 744), în parte copiat la Bistrița, altă parte la Athos (Idem, p. 70–72); Tetraevanghelul din secolul XVI, copiat în Para Românească, astăzi păstrat la BAR, nr. 193; Sintagma lui Matei Vlastaris, dăruită Mănăstirii Bistrița de „cneaghina Despina”, cercetată și adnotată în secolul XVII de logofătul Udriște Năsturel în anul 1636, având și semnătura egumenului Vasilie „ot Bistrița” și pecetea mănăstirii; aceeași Sintagmă, prescurtată în anul 1346 în Serbia, copiată în a doua jumătate a secolului al XVI-lea și păstrată astăzi la Muzeul de Istorie din Moscova; Cronica lui Gheorghie Amartalos, copiată în secolul XV și XVI și păstrată astăzi la BAR, ms. nr. 320; alte manuscrise slave din secolele XV și XVI, păstrate în prezent la BAR: Tipiconul Sfântului Sava (ms. nr. 212); Psaltirea și Rânduiele tipiconale (ms. nr. 218) care, pe coperta din față, interior, conține un început de hrisov al lui Mircea Ciobanul pentru Mănăstirea Bistrița; Psaltirea și noțiunile tipiconale (ms. nr. 221), scrise de ierodiaconul Theofil în Mănăstirea Bistrița, cu binecuvântarea egumenului Misail și cu porunca (cheltuiala) ierodiaconului Theodor, eclesiarhul mănăstirii; Trebnic din secolul XV (ms. nr. 238), cu semnături de la Bistrița: „Antonie, eromonah egumen”, „Popa Leontie” ; Minei pe luna decembrie (ms. nr. 259), conținând de asemenea însemnări de la Bistrița; Minei pe luna ianuarie (ms. nr. 261); Minei pe luna februarie (ms. nr. 263); Minei pe luna martie (ms. nr. 265); Minei pe luna iulie (ms. nr. 271) și Minei pe luna august (ms. nr. 273).

- ²⁷ Ion POPESCU, *Literatura religioasă veche în slujba culturii și a unității spirituale românești*, în „*Mitropolia Olteniei*”, 1979, nr. 4-6, p. 291
- ²⁸ Neagoe BASARAB, *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie*, ed. Roza Vânturilor, București, 1996, p. 253-260
- ²⁹ Ibidem, p.235-247
- ³⁰ Dan ZAMFIRESCU, *Neagoe Basarab și Învățăturile către fiul său Theodosie. Probleme controversate*, București, 1973, p. 307
- ³¹ Neagoe BASARAB, op.cit., p. 247-251
- ³² Ibidem, p. 251
- ³³ Pandele OLTEANU, *Contribuții la studiul literaturii omiletice în vechile literaturi, bulgară și română*, în „*Romanoslavica*”, 1967, p. 341-343, 348. de asemenea, tot din această lucrare aflăm că această Omilie a Sfântului Efrem Sirul se mai găsește în ms. slav nr. 137 de la BAR, scris la 1462, de monahul Athanasie la Muntele Athos și ajuns mai târziu la Mănăstirea Neamțu, precum și în ms. slav nr. 290 de la BAR, din secolul XVI, scris în Para Românească și adus la București de la Bistrița vâlceană în secolul trecut. Textele omiliei din aceste manuscrise sunt identice.
- ³⁴ Ibidem, p. 348
- ³⁵ Neagoe BASARAB, op.cit., p. 407-411
- ³⁶ Pandele OLTEANU, op.cit., p. 349
- ³⁷ Dr. Nestor VORNICESCU, op.cit., p. 184
- ³⁸ **G. Mihăilă, Cultura și literatură română veche în context European**, București, 1979, p. 333-379

MĂNĂSTIREA COMANA – VECHE VATRĂ MONAHALĂ

Ierom. Mihail MUSCARIU
Stareșul Mănăstirii Comana

Mănăstirea Comana, situată în comuna Comana din județul Giurgiu, a fost ctitorită de **Vlad Pepe**^o ¹ în anul 1461, ca o mănăstire-cetate, care însă s-a ruinat până la finele secolului al XVI-lea. Locul pe care a fost înălțată mănăstirea era odinioară o insulă, în mijlocul mlătinilor, iar accesul se făcea pe o poartă aflată în nordul incintei, după ce se traversa un pod de lemn, u^oor de incendiat la vreme de primejdie. Râul Câlni^otea, care curge în partea de răsărit a satului Comana, întâlne^ote în cale balta Comanei pe care o străbate ^oi din care se desprinde în fața mănăstirii. În dreptul satului Comana, apa desface un braș care ocole^ote ostrovul ^oi se reîntoarce apoi la vechea matcă.

Investigațiile întreprinse asupra primelor construcții la Comana, cât ^oi studierea documentelor vremii, de către mai mulți cercetători, precum Cezar Balliac, Grigore Ionescu, C.C.Giurescu, dar ^oi din analizele arhitecților însărcinați cu restaurarea ^oi consolidarea zidurilor, relevă faptul ca Mănăstirea Comana este ctitoria lui **Vlad Pepe**^o, datată de la jumătatea secolului al XV-lea. Un document din **27 septembrie 1461** emis de cancelaria lui Vlad Pepe^o menționa "*ca să fie hotarul (mănăstirii) până unde se împreună cu balta Comanei, drept în iezerul Câlnișei*". Aceasta este prima dată când toponimul Comana este folosit în mod oficial. Din această perioadă s-au descoperit urmele unei biserici de plan dreptunghiular (12x10m), care avea fundație din cărămidă, iar partea superioară din bărne. Interiorul bisericii era tencuit ^oi pictat, găsindu-se urme de vopsea ro^oie ^oi albastru închis. În jurul acestei biserice erau chiliile mănăstirii. Săpăturile arheologice întreprinse între 1971-1972 au descoperit parțial unele încăperi, dar fără a putea reconstitui chiar ^oi numai grafic întregul ansamblu. Cu toate că a fost

ridicată în mare parte din material perisabil, această biserică, cu unele reparații făcute de unii domnitori, a durat un secol și jumătate, ceea ce dovedește, încă o dată, siguranța ce i-o dădea poziția naturală a terenului – insulă între păduri și ape.

Cercetările au stabilit că necropola din preajma bisericii a fost folosită în a doua jumătate a secolului al XV-lea și prima jumătate a secolului al XVI-lea, perioadă ce cuprinde anii de domnie a mai multor domnitori, de la Vlad Dracul la Neagoe Basarab, figura centrală în această înțiruire, prin dinamica domniei și lupta antiotomană, rămânând, desigur, **Vlad Pepe**, primul ctitor al mănăstirii Comana, recunoscută nu numai ca loca de închinăciune, ci și ca parte a unui sistem gândit și realizat pentru apărarea țării de către acest însemnat domnitor al veacului al XV-lea.

În 1588, boierul **Radu Șerban**² din Coiani (azi Mironești) începe zidirea unei noi mănăstiri la Comana pe pământurile moștenite de la mama sa, Maria din Coiani, iar alegerea locului de ridicare a ctitoriei a fost determinată de existența zidurilor vechii mănăstiri, ruinate la aceea dată, dar destul de puternice, pentru ca, refăcute, să asigure protecția noii construcții.

Noua Mănăstire Comana arăta ca o adevărată cetate de câmpie: patruleter neregulat, măsurând 61,20 x 55,50m pe laturile mari, cu ziduri exterioare și cinci turnuri ieșite în afara zidurilor pentru apărare, de asemenea plină de guri individuale de tragere și chiar lăcașuri pentru tunuri mici de cetate.

Radu Șerban clădește în aceasta incintă o biserică cu hramul Sf. Nicolae, biserică pe care o zugrăvește și unde, pe zidul de la intrarea în pronaos, va apărea împreună cu soția sa **Elina**, așa cum o cerea obiceiul ctitoricesc, dar pisania nu s-a păstrat, fiind înlocuită la refacerea din 1699 – 1700 cu o alta a strănepotului său, Șerban Cantacuzino, care va cinsti cum se cuvine numele străbunicului domnesc, pomenindu-l în înscrisul săpat deasupra intrării lăcașului ca prim ctitor al zidirii pe care o reface.

Radu Șerban zugrăvește în 1609 biserica de la Comana, punând să se intervină în pictura tabloului votiv ce-l reprezenta, prin adăugarea însemnelor domnești.

Radu Șerban moare în 1620 la Viena, unde se refugiase la pierderea domniei, și este înmormântat în biserica Sf. Ștefan din Viena. Soțul fiicei

sale Anca, Niculae Pătra^ocu, fiul lui Mihai Viteazul, moare în 1627 ^oi este înmormântat în biserica sârbească din Raab (azi Győr în Ungaria).

În 1640, Anca ^oi sora sa, Elina, vor aduce rămă^oitele domne^oti în țară ^oi le vor îngropa la Comana, dar lespedeza gropii comune va fi pusă ulterior anului 1640.

Între 1653 – 1658, **Paul de Alep** însoțe^ote ca secretar pe patriarhul Macarie de Antiohia în călătoria acestuia în Para Românească ^oi Rusia. El lasă în relatarea asupra călătoriei sale câteva informații privitoare la lăca^oul mănăstiresc din 1657: „*În dimineața următoare am plecat (din Grădi^otea) ^oi trecând pe ni^ote drumuri cu hârtoape ^oi printr-o strămtoare mare, am ajuns la o mănăstire închinată Sf. Nicolae, numită **Comana**, ctitoria răposatului ^aerban Voievod, tatăl domnului de acum. Ea este o mănăstire mare, trainică, închisă cu ziduri de piatră. În cele patru colțuri sunt patru turnuri cu galerii boltite de jur împrejur pentru înfrumusețarea aspectului ^oi pentru plimbare. Unul din ele seamănă cu unul din turnurile mănăstirii Sf. Treimi din Moscova. Clopotnița este deasupra porții. Ce m-a încântat cel mai mult a fost privirea asupra paji^otei de iarbă verde care se întinde în întreaga curte a mănăstirii, cu fântâna sa de apă dulce, limpede ^oi curată, ^oi cu chiliile călugărilor a^oezate de jur împrejur. Această mănăstire este a^oezată ca într-o insulă, fiind înconjurată de lacuri ^oi de bălți, de ape ^oi de mocirlă de nepătruns. ^ai nu este nici un drum care să ducă spre ea, noi în^oine trecând prin ele cu corăbiile. Ei spun că, dacă împăratul (adică sultanul) ar veni să poarte război împotriva ei cu întreaga lui armată, n-ar fi în stare să o biruie, lucru ce pare adevărat, căci poziția este foarte puternică ^oi bine întărită, între locuri care nu îngheață niciodată, chiar în iarna cea mai aspră...*” (Călători străini, pp. 210-211)

La 1667 este înmormântat la Comana **Drăghici Cantacuzino**, feciorul Elinei, care moare la Constantinopol ^oi e adus în țară de fiul său ^aerban. Tot aici va fi înmormântat mai apoi ^oi Constantin, fiul spătarului Drăghici, după cum reiese din inscripția pusă pe mormânt la 1699 de ^aerban. Prin aceste înmormântări succesive se relevă trecerea Comanei în seama Cantacuzinilor din ramura lui Drăghici, biserica, ctitorie domnească, devenind loc de înhumare a acestora. Curând după înhumarea lui Drăghici ^oi a fiului său Constantin, va fi înmormântată la Comana, Maria, prima soție a vornicului ^aerban Cantacuzino, cel de-al doilea ctitor atestat al mănăstirii. Biserica Mănăstirii Comana, cu hramul Sf. Nicolae, a fost refăcută în secolul al XIX-lea, iar în 1971 aceste lucrări

aduc descoperirea unui fragment de piatră funerară, inscripția acestei pietre indicând mormântul Ancușei, fiica lui Radu ^aerban.

Alături de osemintele Ancăi, un alt mormânt, de dimensiuni mai mici, cuprinde rămășițele lui Mihail Pătrașcu, feciorul Ancușei și al lui Pătrașcu Voievod, ultimul descendent direct al lui Mihai Viteazul, copil mort de ciumă în 1655, în regiunile căzătoare și reînhumat la Comana, probabil după 7 ani. La acea dată, mama sa, Anca, se afla încă în viață, ea murind probabil puțin înainte de 1668.

La 1699, marele vornic ^aerban Cantacuzino³ dăruiește Mănăstirii Comana un chivot de argint „*întru pomenirea părinților Drăghici și Păuna și a soțiilor Maria și Adriana*”, informații ce denotă că ei sunt înmormântați la Comana. În același an, ^aerban Cantacuzino începe restaurarea Mănăstirii Comana. Lucrările de reclădire care vor dura până în 1703, au fost efectuate în spiritul reînnoirilor aduse în tehnica construcțiilor de epoca lui Constantin Brâncoveanu, ca rezultat al deosebitei dezvoltări culturale de-a lungul a trei domnii aproape succesive: Matei Basarab (1632 - 1654), ^aerban Cantacuzino (1678-1688) și Constantin Brâncoveanu (1688-1714).

La această restaurare, el adaugă chilii noi celor existente, pe laturile de est și vest fiind etajate, iar celelalte refăcute integral; repară și înalță zidurile până la aproape 15 metri și împodobește construcția cu elegantul foișor brâncovenesc de pe latura de nord. Înălțându-se din balustrada elegantă, zece coloane îl împodobesc pe cele trei laturi. Coloanele sunt de piatră tare, dintr-o singură bucată, împodobite la capitel și bază cu ornamente vegetale. Două din cele zece coloane, aflate la extremități, sunt încastrate în zidul clădirii și au capitellurile împodobite cu vulturul bicefal, însemnul familiei Cantacuzino.

Susținând arcuri de cărămidă în semicerc, cele zece coloane dau o notă de o deosebită frumusețe întregii construcții.

În incintă, ^aerban reface biserica și înlocuiește vechea pisanie cu o alta, în care se înscrie în rândul ctitorilor. Aceasta refacere a mănăstirii sub semnul lui ^aerban Cantacuzino se încheie cu strămutarea înaintașilor într-un mormânt comun.

Transformarea ctitoriei în „criptă” a familiei, explică atât strădania lui ^aerban de a reface mănăstirea în 1699-1700, cât și revenirea sa din 1703, când zidește în incintă un paraclis pe care îl întărește, după obicei. Paraclisul Sf. Spiridon și Eftimie a fost construit pe latura de

sud-est, de la el se mai păstrează pisania : „*Iaste făcută Ți adaos la această sfântă Ți dumnezeiască mănăstire Comana, ca Ți alte case Ți chillii ce se vād ...*”

În august 1709 ^aerban moare Ți va fi la rândul său înmormântat la Comana. Mormântul lui ^aerban Cantacuzino nu se mai cunoaște; el va fi distrus probabil odată cu celelalte morminte în 1854 de către călugării greci.

Deosebit de bogată, dovadă fiind moștele pe care le avea (Siminovul, Golești, Comana, Călugăreni, Butești, Ruica, Buciumeni, Riosul, Petroșanca, Prundul, Copăceni Ți Creșești), Mănăstirea a fost în timpul lui Matei Basarab unul dintre principalele centre religioase ale țării. Aici își va face ucenicia Ți viitorul mitropolit al Ardealului Ți partizan al luptei antiotomane – **Sfântul Ierarh Ți Mărturisitor Sava Brancovici** (1620-1683). S-a născut în jurul anului 1620 în Ineu. A învățat carte în casa părintească, apoi a călătorit prin Ungaria, Serbia Ți Bulgaria Ți în cele din urmă, în 1643, s-a îndreptat spre Mănăstirea Comana din Țara Românească, unde se retrăsese Mitropolitul Longhin – unchiul său.

Mănăstirea Comana s-a aflat în centrul atenției în timpul luptelor antiotomane din 1657-1662, precum Ți în vremea războiului ruso-austro-turc din 1768-1774. În decembrie 1769 Comana a fost asediată timp de trei zile de un detașament turcesc din Giurgiu Ți a asistat la trista soartă a voluntarilor români conduși de **Pârvu Cantacuzino**, care au pierit încercând să salveze mănăstirea. Pârvu Cantacuzino, din neamul lui Drăghici Cantacuzino (nepotul de fiică, Elina, al lui Radu ^aerban), a fost îngropat în chiar mormântul ctitorului mănăstirii, Radu ^aerban, care îl împărțea cu ceilalți trei Cantacuzini amintiți mai sus.

Afectată de războaie Ți de proastă gospodărire, mănăstirea s-a degradat treptat.

În anul 1728, Mănăstirea Comana este închinată Patriarhiei Sfântului Mormânt din Ierusalim, de către Nicolae Mavrocordat (1715-1716, 1719-1730), deoarece nu au mai existat moștenitori direcți ai ctitorului care să se îngrijească de soarta ctitoriei. Prin această închinare, mănăstirea începe să-și piardă din averi Ți moșii.

Degradarea Comanei, semnalată de Mitropolitul Neofit al Ungrovlahiei (1840-1849), se accentuează de-a lungul domniilor

fanariote i este subliniată într-o serie de înscrisuri de danie ulterioare închinării, acte întocmite în intervalul 1728-1814 i semnate de domnitorii Nicolae Mavrocordat, Ion Mavrocordat, Grigore Ghica, Constantin Mavrocordat, Alexandru Ipsilanti, Alexandru Moruzi, Constantin Ipsilanti, Ion Caragea.

Cutremurul din 11 octombrie 1802 va afecta grav ntregul ansamblu.

n anul 1847 se pune problema unor reparaii, arhitectul statului, Schlatter, propunnd o reclădire, considernd că reparaiile nu se mai pot face. Pentru o refacere ar fi fost necesare în vremea aceea „2 milioane de cărămizi, 700 mii oca de var, 11200 crue cu nisip”. Lucrările de reamenajare i rensuflepire a lcaului sfnt încep abia în 1854 cnd s-a refăcut din temelii biserica, cu meteri germani, schimbndu-i-se aspectul său din timpul lui Radu erban. Probabil cu acest prilej au fost distruse pietrele de mormnt ale ultimului ctitor, vornicul erban Cantacuzino şi poate şi aceea a lui Nicolae vodă Ptracu.

n 1860 Cezar Bolliac vizitează Comana în vederea secularizării averilor mănăstirești, mnstirea fiind „ntr-o stare jalnică”. Cezar Bolliac vorbete i despre faptul că apa Clneitei “se împarte aici în două i formează heletele largi, ca să ocrotească din toate părțile un pisc apărat numai la o parte de un mal. Mna omului a mai ajutat natura, a lărgit i adncit grta, încât este neapropiată [de nepătruns] peninsula în toate părțile”. Aceste lacuri i mlatini au fost secate în parte “pe o întindere de 500 pogoane” în 1876, din ele rămânând astăzi doar un singur heleteu.

După secularizarea averilor mănăstirești din 1863, călugării greci presc Comana. De la această dată nu s-a mai făcut nicio reparaie timp de peste 100 de ani, toate moiile fiind expropriate, iar mnstirea devenind biserică parohială a satului. La 1877, Prefectura județului a fost găzduită în localul fostei mnstiri. La sfârșitul secolului trecut locuia într-o aripă arendaul moiei, iar în cealaltă funcționa coala i era găzduită nvptoarea satului.

n anul 1908, ntregul ansamblu arhitectonic de la Comana a fost restaurat pentru prima dată, prin grija *Comisiunii Monumentelor Istorice*, de istoricul mănăstirii ocupndu-se Alexandru Lepădatu. Aezmntul a căzut din nou în paragină, mai ales după cel de-al doilea război mondial.

În anul 1932 se construiește în incinta Mănăstirii Comana *Mausoleul Eroilor căzuți în primul război mondial în luptele de pe Neajlov*, construirea acestuia fiind făcută după indicația marelui istoric Nicolae Iorga, din anul 1919.

Săpăturile arheologice întreprinse în 1970-1971 de către Lia și Adrian Bătrâna au precizat multe din datele și fazele de construcție. În baza acestor cercetări s-au efectuat lucrări de restaurare a întregului complex, până în 1978 când s-a desființat Direcția Monumentelor Istorice. Biserica, grav afectată de cutremurele din 1977 și 1986, a fost consolidată în întregime în 1988-1990, urmând ca în anii următori să fie repictată.

Este nevoie de o nouă restaurare, astăzi pe cale de a începe, spre a reda Comanei înfățișarea cuvenită unui monument cu atâtea rosturi în trecutul Vlașcilor.

Note bibliografice

- ¹ **Vlad Peșe** (n. noiembrie/decembrie 1431 - d. decembrie 1476), denumit adesea și **Dracula** sau **Drăculea**, a domnit în Țara Românească în anii 1448, 1456-1462 și 1476. S-a născut la Sighișoara în Transilvania. În timpul domniei sale, Țara Românească și-a obținut temporar independența față de amenințarea otomană. Vlad Peșe era vestit datorită cruzimii sale și datorită faptului că și trăgea inamicii în țeapă. Din porunca sa, sute de oameni au fost executați în acest mod. Datorită disputelor cu negustorii brașoveni, aceștia l-au caracterizat, propagandistic, ca un domnitor crud, deși „cruzimea” sa era obișnuită în acele timpuri.
- ² **Radu Șerban**, pretins nepot al lui Neagoe Basarab, a fost domn al Țării Românești între august 1602 și decembrie 1610 și între iunie 1611 - septembrie 1611. A ajuns la tron cu sprijinul marilor boieri Preda și Radu Buzescu, care, bucurându-se de o mare autoritate politică și militară, i-au tutelat domnia. Bun militar, Radu Șerban a continuat politica lui Mihai Viteazul de eliberare a țării de sub turcii și de apropiere de Habsburgi. A avut lupte cu turcii, tătării și cu principii Transilvaniei, Moise Szekely și Gabriel Bathory, sprijiniți de Poarta Otomană, pe care i-a înfrânt în două bătălii, lângă Brașov (1603 și 1611). A fost înlăturat de la domnie de Radu Mihnea, cu ajutor turcesc.
- ³ Membru al ilustrei familii de origine bizantină a Cantacuzinilor, **Șerban Cantacuzino** (1640-1688) a fost domnitor al Țării Românești între 1678 și 1688. A luptat împreună cu turcii la asediul Vienei, unde aceștia din urmă au fost înfrânți, dar a bombardat orașul cu ghiulele de paie. Se crede că a conceput un plan de atac asupra Constantinopolului pentru a alunga turcii din Europa, iar puterile vestice i-au promis suportul moral. În mijlocul pregătirilor a murit subit otrăvit, se pare de către boierii cărora le era frică de planurile sale vaste. De mai multă importanță a fost activitatea sa în domeniile economic și literar. A introdus porumbul în România, care la scurtă vreme a ajuns hrana de bază a țării. A fondat prima școală românească în București. A asistat la înființarea mai multor ateliere de tipărit, iar sub auspiciile sale faimoasa Biblie românească a apărut la București în 1688. Este ctitorul bisericilor Mitropoliei, Fundenii Doamnei și Mănăstirii Cotroceni.

CATEDRALA EPISCOPALĂ - ÎNVE^aMÂNTATĂ ÎN HAINĂ NOUĂ

Ierom. Martinian BĂNICĂ
Eclesiarhul Catedralei Episcopale

Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din municipiul Giurgiu, cunoscută de credincioși drept „Catedrală”, a devenit cu adevărat Catedrală episcopală odată cu întronizarea Prea Sfințitului Părinte Dr. Ambrozie în scaunul de episcop al Giurgiului, care a ridicat-o la acest rang.

Această denumire este plină de semnificații. Catedrala este altarul episcopului, care de la amvon transmite în întreaga eparhie mesajul evanghelic, dreapta credință a Bisericii celei „*una sfântă, sobornicească și apostolească*”.

Săvârșirea sfintelor slujbe în fiecare zi după rânduiala din Mănăstire face din Catedrală un exemplu viu pentru slujirea liturgică, pentru lucrarea pastoral-misionară, socială și culturală a preoșilor din parohiile eparhiei. Aici sunt hirotoniți majoritatea viitorilor preoși. Așadar, în viața și în programul Catedralei se descoperă întreaga slujire și misiune a Bisericii într-o eparhie.

De asemenea, arhitectura ne îndeamnă la transpunerea dreptei credințe în realitatea zidirii, iar pictura ne deschide perspectiva asupra împărăției cerurilor pentru că ea este expresia frumuseții dumnezeiești. De aici dimensiunea duhovnicească a Catedralei prin starea permanentă de rugăciune. Zidurile Bisericii ar fi reci dacă nu ar fi încălzite de rugăciunile credincioșilor care le înalță către Dumnezeu.

Astăzi bunii noștri creștini se roagă într-un sfânt locaș înnoit. În anul 2007 au fost executate ample lucrări la Catedrală cu binecuvântarea și purtarea de grijă a Prea Sfințitului Dr. Ambrozie. Acestea au constat în:

- pavarea interiorului cu piatră de granit;
- înlocuirea ferestrelor;

- amenajarea unei camere mortuare;
- montarea unei instalații de încălzire centrală;
- acoperirea bisericii cu tablă de cupru.

Catedrala este înveșmântată în haină nouă

Aceste lucrări s-au făcut, în primul rând, cu fonduri proprii ale Centrului Eparhial și cu ajutorul credincioșilor. De asemenea, pentru executarea acestor lucrări s-a primit sprijin financiar de la Secretariatul de Stat pentru Cult, Consiliul Județean și Primărie.

Aducem mulțumiri preoților și credincioșilor eparhiei și tuturor binefăcătorilor și miluitorilor acestui sfânt locaș.

Greutățile cu care ne-am confruntat ne-au întărit și mai mult, căci am consolidat și credința din suflete. Avem în continuare o serie de proiecte ce privesc Catedrala și care vor fi derulate în anii următori.

Așa Catedrala va fi inima în care pulsează toate activitățile din eparhie, iar noi în rugăciune și comuniune vom învășa în Catedrală să slujim Domnului și Episcopiei Giurgiului.

TĂRNOSIREA MĂNĂSTIRII SFÂNTUL MARE MUCENIC GHEORGHE DIN GIURGIU

P.C. Pr. Emanuel Stuparu
Consilier Economic

O mănăstire nu se naște la întâmplare, ci apare într-un loc deja transfigurat de prezența oamenilor care se dedică lui Dumnezeu.

Este știut de către toți că viața monahală nu este o noutate pentru județul Giurgiu, mărturie despre acestea dau mănăstirile din Vlașca de odinioară, ținut binecuvântat de Dumnezeu cu numeroase mănăstiri ca Mănăstirea Babele, Mănăstirea Glavacioc, Mănăstirea din Pădurea cea Mare de la Bolintin, Mănăstirea Comana, Schitul Strâmbu, Mănăstirea de la Gostinari, dintre care, din păcate, astăzi nu mai există decât Mănăstirea Comana.

Părintele Sofian Boghiu spunea că misiunea cea mai înaltă a mănăstirilor din vremea noastră, deci și a călugărilor, este de a duce o viață curată și sfântă, trăind în pace și buna înțelegere duhovnicească, de a imprima temeinic rostul adânc al vieții creștine în viața oamenilor și de a fi oricând gata să poată da răspuns bun și liniștitor la toate întrebările esențiale de care este frământată societatea noastră.

Tocmai de aceea, în Duminica Mironositelor din 22 aprilie 2007, la Giurgiu a avut loc sfințirea Bisericii Mănăstirii cu hramul "*Sfântul Mare Mucenic Gheorghe*". Slujba de târnosire a bisericii, precum și Sfânta Liturghie Arhierescă ce a urmat după sfințire au fost oficiate de IPS Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, împreună cu IPS Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei și cu PS Ambrozie, Episcopul Giurgiului, înconjuțați de un sobor numeros de preoți și diaconi.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a transmis, prin consilierul patriarhal Cristian Popa, un mesaj de binecuvântare tuturor

celor care îl prăznuiesc și îl cinstesc pe Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, purtătorul de biruință. În mesajul Prea Fericitului Patriarh Teoctist s-a subliniat printre altele:

„Istorică și vechea cetate a Giurgiului, legată de numele domnitorului Mircea cel Bătrân, își revarsă strălucirile istorice și culturale peste valurile Dunării, prăznuindu-și numele sărbătorește de ziua Sfântului și Marelui Mucenic Gheorghe, purtătorul de biruință. Această sărbătoare inundă cu lumina credinței noastre strămoșești inimile evlavioase ale slujitorilor Sfintelor Altare și ale fiilor și fiicelor orașului Giurgiu. Și aceasta cu atât mai mult prisosește astăzi când Prea Sfinția Voastră, Părinte Episcop Ambrozie, vă inaugurați primul an de arhipăstorire cu o cunună de roade pastorale între care și sfânta mănăstire a cărei biserică o veți sfinți înconjurat de înalți ierarhi, preoți și diaconi spre bucuria bunilor credincioși.”

IPS Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului, a exprimat în cuvântul său bucuria și emoția de a fi prezent la această sfințire în Duminica Femeilor Mironosițe: *“Această sfântă zi de răsplătire a Femeilor Mironosițe este cu adevărat o Duminică a mărturisirii Învierii lui Hristos...Iată, astăzi este ziua tuturor femeilor credincioase care sunt urmașele Femeilor Mironosițe și sfințirea acestei mănăstiri, mănăstire de maici, a fost așezată cum nu se putea mai bine în Duminica Mironosițelor. Ce sunt călugărițele noastre din vremea de astăzi? Sunt acele ostenitoare care asemenea Femeilor Mironosițe fac rugăciuni neîncetate, fac ascultare și-n același timp slujesc și tuturor celor ce vin în mănăstire”.*

IPS Nifon, Arhiepiscopul Târgoviștei, născut în județul Giurgiu, s-a adresat credincioșilor, cu bucuria revenirii pe meleagurile natale: *“Vreau să-mi exprim bucuria deosebită de a participa astăzi la sfințirea acestei bijuterii de biserică, aici, în orașul Giurgiu, și în același timp la întemeierea unei mănăstiri de maici. Aceste lucruri sunt, de fapt, rezultatul lucrării Sfântului Duh în Biserică.”*

PS Ambrozie, Episcopul Giurgiului, a subliniat eforturile extraordinare susținute de către toți clericii din eparhie pentru achiziționarea terenului și a casei unde s-a întemeiat noua mănăstire și a mulțumit tuturor celor care au ajutat și au susținut construcția mănăstirii.

Ziua frumoasă de primăvară a atras duminică la Giurgiu foarte multă lume care a participat la slujba săvârșită în aer liber. Bucuria

duhovnicească a acestei zile a fost împlinită ^oi de aducerea spre închinare, la Giurgiu, a Icoanei Maicii Domnului, izvorătoare de mir, de la Biserica de la Letca Nouă. Cu bucurie ^oi cu pace în suflete, credincioșii giurgiuveni au plecat apoi spre casele lor, pregătindu-se să ia parte în continuare, spre seară ^oi a doua zi, ^oi la sărbătorile organizate de autoritățile locale în cinstea Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, patronul spiritual al orașului.

VI.
BISERICA
a|
SOCIETATEA
CONTEMPORAN{

RELIGIE ȘI ȘTIINȚĂ: DIFICULTĂȚILE UNUI DIALOG

Pr. Adrian Cazacu
Consilier Cultural

În dimineața zilei de 22 iunie 1633, tribunalul constituit în mănăstirea dominicană Santa Maria Sopra Minerva din Roma dădea verdictul în cazul „domnului Galilei”, acuzat de erezie și de afirmații contrare învățaturii Sfintei Scripturi. La sfârșitul secolului al VIII-lea, eruditul diacon Iosipos Moisiodax lua apărarea descoperirilor lui Galilei în cadrul cursurilor pe care le susținea la Academia înființată de prințul Grigorie Ghica la Iași, fiind acuzat de „modernism” și exclus din corpul profesoral. Peste aproape două secole, Albert Einstein milita pentru o religie a-personalistă, fundamentată întru totul pe valorile absolute ale Binelui, Adevărului și Frumosului, eliberată de orice imagine a unui Dumnezeu personal.

Cele trei cazuri prezentate nu sunt altceva decât mărci ale unui conflict existent între religie și știință din momentul în care cele două domenii și-au dorit preeminența în determinarea existenței omului. Conflictul dintre cele două sfere este, formal vorbind, cât se poate de legitim, de vreme ce religia a respins și respinge încă multe dintre evidențele descoperirilor științifice, iar știința neagă valoarea textului sacru sau a doctrinei Bisericii în explicarea realității lumii. Cu alte cuvinte, sunt respinse reciproc chiar fundamentele celor două domenii – experiența științifică și Scriptura – ceea ce presupune nu doar o lipsă de dialog, ci un conflict ireconciliabil. În ciuda acestor profunde neînțelegeri, știința și religia par să fie atât de atrase una de cealaltă, – *coincidentia oppositorum* – încât ne putem întreba dacă nu cumva în spatele acestui conflict se ascunde dorința reciprocă a celor două domenii de a se înțelege și de a pune capăt unei istorii care a însângerat la propriu cele două tabere. Dovada cea mai concludentă în acest sens

a fost și este prezența unor clerici care, în egală măsură sunt oameni de credință și, invers, a unor reputați oameni de credință care fac dovada unei religiozități profunde. Conflictul ireconciliabil despre care vorbeam pare a fi, din această perspectivă, nu doar aplanat, ci pus sub semnul unor regretabile, mult prea regretabile orgolii și neînțelegeri.

În ciuda acestor constatări, dificultățile dialogului continuă să existe și, paradoxal, să progreseze direct proporțional cu dorința de reconciliere dintre cele două spații. Și mai interesantă este tendința de parazitare pseudo-credințifică, concretizată mai ales în disputa dintre creaționism și evoluționism, mediul propice atât pentru formularea unui discurs teologic frustrat, cât și a unei radicalizări ideologizante a credinței.[3] Taberele formate pe acest fond nu încetează să dezvolte pseudo-argumente pentru a încerca să explice teologic descoperirile credinței și invers, să valideze credințific experiența religioasă. Ciudățenia acestei situații este cu atât mai mare cu cât foarte mulți dintre teologi sau oamenii de credință aderă fără rezerve la această formă de dialog, sugerând astfel că aceasta este singura manieră în care cele două spații se pot reconcilia. Mi se pare la fel de nepotrivit în a căuta dovezi credințifice în demonstrarea existenței lui Dumnezeu sau în a argumenta biblic teoria relativității a lui Einstein. În acest context, un dialog real între religie și credință este imposibil din simplul motiv că maniera de lucru presupune compromisuri, renunțări la valori și adevăruri care dau identitate celor două spații. Pornind de la aceste considerații, eseul îmi propune, pe de-o parte, să indice principalele dificultăți ale acestui dialog, iar pe de alta, să încerce formularea unei soluții întru transcederea conflictului.

I. Religie, teologie și credință

În manieră ideală cele trei elemente, al religiei, al teologiei și al credinței, sunt complementare. Altfel spus, religia presupune o teologie sistematic formulată ce se fundamentează pe mărturisirea unei credințe trăite. Starea de fapt este, însă, cu totul alta și nu mă refer aici doar la creștinism, ci la toate marile religii. Religia a căpătat o formă instituționalizată ale cărei surse nu le voi discuta în acest studiu, devenind religie oficială, religie de stat sau religie tolerată, în timp ce teologia s-a retras exclusiv în spațiul academic, devenind o veritabilă credință umanistă, cu limbaj și metodologie specifice. În ceea ce privește

credința, aceasta a rămas oarecum izolată sau, mai bine zis, percepută exclusiv doar la un nivel personal, particularist, fără a menține decât o slabă legătură cu celelalte elemente ale trinomului nostru. Ne place sau nu, aceasta este starea de fapt, fie că vorbim despre Occident sau Orient. Dialogul cu știința se poartă, astfel, doar din perspectiva teologiei, lucru de altminteri firesc dacă luăm în calcul aspectul științific al acesteia din urmă. La suprafață lucrurile par să fie cât se poate de normale, în profunzime, însă, avem de-a face cu un pseudo-dialog.

O teologie care-și subordonează credința, altfel spus, preferă conceptualul nivelului practic, nu face decât să se autolimiteze și, în cele din urmă, să sucumbă în forme sterile sau în abuzuri a căror cum s-a întâmplat cu teologia scolastică medievală. La origine, teologia presupune *convorbirea cu Dumnezeu*, manifestată în rugăciune, într-o credință vie ce ia în calcul formele și în același timp le transcede; teologia presupune unitatea inextricabilă dintre credință și faptă. Revenind la subiectul dialogului, o teologie formală nu poate răspunde întrebărilor venite din sfera științei din simplul fapt că ea se fundamentează exclusiv pe concepte și, de ce să nu o recunoaștem, pe speculații. Dacă știința se bazează pe experiență, atunci teologia, trebuie să pornească tot de la experimental, chiar dacă pe un alt nivel.

O altă problemă evidentă a teologiei, nu doar din perspectiva dialogului, este cea a raportării obtuze la un trecut glorios, supraevaluat. Raportarea la o tradiție văzută doar ca depozitară a izvorului revelat al credinței, fără a lua în seamă aspectul ei dinamic, face din teologie un element vetust, fără legitimitate în lumea contemporană. A susține astăzi, spre exemplu, paradigma cosmologică ptolemaică, prezentă la mulți dintre Părinții Bisericii pentru simplul fapt că în epoca lor aceste date erau cele oficiale, ar părea celor mai mulți dintre noi deplasată, dacă nu derizorie. Teologia se izolează astfel într-un turn de filde, păstrând aparențele dar, în realitate, auto-excluzându-se din viața societății. Nu este de mirare, așadar, că aceasta este privită – mai ales în cercurile inteligenței – ca nelalocul ei în noul context, ca o mărturie a trecutului, o prezență de tip arhaic-muzeală, irelevantă pentru exigențele și aspirațiile omului și ale lumii contemporane. Chiar dacă există voci puternice în sânul teologiei care să atragă atenția asupra acestui pericol, inerția este de multe ori prea puternică pentru a putea schimba ceva, dând naștere unui fundamentalism teologic

care nu are nimic în comun nici cu adevărata tradiție a Sfinților Părinți, nici cu viața autentică a Bisericii.

II. Pretențiile științei: o nouă religie?

Toate monografiile ce au ca subiect nașterea științei moderne în Europa pornesc de la conflictul existent între mentalitatea tradiționalistă a Bisericii și mediile științifice din ce în ce mai insistente în afirmarea și susținerea descoperirilor lor. Cazul „Galilei” reprezintă unul dintre cele mai importante momente ale acestei nașteri, dar, în egală măsură, conține în nuce o serie de dificultăți pe care știința nu le-a luat în seamă pentru a face posibilă existența unui dialog real între ea și Biserică. Care sunt aceste dificultăți? Prima dintre ele este aceea a stabilirii preeminenței empiricului, a faptelor și afirmațiilor ce pot fi verificate, ce pot trece prin filtrul simțurilor noastre, simțuri reduse de cele mai multe ori doar la intelect. Cu alte cuvinte, într-un context dat are valabilitate doar ceea ce poate fi verificat prin experiență și exprimat de obicei în limbajul comun al matematicii. Astfel, știința marginaliza tot ceea ce nu se supunea acestui criteriu. Sub impactul violent al revoluțiilor științifice din prima parte a secolului XX (teoria relativității, teoria cuantică etc.), urmate de reverberările lor filosofice (fenomenologia, existențialismul), în miezul modernității s-a produs o turnură spectaculoasă, circumscrisă, în cele din urmă, fenomenului cultural al postmodernismului. Pornită inițial de la separarea domeniilor de analiză, de la autonomizarea și hiper-specializarea acestora, de asemenea, de la pretenția științistă a soluționării tuturor problemelor societății cu mijloacele tehnostiinței, s-a ajuns la conștiința incompletitudinii științelor și a insuficienței acestora pentru răspunsurile pe care conștiința omenească le așteaptă.

Fragmentarea domeniilor de cercetare a pornit, desigur, din dorința de a da cât mai multă precizie realităților analizate, însă, în egală măsură autonomizarea despre care vorbeam mai sus a impus crearea unor științe de graniță, care să îmbine mai multe domenii și, în egală măsură să le transceadă. Astfel, pe lângă partea riguros matematică a științelor, a fost creată o veritabilă filosofie a științei, menită să conceptualizeze rezultatele empirice și să le dea o valoare suplimentară. Cei ce citesc lucrările unui Albert Einstein sau Werner Heisenberg sunt de cele mai multe ori frapați de maniera în care cei doi înțeleg și-și explică teoriile. Îmbinarea dintre filosofie și știință este una cât se poate de fericită,

dacă luăm în considerație faptul că ambele se revendică de la actul fundamental al interogației și de la curiozitatea ontologică naturii umane. În egală măsură, însă, asemenea abordări sunt susceptibile de ideologizare, fapt care poate impune o nouă religie, un scientism supraevaluat și supradimensionat ce nu este dispus să ia în calcul și alte niveluri de realitate. Este adevărat că cei doi savanți, amintiți mai sus, au luat în calcul dialogul dintre știință și religie sau, mai bine spus dintre religie și credință, dar au preferat să vadă elementul religios al acestui binom ca pe o formă a-personală, cu evidență mai degrabă etică decât ca pe o realitate mântuitoare. Dacă acceptăm că știința descoperă, pe bază de cercetare și analiză, structura universului, în timp ce credința, fundamentată pe Revelația dumnezeiască, descoperă sensul ultim al universului, atunci noua religiozitate a științei nu este legitimă. Ea nu poate înlătura sau marginaliza religia de vreme ce nu poate pune în locul acesteia o structură compatibilă nu cu identificarea părților, ci cu viziunea teleologică a existenței.

III. Dilema moralității

Dacă până acum am vorbit, în mod separat, despre dificultățile atât ale religiei cât și ale științei în perspectiva unui dialog real între cele două, problema moralității privește ambele perspective. Din perspectivă teologică, lucrurile par la prima vedere destul de clare: moralitatea actelor unei anumite persoane (i.e. fapte bune sau rele) este condiționată de raportarea pozitivă sau negativă la canoanele Bisericii și, mai presus de acestea, la porunca evanghelică a iubirii. Există chiar o pseudo-tradiție a unui „rețetar” pentru dobândirea mântuirii, lucru destul de nepotrivit dacă luăm în considerație faptul că fiecare persoană este unică, distinctă de semenii săi atât anatomic cât și rațional și, aș îndrăzni să spun, chiar și din punct de vedere spiritual. A aplica mai multor persoane același șablon și aceleași criterii de analiză este nu numai ineficientă, ci este în vâdită contradicție cu însăși natura umană. Realitatea teologică se fundamentează mai degrabă pe o libertate a moralei, decât pe circumscrierea existenței în norme mai mult sau mai puțin relevante pentru o epocă anume. Este de ajuns să ne aruncăm o privire în textul Noului Testament pentru a ne convinge de această realitate. Am ales în acest sens doar două texte din Epistolele către Corinteni ale Sfântului Apostol Pavel.

În prima dintre acestea se afirmă fără echivoc faptul că „acolo unde este Duhul Domnului, acolo este ^oi libertatea” (II Cor. 3. 17), iar în cea de-a doua epistolă, la fel de clar, apostolul, vorbind chiar despre propria-i persoană, spune că „Tote îmi sunt îngăduite dar nu toate îmi sunt de folos” (I Cor. 10. 23). Aplicate la dialogul cu ^otiința, aceste texte sunt revelatoare din perspectivă morală. Ne-am obi^onuit cu mult prea vehiculata sintagmă „crede ^oi nu cerceta”, pe care foarte mulți o pun pe seama Scripturi, de^oi acest lucru este cât se poate de fals, neexistând un asemenea verset în textul sacru. Aderarea la un asemenea „imperativ” este cât se poate de comodă din perspectivă morală. Este mult mai simplu să te supui unor norme pe care nu ai avut curiozitatea să le treci prin filtrul personal, decât să le analizezi ^oi să optezi pentru o raportare cât se poate de personală vis à vis de acestea. Aplicată dialogului ^otiința – religie această opțiune este dezastruoasă. Faptul că multe dintre descoperirile ^otiinței vin în contradicție cu realități de acum două mii de ani poate fi înțeleș ca o încercare de deturnare a „adevărului credinței”, ca o atitudine cât se poate de imorală ce implică o condamnare pe măsură. De aici a rezultat ^oi demonizarea ^otiinței ce pare să se propage cu tot mai mare repeziune în rândurile unor teologi autointitulăți. Vânătoarea de vrăjitoare pare să continue ^oi astăzi chiar dacă datele problemei s-au schimbat în mare măsură.

De cealaltă parte, ^otiința a avut totdeauna pretenția unei neutralități morale, fundamentată pe imperativul cercetării ^oi al cunoașterii. Marea majoritate a descoperirilor ^otiințifice au fost privite cât se poate de pozitiv, însă multe din aplicările lor au dovedit contrariul. Să ne gândim doar la energia nucleară care poate avea aplicații benefice, dar poate genera ^oi catastrofe de proporții cum este cazul bombei atomice sau al exploziei de la Cernobîl. În aceste cazuri mai este oare ^otiința morală? Sau, în cazul energiei nucleare, Openheimer nu se face el vinovat de toate aceste distrugeri? Întrebarea este în aparență cât se poate de firească, mai ales că avem o mulțime de exemple care să susțină așă zisa imoralitate ^otiințifică.

Personal, cred că problema nu este bine formulată. La baza tuturor acestor distrugeri nu stă demersul ^otiințific în sine, ci rașionile care îl pun în mișcare ^oi, implicit, îl condiționează. ^otiința nu este morală sau imorală, nici măcar nu se pune problema unei asemenea aprecieri. Nici

ideea de neutralitate nu rezistă din simplul motiv că descoperirile științifice se raportează totdeauna la existența umană. Libertatea de acțiune a omului este cea care trebuie interogată cu privire la problema moralității științei. În manieră reducționistă, dacă fiziunea nucleară a dat naștere bombei atomice, atunci orice proces de obținere a acesteia trebuie stopat, demers cu totul absurd dacă ne gândim la implicațiile benefice ale acestei descoperiri. Un caz și mai special este cel al descoperirilor din genetică, unde discuțiile despre clonare ocupă capul de afiș. Cu riscul de a mă repeta, sunt de părere că nu procesul în sine este cel care ridică probleme, ci maniera în care acesta este utilizat, iar în acest caz nu se mai poate vorbi despre moralitate științei, ci de cea a oamenilor de știință și a celor ce susțin proiecte de acest gen.

Dilema moralității condiționează în mare măsură dialogul dintre știință și religie. Pornind de la această considerație, libertatea moralei creștine mi se pare un bun punct de plecare în soluționarea unor probleme de acest gen. Mi s-ar putea obiecta că ea nu este valabilă în cazul altor tradiții religioase, însă acest lucru este valabil doar dintr-o perspectivă cât se poate de reducționistă. Valorile moralei creștine sunt valori general umane. Nu cred că există structură religioasă – cu excepția formelor aberante, sectare ce se autoexclud din această categorie – care să nu respecte dreptul la viață sau care să nu propovăduiască ajutorarea aproapelui într-o formă sau alta. Dincolo de aceste considerații, norma fundamentală a acestui dialog ar trebuie să fie aceea a bunului simț și a respectului reciproc.

IV. Transdisciplinaritatea: o posibilă cale de transcedere a conflictului

Termenul de transdisciplinaritate a fost formulat de către Jean Piaget în 1970 cu referire specială la științele educației. Ulterior, transdisciplinaritatea s-a constituit într-o veritabilă metodologie de cercetare, complementară atât disciplinarității cât și interdisciplinarității, fapt datorat în special reputatului fizician român Basarab Nicolescu, cercetător în cadrul Centrului Național de Cercetare științifică din Paris (CNRS) și membru de onoare al Academiei Române. Pornind de la o serie de date oferite de cercetările științifice și ținând cont în egală măsură de realitatea spirituală a naturii umane, domnia sa a conturat, fundamentat și explicat principiile acestei metodologii,

dându-i nu doar o formă coerentă, ci și fundamentare în egală măsură logică, filosofică, științifică și spirituală. Cele trei principii ale transdisciplinarității sunt formulate astfel:

1. existența, inclusiv de natură cognitivă, a diferite niveluri de realitate;
2. logica terțului inclus este cea care realizează trecerea de la un nivel de realitate la altul;
3. existența nivelurilor este prin excelență complementară: „fiecare nivel este ceea ce este pentru că toate celelalte niveluri există în același timp”.

Dacă acceptăm faptul că transdisciplinaritatea se ocupă „de tot ceea ce există între discipline, traversează diferite discipline și se află dincolo de orice disciplină în parte”, de asemenea că ea „se interesează de dinamica generală prin acțiunea simultană a mai multor niveluri de realitate”, desigur cu luarea în calcul a cercetării de tip disciplinar (specializată doar pe un singur palier al realității), atunci cu siguranță se poate afirma că un demers transdisciplinar face parte din însuși modul de a fi al omului. Structura grafică a realității ar putea fi reprezentată sub forma unui lanț. O za, în sine, ne poate sugera faptul că ea face parte dintr-un întreg – lanțul – dar niciodată, în manieră singulară, nu-l va putea reprezenta deplin. Doar viziunea globală, dinamică a diverse niveluri de realitate, ne poate duce la o cunoaștere satisfăcătoare. Revelația ultimă transdisciplinarității este fenomenologică. Ea se revendică din și în fenomenul complex al ființei umane, pentru că doar aici realitatea este act dinamic.

Raportată la dialogul dintre știință și religie, transdisciplinaritatea oferă avantajului postului nivelurilor de realitate și a terțului inclus. Trebuie, de asemenea, precizat că prin *nivel de realitate* „trebuie înțeles un ansamblu de sisteme invariante la acțiunea unui număr de legi generale: de exemplu, entitățile cuantice supuse legilor cuantice, aflate în ruptură radicală cu legile lumii macrofizice”. În studiul sistemelor naturale se poate observa cel puțin emergența a cel puțin a trei niveluri de realitate – microfizic, macrofizic și ciber-spătiu-timp, la care s-ar putea adăuga și un al patrulea nivel, cel al super-corzilor, deocamdată pur teoretic, considerat de fizicieni ca textura ultimă a universului. Identificarea acestor niveluri schimbă radical datele problemei. Nu mai avem în față un univers finit, ci unul infinit, guvernat de legi mult mai

complexe decât cele formulate de fizica newtoniană. Mecanica cuantică a non-determinismului și teoria relativității spațiului și timpului, interpretate în cheie transdisciplinară, fac ca descriere științifică a universului să fie astăzi o descriere probabilistă în care este posibilă acțiunea lui Dumnezeu fără prejudicii pentru legitatea științifică. Asociind aceste date, cu ultimul principiu al transdisciplinarității – complementaritatea – avem în față o structură în care nivelurile de realitate, păstrându-și identitatea, interacționează între ele potrivit logicii terțului inclus, dând un plus de claritate în demersul interpretării. Nu voi continua aceste explicații, ele necesitând un studiu special în acest sens. Trebuie, însă, să menționez faptul că această metodologie nu este întru totul acceptată în mediile științifice și mai ales în cele teologice. În ultimul caz, există de foarte multe ori tendința de a formula acuze de sincretism și de ideologizare, neluând în considerare că transdisciplinaritatea nu are nici pretenția ideologiei și nici a metodei, ci a metodologiei. Aplicațiile acesteia asupra dialogului știință – religie vor fi cele mai în măsură să susțină eficiența sau lipsa de eficiență a transdisciplinarității în acest caz.

În loc de concluzii

În cadrul unei inspecții la un liceu din București s-a putut observa diferența radicală ce există între conținutul lecțiilor de biologie și religie cu privire la originea lumii și omului. În timp ce profesorul de biologie își fundamenta discursul pe teoria evoluționistă așa cum o formulase Darwin, lecția de religie se desfășura pornind de la istoria biblică despre creație, așa cum este ea prezentată în cartea Facerii. La întrebarea pusă de către inspector unui elev cu privire la această discordanță, acesta a răspuns: cred că Dumnezeu este cel care a făcut lumea și pe om, dar învăț lecția de biologie pentru că așa trebuie. Aceasta este starea de fapt, fie că ne place să o recunoaștem sau nu. Există o serie de factori ce împiedică realizarea unui dialog real între știință și religie, iar pe unii dintre ei i-am și descris în acest eseu. Am propus chiar o soluție pentru depășirea acestui conflict. Dincolo de aceste considerații, însă, se cuvine să medităm la două lucruri: bunul simț și răbdarea.

Note bibliografice

- 1 Iosipos Moisiodax se născuse în 1725 la Cernavodă, urmează cursurile Academia de la Muntele Athos, condusă de Eugenios Vulgaris, apoi la Padova unde ia contact cu mediile °tiințifice iluministe. Revenit în țară, el încearcă să introducă unele dintre ideile apusene în mediul academic de la Iași, însă fără prea mult succes. Despre viața lui *vide* P. M. KITROMILIDES, *Enlightenment as social criticism: Iosipos Moisiodax and Greek culture in the eighteenth century*, Princeton – New Jersey, 1992; Cristian BUCHIU, *°tiință °i religie la începutul modernității: cazul lui Iosipos Moisiodax*, în „Noua Reprezentare a Lumii”, no. 3, București: Ed. Eonul Dogmatic, 2004, pp. 39-50.
- 2 Albert EINSTEIN, *Cum vād eu lumea (articolul °tiință °i Religie)*, traducere M. Flonta, I. Părvu, D. Stoianovici, București: Humanitas, 2005, p. 287.
- 3 În acest sens *vide* Pr. Doru COSTACHE, *Logos, Evoluție °i Finalitate în cercetarea antropologică – spre o soluție transdisciplinară*, în „°tiință °i Religie – antagonism sau complementaritate?”, coordonatori Basarab Nicolescu °i Magda Stavinschi, București: Ed. Eonul Dogmatic, 2002, pp. 278-305.
- 4 Despre sensul °i menirea teologiei *vide* Vladimir LOSSKY, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, traducere Vasile Răducă, București: Ed. Bonifaciu, 1998, pp. 5 sq; idem, *Vederea lui Dumnezeu*, traducere Remus Rus, București: Ed. Institutului Biblic °i de Misiu al Bisericii Ortodoxe Române (EIBMBOR), 1995, pp. 7-18 (capitolul „Tradiția Părinților °i Scolastica); Paul EVDOKIMOV, *Ortodoxia*, traducere Irineu Ioan Popa, EIBMBOR, București: EIBMBOR, 1996, pp. 9-39; Dumitru STĂNILOAE, *Trăirea lui Dumnezeu în Ortodoxie*, ediția a II-a, Cluj-Napoca: Dacia, 2000, pp. 74-93.
- 5 Exemplul cel mai concludent în spațiul românesc este cel al Părintelui Dumitru Stăniloae care, în prefața la *Teologia Dogmatică*, vol. I, București, EIBMBOR, 1978, afirma programatic: *Ne-am silit să înțeleg învățătura Bisericii în spiritul Părinților, dar în același timp să o înțeleg a°a cum credem că ar fi înțeles-o ei astăzi. Căci ei n-ari fi făcut abstracție de timpul nostru, a°a cum n-au făcut de al lor* (p. 6).
- 6 Dau ca exemplu doar excelenta carte a lui Paolo ROSSI, *Na°terea °tiinței moderne în Europa*, traducere Drago° Cojocaru, Iași: Polirom, 2004, Jean-Pierre LONCHAMP, *°tiință °i credință*, traducere Magda Stavinschi, București: Ed. Eonul Dogmatic, 2003; Isabelle STENGERS, *Inventarea °tiințelor moderne*, traducere Claudiu Constantinescu, Iași: Polirom, 2001. Chiar dacă toate aceste cărți pornesc de la conflictul dintre Biserică °i mediile °tiințifice progresiste pentru acea epocă, au marele merit de a arăta în egală măsură erorile de abordare a religiei din partea °tiinței, mai ales atunci când vine vorba despre epoca Iluminismului.
- 7 Pr. Doru COSTACHE, *Paradigma taborică*, în „°tiință °i teologie – preliminarii pentru dialog (volum colectiv), București: Ed. Eonul Dogmatic, 2001, pp. 134-141.
- 8 *Vide* în acest sens Robert PENROSE, *Incertitudinile rașunii (Umbrele minșii) – În căutarea unei teorii °tiințifice a cunoa°terii*, București: Ed. Tehnică, 1999, pp. 102-103 °i 107; John BAROW & Frank J. TIPLER, *The Anthropic Cosmological Principle*, Oxford: Clarendon Press, 1986, p. 30; Doru COSTACHE, *De la conflict l complementaritate °i dialog* (postfață la Jean-Pierre Lonchamp, *°tiință °i Credință*, ediția citată), pp. 164 sq.
- 9 Paradigmatică pentru această realitate este mi°carea generic denumită „Gnoza de la Princeton”.
- 10 *Vide* în acest sent Christos YANNARAS, *Libertatea moralei*, traducere Mihai Catuniari, Anastasia, București, 2002.
- 11 Un exemplu de fundamentelism religios îl constituie lucrarea lui Ioan VLĂDUCĂ, *Mic dicționar de apologetică ortodoxă*, București: Ed. Bizantină, 2002. În cheie total opusă, H. R. PATAPIEVICI dă o explicație extrem de interesantă, la care ader, cu privire al această problemă. „Cre°tinii care detestă modernitatea – spune el – împärtă°esc, con°tient sau nu, o concepție despre timp care este neapărat circulară °i, deci, radical necre°tină. Este percepția temporală

- argumentată de filosofii Tradiției, de tip Guénon, pentru care temporalitatea descendentă a înzilor sau cea a ciclurilor progresiv degradante propusă de Hesiod este ontologic corectă...Este tipic pentru epoca noastră de încercare religioasă extremă ca sufletele creștine cele mai candidă să caute salvarea în tradiții care, în cel mai bun caz, profesează un alt adevăr decât creștinismul. Marea finețe a creștinismului scapă, azi, tocmai devoților incodificați." (*Omul recent*, București: Humanitas, 2001, pp. 409-410).
- ¹² O abordare extrem de interesantă a problemei moralității creștine a fost formulată de H. Tristram ENGELHARDT Jr., *Fundamentele bioeticii creștine – Perspectiva ortodoxă*, traducere Mihail Neamțu, Cezar Loghin și Ioan I. Ică Jr. Sibiu: Deisis, 2005.
- ¹³ Cazul djihad-ului nu constituie o excepție, ci mai degrabă suscită probleme de interpretare care fac de multă vreme obiectul discuțiilor atât în sfera teologiei musulmane cât și în cea a specialiștilor în Islam. O prezentare interesantă cu privire la această problemă a fost făcută de profesorul Hans G. KIPPENBERG în coferința *Drama violenței religioase azi*, prezentată în cadrul „Congresului european de istorie a religiilor” – București 2006 (prezentare în „Idei în Dialog”, no. 9 (24), septembrie, 2006, p. 24.
- ¹⁴ Cărțile domniei sale, *Nous, la particule et le monde*, Paris: Le Mail, 1985 (medalia de argint a Academiei Franceze) / *Noi, particula și lumea*, traducere Vasile Sporici, Iași: Polirom, 2002 și *La transdisciplinarie, manifeste*, Monaco: Rocher, 1996 / *Transdisciplinaritatea – manifest*, traducere Horia Vasilescu: Polirom, 1999, sunt principalele surse în discuțiile despre transdisciplinaritate.
- ¹⁵ Teoria nivelurilor de realitate fusese formulată într-o manieră foarte apropiată de cea transdisciplinară de Werner HEISENBERG, *Philosophie – Le manuscrit de 1942*, traducere din limba germană Catherine Chevalley, Paris: Seuil, 1998.
- ¹⁶ Logica „terpului inclus” a fost dezvoltată de logicianul de origine română Stéphane LUPASCO, *Le principe d’antagonisme et la logique de l’énergie*, ediția a II-a, Paris: Le Rocher, 1987. În limba română au fost publicate o serie de articole cu titlul *Logica dinamică a contradictoriului*, Colecția „Idei Contemporane”, traducere Vasile Sporici, cuvânt înainte de Constantin Noica, București: Ed. Politică, 1982.
- ¹⁷ Basarab NICOLESCU, *Nivelurile de realitate și sacrul*, în „a tiință și religie – antagonism sau complementaritate?”, volum editat de Basarab Nicolescu și Magda Stavinschi, București: Ed. Eonul Dogmatic, 2002, cf. pp. 38-39.
- ¹⁸ Ibidem, p. 37.
- ¹⁹ Ibidem, p. 40.
- ²⁰ Există o seamă de studii care, chiar dacă nu iau neapărat în calcul metodologia transdisciplinară, susțin legitimitatea unui dialog real dintre teologie și știință. Dintre acestea amintim pe cele ale lui John POLKINGHORNE, *Science and Christian Belief*, London: SPCK, 1994; Arthur PEACOCK, *Theorie in an Age of Science*, London. SCM, 1996; A. F. McGRATH, *The Foundation of Dialogue in Science and Faith*, Oxford: Blackwell, 1999.
- ²¹ Sugestiv este articolul dedicat de Ioan Vlăduță transdisciplinarității în Dicționarul său de apologetică ortodoxă (*vide supra* nota 11): „Transdisciplinaritatea este o mișcare filosofică (oare? n.m.) sincretistă...evident, transdisciplinaritatea este ceva foarte vag, dacă nu intră în conflict cu nicio tradiție religioasă și cu niciun curent agnostic sau ateu. Se urmărește acceptarea transdisciplinarității de către toți oamenii, pentru favorizarea unei structuri globale. Educația transdisciplinară se bazează pe reevaluarea rolului intuiției, imaginației, sensibilității. Prin aceste practici se pierde evlavia, iar viața duhovnicească se înlocuiește cu cea trupesc-sufletească” (p. 158). Orice interpretare a aceste atitudini mi se pare de prisos.
- ²² Mulțumesc domnului Victor Godeanu care mi-a comunicat această istorioară destul de semnificativă pentru subiectul eseuului meu.

ORTODOXIA ÎNTRE ÎNCERCĂRILE ISTORIEI ȘI PROVOCĂRILE VIITORULUI

Ierom. Teodor ^aERBAN
Secretar Eparhial

Nu de mult am intrat în cel de-al treilea mileniu de la întruparea Domnului Iisus Hristos, lăsând în urmă două milenii de încercări, suferințe, dar și bucurii și împliniri peste care Ortodoxia s-a arătat biruitoare. Istoria a dovedit că Ortodoxia a știut să-și asume întotdeauna crucea fiind permanent conștientă că după Golgota va veni și Învierea. Acum, la începutul mileniului al III-lea, în contextul noilor realități sociale și culturale, Ortodoxia este chemată să țină piept, cu aceeași demnitate, noilor provocări pe care viitorul le va aduce.

Biserica a avut întotdeauna o poziție realistă față de societatea fiecărui timp în parte. Dar realismul ei istoric n-a însemnat acceptarea pasivă a situațiilor istorice ca pe ceva *a priori*. În istorie, Ortodoxia trebuie să devină factor activ în sprijinirea și modelarea lumii¹. Istoria lumii nu se va încheia în epoca în care trăim, fiindcă până la sfârșitul vremii, până la cerul nou și pământul nou al Apocalipsei, vor exista și alte epoci. Dar nu trebuie să ne închipuim că progresul omenirii va fi mereu ascendent. Hristos ne-a avertizat că pe măsură ce lumea înaintează spre transfigurarea ei apocaliptică, se va intensifica lupta dintre forțele întunericului și ale luminii, că iubirea se va împușca, iar ura va spori, că vom avea neazuri în lume și mulți se vor rătăci de la dreapta credință.²

Atunci când mă gândesc la Ortodoxia secolelor viitoare, o văd deschisă evoluției, noilor circumstanțe care sunt create de știință, artă, tehnologie, iar pe ortodocși îi văd pregătiți să înțeleagă și să folosească codurile de comunicare care vor apărea în viitor. Locul Ortodoxiei nu este la marginea istoriei, ci în centrul frământărilor sociale, în avangarda progresului. Dacă se mai observă încă o inerție în ortodoxia

răsăriteană, este tocmai pentru că într-o anumită perioadă istorică a fost „ajutată” sau, mai corect, constrânsă să se retragă din centrul frământărilor sociale, să se închidă în sine ca să poată supraviețui³. Totul stă sub presiunea unui timp care se grăbește, care nu mai are răbdare. Ne înscriem sau nu în acest ritm? Cedăm presiunii istoriei? Mergem în direcția în care merge *lumea*, ne lăsăm purtați de valul veacului acestuia sau încercăm să opunem rezistență? Unde aflăm forța necesară de a rezista? Care să fie calea? Cea a retragerii din lume sau a ieșirii în întâmpinarea lumii?⁴

Semne tot mai evidente, interpretate în fel și chip, ne întăresc simțământul că a fost inaugurată o nouă perioadă în istoria lumii care poate aduce cu sine transformări cosmogonice, schimbări ale făgăduielii istoric. Biserica e prin fire conservatoare și e ținută ca atare să-și cunoască și să-și aprecieze trecutul. Altfel, ea nu și-ar găsi locul și pricepe rostul în lumea în care trăiește. E ținută, deci, să-și cunoască istoria. A vedea în ea ce a fost, e a înțelege ce este și a ști până la un punct ce poate să mai fie.⁵

Lucrurile par a se precipita. Provocări din cele mai serioase și mai diverse se lansează la adresa Bisericii, toate determinate, în fond, de presiunea extraordinară a istoriei de a trage după sine și Biserica, de a impune Bisericii ritmul ei, drumul său, propria vedere și erminie a realității, în cele din urmă, de a o asimila, de a o transforma într-o realitate circumscrisă veacului. Dar menirea Bisericii este tocmai aceea de a arăta lumii adevărata sa finalitate care transcende veacul. În măsura în care Biserica se confundă cu lumea, ea încetează a mai da mărturie despre Împărăția lui Dumnezeu, care nu este din această lume, dar care se instalează în această lume biruind efemerul și limitele spațiului, transfigurând calea ce duce la moarte și la sfârșitul total, în calea ce duce la înviere și la veșnicie, transformând lumea în Biserică⁶. Acomodarea Bisericii la cele lumești, improprierea fără discernământ a noului propus de istorie, graba de a fi la zi, în rând cu lumea, modernitatea râvnită chiar și de unii oameni ai Bisericii, sunt tot atâtea semne de întrebare asupra firescului stării Bisericii. S-a spus, pe bună dreptate, că tocmai tensiunea dintre lume și Biserică, dintre lumesc și bisericesc, constituie garanția înaintării pe drumul cel bun, tensiunea care nu poate în niciun fel îndulciti, dintre adevărul învierii și al veșniciei, pe de o parte, și spectrul morții și al absurdului, de cealaltă

parte, dintre viața cea adevărată cu perspectiva veșniciei și viața ca supraviețuire până la moarte.⁷

Biserica biruitoare peste încercările istoriei

Schisma dintre Bizanț și Roma a fost, fără îndoială, cel mai tragic eveniment din istoria creștinismului⁸. În anul 1054 creștinismul s-a despărțit în două, Orientul creștin s-a separat de Biserica Apuseană, Ortodoxia rămânând unica păstrătoare a adevăratei credinței. Acest lucru nu a scutit-o de umilința Cruciadei a IV-a, când baronii franci și venețieni au întemeiat efemerul și artificialul lor Imperiu Latin de Răsărit. Mai târziu, islamul otoman avea să exploateze agonia politico-militară a Imperiului Bizantin, reușind să-i administreze – la 1453 – lovitura de grație.⁹

Căderea imperiului bizantin în 1453 a constituit, fără îndoială, sfârșitul *experienței răsăritene*. Acesta din urmă a avut continuitatea sa și o dezvoltare creativă în țările și națiunile care, odată cu primirea creștinismului, l-au însușit împreună cu idealul teocratic bizantin. Nicăieri nu se observă mai bine această continuitate decât în autoidentificarea acestor state cu un Constantin al lor (Prințul Boris al Bulgariei, Vladimir – Botezătorul Kievului, Sfântul Sava – Patronul Serbiei Ortodoxe, Binecredinciosul Ștefan cel Mare și Sfânt în Moldova, Sfântul Voievod Martir Constantin Brâncoveanu în Para Românească). Găsim aici aceeași filosofie a istoriei ca în Bizanț, înrădăcinată în aceeași perspectivă eshatologică în care națiunile și imperiile sunt legate de Biserică nu prin *înțelegeri juridice*, ci prin raportarea la Împărăția ultimă.¹⁰

Războiul turcesc a pus de vreme capăt visului teocratic al slavilor din sud și, astfel, experiența rusă este cea care rămâne cel mai semnificativ și creativ capitol în istoria lumii post-bizantine. Jugul turcesc, prin izolarea lumii ortodoxe timp de secole și prin privarea de libertate, a scos-o într-un fel de supraviețuire non-istorică. Sentimentul de misiune misiunii universale, al scopului cosmic și istoric al Bisericii, a relației ei dinamice cu *această lume*, a responsabilității ei – toate acestea au dispărut, fiind înlocuite cu un

fel de *tăcere* non- istorică ce va fi văzută de unii ortodoc^oi și neortodoc^oi ca esență a ortodoxiei.¹¹

Numai Rusia, dintre toate țările ortodoxe, a scăpat de izolarea și „chenoza” istorică impusă de cucerirea și dominarea turcească. Independența politică, pe de o parte, și colapsul Bizanțului și al imperiilor ortodoxe, pe de altă parte, a împins Rusia spre o nouă înstrăinare care a provocat unele probleme și a modelat cultura rusă. În cele din urmă, acea încercare a condus Rusia spre o reevaluare creativă a experienței bizantine inițiale.¹²

Cucerirea făcută de turci a fost o catastrofă politică și națională, însă n-a produs sfârșitul Bisericii Ortodoxe, nici măcar o întrerupere a lumii ortodoxe, a culturii, a felului de viață, a viziunii despre lume (care integrează religia și viața într-un fel de simfonie). Vreme de secole, Ortodoxia a trăit sub turci, în propria ei lume, după regulile ei proprii de viață, înrădăcinate în viziunea sa religioasă. Prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, Ortodoxia nu a suferit sfârșiri launtrice în trupul său; nu a cunoscut Reforma, nici Contrareforma. Nu a fost tulburată nici de războaie religioase, nici de patimile polemicii sau ale prozelitismului¹³, dar nu a fost lipsită de unele încercări ca: uniunea¹⁴ și curentul naționalist¹⁵. După secole de stăpânire turcească, de încercări și suferințe, martiriul Ortodoxiei nu se sfârșete aici. Primele decenii ale secolului al XXI-lea se arată a fi pline de încercări, din mai multe puncte de vedere, pentru Biserica Ortodoxă, care s-a aflat în mijlocul marilor transformări ce au avut loc odată cu instaurarea regimului comunist totalitar-ateu în țări majoritar-ortodoxe ca: Rusia, România, Bulgaria, Iugoslavia, Albania.

Guvernele comuniste care au venit la putere în Europa de Est, după al II-lea Război Mondial, de la început au acționat, cu toate mijloacele, la restricționarea practicii religioase, închizând sau demolând locurile de cult, arestând și chiar omorând clerici și credincioși, ca ulterior să încerce să coopteze Biserica în scopuri politice, neutralizând în același timp propovăduirea liberă a Bisericii, lipsindu-i astfel pe credincioși de o educație creștină¹⁶. Biserica a suferit o adevărată captivitate babilonică. Regimul a controlat strict viața religioasă, exercitând o presiune brutală și o cenzură permanentă¹⁷. Adevărul este că nici o Biserică n-a suferit atât de mult ca Biserica Ortodoxă, ea a dat cele mai mari jertfe, preoții ei au fost întemnițați în

numărul cel mai mare. Majoritatea părinților noștri duhovnicești au trecut prin ani grei de temniță. Unii au murit acolo, alții au supraviețuit și o mică parte mai păstorească și în zilele noastre. Ca să nu mai vorbim de miile de credincioși care, și ei, sunt tot Biserica Ortodoxă.¹⁸

Tot și ceva a scăpat chiar și acestei stăpâniri absolute: în cincizeci de ani de guvernare, comuniștii au reușit o deplină organizare și dominare, precum și o parțială influență ideologică, dar în adâncuri au scăpat fluidul vital și de conștiință al popoarelor pe care le-au stăpânit. Există un fond sufletesc uman care păstrează forța de a depăși crizele, tiraniile și influențele istorice. Cu cât o stăpânire este mai departe de acest fond sufletesc, care este credința creștină, cu atât ea guvernează fără alterarea lui. Fondul sufletesc al ortodoxului are față de stăpânirea vremelnică și avantajul profunzimii și al vechimii¹⁹. În fața năvalei ateiste, a descompunerii morale, a crizei raționaliste, a prigoanelor aduse de comunism, Biserica Ortodoxă nu a încetat să existe, ea a continuat să-și mărturisească și să-și trăiască credința, căci „credința este o problemă de mărturisire și de trăire: prin mărturisire ea se propovăduiește, iar prin trăire se plinește”.²⁰

Comunismul nu a reușit să-i frângă pe cei ce, nevoind să-și piardă sufletul, s-au legat cu toată ființa de Hristos. Cu prețul unor suferințe cumplite au rezistat, dobândind prin moarte cununa sfințeniei²¹. Ortodoxia ne-a ajutat întărindu-ne credința în Dumnezeu-Om Iisus Hristos Mântuitorul lumii. Ne-a dat forța spirituală necesară supraviețuirii, ne-a întărit convingerea că „nimic nu este veșnic pe pământ” și ne-a dat puterea de a răbda urgia până la „plinirea vremii”. Ne-a arătat nouă înșine, dar și celor care ne priveau din afară, că Dumnezeu Întrupat, Pantocratorul, este credința, speranța și iubirea noastră și că El nu ne-a părăsit nici pe noi și nici creația Sa, adică lumea.²²

Provocările lumii contemporane Accente și profiluri

Voi încerca să surprind câteva trăsături ale stării materiale, culturale, religios-morale, sociale etc. ale lumii la începutul mileniului al III-lea, întrucât, fără să ținem cont de contextul respectiv, rezultatele vor fi cu siguranță incerte.

Începutul mileniului al III-lea este marcat, pe cât se pare, pe de o parte, de speranța că omul va găsi o nouă cale spre soluționarea problemelor sale, iar pe de alta, de o instabilitate destul de accentuată, de frământări și căutări într-o permanentă tensiune și lucrul acesta nu se rezumă numai la el și la universul lui sub multiplele sale aspecte, ci se pare că a cuprins întreaga planetă. Astăzi totul se zguduie²³. Trăim într-o vreme de cumpănă, societatea contemporană este o societate egoistă, antropocentrică²⁴, secularizată, materialistă. Oamenii nu mai cred în Împărăția lui Dumnezeu, ei pierd, pe zi ce trece, relația cu Dumnezeu, omul este un prizonier al omului. Omul contemporan a încetat să se întoarcă spre Biserică și să-i ceară răspunsul la problemele proprii. Laicizarea, care deocamdată nu a cuprins încă Răsăritul, a dus la o anumită pierdere a sensului omului, a libertăților lui și a relațiilor cu lumea.²⁵

Epoca în care trăim și ne luptăm provine dintr-un haos. S-a născut dintr-un război mondial catastrofal soldat cu 65 de milioane de morți, care a lăsat în urmă nenumărate victime și distrugerii materiale și spirituale. *Războiul rece*, conflicte interstatale și intercontinentale continue, dar în paralel și un progres științific și tehnologic impetuos, toate acestea constituie elemente esențiale care modelează spectaculos spațiul nostru social și transformă, prin urmare, și pe omul acestuia.²⁶

Prima constatare este că, pretutindeni în lume, *progresul tehnic* a mers mână în mână cu *regresul moral* și că niciodată știința și tehnica, indiferent cât de mult ar avansa, nu vor reuși să-l facă pe om mai bun fără să ia în calcul și factorul religios²⁷. Trăim astăzi într-o lume a mondializării accelerate, într-o epocă a revoluției tehnologice și informatice, unde noile moduri de comunicație ne transformă comportamentul, mentalitatea și pedagogia²⁸. Tehnica amenință să devină astăzi o putere mântuitoare. Creează iluzia că prin ea omul va putea soluționa toate problemele vieții lui și va deveni stăpânul lumii și al vieții, fără Dumnezeu. Dar automatizarea tehnicii contribuie și la *mecanizarea* omului însuși, fapt care se observă în automatizarea relațiilor lui, în modul mecanic al relațiilor lui. Societatea a început deja să se schimbe într-o masă *mecanizată și mecanizatoare*, prin aservirea omului mașinii impersonale și fără suflet. Desigur, pînă este întotdeauna prosperitatea, bunăstarea, o tendință care nivelează orice baraj moral orice rezistență și reținere etică.

Astfel se schimbă nu numai forma exterioară, ci și structura internă și organizarea societății noastre. Pentru că se schimbă structura interioară a omului însuși. De la omul rural trecem succesiv la cel industrial, ca să ajungem la omul postindustrial și tehnologic. Astfel, s-a format un om omogen și unilateral, care se autoservește fără rezistență *sistemului* – modului de viață consacrat - și al cărui singur interes sunt distracțiile și viața ușoară.²⁹

Homosexualitatea, concubinajul, creșterea numărului avorturilor, exploatarea sexuală a minorilor tind să devină o rutină, intrând în cadrul a ceea ce putem numi *firescul vieții*. Patima este încurajată, în timp ce sentimentul vinovăției se estompează, iar limitele dintre patologic și normal se banalizează în jurul unei anatomii sărace.³⁰

Se observă noi mari migrații ale forței de muncă și noi valuri de emigranți și refugiați economic inunda țăările europene. ^aomajul sporește amenințător și în multe țări se dezvoltă în mod periculos xenofobia și rasismul. Acestea sunt numai câteva aspecte ale sărăciei care, paradoxal, cu cât omul dorește mai mult bunăstarea materială și confortul vieții, ea se face tot mai simțită, dovedind din plin că „noua ordine economică” a rămas să țină mai mult de domeniul dorinței decât al realității. Să nu uităm că sărăcia, când este acceptată de bunăvoie este o virtute, dar când este impusă devine prilej pentru multe păcate.³¹

Ce înseamnă toate acestea pentru viața, misiunea și lucrarea Ortodoxiei în lume? În acest context misiunea fiecărei Biserici Ortodoxe naționale este să răspundă acestor provocări într-o manieră proprie, ținând cont de realitățile locale în care aceasta își desfășoară activitatea.

Viziunea ortodoxă asupra noilor provocări ale lumii

I. Secularizarea³²

Secularizarea descrie eforturile umane ca devenind bazate pe sine. Arată un mod de a gândi, un mod de viață unde *finalul* este pur și simplu ignorat, *spiritualul* este neglijat, lipsit de cuvinte, marginalizat. *Dumnezeii* acestei mișcări sunt realitatea materială, nevoile existențiale

o biele umanității. Secularizarea plasează ființele umane în centrul creației o le fac scopul ultim al acestei lumi o a istoriei. Umanitatea nu este stăpâna creației, este doar administratoarea ei.³³

Cu toții trebuie să o tim că fără Hristos o Biserică, lumea o omul nu au altă alternativă decât neființa. Nu este de mirare dacă se spune astăzi despre cel decedat că a trecut în neființă. Omul secularizat a uitat că Scriptura începe cu crearea cerului o a pământului în Logosul Creator, că ea continuă cu restaurarea cerului o a pământului în Logosul Mântuitor o se încununează cu cerul o pământul nou al Logosului Biruitor, care va veni la sfârșitul veacurilor, în strălucirea slavei Sale dumnezeiești, să învieze pe toți o să judece lumea.³⁴

Procesul de secularizare al lumii a favorizat progresul unitar al științei o tehnologiei, dar în același timp a pregătit terenul pentru regresul spiritual³⁵. În acest context, Ortodoxia este chemată să o acutizeze simțul de percepție a problemelor reale ale vieții o să ofere energiile necesare transfigurării lumii sensibile, cu privirea apintită la cele suprasensibile.³⁶

II. Globalizarea

Globalizarea înseamnă comprimarea distanțelor prin tehnologii noi, interconectarea o creșterea dependențelor reciproce, integrarea piețelor financiare o comerciale, găsirea de soluții la unele probleme globale, dezvoltarea de identități transnaționale. În acest context, globalizarea va cuprinde toate sferele de existență umană o va constitui modelul de societate, la care va trebui să participe umanitatea în întregul ei.³⁷

Migrația forțată sau voluntară a diferitelor comunități rasiale, culturale o religioase a făcut ca ei să împartă același spațiu existențial. Progresele transportului o comunicării în masă au comprimat o ele lumea transformând-o într-o comună globală³⁸. În acest context, Biserica este conștientă de faptul că este chemată să ofere suflet, adică *anima*, procesului de globalizare o de a acționa în consecință, cu responsabilitate o cu multă dragoste³⁹. Astfel, se impune o mai strânsă colaborare între toate bisericile ortodoxe autocefale, un sprijin reciproc esențial, însă o cultivarea conștiinței universale a Ortodoxiei. Uniți cu Hristos în Biserica Sa, depășim *ego*-ul nostru personal pentru a ne întâlni în înțelegere o iubire cu toți oamenii o cu toate popoarele, într-o misiune fermă: o comunitate mondială de iubire.⁴⁰

Biserica Ortodoxă are o poziție suplă și deschisă mutațiilor sociale, culturale și tehnice, fiind gata să se adapteze noilor dezvoltări în orice situație a lumii moderne, fără a renunța în vreun fel la un adevăr de credință sau a abdica de la mesajul dat ei de Hristos prin Sfinții Apostoli, privind mântuirea celor încorporați în Hristos ca mădulare ale Bisericii lui Hristos.⁴¹

III. Consumismul

Cultura consumistă, concentrează interesul omului asupra bunurilor de consum, îl distrage de la bunurile spirituale și sufocă în el valorile culturale și religioase, închizându-l în orizontul restrâns al unui trist materialism. Spiritualitatea răsăriteană nu l-a îndemnat niciodată pe credinciosul creștin să se lanseze într-o frenetică luptă după bunurile materiale, întrucât aceste lucruri nu pot satisface setea de absolut a ființei umane și pot produce în sufletul omului vidul spiritual și spaima neantului⁴².

Într-o lume dominată de consumul exagerat al bunurilor trecătoare, scopul Bisericii este cel de a îndemna pe creștini să se elibereze de robia instinctelor dereglate de păcat, pentru a dobândi libertatea de fii ai lui Dumnezeu, prin consumul bunurilor spirituale și împărtășirea de comorile cerești spre care ne cheamă Hristos, Dumnezeu adevărat și Om adevărat, pe care Biserica noastră Îl vede ca Pantocrator.⁴³

IV. Provocări misionare

Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Răsăritene

O chestiune atât de importantă pentru viața Bisericii, cum este aceea a Sinodului Ecumenic, a preocupat și va continua să preocupe atât cârmuirea bisericească, pe cărturarii din toate ramurile teologiei, cât și masa de slujitori și de credincioși, pentru că, în trecutul istoric îndepărtat, sinoadele ecumenice au fost acelea care au fixat în scris o parte considerabilă a Sfintei Tradiții precum și foarte numeroase principii și norme fundamentale pentru organizarea și conducerea Bisericii.

Problema cea mai semnificativă care preocupă astăzi Ortodoxia constituie pregătirea și realizarea *Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Răsăritene*. Această idee a convocării unui Sinod Pan-Ortodox a fost vehiculată în anii 1930 de către Comisia pan-ortodoxă care s-a întrunit la Mănăstirea Vatoped. În deceniile următoare, cu suspinerea directă

a Patriarhului Atenagoras, au fost organizate câteva conferințe panortodoxe cu scopul de a stabili și a pregăti temele pentru Marele Sinod. La Chambesy-Geneva (1968) s-a decis a se reține numai 6 teme din cele propuse la întrevederile anterioare și de a pregăti Marele Sinod nu prin preconciiliu, ci prin mai multe conferințe preconciiliare⁴⁴. Dacă Biserica în decursul timpului, ținând seama de condițiile în care și-a putut desfășura lucrarea, a folosit o atât de variată gamă de mijloace pentru a-și realiza consensul în scopul păstrării, apărării și definirii adevărului revelat, apoi este de la sine înțeles că în împrejurări schimbate, adică pusă în condiții diferite de cele din trecut, poate recurge și la alte forme, diferite și ele de toate acelea pe care le-a folosit în trecut. Acestea vor fi inevitabil forme noi, care trebuie să corespundă însă atât naturii Bisericii și îndatoririi ei de a-și duce misiunea în orice împrejurări, cât și înseși acestor noi împrejurări.

Iată o problemă asupra căreia e necesar să se reflecteze îndelung și mereu în perspectiva timpurilor care vin, pentru că lucrarea Bisericii nu se desfășoară în chip automat și fără spiritul de prevedere de care a dat dovadă conducerea ei de-a lungul vremii până astăzi.⁴⁵

Diaspora

Semnele creșterii diasporei sunt numeroase și numai datorită ocolirii amărăciunilor ne face să nu pomenim neajunsurile care o însoțesc. Dincolo de ele însă, problemele ce le ridică se impun cu acuitate și nu există modalitate de rezolvare decât studierea atentă și apoi discutarea ei cu maximă responsabilitate în Sfântul și Marele Sinod al Ortodoxiei. Dar și în acest caz, nu credem că soluția la care s-ar putea ajunge va fi definitivă. Diaspora însăși reprezintă un mădular al Bisericii în continuă transformare, așadar încât orice măsuri trebuie să țină seama de stadiile prin care trece.⁴⁶

Biserica Ortodoxă în diaspora are misiune ei particulară, aceea de a fi o comunitate care, pe de o parte, păstrează un patrimoniu liturgic, cultural, lingvistic, iar pe de altă parte, transmite acesta în mediul și în contextul în care se află.⁴⁷

Problema este foarte complexă, iar rezolvarea ei nu se poate obține prin soluții emoționale și de conjunctură. Este necesar să fie adânc și competent studiată, lăsând totodată timpul să-și spună cuvântul. Oricum, punctul de plecare va trebui să-l reprezinte mereu

împlinirea, de către fiecare Biserică, drepturilor și obligațiilor cu care este investită, nu însă în izolare una de alta, ci în consens și deplină armonie.⁴⁸

La întrebarea dacă Ortodoxia va supraviețui în confruntarea ei cu secularizarea și liberalizarea vieții contemporane, cu globalizarea sau mondializarea și celelalte crize care afectează lumea, răspunsul este categoric „Da!” pentru că în istoria ei bimilenară vedem că puterea ei este Dumnezeu întrupat care este prezent și activ atât în cer, cât și pe pământ în calitatea de Pantocrator, adică în continuitatea actelor Sale mântuitoare.

Că viața ei este viața Duhului Sfânt, dătătorul de viață, iar principiul care stă la baza organizării și funcționării ei este sinodalitatea, deci împreună-lucrare, care se arată, în orice împrejurare, eficientă.⁴⁹

Oricare vor fi dificultățile și problemele, indiferent de originile și cauzele lor și oricâte ispite și încercări vor veni peste Biserica Ortodoxă, Hristos ne-a asigurat că *nici porțile iadului nu vor putea birui Biserica.*

În lume necazuri veți avea, a spus Hristos apostolilor Săi, dar îndrăzniți! : Eu am biruit lumea. (Ioan XVI, 33), și iarăși: cele ce sunt cu neputință la oameni sunt cu putință la Dumnezeu (Luca XVIII, 27).

Note bibliografice

- ¹ **Pr. Prof. Dr. Dumitru RADU**, *Misiunea Bisericii astăzi și exigențele ei*, în *Analele Universității Valahia din Târgoviște*, Seria Teologie, Târgoviște, 2001, p. 19
- ² **Pr. Prof. Dr. Dumitru POPESCU**, *Omul fără rădăcini*, în *Analele Universității Valahia din Târgoviște*, Seria Teologie, Târgoviște, 2001, p. 102.
- ³ **Fr. Dr. Ion STOICA**, *The Orthodox Theology between tradition and modernity*, în vol. *Misiune și Responsabilitate creștină*, Ed. ASA, București, 2007, p. 43.
- ⁴ **Pr. Dr. Constantin COMAN**, *Ortodoxia sub presiunea istoriei*, Ed. Bizantină, București, 1995, p. 8.
- ⁵ **Pr. Prof. Teodor M. POPESCU**, *Biserica și cultura*, Ed. IBM al BOR, București, 1996, p. 78.
- ⁶ Prezentarea cea mai izbită a Bisericii și care redă fidel locul ei în lume este cea de navă: Biserica călătorește ca o navă pe marea fără de sfârșit a lumii călăuzind spre veșnicie. În lume Biserica este chemată să-și îndeplinească misiunea, adică să mântuiască omul și lumea. Și aceasta o realizează rămânând fidelă propriei vieți și drumului ei și evitând identificarea cu lumea. Lumea rămâne pentru Biserică ceea ce este marea pentru corabia care spintecă apele. E doar un cadru exterior în care nava Bisericii își continuă mersul de veacuri. – vezi **Gheorghios D. METALLINOS**, *Parohia – Hristos în mijlocul nostru*, trad. Pr. Prof. Ioan I. Ică, Ed. Deisis, Sibiu, 2004, p. 57.

- ⁷ **Pr. Dr. Constantin COMAN**, *op. cit.*, p. 7.
- ⁸ **John MEYENDORFF**, *The Orthodox Church. Its past and its role in the world today*, St. Vladimir's Seminary Press, Crestwood, NY 10707, 1996, p. 35.
- ⁹ **Teodor BACONSKY**, *Puterea schismei. Un portret al creștinismului european*, Ed. Anastasia, București, 2001, pp. 144-145.
- ¹⁰ **Pr. Alexander SCHEMANN**, *Biserica, Lume, Misiune*, trad. Marian Vențeler, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2006, p. 75.
- ¹¹ *Ibidem*, p. 76.
- ¹² *Ibidem*, p. 77.
- ¹³ **Paul EVDCHIMOV**, *Ortodoxia*, trad. Dr. Irineu Ioan Popa, Ed. IBM al BOR, București, 1996, pp. 11-12.
- ¹⁴ După căderea Constantinopolului încercările de unire au devenit imposibile, căci turcii în plină ascensiune nu doreau întărirea creștinilor, nici a ortodocșilor, nici a catolicilor. Papalitatea însă nu a încetat să atragă pe ortodocși prin diferite mijloace: propagandă, °coli, ajutoare, diplomație, constrângere politică, reuind chiar să atragă pe unii. Unirea de la Florența (1438-1439) a fost cea din urmă încercare unionistă. Într-un Sinod ținut la Constantinopol, la care au participat patriarhii Alexandriei, Antiohiei și Ierusalimului, încercarea de unire de la Florența este condamnată, fiind socotită *falsă și străină de Biserica Răsăritului*.
- ¹⁵ Curentul naționalist a încercat identificarea Ortodoxiei cu o cultură particulară, grup etnic sau națiune. Această tendință a fost condamnată ce erezie în anul 1872 de către un Sinod local ținut în Constantinopol.
- ¹⁶ **Adrian HASTING**, *A World History of Christianity*, William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan, 1999, p. 319.
- ¹⁷ **Teodor BACONSKY**, *op. cit.*, p. 153.
- ¹⁸ **Pr. Prof. Dr. Dumitru STĂNILOAE**, *Ortodoxia Românească*, interviu realizat de Pr. Dr. Constantin Coman, în *Ortodoxia sub presiunea istoriei*, *op. cit.*, p. 14.
- ¹⁹ **Ioan IANOLIDE**, *Întoarcerea la Hristos – un document pentru o lume nouă*, Ed. Christiana, București, 2006, pp. 422-423.
- ²⁰ *Ibidem*, p. 454.
- ²¹ *** *Sfântul Închisorilor*, comentariu și note de monahul Moise, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2007, p. 7.
- ²² **Pr. Conf. Dr. Ion STOICA**, *Romanian Orthodox Theology between tradition and modernity – Missionary aspects, new confrontations, illusions and hopes*, în *Convergent world religions. Comparative law, order and discipline*, Ed. Ialpress, București, 2007, pp. 183-184.
- ²³ **Idem**, *O imagine a Ortodoxiei la începutul mileniului III sau cu noi este Dumnezeu*, în *Analele Universității Valahia din Târgoviște*, Seria Teologie, Târgoviște, 2004, p. 122.
- ²⁴ Antropocentrismul concentrează atenția oamenilor asupra neantului iar omul neaxat în divin este nimic.
- ²⁵ **Maria Claudia BOSTINĂ**, *Ortodoxia în vâltoarea istoriei contemporane. Misiunea actuală a Ortodoxiei*, în rev. *Mitropolia Olteniei*, nr. 5-8/2002, p. 177.
- ²⁶ **Gheorghios D. METALLINOS**, *op. cit.*, p. 58.
- ²⁷ **Pr. Conf. Dr. STOICA Ion**, *Romanian Orthodox Theology between tradition and modernity ... art. cit.*, p. 185.
- ²⁸ **Boris BOBRISKOV**, *Le message de l'Orthodoxie en cette fin de millenaire*, Service Orthodox de Presse, numero 207, Avril 1996, p. 32.
- ²⁹ **Gheorghios D. METALLINOS**, *op. cit.*, p. 60.
- ³⁰ **Asist. Univ. Drd. Cristinel IOJA**, *Omul contemporan în căutarea unui ideal. Misiunea Bisericii în lume și rolul ei în depășirea simptomelor secularizării în Volumul Conferinței Ortodoxia românească și rolul ei în Mișcarea Ecumenică (Constanța, iulie 2006) Ed. Vasiliana'98, Iași, 2006, p. 169.*

- ³¹ **Pr. Conf. Dr. STOICA Ion**, *Romanian Orthodox Theology between tradition and modernity...* art. cit., p. 188.
- ³² Dintre toate problemele enumerate mai jos, considerăm că secularizarea are un impact major asupra omului contemporan, mai precis asupra relației sale cu Dumnezeu, căci îl orientează pe om mai mult spre lumea materială, decât spre lumea spirituală.
- ³³ **Pr. Mihai HINCINSCHI**, *Biserica în societate. Aspecte misionare al Bisericii în societatea actuală*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2006, p. 118.
- ³⁴ **Pr. Prof. Dr. Dumitru POPESCU**, op. cit., p. 102.
- ³⁵ **Pr. Prof. Dr. Ion STANCU**, *Exigențele misiunii în lumea noastră secularizată*, în *Almanah Bisericesc*, Arhiepiscopia Târgoviștei, Târgoviște, 2007, p. 100.
- ³⁶ **Anastasios YANNOULATOS**, Arhiepiscop al Tiranei și a toată Albania, *Ortodoxia și problemele lumii contemporane*, trad. Drd. Gabriel Mândrilă și Pr. Prof. dr. Constantin Coman, Ed. Bizantină, București, 2003, p. 22
- ³⁷ **Pr. Prof. Univ. Dr. Leon ARION, Lect. Dr. Alexandru ARION**, *Globalizarea, gigantică mutație civilizațională*, în vol. *Religia în societate la început de secol XXI. Tendințe europene*, Ed. Valahia University Press, Târgoviște, 2006, p. 39.
- ³⁸ **Emanuel CALAPSIS**, *Orthodoxy in Conversation*, WCC Publications, Geneva, 2000, p. 128.
- ³⁹ **Prof. Univ. Dr. Vladimir PETERCĂ**, *Religia într-o societate globalizantă*, în vol. *Misiune și responsabilitate creștină*, vol. cit., p. 17.
- ⁴⁰ **Anastasios YANNOULATOS**, op. cit., p. 240
- ⁴¹ **Pr. Prof. Dr. Dumitru RADU**, op. cit., p. 19
- ⁴² **I.P.S. Prof. Univ. Dr. Nifon MIHAI PĂ**, *Consumism și Globalizare – Provocări făcute credinței de cultura consumistă*, în vol. *Spiritualitate și consumism în Europa unită*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2004, p. 216
- ⁴³ **Pr. Prof. Dr. Dumitru POPESCU**, *Consumism sau transfigurare*, în vol. *Spiritualitate și consumism în Europa unită*, vol. cit., p. 260.
- ⁴⁴ **Prof. Dr. Gheorghe F. ANGHELESCU**, *Ortodoxia în contextual social – istoric al Europei de astăzi, Succinte aprecieri și înțelesuri*, în *Analele Universității Valahia din Târgoviște*, Seria Teologie, Târgoviște, 2004, p. 27.
- ⁴⁵ **Pr. Prof. Dr. Liviu STAN**, *Importanța vechilor sinoade ecumenice și problema unui viitor sinod ecumenic*, www.crestinortodox.ro.
- ⁴⁶ **Mitropolit Nicolae CORNEANU**, *Quo Vadis? Studii, note și comentarii teologice*, Ed. Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1990, p. 92.
- ⁴⁷ **Prof. Dr. Nifon MIHAI PĂ**, *Misiologie creștină*, ediția a II-a, Ed. ASA, București, 2005, p. 177.
- ⁴⁸ **Mitropolit Nicolae CORNEANU**, op. cit., p. 88
- ⁴⁹ **Fr. Dr. Ion STOICA**, *The Orthodox Theology ...*, art. cit., p. 42.

GHIDUL SOLICITANTULUI PRIVIND ACCESAREA ^aI JUSTIFICAREA FONDURILOR BUGETARE PENTRU CONSTRUCȚII ^aI REPARĂRII DE LOCA^aURI DE CULT

I. Cadrul legislativ

Acordarea sprijinului financiar se va face în temeiul art. 3 din Ordonanța Guvernului nr. 82/2001 privind stabilirea unor forme de sprijin financiar pentru unitățile de cult aparținând cultelor religioase recunoscute din România, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 125/2002, H.G. nr. 1470/2002 pentru aprobarea Normelor metodologice pentru aplicarea prevederilor O.G. nr. 82/2001 și H.G. 313/2006 privind modificarea Normelor metodologice pentru aplicarea prevederilor O.G. nr. 82/2001.

II. Elementele necesare întocmirii unui dosar

- Cerere tip
- Autorizația de construcție.
- Avizul de specialitate pentru Monumentele Istorice (dacă este cazul).
- Avizul Comisiei de pictură bisericească (dacă este cazul).
- Proiect de asistență socială (pentru activitățile de asistență socială).
- Oferte de preț (de ex. transport, închiriere sală etc. – pentru activitățile de asistență socială și evenimente).
- Devizul analitic pentru lucrările rămase de executat.
- Fotografii cu stadiul actual al lucrărilor.
- Dosar de încopiat.

III. Pași în întocmirii dosarului

- **Cererea tip.**
 - Toate rubricile sunt obligatorii, în afară de rubricile „Avizul de specialitate pentru Monumentele istorice” și „Avizul Comisiei de pictură bisericească”, unde, dacă nu este cazul, se pune o cratimă.

- Rubrica „*Autorizația de construcție*” este obligatorie, cu excepția lucrărilor de pictură și a celor de reparații curente.
- La rubrica „*Motivarea cererii*” se detaliază obiectul cererii și felul de lucrări pentru care este solicitat sprijinul financiar.
- Valoarea devizului lucrărilor (după devizul anexat) rămase de executat cuprinde și TVA-ul.
- Stadiul lucrărilor pentru construcții: organizare de antieră, cota 0, cota 4, cota 10, în roșu, finisare etc. Stadiul lucrărilor pentru pictură: în procent din totalul suprafeței de pictat.
- Lipsa menționării subvențiilor primite de la Ministerul Culturii și Cultelor atrage nulitatea cererii.
- Dacă sumele nu au fost justificate în totalitate, dosarul nu se ia în considerare.
- Semnătura și ștampila solicitantului este obligatorie.
- Se bifează la anexe actele care au fost atașate dosarului.
- **Autorizația de construcție**, eliberată potrivit Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se va atașa în copie xerox, semnată și ștampilată de solicitant, cu mențiunea „*conform cu originalul*”.
- **În cazul monumentelor istorice** și al bunurilor din patrimoniul cultural național se va prezenta și o copie a Avizului de specialitate al Ministerului Culturii și Cultelor.
- **În cazul lucrărilor de pictură** a bisericii sau a paraclisului se va prezenta și copia avizului eliberat de Comisia pentru pictură bisericească, precum și proiectul de deviz aprobat de Comisia pentru pictură bisericească al Bisericii Ortodoxe Române. Se vor atașa în copie xerox, semnate și ștampilate de solicitant, cu mențiunea „*conform cu originalul*”. De asemenea se va prezenta și devizul semnat cu pictorul, datat, pe lucrările rămase de executat, în RON și semnat de către ambele părți (pictorul și preotul sau consiliul parohial).
- **Devizul de lucrări**
 - Este la prețuri actualizate (în RON) și potrivit reglementărilor în vigoare privind taxa pe valoarea adăugată, pentru lucrările rămase de executat.
 - Este analitic și cuprinde detaliat lucrările care vor fi efectuate și cantitățile de materiale.

- Trebuie semnat, datat și ȳtampilat atȳt de cȳtre solicitant, cȳt și de ofertant, cu menȳiunea „conform cu originalul”, dacȳ este ȳn copie.
- Din **fotografiile** trebuie sȳ rezulte stadiul actual al lucrȳrilor. Pe verso se dateazȳ și vor fi ȳtampilate și semnate de solicitant.
- **Proiectul de asistenȳ socialȳ** cuprinde detalierea activitȳții, programul, necesitatea, scopul, grupul țintȳ și obiectivele. Se sprijinȳ doar activitȳțile și evenimentele organizate de cultele religioase.
- Cererile care nu sunt incluse ȳntr-un dosar de ȳncopiat nu vor fi luate ȳn considerare.
- *Toți paȳii de mai sus sunt obligatorii pentru ca dosarul sȳ fie eligibil. Nu se admit documente transmise prin fax.*

IV. Alocarea sprijinului financiar

Sumele acordate vor fi virate ȳn contul instituȳiei solicitante. ȳn cazul ȳn care contul este trecut greșit, sumele se vor vira ȳn conturile eparhiei aparținȳtoare sau autoritȳții de cult.

V. Justificarea sprijinului financiar

- **Data limitȳ a justificȳrii:** Potrivit prevederilor cap.4, art.15, litera i) din H.G. 1470/2002 și H.G. 313/2006 privind modificarea Normelor metodologice pentru aplicarea prevederilor O.G. nr. 82/2001 „documentele justificative vor fi transmise pȳnȳ cel mai tȳrziu la data de 31 decembrie a fiecȳrui an. ȳn cazul primirii sprijinului financiar ȳncepȳnd cu trimestrul IV, justificarea se va face ȳn cel mult 180 de zile de la primirea acestuia”.
- **Dosarul de justificare** pentru sprijinul financiar acordat trebuie sȳ cuprindȳ urmȳtoarele:
 - **adresȳ de ȳnaintare;**
 - **centralizatorul** documentelor anexate (dupȳ modelul atașat);
 - **facturile fiscale:**
 - ȳnsoțite de chitanșe sau ordine de platȳ sau bon de casȳ;
 - prezentate ȳn ordine cronologicȳ și apoi trecute ȳn centralizator;
 - **copie dupȳ contractul menșionat** - dacȳ pe facturȳ se menșioneazȳ execuȳia unei anumite lucrȳri (situaȳia de lucrȳri trebuie sȳ aibȳ valoarea facturilor);

- **copie situație de lucrări** acolo unde este cazul;
- **dosar de încopciat.**

Observații:

- **chitanțele de mână** prin care se atestă anumite plăți, pentru pictură sau procurări de materiale de la particulari, vor cuprinde în mod obligatoriu numele și prenumele vânzătorului în clar, precum și datele de identitate. Chitanțele vor fi certificate de primar sau de un împuternicit al acestuia;
- în cazul în care se achiziționează diverse materiale (de construcții, instalații, electrice etc.) și nu se detaliază aceste materiale pe factura sau pe bonul fiscal, se va atașa lista cu materialele respective cumpărate;
- pentru lucrările de pictură se va trimite o copie a **statului de plată** și a **ordinului de plată** prin care s-a virat impozitul pe salarii, conform legii;
- actele justificative vor cuprinde în mod obligatoriu **copia extrasului de cont bancar** prin care se face dovada primirii banilor și **chitanța de înregistrare** în evidența contabilă a unității de cult beneficiare;
- chitanțele care atestă plăți trebuie să cuprindă în mod obligatoriu în conținutul lor următoarele: scopul plății, operațiunea pentru care se face plata, numărul și data eliberării;
- chitanțele care atestă plăți vor fi utilizate doar în cazurile în care nu se întocmesc facturi fiscale;
- toate documentele justificative, prezentate în copii xerox, vor fi certificate prin aplicarea ștampilei și a semnăturii beneficiarului, cu specificarea „conform cu originalul”;
- începând cu 1 ianuarie 2006, bonurile fiscale în valoare de peste 100 RON vor fi însoțite obligatoriu de factură; cele cu valoare mai mică de 100 RON vor fi ștampilate și au înscrise denumirea cumpărătorului, codul unic de înregistrare sau CNP-ul în cazul persoanelor fizice;
- bonurile fiscale cu care se achiziționează carburanți trebuie personalizate (conform ORDIN nr.1714/2005, HG 831/1997, OUG 28/1999);
- documentele justificative trebuie să fie lizibile și să NU prezinte ștersături;

- *Nu se vor admite la justificare:*
 - *documente care conțin achiziții de materiale sau servicii, altele decât cele pentru care a fost acordat sprijinul financiar, conform devizului prezentat;*
 - *facturi plătite înainte de primirea ajutorului financiar sau emise în anii precedenți acordării sprijinului financiar, chiar dacă acestea au fost plătite după primirea ajutorului financiar;*
 - *documente transmise prin fax.*

VI. Contact

Ministerul Culturii și Cultelor, sediul din strada Nicolae Filipescu, nr. 40, sector 2, București, 020962, tel. (centrala) 021/318.81.54, fax: 021.318.81.60.

Persoane de contact:

Stelian Gombo, consilier pentru Cultul Ortodox pe județele Maramures, Satu Mare, Bihor ; Sălaj; Vicariatul Ortodox Ucrainean; Cultul Baptist (email: Stelian.Gombos@culte.ro).

Bogdan Moroiu, consilier pentru Cultul Ortodox pe județele Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt, Vâlcea; Biserica Creștină Adventistă de Ziua a 8-a (email: Bogdan.Moroiu@culte.ro).

Benedek Nagy, consilier pentru Biserica Romano-Catolică de limba maghiară, Cultul Reformat , Cultul Unitarian, Cultul Evanghelic Luteran S.P.

Cezar Păvăla, consilier pentru Cultul Ortodox pe județele Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava, Vaslui Episcopia Romano-Catolică Iași, (email: Cezar.Pavalascu@culte.ro).

Adrian Subțirelu, consilier pentru Cultul Ortodox pe județele Alba, Brașov , Mureș, Sibiu; Biserica Română Unită cu Roma Greco – Catolică, Biserica Evanghelică C.A., (email: Adrian.Subțirelu@culte.ro).

Cristian Suciava, consilier pentru Cultul Ortodox pe județele București, Călărași, Ialomița, Ilfov, Prahova; Cultul Armean; Cultul Mozaic (email: Cristian.Suciava@culte.ro).

Dan Surugiu, consilier pentru Cultul Ortodox pe județele Covasna, Harghita , Bistrița Năsăud, Cluj; Organizația religioasă "Martorii lui Iehova" (email: Dan.Surugiu@culte.ro).

†tefan Voicu, consilier pentru Cultul Ortodox pe județele Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea, Vrancea; Cultul Musulman; Cultul Creștin de Rit Vechi (email: †tefan.Voicu@culte.ro).

†tefan Cucu, consilier pentru Cultul Ortodox pe județele Arad, Caraș-Severin, Hunedoara, Timiș; Episcopia Ortodoxă Sârbă; Biserica lui Dumnezeu Apostolică – Uniunea Penticostală (email: †tefan.Cucu@culte.ro)

Valentin Crăciunescu, consilier pentru Cultul Ortodox pe județele Giurgiu, Dâmbovița, Argeș și Teleorman; Biserica Creștină după Evanghelie; Biserica Evanghelică Română (email Valentin. Craciunescu@culte.ro).

Laura Ilie consilier pentru biserici monumente istorice pe Banat, Oltenia, Muntenia, Dobrogea (email: Laura.Ilie@culte.ro)

Corina Pupuianu consilier pentru biserici monumente istorice pe Moldova, Transilvania, Crișana, Maramureș (email: Corina.Tutuianu@culte.ro);

Claudia Stănescu, consilier pentru asistență socială și evenimente (email: Claudia.Stanescu@culte.ro).

George Eftimie, consilier pentru justificări (email: George.Eftimie@culte.ro)

Sorina Vasile, consilier pentru justificări (email : Sorina.Vasile@culte.ro)

Anamaria Manea, consilier pentru justificări (email: Anna.Maria@culte.ro).

PROTOCOLUL DE COOPERARE ÎN DOMENIUL INCLUZIUNII SOCIALE ÎNCHEIAT ÎNTRE PATRIARHIA ROMÂNĂ ȘI GUVERNUL ROMÂNIEI.

Geta MU^aAT
Economist

„Fondurile alocate de stat și de Uniunea Europeană în domeniul asistenței sociale sunt și vor fi importante și benefice, dar este nevoie și de o motivație spirituală și etică profundă pentru a le folosi corect și adecvat în vederea ajutorării celor în nevoie și pentru cultivarea demnității lor umane.”

Prea Fericitul Părinte DANIEL

Pe seama acestei motivații, în ziua de 02.10.2007, Guvernul României și Patriarhia Română au semnat un protocol care stabilește dreptul Bisericii Ortodoxe de a cenzura proiectele de lege și hotărârile cu implicații în domeniul protecției sociale. Astfel, guvernul va fi obligat să anunțe Patriarhia Română despre toate oportunitățile de finanțare în domeniul protecției sociale, inclusiv cele din fondurile structurale ale Uniunii Europene.

Practic, Biserica Ortodoxă se transformă într-o organizație de mare utilitate publică și, potrivit protocolului, Patriarhia Română și Guvernul României au convenit să coopereze întru întărirea mecanismului național pentru promovarea incluziunii sociale, precum și pentru promovarea dialogului social în vederea îmbunătățirii cadrului normativ și instituțional din acest domeniu.

Totodată, scopul protocolului este de a defini prioritățile-cheie care vor sta la baza elaborării de programe și proiecte comune în domeniul incluziunii sociale. Protocolul are o durată de 10 ani, cu posibilitatea de prelungire anuală atâta timp cât părțile semnatare nu au obiecții. Printre

obligățiile Guvernului stabilite în document se află și solicitarea de către Ministerul Muncii, precum și de către toate instituțiile publice aflate sub autoritatea Executivului, a punctului de vedere și a participării la consultare a Patriarhiei la elaborarea proiectelor de acte normative. De asemenea, Patriarhia va participa la grupuri de lucru și seminarii pentru dezbateră și definirea priorităților din domeniul incluziunii sociale.

Mai mult, Guvernul s-a obligat să coopereze cu Patriarhia în vederea inițierii de proiecte și programe comune pentru susținerea și dezvoltarea sistemului național de servicii sociale.

În zilele de 11 și 12 decembrie 2007, la Palatul Patriarhiei a avut loc „Întâlnirea coordonatorilor eparhiali ai activității de asistență socială” din Patriarhia Română. La întâlnire au participat reprezentanți ai Ministerului Muncii, Familiei și Egalității de Șanse, precum și ai unor ONG-uri interesate de cooperarea cu Biserica în domeniul asistenței sociale.

Au fost propuse următoarele teme de discuție:

- modalități concrete de implementare și de aplicare a Protocolului de cooperare în domeniul incluziunii sociale încheiat între Guvernul României și Patriarhia Română;

- posibilitatea unităților de cult, asociațiilor și fundațiilor care își desfășoară activitatea cu binecuvântarea Bisericii, de accesare de fonduri europene, structurale și guvernamentale pentru derularea de proiecte sociale;

- parteneriate de cooperare în vederea dezvoltării activității de asistență social-filantropică desfășurată de către eparhiile Bisericii Ortodoxe Române;

- cooperare și interdisciplinaritate în dezvoltarea serviciilor sociale (cooperarea între eparhii, modele de bună practică, instituționalizarea unor grupuri de lucru specializate pentru creionarea punctelor esențiale ale unei strategii de implicare socială);

- definitivarea documentelor de organizare și funcționare a Federației „Filantropia” din cadrul Patriarhiei Române.

Lucrările continuă prin afilierea la nivel de încheiere de noi parteneriate pe baza strânsii colaborări între eparhii și se va desfășura treptat prin asociere, conservare, definitivare pentru reducerea disparităților dintre regiuni, județe, mediu urban–mediu rural, zone centrale–zone periferice, prin preîntâmpinarea apariției zonelor- problemă.

În baza protocolului de colaborare parafat între Patriarhia Română și Guvernul României, s-au încheiat până în prezent acorduri de parteneriat la nivelul celor 8 regiuni de dezvoltare ale României. Acestea prevăd o strânsă colaborare între instituțiile locale regionale și județene pentru implementarea de noi colaborări în domeniul social, a incluziunii sociale, iar acordul de parteneriat semnat la Giurgiu este al treilea din cele opt ce se vor definitiva și care au ca scop atragerea de fonduri destinate lansării de proiecte de finanțare nerambursabile.

Acordul de Parteneriat semnat la Giurgiu este cuprins în Planul Regional de Acțiune pentru Ocuparea Forței de Muncă și Incluziune Socială în Județul Giurgiu (PRAO) pentru regiunea Sud-Muntenia, perioada 2008–2013, și descrie măsurile concrete și activitățile care ținesc creșterea ratei ocupării în sfera socială. Semnarea acestuia de către toate instituțiile locale alături de care se află și Episcopia Giurgiului, prin acordul Prea Sfințitului Dr. Ambrozie, pentru regiunea Sud-Muntenia, denotă acceptul majoritar pentru unitate în realizarea scopurilor propuse prin acest Acord de interes regional, implementat la nivel național.

În urma discuțiilor generate la data de 10 octombrie 2007, pe baza materialelor prezentate, membrii prezenți, reprezentanți ai tuturor instituțiilor județene, au insistat asupra problemelor județene în domeniile ocupării și formării profesionale și incluziunii sociale și au hotărât păstrarea celor 3 arii de intervenție, așa cum au fost identificate:

- **EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ**
- **PROMOVAREA MĂSURILOR ACTIVE DE OCUPARE**
- **INCLUZIUNE SOCIALĂ**

Astfel, problemele au fost grupate în funcție de ariile de intervenție. Totodată, s-au adus modificări și completări ale grupurilor de lucru ale ariilor de intervenție și cu prevederile și completările ulterioare. Au fost prezentate și etapele pe care structurile create în regiune le-au parcurs prin organizare și efort propriu, respectiv elaborarea unui Regulament de funcționare, continuarea înființării de parteneriate județene și locale, elaborarea unor liste de propuneri de proiecte, identificarea în regiune de entități eligibile, ca gazdă pentru viitorul Secretariat Tehnic Permanent al Pactului Regional.

S-a insistat pe înțelegerea corectă a modalității de înființare a grupelor de lucru – *pe baza priorităților PRAO la nivel regional și pe baza ariilor de intervenție la nivel județean*. Au fost prezentate

oportunitățile de pregătire în domeniul elaborării propunerilor în diferitele faze ale procesului expus atât pentru entitățile din cadrul parteneriatelor, cât și a altor actori regionali, potențiali parteneri în proiectele care vor fi elaborate în cadrul Pactelor Regionale.

Viziunea strategică se corelează cu obiectivele de dezvoltare pe termen mediu și lung, configurate în documentele programatice naționale și de integrare în structurile Uniunii Europene.

CADRUL EUROPEAN

Care ar fi începuturile acestor demersuri?

- Obiectivul strategic stabilit de Consiliul Uniunii Europene (Lisabona, martie 2000) este ca *„Uniunea Europeană să devină cea mai competitivă și mai dinamică economie bazată pe cunoaștere în lume, capabilă de creștere economică durabilă, cu mai multe locuri de muncă și o mai mare coeziune socială”*.

Scopul formulat pe termen lung, *„ocuparea deplină”* în perspectiva anului 2010, trebuie să se materializeze în atingerea unei rate generale a ocupării de 70%, 60% pentru femei și de 50% pentru lucrătorii în vârstă (55-64 ani).

Strategia Europeană de Ocupare a forței de muncă și-a demonstrat valoarea ca **strategie pentru promovarea managementului schimbării** în toate regiunile țării.

În acest context și ca urmare a evaluării mid-term (analizează programarea, implementarea și rezultatele unui proiect), Strategia Europeană de Ocupare a fost revizuită la reuniunea de primavară a Consiliului Uniunii Europene din martie 2005, stabilindu-se trei domenii politice de acțiune:

1. Transformarea Europei într-un loc mai atractiv pentru investiții și ocupare;
2. Cunoașterea și inovarea pentru dezvoltare;
3. Crearea de locuri de muncă mai multe și mai bune, vizând :
 - Creșterea ocupării și modernizarea sistemelor de protecție socială;
 - Îmbunătățirea adaptabilității forței de muncă a întreprinderilor și flexibilitatea pieței muncii;
 - Investiții mai mari în capitalul uman pentru îmbunătățirea educației, a competențelor și a calificărilor pe ansamblu.

În abordarea acestor obiective, acțiunea trebuie centrată asupra următoarelor priorități:

- Atragerea și menținerea mai multor persoane în activitate, creșterea ofertei de locuri de muncă și modernizarea sistemelor de protecție socială;
- Îmbunătățirea adaptabilității lucrătorilor și societăților;
- Creșterea investițiilor în capitalul uman printr-o mai bună instruire și noi aptitudini.

CADRUL NAȚIONAL

România s-a aliniat politic la Strategia Europeană pentru Ocupare, în domeniul ocupării forței de muncă fiind în concordanță cu liniile directe integrate ale acestei strategii.

În acest context, începând cu luna martie 2002, intrarea în vigoare a Legii nr.76, privind sistemul asigurărilor pentru omaj și stimularea ocupării forței de muncă, a conturat o nouă perspectivă în abordarea politicilor de ocupare în România. Atât în forma sa inițială, cât și prin modificările ulterioare, legislația în domeniul ocupării forței de muncă a condus la creșterea ponderii măsurilor active pe piața muncii, acestea având ca scop creșterea șanselor de ocupare a persoanelor în căutare de loc de muncă. Principalele obiective pentru adaptabilitatea la noua transformare implică următoarele:

- medierea muncii (cuprinsă și în vechea legislație);
- informarea și consilierea profesională;
- consultanța pentru începerea unei noi activități;
- formarea profesională – măsura care a înregistrat cele mai mari modificări în sensul armonizării la standardele europene începând cu anul 2002, iar începând cu anul 2004, adaptarea legislației românești la standardele europene în domeniul formării profesionale a determinat extinderea categoriilor de persoane care pot beneficia de cursuri gratuite, finanțate din bugetul asigurărilor de stat.

Strategia de Formare Profesională, aprobată prin Hotărârea de Guvern nr.875/2005, continuă cu termenul 2005-2010 și prevede:

- completarea veniturilor salariale;
- stimularea mobilității forței de muncă.

Stimularea angajatorilor pentru încadrarea în muncă a omelor și a altor categorii de persoane prin îndrumare și informare

la nivelul oricărei instituții poate aduce un plus, prin crearea de noi locuri de muncă ce pot apărea prin:

- subvenționarea locurilor de muncă pentru încadrarea persoanelor din categoriile defavorizate pe piața muncii;

- acordarea unor facilități, cu reducerea contribuției de 3% începând cu anul fiscal următor, angajatorilor care încadrează în muncă persoane din rândul omorilor și pe care le mențin în activitate cel puțin 6 luni de la angajare;

- angajarea prin AJOFM a persoanelor monoparentale, fapt ce aduce un sprijin în schimbarea semnificativă a nivelului de trai, atât în mediul urban, cât și în cel rural;

- angajarea persoanelor trecute de vârsta de 45 ani ce poate constitui un sprijin atât material, cât și moral, ținând cont de faptul că această categorie de persoane este respinsă pe piața forței de muncă.

Prin aceste prevederi și oferindu-se aceste avantaje, Episcopia Giurgiului poate accede la aceste fonduri ținându-se cont de faptul că în Regiunea Sud-Muntenia se află și județul Giurgiu, județ cu posibilități limitate în prezent și cu un trend demografic în scădere, cu posibilități reduse de redresare economică și socială.

În privința **contextului demografic**, în aceeași perioadă procesul de **scădere a populației totale** a continuat, menținându-se sporul natural negativ și tendința de îmbătrânire a populației, fapt remarcat prin statisticile regionale.

Programul „Dezvoltarea resurselor umane ” tinde să se lanseze la nivelul întregii regiuni, incluzând, pe lista instituțiilor ce pot oferi un loc de muncă, și Episcopia Giurgiului, iar prin Pactul Teritorial s-a semnat acordul tuturor conducătorilor acestora care vin în întâmpinarea acestui program și, în același timp, deschide o cale celor ce doresc un loc de muncă.

Atingerea obiectivului general al priorității naționale „Dezvoltarea resurselor umane, creșterea gradului de ocupare și combaterea excluziunii sociale” se realizează prin acțiuni grupate în patru subpriorități:

1. dezvoltarea capitalului uman;
2. promovarea ocupării depline;
3. promovarea incluziunii sociale;
4. dezvoltarea capacității administrative .

Strategia de dezvoltare a resurselor umane este structurată pe două domenii-cheie:

a. educația și formarea profesională inițială și continuă, plasate în contextul învățării pe tot parcursul vieții;

b. dezvoltarea unei piețe a muncii moderne, flexibile și incluzive.

Totodată, programul prevede și aspecte transversale privind egalitatea de șanse, dezvoltarea durabilă și societatea informațională.

Prioritățile și obiectivele stabilite prin „Strategia de dezvoltare a resurselor umane” sunt implementate după aderare prin **Programul Operațional Sectorial – Dezvoltarea Resurselor Umane**, care cuprinde domeniile de intervenție finanțate din Fondul Social European.

Una din sarcinile ce ne revin prin acordul de parteneriat la nivel județean este, pentru perioada 2007-2013, **respectarea obiectivelor generale** ale intervenției Fondului Social European în România. Acestea sunt:

1. investiția în capitalul uman;
2. modernizarea sistemelor de educație și formare profesională;
3. creșterea accesului la ocupare;
4. întărirea incluziunii sociale pentru grupurile vulnerabile.

Prin activitatea desfășurată până în prezent în cadrul Episcopiei Giurgului, prin sectoarele noastre de activitate, se poate spune că aceste obiective sunt respectate, iar instituția noastră a deschis deja calea de desfășurare a celor menționate mai sus și suntem în continuă mișcare, având motivații suficiente pentru continuarea activităților întreprinse, iar personalul Centrului Eparhial duce la îndeplinire toate sarcinile impuse de noile schimbări survenite, programarea acestora și strategia adoptată relevă clar aptitudinile de cooperare și de punere în aplicare a obiectivelor propuse.

Privind în ansamblu, dovedim că **obiectivele generale** pot fi reprezentate astfel:

Investiția în capitalul uman și construirea de noi așezăminte religioase s-au concretizat prin sprijinirea, încurajarea și îndrumarea tinerilor teologi în a urma școlii de specialitate sau de definitivare a cursurilor de formare profesională, de a se lansa în noi activități specifice prin înființarea de noi asociații religioase sau de sprijinire a celor deja existente cu ajutor material și financiar; de a sprijini acordarea de fonduri destinate reparațiilor parțiale sau totale ale lăcășurilor de cult pentru desfășurarea în bune condiții a activității preoțesti și alte acțiuni cu scopul de a ajuta definitivarea unor proiecte bine întocmite pentru a putea fi duse la finalitate.

Modernizarea sistemului de educație și formare profesională este și acesta un obiectiv atins la nivelul Episcopiei Giurgiului prin Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Ioan Valahul”, unde sunt în curs de formare profesională peste 200 elevi și care a oferit în ultimii 10 ani, 5 serii de absolvenți, majoritatea dintre ei fiind preoți slujitori ai altarelor sau definitivează cursurile unei facultăți de teologie ortodoxă. Este cunoscut faptul că activitatea educațională în acest spațiu se desfășoară în condiții deosebite, elevilor oferindu-li-se posibilități moderne de învățare și de dobândire de aptitudini specifice misiunii viitoare.

Creșterea accesului la ocuparea unui loc de muncă s-a efectuat încă de la începutul înființării instituției, prin angajarea tinerilor clerici și acordarea sprijinului pentru a-și putea desfășura activitatea, înființarea de noi posturi în cadrul parohiilor acolo unde situația o cerea.

Intărirea incluziunii sociale pentru grupurile vulnerabile - ar fi ultimul dintre obiectivele impuse pentru relansare în următoarea perioadă, dar și acesta este deja atins prin angajarea continuă de personal neclerical atât în cadrul bisericilor parohiale, cât și în cadrul mănăstirilor existente sau nou înființate, iar pentru anul 2008, prin Sectorul Administrativ, se are în vedere ca în orice instituție subordonată să existe personal anex pentru a se putea desfășura în bune condiții toate activitățile de îngrijire a lăcășurilor de cult sau pentru buna desfășurare a slujbelor religioase.

În anul 2007 au fost angajate persoane din rândul tinerilor absolvenți ce erau în căutarea unui loc decent de muncă, persoane cu posibilități materiale reduse, persoane singure întreținătoare a familiei sau ajunse la o anumită vârstă care nu le putea permite angajarea într-un alt loc de muncă și alte categorii defavorizate cărora li s-a întins o mână de ajutor, un sprijin material și siguranța că acest loc de muncă este pe perioadă nedeterminată.

Sintetizând și concluzionând, activitatea în cadrul Episcopiei Giurgiului se pare că evoluează, iar noile obiective de îndeplinit sunt bine cunoscute și ușor de urmărit pentru perioadele următoare.

Dar „**Dezvoltarea Resurselor Umane**” va avea o contribuție substanțială în atingerea continuă a acestor obiective specifice pentru a atrage și a menține cât mai multe persoane pe piața activă a muncii, inclusiv grupuri vulnerabile, și pentru a îmbunătăți adaptabilitatea forței de muncă în special pentru a putea răspunde la introducerea permanentă de noi căi de lansare și relansare profesională.

Este bine să știm că în Programul Cadrului Regional sunt cuprinse problemele cu care se confruntă toată regiunea de sud a țării.

Aceste probleme sunt prezentate astfel:

Tendențele evidențiate în structura pe vârstă a populației în Regiunea Sud-Muntenia necesită o analiză diferențiată pentru fiecare categorie. În ceea ce privește *creșterea populației vârstnice, acest fenomen demografic impune o extindere a rețelei și standardelor de calitate ale serviciilor sociale.*

Ponderea mai mare a populației adulte, corelată cu creșterea populației inactive, relevă atât un mediu încă instabil și cu capacitate insuficientă de a absorbi forța de muncă din regiune, dar și necesitatea luării unor măsuri speciale pentru a crește numărul persoanelor reintegrate pe piața muncii.

Scăderea populației tinere are ca efect direct reducerea numărului de elevi din învățământului preuniversitar. Menționăm că reducerea populației tinere nu a fost singura cauză a scăderii populației școlare, la aceasta contribuind și creșterea ratei abandonului școlar, în special în mediul rural și în zonele defavorizate.

Pe termen lung, reducerea populației tinere va genera consecințe negative în ceea ce privește oferta pe piața muncii, iar migrația populației reprezintă un factor al scăderii populației Regiunii Sud-Muntenia, atât cea internă, cât și cea externă.

În cadrul migrației interne, **fluxul rural-urban** reprezintă o situație deosebită, fiind cel care deține cea mai mare pondere. Referitor la segmentul de populație care este mai dispusă la schimbarea domiciliului, se constată o migrare a populației tinere către oraș, mai întâi la școală, iar mai apoi, prin integrarea profesională, în sectoare de activitate cu pondere mare în mediul urban (industrie, servicii, construcții), iar în județul nostru aceasta este preponderent vizibilă în zona Giurgiu-Sud, care și duce la scăderea numărului de familii și a gospodăriilor funcționale (aspect semnalat de majoritatea preoților din zona de sud a județului). Aceasta este una din marile problemele pe care le are biserica prin migrația tinerelor familii, apoi părăsirea vechii gospodării, iar înstrăinarea de aceasta pe termen lung duce la diminuarea numărului de familii din cuprinsul parohiilor și la scăderea populației din mediul rural.

Scăderea drastică a natalității și creșterea alarmantă a mortalității este un aspect deloc de neglijat, iar statisticile sunt îngrijorătoare în

această direcție pentru următoarea decadă. De remarcat este faptul că majoritatea parohiilor din cuprinsul Episcopiei Giurgiului se confruntă cu lipsa fondurilor, aceasta derivând tocmai din scăderea în mod drastic și ireversibil a numărului de locuitori, diminuarea veniturilor pe familie și neputința de a realiza venituri în mod constant. Acestea duc la apariția de constrângeri în întreprinderea de noi activități sau la dezvoltarea celor existente.

Sunt și localități privilegiate de priceperea și buna credință a oficialităților locale care oferă sprijin prin posibilitatea obținerii de fonduri financiare destinate bisericii din fondurile consiliilor locale.

În acest context, se poate interveni prin îndrumare și informare, iar biserica se află în comunicare directă cu omul de rând, cu problemele comunității, probleme realmente dificil de rezolvat, dar poate răspunde la solicitarea acestora privind către soluții fiabile, soluții ce pot schimba viziunea societății de azi, iar mesajele transmise pot fi constructive și, privind către viitor, un viitor al copiilor noștri, al unei generații fragile din punct de vedere al viziunii creatoare, putem spune că misiunea este din ce în ce mai dificil de împlinit. Adevărata misiune a instituției noastre este nu numai obiectivul semnalat mai sus, căci prin întinderea teritorială și prin acoperirea întregului județ cu reprezentanții bisericii, noi putem să deschidem o cale celor ce doresc un loc de muncă, prin asigurarea acestuia în cadrul bisericii sau prin îndrumarea către alte instituții, prin informarea concretă, clară asupra oportunităților pe care ni le oferă societatea românească, arătându-le oamenilor, în același timp, că există și alte soluții de a-și atinge un țel, de a munci rațional în propria țară, îndreptând atenția către ceea ce ni se poate oferi, nefiind îngrijorați de singurătatea și nesiguranța muncii în afara granițelor țării.

„și poate, dacă le arătăm calea, vor înțelege adevărul și vor cunoaște cu adevărat valoarea vieții.”

VII.
Viapa
Eparhieii

LUCRĂRILE CONFERINȚELOR PREOȘTI DIN EPISCOPIA GIURGIULUI - ANUL 2007

Pr. Nicu^{or} PUFLEA
Consilier Administrativ

Comunicarea reprezintă una dintre principalele coordonate ale activității bisericești din toate timpurile și din toate locurile. Istoria creștină ne arată că atunci când nevoile Bisericii au cerut-o, preoștii s-au întâlni nu doar pentru a discuta despre o problemă anume, ci și pentru a îi găsi o rezolvare viabilă. Fie că vorbim despre primul sinod, ținut la Ierusalim, sau despre ultima întâlnire pan-ortodoxă, comunicarea a găsit în spațiul eclezial un mediu propice de exprimare și de realizare plenară. Nu trebuie scăpat din vedere faptul că întotdeauna în adunarea Bisericii, Duhul Sfânt este cel care „prezidă”, Cel care oferă garanția nu doar a veridicității, ci și a eficienței depline, materiale și spirituale deopotrivă.

Pe aceste considerente se fundamentează și conferințele preoști pe care fiecare episcopie din cuprinsul Patriarhiei Ortodoxe Române le organizează în decursul unui an. Sfânta Episcopie a Giurgiului s-a preocupat în anul 2007 să confere acestor întâlniri o dimensiune practică și duhovnicească deopotrivă. Primul ciclu de conferințe s-a desfășurat în perioada 11-14.06.2007, având ca temă „Implicarea Bisericii în acțiunile social-filantropice”, iar cea de-al doilea ciclu, în perioada 13-17.10.2007, pe tema „1600 de ani de la moartea Sf. Ioan Gură de Aur”. În cadrul fiecăreia dintre cele patru protoierii ale Eparhiei au fost organizate întâlniri cu preoștii, prezentări de referate și discuții pe marginea temelor propuse. Prea Sfințitul Dr. Ambrozie, însoțit de părinții consilieri, a participat la toate aceste întâlniri și a răspuns problemelor ridicate de preoștii eparhiei.

Conferințele cu subiectul „Implicarea Bisericii în acțiunile social-filantropice” au avut un caracter practic - administrativ, urmărind să

contureze principalele repere în activitatea filantropică a Bisericii, în general, și să evidențieze implicarea concretă a Episcopiei Giurgiului în acest câmp de activitate. Prezentările făcute în cele patru protoierii ale Eparhiei au pornit de la raportul P.C. Pr. Edmond Nicolae Popa – Consilierul Social al Episcopiei Giurgiului, raport structurat în trei mari puncte: evidența implicării Bisericii în activitatea social-filantropică, principalele obiective urmărite de sectorul social al Episcopiei în anul 2007 și îndeplinirea concretă a acestor obiective. Un punct central în timpul prezentării l-a constituit raportul de activitate al Asociației „Letca Nouă”, fundație axată pe integrarea copiilor orfani în societate. Sunt demne de menționat programele de ajutorare a copiilor orfani din cuprinsul eparhiei, dar și a bătrânilor și a celor nevoiași, oameni pe care societatea a refuzat de multă vreme să-i mai accepte și să-i integreze în sânul ei. De asemenea, dotările de care beneficiază și proiectele solide pe care le-a inițiat fie singură, fie în colaborare cu diferite autorități locale, fac din Asociația „Letca Nouă” o veritabilă carte de vizită pentru Episcopia Giurgiului.

Pe lângă prezentarea P.C. Pr. Edmond Nicolae Popa, trebuie menționate și cele făcute de P.C. Pr. Mihai Ciprian Vișoiu (Parohia Daia) și P.C. Pr. Mihai Călin (Parohia Dăița). Prima dintre ele a evidențiat implicarea Bisericii în programul de adopție la nivel național, dar și local, chiar Prea Cucernicia Sa adoptând doi copii – Ștefan și Maria – și implicându-se activ în activitatea orfelinelor din județ. Acest fapt demonstrează faptul că activitatea Bisericii în plan social-filantropic nu se rezumă doar la vorbe și documente, ci se poate confirma în fapte concrete prin care mulți copii pot fi integrați în societate, își pot afla o familie care nu doar să-i accepte, ci și să-i iubească și să-i ajute real în viață. Cea de-a doua conferință s-a orientat mai mult pe activitatea strict filantropică a Bisericii, propunând o serie de soluții în susținerea celor coplesii de greutățile existenței. În acest context, activitatea economică la nivelul eparhiei poate contribui decisiv la consolidarea activității filantropice bisericesti. Prezentarea a indicat și mijloacele propriu-zise prin care fiecare parohie poate participa la programele de ajutorare socială demarate la nivel județean și chiar național. Fiecare dintre aceste intervenții a fost urmată de discuții interesante, putându-se observa nu doar interesul preoților pentru asemenea teme, ci și un realism benefic, menit să eficientizeze și să consolideze activitatea filantropică a Bisericii.

Al doilea ciclu de conferințe a fost menit să echilibreze tonul abordat în conferințele cu tema implicării Bisericii în activitatea social-filantropică, abordând un subiect profund spiritual: 1600 de ani de la moartea Sfântului Ioan Gură de Aur. În ciuda riscului de a minimaliza importanța unui asemenea eveniment prin recurgerea la un ton fad, encomiastic, lipsit de substanță și vivacitate, conferințele desfășurate în cele patru protopopiate au reușit să trezească un interes neașteptat în rândul preoților. Dovada o reprezintă numărul mare de intervenții, fiecare încercând să abordeze unul dintre multiplele aspecte ale vieții și operei Sfântului Ioan Gură de Aur. Sunt demne de menționat prezentările P.C. Pr. Adrian Cazacu, P.C. Pr. Teodor Bălașa, P.C. Pr. Ioan Anton Marian, P.C. Pr. Palea Niculae, P.C. Pr. Stan Loredan Iosif. Toate aceste intervenții, puse la un loc, au reușit să ofere o viziune de ansamblu asupra imaginii pe care marele părinte al Bisericii o are pentru preoții, dar și pentru credincioșii secolului al XXI-lea. Principala concluzie este aceea că modelul oferit de Sfântul Ioan Gură de Aur este unul mereu actual. Prezentarea activității Sfântului Ioan Gură de Aur impune câteva considerații: modelul său este Mântuitorul Hristos așa cum este înfățișat în textele Sfintei Scripturi. El este Arhiereul veșnic, Cel prin care harul dumnezeiesc se revarsă peste întreaga Biserică. Responsabilitatea preotului este, din această perspectivă, uriașă. El dă seama nu doar de faptele sale, ci de ale întregii comunități pe care o păstorește. Astfel, putem explica intransigența Sfântului Ioan Gură de Aur în ceea ce privește imoralitatea, compromisul sau luxul excesiv. În Biserica lui Hristos nu putem sta decât cu frică și cutremur, împărtășindu-ne de trupul și sângele Său. Însemnele exterioare, podoabele, atunci când devin în sine o prioritate, se transformă în tot atâtea piedici în calea unei vieți autentic creștine.

Analizată în ansamblu, viața și opera Sfântului Ioan Gură de Aur reprezintă adevărate modele de slujire creștină, valabile atât pentru cler, cât și pentru laici. Măsura, discernământul, dragostea pentru Biserică și pentru credincioșii săi, iubirea pentru cei aflați în nevoie și asprimea față de tot ceea ce înseamnă imoralitate fac din Sfântul Ioan Gură de Aur modelul prin excelență de slujire creștină, valabil în *tot locul și în toată vremea*. Pe lângă aceste considerente ce vizează strict viața și activitatea Sfântului Ioan Gură de Aur, nu trebuie să trecem cu vederea nici extraordinara rezonanță pe care acesta a avut-o

în rândul preoșilor. Nu există slujitor al sfintelor altare care să nu fi citit fie măcar în parte celebrul său tratat despre preoșie și să nu se fi lăsat purtat de extraordinarul curs al evenimentelor ce au marcat această viață exemplară.

Pornind de la rezultatele concrete obținute în cadrul Episcopiei Giurgiului, putem aprecia că rolul conferințelor preoșești a fost unul hotărâtor: ele au adus un bagaj informațional consistent, dar și un plus de motivație atât la nivel administrativ, cât și pastoral. De asemenea, întâlnirea preoșilor cu ierarhul locului, Prea Sfințitul Dr. Ambrozie, a consolidat colaborarea parohiilor cu centrul administrativ eparhial și a deschis calea unui dialog real menit să îmbunătățească viața bisericească din județul nostru.

RAPORTUL DE ACTIVITATE AL SECTORULUI ADMINISTRATIV-BISERICESC PE ANUL 2007

Pr. Puflea Nicu^{or}
Consilier Administrativ

În 2007, an închinat marelui ierarh Sfântul Ioan Gură de Aur, de la a cărui trecere la cele ve^onice s-au împlinit 1600 de ani, Episcopia Giurgiului a intrat în cel de al doilea an de activitate. Înfiinșarea Episcopiei Giurgiului a fost dorinșă Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist care, în iulie 2007, a trecut la cele ve^onice. Pierderea păstorului Bisericii noastre a umplut de tristeșe inimile credincioșilor care au simșit în sufletele lor durerea despărșirii de părintele duhovnicesc. Ortodoxia românească a dobândit un vrednic urma^o și continuator al activitășii Prea Fericirii Sale. În toamna anului 2007 a avut loc alegerea și întronizarea celui de-al oșaselea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel, personalitate cu o excepșională pregătire teologică și activitate remarcabilă cunoscută și apreciată atât în țară, cât și în străinătate.

Date despre personalul bisericesc din eparhie

În schema de funcșii și de personal a Episcopiei Giurgiului avem următoarele unităși administrativ-bisericesti: 4 protopopiate cu 168 de parohii, 11 filii, 3 mănăștiri și două schituri. Cele 4 protopopiate sunt: Giurgiu, Bolintin, Mihăilești și Herăști. În cadrul eparhiei noastre funcșionează Magazinul de Obiecte Bisericesti și Biroul de Pelerinaj. Tot în eparhia noastră își desfășoară activitatea și Asociașia „Letca Nouă”, având binecuvântarea Prea Sfinșitului Părinte Dr. Ambrozie.

Situașia lăcașurilor de cult este următoarea: două catedrale, 167 biserici parohiale, 11 de filiale, 3 biserici de mănăștire și două de schit. Capele: parohiale 1; de cimitir 1; de penitenciar 1 ; de spital 1; de seminar

1; de azil 1. În ceea ce privește casele parohiale, avem un număr de 105 parohii cu case parohiale, 3 case în construcție și 63 de parohii fără casă parohială.

În mediul urban există 5 cimitire, în parahiile rurale 167 cimitire și un cimitir de mănăstire.

La Centrul Eparhial și-au încetat activitatea următorii: diac. Cheagă Florin din funcția de secretar eparhial, pr. Cărămizaru Nedelea – consilier, pr. Stănescu Viorel - inspector eparhial. Au fost numiți ierom. ^aerban Radu Teodor- secretar eparhial, diac. Cazacu Adrian – consilier și Dumitrescu Nicolae - inspector eparhial. A fost înființat serviciul tehnic în cadrul Episcopiei Giurgiului. În eparhia noastră și desfășoară activitatea un număr de 229 de preoți, majoritatea licențiați în teologie, un doctor în teologie și 23 absolvenți de master.

În anul 2007 au urmat cursurile metodologice pentru obținerea gradelor profesionale un număr de 18 preoți pentru definitivat, iar 5 preoți pentru gradul II.

În cursul anului au fost hirotoniți 15 preoți și 2 diaconi, s-au pensionat 2 preoți și a decedat 1.

La Centrul Eparhial s-a desfășurat examenul de capacitate preoțească pentru tinerii absolvenți de seminar sau licențiați în teologie.

În ceea ce privește personalul neclerical, avem încadrate 117 persoane, nou angajate sau transferate de la o unitate la alta. Sunt vacante 198 de posturi întrucât parahiile nu au beneficiat de buget.

În cele 3 mănăstiri și 2 schituri sunt 26 de viețuitori. În luna noiembrie a avut loc concursul pentru ocuparea postului de preot capelan de la Penitenciarul Giurgiu, rămas vacant în urma decesului pr. Sirbu Mihail. A fost numit pr. Bălașa Teodor de la parohia Oinacu.

Au fost acordate preoților cu activitate deosebită în plan pastoral misionar și economic-gospodăresc 18 distincții. De asemenea, a fost acordat rangul de protosinghel la 2 stareți.

A fost târnosită mănăstirea Sfântul Gheorghe din Giurgiu și au fost resfințite 6 sfinte lăcașuri. A fost pusă piatra de temelie la două noi lăcașuri de cult, au fost finalizate lucrările de construcție la o biserică și se află în construcție 5 noi biserici.

Secretariatul

Este condus de P.C Ierom. ^aerban Radu Teodor și are în subordine Registratura și Arhiva.

În anul care a trecut au fost înregistrate 1063 de adrese care, cu aprobarea Prea Sfințitului Dr. Ambrozie, au fost repartizate pe sectoare spre rezolvare. De asemenea, P.C secretar s-a ocupat de programarea persoanelor care au solicitat audiență la Prea Sfințitul Dr. Ambrozie. Totodată a rezolvat corespondența cu ierarhii din țară și din străinătate, precum și cu diverse instituții centrale sau locale și mass-media.

Activitatea organelor eparhiale

În anul 2007, la Centrul Eparhial din Giurgiu au avut loc întruniri ale organelor deliberative și executive, care au analizat problemele cu care se confruntă Episcopia și au fost luate o seamă de hotărâri importante pentru bunul mers al Episcopiei noastre.

Adunarea Eparhială, care este organul deliberativ pentru toate problemele bisericești, cultural-economice și social-misionare ale Eparhiei, s-a întrunit pe data de 22 aprilie 2007, în urma convocării făcute prin Decizia nr. 2/2007, de către Prea Sfințitul Părinte Dr. Ambrozie, episcopul Giurgiului, în calitate de președinte al Adunării Eparhiale. Întrunirea a avut loc la Mănăstirea Sfântul Gheorghe după săvârșirea slujbei de târnosire a bisericii, având pe ordinea de zi analizarea și aprobarea Rapoartelor de activitate ale sectoarelor: administrativ-bisericesc, cultural, patrimoniu, economic și social. Analizând rapoartele de activitate ale celor cinci sectoare, membrii Adunării Eparhiale au luat act de rezultatele obținute, iar în luările de cuvânt s-a apreciat activitatea Centrului Eparhial și s-au făcut propuneri pentru buna desfășurare a activității eparhiale pe sectoare.

Consiliul Eparhial este organul executiv al Adunării Eparhiale și coordonează lucrările bisericești, culturale, economice și sociale pe întreaga eparhie și preia atribuțiile Adunării Eparhiale între sesiunile acesteia, cu excepția celor care, prin legi și regulamente, sunt rezervate exclusiv Adunării Eparhiale.

Membrii Consiliului Eparhial s-au întrunit în ședințe de lucru de trei ori în cursul anului 2007: pe 22 aprilie, 16 mai și 07 decembrie. În cadrul acestor ședințe s-au validat hotărârile Permanențelor Consiliului Eparhial și s-au aprobat numiri și transfer de personal. De asemenea, s-au luat hotărâri privind buna administrare a averii bisericești.

Permanența Consiliului Eparhial s-a întrunit în cursul anului 2007 de 28 de ori. În cadrul acestor ședințe s-a analizat activitatea

preoșilor sub toate aspectele, iar P.C. consilieri au propus noi metode pastoral-misionare pentru îmbunătățirea activității în parohie.

Slujiri ale ierarhului. În cursul anului 2007, Prea Sfinșitul Episcop Dr. Ambrozie a efectuat 174 de vizite canonice, 127 în parohie, 38 la mănăstiri și 9 la seminar. A săvârșit 87 de liturghii la Catedrala Episcopală, precum și la mănăstirile și parohiile din cuprinsul eparhiei cu prilejul sfinșirii unor sfinte lăcașuri sau la hramul bisericilor. Prea Sfinșia Sa a participat la conferințe în țară și străinătate și a fost invitat atât de înalți ierarhi din Biserica Ortodoxă Română, cât și din cadrul altor biserici surori la diferite sărbători. De asemenea, a primit în eparhie vizita unor ierarhi din alte eparhii din țară și de peste hotare. Împreună cu înalți ierarhi din țară și din străinătate a săvârșit slujba de prohodire a vrednicului de pomenire, Patriarhul Teoctist. A participat la alegerea și întronizarea Prea Fericitului Părinte Daniel, cel de-al șaselea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Disciplina clerului

Comportamentul majorității preoșilor din episcopie s-a încadrat în limitele canoanelor și regulamentelor bisericești. Prin Inspectoratul eparhial au fost făcute cercetări la fața locului, ca urmare a sesizărilor unor enoriași împotriva unor preoși. În urma constatărilor, cele mai multe sesizări au fost clasate, atrăgându-se atenția preoșilor respectivi ca pe viitor să dea dovadă de mai mult tact pastoral și să nu se mai expună la astfel de situații. Acolo unde au avut loc abateri disciplinare, s-au luat măsuri adecvate pentru îndreptarea preoșilor; astfel au fost aplicate pedepse conform cu regulamentele noastre bisericești. Pe viitor se vor aplica prevederile statutare și regulamentare bisericești, urmând ca preoșii care nu vor da dovadă de ascultare față de autoritatea bisericească sau care se vor abate de la disciplina canonică să fie sancționați.

Viața monahală

Prin înfiinșarea de noi așezăminte monahale s-a revigorat viața mănăstirească de pe aceste meleaguri.

În cuprinsul Episcopiei Giurgiului funcționează 3 mănăstiri și 2 schituri: 2 mănăstiri de călugări și 1 de călugărițe și 2 schituri de călugări.

1. Mănăstirea „Comana”- comuna Comana
2. Mănăstirea „Delta Neajlovului” – sat Budeni, comuna Comana
3. Mănăstirea „Sf. Mare Mucenic Gheorghe” - Giurgiu
4. Schitul „Sf. Nicolae” - Giurgiu
5. Schitul „Acoperământul Maicii Domnului” – sat Chiriacu, Comuna Izvoarele

În anul 2007 au fost terminate lucrările la biserica Mănăstirii Sfântul Gheorghe în urma cărora sfântul loca^o a fost târnosit în data de 22 aprilie. La Mănăstirea Delta Neajlovului continuă lucrările de construcție la noua biserică. De asemenea, la Mănăstirea Comana, schitul „Sf. Nicolae” și schitul „Acoperământul Maicii Domnului” se desfășoară ample lucrări de reparații și de construcții. A fost conferit rangul de protosinghel stareșilor de la mănăstirea „Comana” și „Sf. Nicolae”, iar stareșei de la mănăstirea „Sf. Gheorghe” i s-a acordat crucea de stareșă.

Activitatea misionară și pastorală a clerului pentru păstrarea și apărarea dreptei credințe

Problema misiunii preotului este grija de căpetenie a Bisericii noastre, care se preocupă permanent de transpunerea învățăturii creștine în viața credincioșilor într-o societate aflată în plină transformare și care devine tot mai secularizată. În acest context, dreapta credință rămâne singura soluție pentru a-i feri pe credincioși să cadă într-o stare de nepăsare față de valorile creștine. Preotul nu poate fi nepăsător în fața acțiunilor prozelitiste. Prin cuvânt, dar mai ales prin exemplul vieții personale, preotul trebuie să-i îndemne pe oameni să meargă pe calea virtuții și să alunge păcatul din viața lor.

În aceste vremuri tulburi, Biserica este chemată să găsească mijloacele și căile de sfințire a vieții credincioșilor și de călăuzire a acestora spre tot ce este plăcut lui Dumnezeu și oamenilor.

În anul 2007, Episcopia Giurgiului și-a desfășurat activitatea misionară și pastorală fiind prezentă prin slujitorii săi în viața Bisericii și societății.

Un rol deosebit în intensificarea activității pastorale și misionare îl au cercurile pastorale din protoierii. Pentru reușita acestora, protoieriile, în colaborare cu Centrul Eparhial, au hotărât ca astfel

de întruniri să se desfășoare, cu prioritate, în acele parohii unde este semnalată o prezență mai activă a mișcărilor cultelor neoprotestante. Datorită reactivării cercurilor pastorale, preoții din parohiile învecinate săvârșesc în sobor taina Sfântului Maslu, oficiază Sfânta Liturghie cu prilejul serbării hramului bisericilor, participă la discuții pe probleme cu care se confruntă parohia.

Pentru ca preoții să vegheze permanent la sporirea duhovnicească a enoriașilor, au avut loc vizitele pastorale ale Prea Sfințitului Episcop Ambrozie în parohii, iar P.C. protopopi verifică periodic activitatea preoților sub toate aspectele.

Cultul în viața liturgică

În cadrul Eparhiei se acordă o atenție deosebită săvârșirii sfintelor slujbe și conștientizării credincioșilor de faptul că centrul vieții bisericești îl reprezintă cultul, a cărui bogăție se regăsește în toate slujbele bisericești. Potrivit Înaltei decizii a P.S. Dr. Ambrozie și a hotărârii permanenței Consiliului Eparhial, preoții au îndatorirea să țină bisericile deschise pe tot parcursul zilei și să afișeze programul liturgic. Hotărârea respectivă a fost transmisă protoieriiilor spre a fi făcută cunoscută tuturor unităților din subordine. De asemenea, în conformitate cu Înalta Rezoluție a Prea Sfinției Sale, s-a comunicat tuturor parohiilor ca în noaptea de Anul Nou să fie săvârșită slujba „Te-Deum-ului”. A fost reluată tradiția săvârșirii slujbei „Agheazmei celei mari” la Dunăre. Astfel, în ziua de Bobotează, Prea Sfințitul Dr. Ambrozie, însoțit de un ales sobor de preoți și de mulțime mare de credincioși, a pornit în procesiune din fața Catedralei Episcopale până la locul sfințirii „Apei cele mari”.

Săvârșirea sfintelor slujbe conform rânduielilor canonice, slujbele în sobor, cântarea în strană sau cu participarea tuturor credincioșilor constituie o prioritate în cadrul eparhiei.

Obiectivele sectorului administrativ bisericesc

Pentru o mai bună desfășurare a activității pe anul 2007, sectorul administrativ-bisericesc își propune următoarele:

1. Intensificarea activității pastoral-misionare la nivel de parohie și eparhie.

2. Implicarea organelor parohiale în acțiunile social-caritative din parohii.
3. Continuarea activității cercurilor pastorale, în toate protoieriiile, prin săvârșirea de slujbe în sobor și conferințe pe teme specifice care să contribuie la catehizarea credincioșilor.
4. Organizarea de conferințe administrative la protoierii.
5. Rezolvarea problemei preoților navetiști.
6. Implicarea preotului și a organelor parohiale în construirea, repararea sau cumpărarea de case parohiale.
7. Inițierea de acțiuni gospodărești pentru întreținerea și înfrumusețarea locurilor de cult, caselor parohiale și cimitirelor.

Prezentând această dare de seamă asupra activității sectorului administrativ-bisericesc din cadrul Episcopiei Giurgiului, mulțumim Bunului Dumnezeu pentru ajutorul în realizarea obiectivelor propuse pe 2007, Îl rugăm să binecuvinteze rodul ostanelilor noastre și să ne dea puteri sporite întru îndeplinirea îndatoririlor noastre în slujba Bisericii și a poporului dreptcredincios.

RAPORTUL DE ACTIVITATE AL SECTORULUI CULTURAL PE ANUL 2007

Pr. Adrian Cazacu
Consilier Cultural

Potrivit prevederilor cuprinse în Regulamentul de funcționare și organizare a Bisericii Ortodoxe Române, activitatea Sectorului Cultural din cadrul Sfintei Episcopii a Giurgiului a fost concentrată cu precădere pe următoarele domenii:

- I. Pregătirea și formarea personalului bisericesc;
- II. Predarea religiei în învățământul preuniversitar de stat;
- III. Organizarea și desfășurarea conferințelor preoțesti semestriale;
- IV. Activitatea editorială;
- V. Activitatea omiletică și catehetică;
- VI. Activitatea media;
- VII. Activități culturale și artistice.

I. Pregătirea și formarea personalului clerical

Pentru pregătirea personalului bisericesc clerical și laic, în cadrul Sfintei Episcopii a Giurgiului își desfășoară activitatea Seminarul „Sfântul Ioan Valahul”. De unsprezece ani Seminarul oferă tinerilor doritori să îmbrățișeze viața și misiunea Bisericii o pregătire completă, urmărind atât formarea unei culturi generale solide, cât și a unei culturi de specialitate, axată pe principalele cerințe ale activității bisericești. Școala dispune din primăvara anului 2007 de o incintă nouă, adaptată cerințelor europene, precum și de un internat, în curs de modernizare, care asigură cazarea elevilor seminariști. De asemenea, pentru practica liturgică, în incinta școlii se află un paraclis care, prin purtarea de grijă a PS. Dr. Ambrozie – Episcopul Giurgiului, a fost înzestrat cu o frumoasă catapeteză, cu vase liturgice precum și cu toate cărțile de cult necesare. La ora actuală se lucrează la pictura paraclisului

dar și a interiorului școlii pentru a se crea o atmosferă potrivită pentru buna desfășurare a învățământului teologic. Tot în cursul anului 2007 a fost amenajată și Biblioteca Seminarului, conținând un număr de 1000 de volume (carte teologică, literatură, filosofie etc.) și seriile aproape complete ale revistelor bisericești centrale. Fondul de carte a fost format fie prin donații, între care trebuie să amintim generosul dar al Chiriarhului locului, PS. Dr. Ambrozie, cât și în urma obținerii unor fonduri de finanțare din partea Inspectoratului Județean Giurgiu.

La ora actuală, în cadrul seminarului funcționează un număr de șapte părinți profesori pentru disciplinele teologice și pentru limbile clasice, dintre care doi sunt în curs de finalizare a tezei de doctorat (PC. Pr. Nedelea Cărămizaru și PC. Arhid. Adrian Cazacu), doi au efectuat și absolvit cursurile de definitivat (PC. Pr. Nedelea Cărămizaru și PC. Pr. Nicușor Puflea), precum și un număr de doisprezece profesori laici care asigură predarea materiilor de cultură generală, trei dintre ei având deja gradul I pedagogic. Pentru anul 2007 – 2008 a fost înscris un număr de 136 elevi, cei mai mulți provenind din Eiscopia Girgiului, dar și din alte centre eparhiale.

În ceea ce privește rezultatele elevilor seminariști, Giurgiu se poate mândri în anul 2007 cu două mențiuni obținute în cadrul Olimpiadei naționale de Religie, organizată la Râmnicu Vâlcea, pentru disciplina Teologie Dogmatică: Nica Gheorghe (clasa a XIII-a) și Vulcănescu Sorin (clasa a XII-a), sub îndrumarea PC. Arhid. Adrian Cazacu. La acestea se adaugă numeroase participări la acțiunile organizate de ISG Giurgiu sau de autoritățile locale, la programe artistice unde Corul Seminarului, dirijat de Dna Profesor Maria Băiatu și de PC. Pr. Cosmin Mihalcea și-a creat un binemeritat renume, la acțiuni filantropice de ajutorare a familiilor nevoiașe, a copiilor orfani și a bătrânilor.

La examenul de bacalaureat, sesiunea iunie – iulie 2007, promovabilitatea a fost de 100%. Toți elevii absolvenți ai Seminarului Teologic „Sf. Ioan Valahul” din Giurgiu, promoția 2007, s-au înscris la Facultățile de Teologie din București, Târgoviște, Constanța, Pitești, precum și la cursurile altor instituții de învățământ superior (Facultatea de Drept, Științe Politice).

Pe lângă pregătirea oferită în cadrul Seminarului, Episcopia Giurgiului a fost permanent preocupată de formarea continuă a

preoșilor săi. Aceasta s-a concretizat atât în vizitele pastorale ale PS. Dr. Ambrozie, în discuțiile cu preoșii, cât și în organizarea de cursuri și întâlniri în vederea specializării personajului bisericesc. Între acestea, trebuie menționată întâlnirea preoșilor din eparhie cu reprezentanții ai Inspectoratului Județean de Poliție (octombrie 2007) în vederea implementării unui program de colaborare între cele două instituții.

III. Organizarea și desfășurarea conferințelor preoșești semestriale

Episcopia Giurgiului a organizat în anul 2007 două conferințe preoșești, prima dintre ele desfășurându-se în perioada 11-14. 06. 2007 și având ca temă „Implicarea Bisericii în acțiunile social-filantropice”, iar cea de-a doua, în perioada 13-17. 10. 2007, pe tema „1600 de ani de la moartea Sf. Ioan Gură de Aur”. În cadrul fiecăreia dintre cele patru protoierii ale Eparhiei au fost organizate întâlniri cu preoșii, prezentări de referate și discuții pe marginea temelor propuse. PS. Dr. Ambrozie, însoțit de părinții consilieri a participat la toate aceste întâlniri și răspuns problemelor ridicate de preoșii eparhiei.

IV. Activitatea editorială

Din punct de vedere editorial, anul 2007 a fost unul bogat pentru Episcopia Giurgiului: a fost publicat primul almanah bisericesc al Episcopiei, în condiții grafice deosebite, iar din luna mai apare „Revista Ortodoxă” – periodic al Episcopiei Giurgiului. De asemenea Sectorul Cultural în colaborare cu Sectorul Economic se ocupă de editarea calendarului bisericesc în ambele variante (filă și agendă) precum și a pastoralelor chiriarhale.

V. Activitatea omiletică și catehetică

Pentru o eparhie tânără, așa cum este Episcopia Giurgiului, activitățile omiletice și catehetice sunt esențiale. Ele au în vedere atât transmiterea învățurii de credință credincioșilor, cât și apropierea acestora de viața și activitatea Bisericii. În cursul anului 2007 în toate parohiile din cuprinsul eparhiei au fost rostite cuvinte de învățătură,

multe dintre ele apreciate de PS. Dr. Ambrozie în cadrul vizitelor pastorale. De asemenea, din luna iunie, la catedrala episcopală „Adormirea Maicii Domnului” - Giurgiu se desfășoară un program de cateheze, menit să ofere o bună informare cu privire la învățătura Bisericii, dar și să răspundă întrebărilor credincioșilor.

VI. Activitatea media

Implicarea Bisericii Ortodoxe Române în activitățile media este deja o certitudine. Episcopia Giurgiului s-a adaptat întru totul acestor cerințe, manifestând deschidere față de activitatea televiziunilor, radioului și a ziarelor. Principala realizare media o reprezintă site-ul Episcopiei (www.episcopiagiurgiului.ro), care oferă informații permanent actualizate din cadrul eparhiei, dar și din țară, date utile, comunicate de presă, formatul on-line al revistei și al almanahului, textul Sfintei Scripturi, învățătura de credință ortodoxă precum și link-uri la toate celelalte site-uri ale eparhiilor din cadrul Patriarhiei Ortodoxe Române.

Mulți dintre preoții giurgiuveni au rubrici permanente la zărele locale (Giurgiuveanul și Jurnalul Giurgiuvean), participă la emisiunile televizate sau radiofonice (Radio Trinitas, Trinitas TV, TV Muntenia).

VII. Activități culturale și artistice

Principala realizare a anului 2007 din punct de vedere artistic o reprezintă înființarea coralei preoțești „Pre Tine Te lăudăm”, sub conducerea P.C. Pr. Cosmin Mihalcea. Corala a reușit să ofere publicului giurgiuvean admirabile concerte atât cu ocazia sărbătorii Învierii Domnului, cât și cu ocazia Crăciunului.

Cu binecuvântarea PS. Dr. Ambrozie, Catedrala episcopală „Adormirea Maicii Domnului” din Giurgiu a găzduit în data 7 decembrie un concert de colinde, susținut de corul studenților de la Conservatorul „George Enescu” din București.

În fiecare se desfășoară la Seminarul Teologic Giurgiu, de ziua ocrotitorului său, Sfântul Ioan Valahul (11 mai) un amplu program artistic, cuprinzând concertul corului Seminarului, recitări de poezie, și un interesant concurs de toacă.

Nu trebuie trecută cu vederea nici munca PC. Pr. Mihail Balaban – Parohia Meletie, Protoieria Giurgiu, fondatorul și conducătorul ansamblu-

lui folcloric „Mugurel de Vla°ca”, un grup de copii admirabili care au reu°it sã prezinte în întreaga țarã tradițiile din vechiul Pinut al Vla°cãii.

Obiective ale Sectorului Cultural pentru anul 2008

Obiectivele fixate pentru anul 2008 sunt urmãtoarele:

- înfiinșarea unei edituri a Episcopiei Giurgiului;
- realizarea unui buletin informativ sãptãmãnal;
- realizarea unei emisiuni religioase periodice la una dintre televiziunile locale;
- editarea Almanahului Bisericesc, a periodicului „Revista Ortodoxã” (4 numere pe an) °i a pastoraletelor chiriarhale.

RAPORTUL GENERAL AL SECTORULUI PATRIMONIU PENTRU ACTIVITATEA DESFĂȘURATĂ ÎN ANUL 2007

Pr. Balaban Mihail Constantin
Consilier Patrimoniu

Începând cu 1 octombrie 2006, prin hotărîrea Prea Sfinșitului Părinte Dr. AMBROZIE, Episcopul Giurgiului, Sectorul Patrimoniu a fost încredinșat spre a fi condus de cătore P.C Pr. Balaban Mihail Constantin.

Pe lângă atribușiiile de coordonare, supraveghere și verificare, am dus la îndeplinire toate celelalte însărcinări primite din partea Chiriariului: informări, cercetări tematiche, delegașii și reprezentări. S-au făcut propuneri pentru rezolvarea diferitelor situașii. De asemenea, am căutat a rezolva în timp optim corespondenșele și sesizările primite. Am colaborat cu celelalte sectoare ale Episcopiei și am ținut legătura cu institușiiile ierarhic superioare, dar și cu omologii sectorului pe care îl conduc.

În permanenșă, în funcșie de situașie, verbal sau în scris, am informat pe Chiriariul meu despre problemelor întânșite.

1. ACTIVITĂȘI ÎNTREPRINSE

1. **Informarea și sprijinirea preoșilor** pentru depunerea documentașiiilor *în vederea obșinerii de fondurilor* de la Secretariatul de Stat pentru Culte necesare realizării lucrărilor de pictură, reparașii sau construcșii la bisericile parohiale.
2. **Înaintarea documentașiei** pentru începerea unor lucrări arheologice în vederea punerii în valoare prin reabilitare și pentru instituirea - *în regim de urgenșă* - unei zone de protecșie a vestigiilor ce se află în imediata vecinătate a catedralei episcopale „Adormirea Maicii Domnului” din Giurgiu.

3. **Întocmirea 0i înaintarea documentației** pentru *preluarea prin transfer fără plată de la Inspectoratul Județean al Poliției de Frontieră Giurgiu, a imobilului SLOBOZIA*, situat în comuna Slobozia, județul Giurgiu, în vederea întemeierii unui a°ezământ monahal.
4. Organizarea unui „Seminar de instruire 0i formare” în probleme de protejarea patrimoniului cultural național bisericesc. Tema seminarului: *Cunoa°terea măsurilor stabilite în vederea îndeplinirii sarcinilor prevăzute în Protocolul de colaborare încheiat între I.P.J. Giurgiu 0i Episcopia Giurgiului în iunie 2006*. Au luat parte protoierii celor 4 protoierii 0i câte doi delegați ai acestora, cu scopul informării lor în vederea aplicării în teren a măsurilor protocolului.
5. **Achiziționarea** unui număr de 6 *vitrine* de la Muzeul Județean „Teohari Antonescu” 0i 4 *vitrine* de la Societatea Miler Mihai S.R.L. pentru expunerea obiectelor de muzeu.
6. **Organizarea unui muzeu** în sediul Episcopiei Giurgiului. Obiectiv în curs de finalizare.
7. **Înaintarea documentației** către Ministerul Culturii 0i Cultelor - Direcția Monumente Arheologice- pentru a prelua în folosință, chiar 0i pe o perioadă determinată, a Palatului Drugănescu, construit între anii 1710-1715, în scopul *organizării unei expoziții permanente de artă populară bisericească*.
8. **Înaintarea documentației** către Ministerul Culturii 0i Cultelor- Direcția Monumente Arheologice- pentru *includerea monumentului Biserica de la GOSTINARI pe lista de priorități în vederea începerii urgente a unui proces de restaurare*.
9. *Continuarea procesului de inventariere* a obiectelor de patrimoniu în sistem computerizat, cu fotografiile ale obiectelor inventariate 0i înscrierea lor în fi°e speciale.
10. Preluarea unor obiecte de patrimoniu de la parohii în vederea protejării sau restaurării lor.
11. *Organizarea depozitului de carte veche* 0i alte obiecte de patrimoniu.
12. În scopul îmbunătățirii activităților sectorului Patrimoniu, începând cu data de 1 noiembrie 2007, a fost angajată d-na Balaban Ecaterina prin contract de colaborare.

2. REALIZĂRI ÎN ANUL 2007

Bisericile în lucrări de reparații

Nr	PAROHIA	BISERICA - HRAMUL	LOCALITATEA	FELUL LUCRĂRILOR
1	CREVEDIA MARE	Sf.Împ.Constantin i Elena	CREVEDIA MARE	Reparații exterioare
2	GĂISENI	Sf. Ier. Nicolae	GĂISENI	Reparații capitale
3	POPEA TI	Sf. Treime	MIHĂILEA TI	Reparații capitale
4	MELETIE	Nașterea Maicii Domnului	BĂNEASA	Reparații exterioare
5	MIHĂILEA TI 2 - TUFA	Sf. Arh. Mihail i Gavriil	MIHĂILEA TI	Reparații exterioare
6	BĂNEA TI		EPUREA TI	Reparații exterioare
7	VALEA PLOPILOR	Sf. Arh. Mihail i Gavriil	GHIMPAPI	Reparații exterioare
8	COPACIU	Sf.Împ.Constantin i Elena	GHIMPAPI	Reparații exterioare
9	LETCA VECHIE	Sf.Împ.Constantin i Elena	LETCA NOUĂ	Reparații exterioare
10	NOVACI	Adormirea Maicii Domnului	MIHĂILEA TI	Reparații exterioare
11	MOGOAȘA TI	Sf.Împ.Constantin i Elena	AD. COPĂCENI	Reparații exterioare
12	CLEJANI	Sf.Arh. Mihail i Gavriil	CLEJANI	Reparații exterioare
13	GORNENI	Sf.Arh. Mihail i Gavriil	EPUREA TI	Reparații exterioare
14	CROVU	Sf. Ier. Nicolae	GHIMPAPI	Reparații exterioare
15	CĂMINEASCA	Sf. Ier. Nicolae	SCHITU	Reparații exterioare
16	BULBUCATA		BULBUCATA	Reparații exterioare
17	CĂMPURELU	Sf.Parascheva	COLIBAȘI	Reparații exterioare
18	FALAȘ TOACA	Sf.Gheorghe	COMANA	Adormirea Maicii Domnului
19	VLAD PEPEA	Adormirea Maicii Domnului	COMANA	Lucrări c.parohială
20	GREACA	Sf.40 de Mucenici	GREACA	Reparații exterioare
21	HOTARELE 1	Sf.Parascheva	HOTARELE	Reparații capitale
22	SCĂRIȘ OARA	Sf.Parascheva	HOTARELE	Reparații exterioare
23	CIURARI	Adormirea Maicii Domnului	HOTARELE	Reparații exterioare
24	BUDENI		COMANA	Lucrări c.parohială

25	PRUNDU 2	Sf.Cuv.Lazăr	PRUNDU	Reparații exterioare
26	PUIENI	Sf.M.M.Dimitrie	PRUNDU	Consolidare biserică
27	VALEA DRAGULUI	Sf.M.M.Dimitrie	VALEA DRAGULUI	Încălzire centrală
28	CIOCOVENI	Sf.Ioan Botezătorul	VALEA DRAGULUI	Reparații exterioare
28	VARĂ ^a TI	Sf.Ier.Nicolae	VĂRĂ ^a TI	Împrejmuire biserică
30	DOBRENI	Sf. Maria	VĂRĂ ^a TI	Reparații exterioare
31	OBEDENI	Sf.Ier.Nicolae	VĂRĂ ^a TI	Reparații exterioare
32	COMANA	Sf. Spiridon	COMANA	Reparații exterioare la biserica veche și construcție biserică nouă
33	BOLINTIN DEAL 2	Sf.M.M.Gheorghe	BOLINTIN DEAL	Reparații exterioare
34	CRIVINA	Sf.M.M.Dimitrie	BOLINTIN DEAL	Reparații exterioare-pregătire de pictură
35	CREVEDIA MICĂ	Sf.M.M.Gheorghe	CREVEDIA MICĂ	Lucrări c.parohială
36	FLORE ^a TI	Sf.Ier.Nicolae	FLORE ^a TI STOENE ^a TI	Pregătire de pictură
37	STOENE ^a TI	Sf.Ier.Nicolae	FLORE ^a TI STOENE ^a TI	Lucrări prin Mon. Ist.
38	MÎR ^a A	Sf.Ier.Nicolae	MÎR ^a A	Reparații exterioare
39	POENARI ENUTA	Sf.Ier.Nicolae	ULMI	Biserică în construcție
40	VÎNĂTORII MICI	Na ^o terea Maicii Domnului	VÎNĂTORII MICI	Lucrări clopotnișă
41	CATEDRALA EPISCOPALĂ	Adormirea Maicii Domnului	GIURGIU	Strane, pardoseală, termopane, acoperi ^o , încălzire centrală
42	BUNA VESTIRE	Buna Vestire	GIURGIU	Construcții clădiri
43	ÎNĂLBAREA	Sf.Treime	GIURGIU	Reparații și îmbunătățiri
44	Sf. GHEORGHE	Sf. Gheorghe	GIURGIU	Reparații și îmbunătățiri
45	SF.TREIME	Sf.Treime	GIURGIU	Consolidare
46	FRASINU	Sf. Ier.Nicolae	BĂNEASA	Construcții clădiri
47	UZUNU	Sf.Nicolae	UZUNU	Reparații și îmbunătățiri
48	FRĂTE ^a TI	Sf. Ecaterina	FRĂTE ^a TI	Reparații și îmbunătățiri
49	PUTINEIU	Sf. Ioan Botezătorul	PUTINEIU	Reparații și îmbunătățiri

50	TANGĂRU	Adormirea Maicii Domnului	STOENE ^a TI	Lucrări c.parohială
51	IANCULE ^a TI	Sf. Constantin ^o i Elena	STOENE ^a TI	Lucrări c.parohială
52	STOENE ^a TI	Sf. Paraschiva	STOENE ^a TI	Reparații exterioare
53	M-rea SF. GHEORGHE	Sf. Gheorghe	GIURGIU	Reparații ^o i îmbunătățiri
54	SCHIT SF.NICOLAE	Sf. Nicolae	GIURGIU	Construcții clădiri
55	SCHIT ACOPERĂMÂNTUL M. DOMNULUI	Sf. Ilie	CHIRIACU	Construcții clădiri

Bisericele în lucrări de pictură

Nr	PAROHIA	BISERICA - HRAMUL	LOCALITATEA	FELUL LUCRĂRILOR care se execută	DOCUMENTAȚIE
1	POPE^aTI	Sf. Treime	POPE ^a TI	Restaurare	Deviz
2	BUNAVESTIRE	Bunavestire	GIURGIU	Pictură	Deviz
3	MALU SPART	Adormirea Maicii Domnului	MALU SPART	Pictură	Deviz
4	TOMULE^aTI	Sf.Dimitrie Basarabov	TOPORU	Pictură	Deviz
5	PARACLIS	Sfinții trei Ierarhi	SEMINARUL TEOLOGIC	Pictură	Deviz
6	HERĂ^aTI	Sf. Treime ^o i Sf.Arh.Mihail ^o i Gavriil	HERĂ ^a TI	Pictură-continuarea lucrărilor	Deviz
7	CRIVINA	Sf.M.M.Dimitrie	CRIVINA		Deviz
8	FLORE^aTI	Sf.Ier.Nicolae	FLORE ^a TI-STOIENE ^a TI	M.I. Pictură	Deviz
9	FRASIN	Sf.Ier.Nicolae	BĂNEASA	Pictură	Deviz
10	PIETRI^aU	Cuv. Paraschiva	GĂUJANI	Pictură	Deviz
11	M-rea SF.M.M. GHEORGHE	Sf.M.M.Gheorghe	GIURGIU	Pictură	Deviz
12	COMASCA	Sf.Împărați Constantin ^o i Elena	OINACU	Pictură	Deviz
13	SF.IER. NICOLAE	Sf.Ier.Nicolae	GIURGIU	restaurare	Deviz
14	CRUCEA DE PIATRĂ	Sf. Ilie	UZUNU	Finalizare pictură	Deviz

3. Terenuri parohiale

S-au continuat verificările și se lucrează la întocmirea unei evidențe a situației terenurilor deținute de către parohii. Din cercetările făcute s-au constatat următoarele:

1. Nu toate parohiile au acte de proprietate pe terenurile deținute: sesii parohiale și cimitire;
2. În unele situații, autoritatea locală nu a sprijinit preotul paroh în vederea clarificării situației terenurilor;
3. Preoților nu li s-au retrocedat întotdeauna terenurile pe vechile amplasamente, deși nu existau motivații întemeiate.

Concluzii:

1. Necesitatea urgentării obținerii titlurilor de proprietate pe terenurile deținute de parohii;
2. Îndrumarea și sprijinirea preoților în vederea clarificării situației terenurilor.

4. OBIECTE DE PATRIMONIU

BISERICILE CARE DEȚIN OBIECTE DE PATRIMONIU SAU SUSCEPTIBILE DE A FACE PARTE DIN PATRIMONIU

La acest capitol s-au făcut verificări doar în Protoierile Bolintin și Mihăilești, urmând a se continua verificările în anul 2008. Obiectele considerate ca fiind de patrimoniu național au fost înregistrate și, după caz, fotografiate urmând a se analiza situația la fiecare parohie în parte.

Nr	PAROHIA	LOCALITATEA	Dacă deține obiecte de patrimoniu (se va scrie da sau nu)	Obiecte de susceptibile de patrimoniu (se va scrie da sau nu)
1	STOIEREȘTI	Comuna Florești Stoierescu	DA	-
2	FLOREȘTI	Comuna Florești Stoierescu	-	Da
3	TÎNTAVA	Comuna Grădinari	-	Da
4	BOLINTIN DEAL I	Comuna Bolintin Deal	-	Da
5	GĂISENI	Comuna Găiseni	DA	-
6	CĂSCIOARELE	Comuna Găiseni	DA	-
7	CREVEDIA MARE	Comuna Crevedia Mare	DA	Da

8	VÎNĂTORII MICI	Comuna Vinătorii Mici	Da	-
9	UIE ^o TI	Comuna Buc ^o ani	-	Da
10	NEAJLOV	Comuna Clejani	-	Da
11	CLEJANI	Comuna Clejani	DA	-
12	MILCOVĂP	Comuna Letca Nouă	DA	-
13	IEPURE ^o TI	Comuna Iepure ^o ti	DA	
14	VALEA PLOPILOR	Comuna Ghimpași	-	Da

Concluzii:

Din verificările făcute s-a constatat necesitatea ca fiecare parohie să respecte protocolul dintre Patriarhia Română și Ministerul de Interne încheiat la 5.04.2000 privind:

- Evidența patrimoniului bisericesc pe fișe de obiect tip BOR;
- Actualizarea inventarelor;
- Întărirea măsurilor de combatere și prevenire a furturilor de bunuri bisericesti cu valoare de patrimoniu.

5. PROIECTE PENTRU ANUL 2008

- A. Se va finaliza ORGANIZAREA MUZEULUI de obiecte bisericesti de la Sediul Episcopiei Giurgiului.
- B. Se va finaliza așchiunea de INSTALARE LA TOATE BISERICILE SISTEME DE ALARMĂ.
- C. Se vor continua **vizitele de informare în Protoieriiile Giurgiu și Herăoți.**
- D. Se va crea **o bază de date** care să cuprindă o evidență exactă a situației din parohii pe sectoarele ce intră în atribuția compartimentului Patrimoniu bisericesc.
- E. Se vor **îndruma și informa preoții** permanent prin organele de resort asupra tuturor situațiilor ce vizează Patrimoniul bisericesc.
- F. Se va intensifica activitatea de informare a preoților în vederea **accesării de fonduri nerambursabile.**
- G. Se va urmări **aplicarea legislației** statale în vigoare, a Statutului B.O.R, a Regulamentului de organizare și funcționare a B.O.R, precum și a ordinelor Centrului Eparhial Giurgiu.
- H. **Se vor aduce la cunoștința Chiriarhului toate activitățile ce aparțin Sectorului Patrimoniu.**

ASISTENȚA SOCIALĂ ÎN EPISCOPIA GIURGIULUI 2007

Pr. POPA Edmond Nicolae
Consilier Social

Iubirea de oameni sau filantropia este una dintre caracteristicile de seamă ale bisericii creștine pentru că izvorul ei este Dumnezeu " care este iubire "(I - Ioan 4,16).

Adevărata iubire presupune jertfă, iar exemplul suprem al jertfei este oferit de Mântuitorul Nostru Iisus Hristos "căci Dumnezeu a^oa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a dat ca oricine crede în el să nu piară, ci să aibă viață ve^onică " (Ioan 3,16)

Ca instituția divină-umană concepută pentru mântuirea oamenilor, Biserica este comuniunea în iubire și viețuire a acestora, exprimată prin filantropie. Filantropia creștină nu reprezintă doar o noțiune ce se referă doar la un aspect pur material, cum există dinainte de apariția creștinismului și era exprimat prin milă.

Creștinismul consideră mila o formă de manifestare a iubirii față de semenul aflat în nevoi sau necazuri. Nu milostenia propriu-zisă este principiul de bază, ci faptul că cel care o face se a^oază pe sine pe aceeași treaptă cu cel care o primește, din iubire și compasiune, după îndemnul Mântuitorului: "Cel ce are două haine , să dea și celui ce nu are și cel ce are bucate să facă asemenea. " (Luca 3,11).

Filantropia, ca formă concretă de manifestare a iubirii față de aproapele, a cunoscut în istoria Bisericii forme deosebite și multiple de manifestare, precum: folosirea în comun a bunurilor; ajutorarea bisericilor aflate în lipsuri, ajutorarea săracilor, grija față de orfani sau văduve, slujirea aproapelui. Apoi creștinii aveau să înființeze azile pentru văduve și bătrâni, case de adăpost pentru fecioare, leagăne pentru copii părăsiți sau găsiți, orfelinat, case de oaspeți pentru primirea străinilor, azile pentru săraci, pentru bătrâni, spitale.

Filantropia s-a manifestat în diverse forme potrivit realităților și necesităților sociale ale fiecărei perioade din istoria creștinismului. În virtutea iubirii propovăduită de Mântuitorul, Biserica a luat întotdeauna atitudine.

Astăzi biserica noastră se adaptează noilor realități sociale și își continuă activitatea filantropică prin înființarea de asociații cu diverse direcții de manifestare a demersurilor social-caritative. Ea are în vedere mai multe categorii de beneficiari ai acestora; bătrâni, copii, săraci, persoane cu handicap sau de semeni stigmatizați de societate pentru greșelile ce le-au săvârșit, cărora li se acordă sprijinul în reintegrarea socială și, în același timp, în viața bisericii. În contextul realităților societății actuale, opera filantropică este cu atât mai necesară cu cât numărul celor aflați în diverse neputințe este în creștere.

Cu binecuvântarea Prea Sfințitului Dr. Ambrozie, Episcopul Giurgiului, în anul 2006 s-a înființat, la nivelul Episcopiei Giurgiului, Asociația " Letca Nouă " care are ca obiective principale:

1. Înființarea de așezăminte sociale pentru copii orfani, copii cu risc social;
2. Înființarea de așezăminte sociale pentru îngrijirea bătrânilor neputincioși și cu posibilități materiale reduse;
3. Înființarea de cantine sociale pentru persoane de diferite vârste fără posibilități materiale sau cu posibilități materiale reduse;
4. Consilierea persoanelor cu diferite probleme sociale din case de copii, spitale, penitenciar, în vederea reintegrării lor.

Prin sectorul social al Episcopiei Giurgiului, în anul 2007, printre multele activități social-caritative, se pot enumera:

- 19.03.2007 - "Campanie de educație privind drepturile copilului"- cu binecuvântarea Prea Sf. Dr. Ambrozie, a avut loc acest seminar organizat de către Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Giurgiu, având ca scop formarea inițială și continuă a nouă preoți și asistenți sociali ai Sectorului Social, din cadrul celor patru Protopopiate ale Episcopiei Giurgiului ce intră în contact cu domeniul protecției și promovării drepturilor copilului.
- 30.03.2007- "Să-L cunoaștem și să-L iubim pe Dumnezeu

“– un grup de copii pre^ocolari de la Grădinișă Nr. 251 din Bucure^oti, însoșiți de doamnele educatoare, a venit în pelerinaj la Biserica Na^oterii Maicii Domnului de la Parohia Letca Nouă, s-au închinat la icoana făcătoare de minuni, iar la final toți copiii au primit Sf. Impărtă^oanie.

Apoi, alături de preotul paroh ^oi de doamnele educatoare au vizitat colegii de la grădinișă din comuna unde, după un program cultural de cântece ^oi poezii, le-au împărșit ca daruri îmbrăcăminte, dulciuri ^oi jucării, precum ^oi materiale didactice.

- 13.04.2007- încă un lăca^o de cult la Penitenciarul din Giurgiu - deșinușii din penitenciar au primit un mare dar din partea Episcopiei Giurgiului. Prin înfiinșarea celei de-a doua capele a penitenciarului, Prea Sf. Dr. Ambrozie a donat o frumoasă catapeteasmă sculptată ^oi pictată de me^oteri din zona Neamșului, primind, cu această ocazie, icoașe ^oi cărși de rugăciune cei 1400 de deșinuși.
- 17.05.2007- “Ajută-șii aproapele ca pe tine însuși” – în această zi au fost făcute două vizite la Spitalele din Ghimpași ^oi din Vadu Lat, unde bolnavii au primit mănecare caldă ^oi pachete cu alimente.
- 11-14.06.2007- Conferinșă semestrială cu tema “Implicarea preotului ^oi a organelor parohiale în activitatea social-caritativă a Bisericii” unde au participat preoșii din cadrul Episcopiei Giurgiului.

S-a vorbit despre coordonarea activitășii social-misionare în protopopiate, asistenș religioasă în unitășile bugetare, asistenș medicală caritativă, asistenșă filantropică, oferirea serviciilor de consultanșă socială, sprijinul material, financiar ^oi de consiliere pentru persoanele de toate categoriile sociale defavorizate, alte proiecte din institușiiile sociale din eparhie, derularea de proiecte cu finanșare internă ^oi externă.

- 29.05.2007- cu ocazia hramului Sf. Apostoli Petru ^oi Pavel, în Capela Penitenciarului de maximă siguranșă din Giurgiu, Consilierul Social Popa Edmond Nicolae, alături de preotul capelan Mihail Sîrbu au săvârșit Sf. Liturghie la care a participat o mare parte din deșinutele aflate în penitenciar, apoi au ascultat predica ^oi în final ^oi-au exprimat bucuria față de

darurile primite ce-au constat în cărți de rugăciune, icoane, cruciulițe și reviste religioase.

- 05.07.2007 – un grup de creștini din București a participat la o acțiune socială la Așezământul " Sf. Maria" din localitatea Oinacu, unde cei 20 de copii cu dizabilități au primit articole de îmbrăcăminte, alimente, dulciuri, fructe, împrietenindu-se cu aceștia care și-au exprimat dorința de a reveni și cu alte ocazii la acest așezământ.
- 20.09.2007 – în Satul Rălești, com. Gogoari, prin strădania Preotului Valentin Atefan, s-au întemeiat 5 case sociale cu scopul de a adăposti mame și copii – victime ale violenței în familie, oferindu-se acest ajutor pe o perioadă determinată de timp până la rezolvarea situațiilor familiale.
- 17.10.2007 – un grup de elevi olimpici de la liceul „Tudor Vianu” din București a vizitat casele de copii din Giurgiu: Casa Noastră, Casa Mea și Ioana pe care i-au ajutat cu rechizite, alimente, fructe, dulciuri, cărți de matematică și limba română.
- 19.11.2007- în Parohia Iepurești din Protoieria Mihăilești au început demersurile pentru înființarea unei cantine sociale ce va fi destinată pentru ajutorarea familiilor defavorizate din cuprinsul parohiei.
- 05-06.12.2007 - Prin Proiectul „Darul Sf. Nicolae”, Penitenciarul de maximă siguranță din Giurgiu, casele sociale de copii de pe cuprinsul Episcopiei Giurgiului, precum și spitalele de la Ghimpași și Vadu Lat au primit daruri ce au constat în diferite articole de îmbrăcăminte, alimente, dulciuri, cărți de rugăciune, broșuri și reviste religioase.
- 20.12.2007 – Prin Proiectul „Bucuria de a dăru” cu ocazia Nașterii Domnului a avut loc Concertul de colinde de Crăciun la Catedrala Episcopală din Giurgiu unde elevii seminariști, alături de toți cei prezenți, au primit daruri însemnate la bradul de Crăciun. În mod cu totul special, elevii seminariști și preoții ce au format Corala Preoțească au primit din partea Prea Sfinției Sale Dr. Ambrozie, Episcopul Giurgiului, câte o Biblie.

Un program în derulare este inițiat pentru deschiderea așezământului social " Grădina Maicii Domnului " de la Parohia Letca

Nouă", jud. Giurgiu, unde va fi constituit un centru de zi pentru copiii orfani cu scopul de a-i proteja, îngriji, consilia și a le asigura o educație moral - religioasă adecvată.

Până la perfecționarea și sistematizarea activității social - caritative a Bisericii noastre este necesară inițierea și organizarea unor forme de asistență socială la nivelul parohiilor. Preotul este cel mai aproape de enoriași și este cel care poate cunoaște cel mai bine problemele lor. Astfel, cu sprijinul organelor parohiale, el poate iniția o serie de acțiuni în scop social - caritativ.

Prima activitate care se impune este aceea de identificare a celor care au nevoie de ajutorul și întocmirea unor evidente pe diverse categorii: bătrâni singuri, bolnavi, oameni cu diverse handicapuri, văduve sărace cu copii în întreținere, orfani, creștini lipsiți de locuri de muncă sau alte mijloace de întreținere, familii cu mulți copii etc.

Odată cu identificarea persoanelor cărora le sunt destinate acțiunile filantropice, se procedează la strângerea de fonduri prin colectă pentru acoperirea nevoilor acestor categorii de credincioși.

O altă activitate este aceea a colaborării cu diverse instituții sau firme pentru găsirea de resurse materiale sau a unor locuri de muncă pentru cei fără ocupație aflați în imposibilitatea întreținerii familiei.

Tot în cadrul activităților social - caritative se poate menționa ajutorarea celor loviți de diverse calamități: arderea caselor, pierderea animalelor folositoare întreținerii familiei, internarea în spital ca urmare a unor accidente, catastrofe naturale etc.

Un demers filantropic inițiat de către preot care depășește limitele parohiei este strângerea sub formă de donație și colectă de fonduri, hrană, medicamente, îmbrăcăminte pentru copiii din orfelinat, bătrânii din aziluri, pentru cei aflați în spitale sau închisori.

Alte activități filantropice mai pot fi: grija pentru înmormântarea creștinească a celor care sunt singuri, fără urmași sau rude, ori cu rude lipsite de posibilități sau vizitarea organizată și programată a celor bolnavi din parohie.

În toate aceste demersuri, preotul se va baza pe sprijinul organelor parohiale: Adunarea Parohială, Consiliul Parohial sau Comitetul Parohial. Acestea au chiar atribuțiuni în acest sens prin art. 30, lit. f, art. 38, lit. c și art.44, lit. c,d,g, din Regulamentul pentru funcționarea organelor deliberative din cadrul Legiuirilor B.O.R.

Preotul și organele parohiale trebuie să conlucreze și cu alte instituții ce pot oferi sprijin în activitatea social- caritativă. Ex: diverse asociații și fundații, instituții ale administrației locale, diferite firme care acceptă implicarea în acțiuni caritative.

La nivelul parohiei trebuie să existe o strânsă legătură cu școala, cu cadrele didactice care, prin natura activității ce o desfășoară, pot întregi cunoașterea realităților din mediul familial al copiilor și a problemelor de ordin social care se ivesc.

În opera social- caritativă este necesară colaborarea între parohii, deoarece diversele probleme care apar în cadrul unora și pot găsi rezolvarea prin sprijinul celorlalte. Posibilitățile filantropice ale parohiilor diferă și trebuie să existe spiritul creștin de întrajutorare, mai ales atunci când este vorba de situații extrem de critice provocate de catastrofe naturale (cutremure, inundații, alunecări de teren etc).

Acțiunile menționate reprezintă doar o parte din aspectele implicării preoților și a organelor parohiale în opera social- caritativă, însă toate demersurile converg către atragerea unor obiective de ordin general, cum ar fi; aducerea la îndeplinire a misiunii pe care o are biserica pentru cei aflați în dificultate, în conformitate cu învățătura de credință; realizarea fundamentului unor instituții sociale, ca alternative la serviciile de asistență socială pentru persoanele defavorizate care nu sunt cuprinse în sistemul asistenței sociale de stat, precum și prevenirea instituționalizării copiilor din familii cu risc social și a bătrânilor singuri.

Desigur, aspectele activității social- caritative a preotului, alături de organele parohiale sunt mult mai diverse, iar cazurile ce fac obiectul operei misionar- caritative sunt complexe. Datoria preotului este de a identifica aceste situații și de a găsi procedee optime de ajutor, în lumina învățăturilor creștine ortodoxe.

În afară de faptul că aceste acțiuni sunt expresia concretă a iubirii creștine, ele sunt și o modalitate de contracarare a acțiunilor de prozelitism sectar, care atrag credincioșii ortodocși tocmai prin aceste forme de filantropie sistematic practicate.

Dacă în trecut instituțiile de asistență socială au contribuit la răspândirea creștinismului, astăzi ele conduc la păstrarea credinței ortodoxe și a învățăturilor ei.

EPISCOPIA GIURGIULUI - ORGANIZAREA ADMINISTRATIVĂ

EPIS COP – Prea Sfinșitul Dr. AMBROZIE Meleacã

CABINETUL

Prea Sfinșitului Dr. Ambrozie, Episcopul Giurgiului

Centrul Eparhial - Strada Portului nr. 13,
Municipiul Giurgiu, Judeșul Giurgiu, cod 080015

- **Vicar Administrativ** – Pr. Constantin BUGA - Tel.: 0788.217.689
- **Secretar Eparhial** – Ierom. Teodor ^aERBAN – Tel.: 0724215607
- **Sector Administrativ**
Consilier administrativ - Pr. Nicu^or PUFLEA - Tel.: 0723.288.634
- **Biroul pentru Presã, Imagine ^oi Comunicare:**
Inspector - Pr. Gabriel CHIRCULEANU – Tel.: 0727.139.309
- **Sectorul Economic**
Consilier Economic - Pr. Emanuel Ioan STUPARU -
Tel.: 0788.997.701
Serviciul Contabilitate - Personal
Econimist Geta MU^aAT – Tel.: 0724.307.531
- **Sectorul Cultural**
Consilier Cultural - Pr. Adrian CAZACU - Tel.: 0723.576.263
- **Sectorul Social**
Consilier Social - Pr. Edmond Nicolae POPA - Tel.: 0721.554.254
- **Sectorul Patrimoniu**
Consilier Patrimoniu bisericesc - Pr. Mihail BALABAN -
Tel.: 0723.204.574

- **Sectorul Juridic**
Consilier Juridic - Avocat Ion Adrian MIRICĂ - Tel.: 0721534729
- **Corpul de inspecție și control**
Inspector Eparhial: Pr. Niculae DUMITRESCU - Tel.: 0788.639.898
- **Exarhat**
Exarhul Mănăstirilor - Arhim. Irineu IURA^aCU - Tel.: 0745702979
- **Magazinul de obiecte bisericești și Biroul de pelerinaje**
Adresa: ăoseaua București, Nr. 12, Mun. Giurgiu
Pr. Bogdan MIHĂESCU - Tel.: 0788.920.973, 0723.791.031

CATEDRALA EPISCOPALĂ

Adresa: ăoseaua București, Nr. 12, Mun. Giurgiu

Ecleziarh: Ierom. Martinian BĂNICĂ – Tel.: 0744480501

Preoți Slujitori

Pr. Petri^or PITULICE – Tel.: 0723582403

Pr. Liviu MILEA - Tel.: 0723867880

Pr. Bogdan MIHĂESCU - Tel.: 0788.920.973, 0723.791.031

Diaconi

Arhid. Florin CHEAGĂ - Tel.: 0724564437

Diac. Grigore PANĂ – Tel.: 0726728686

MĂNĂSTIRI

- **Mănăstirea Comana**
Adresa: Comuna Comana
Stareș – Ierom. Mihail MUSCARIU - Tel.: 0274215607
- **Mănăstirea Delta Neajlovului**
Adresa: Sat Budeni, Comuna Comana
Stareș – Arhim. Irineu IURA^aCU - Tel.: 0745702979
- **Mănăstirea Sf. Mare Mucenic Gheorghe**
Adresa : Mun. Giurgiu, ăoseaua București Nr.81

- **Manastirea Buna Vestire**

Adresa: Localitatea Bolintin Vale, jud. Giurgiu, Tel: – 0765488745

- **Schitul Sf. Ierarh Nicolae**

Adresa: Mun. Giurgiu, Str. Mircea cel Bătrân

Stareș – Protos. Narcis ALDESCU – Tel.: 0721166431

- **Schitul Acoperământul Maicii Domnului**

Adresa: Sat Chiriacu, Comuna Izvoarele

Stareș – Ierom. Dionisie CÂRJAN – Tel.: 0730202074

COLI TEOLOGICE

- **Seminarul Teologic Sf. Ioan Valahul**

Director: Pr. Mihai Ciprian VI^a OIU – Tel.: 0728083342

Secretariat: 0246.

ADUNAREA EPARHIALĂ

Membri clerici:

- P.C. Pr. Alexandrescu Ilie
- P.C. Pr. Ro^oioru Stelian
- P.C. Pr. Podaru Mihăiță
- P.C. Pr. Constantin Mirel
- P.C. Pr. Beldiman Nicu^oor
- P.C. Pr. Stănescu Viorel
- P.C. Pr. Anicescu Marian
- P.C. Pr. Pisculungeanu Florin
- P.C. Pr. Petcu Răzvan Lucian
- P.C. Pr. Udrea Ilie

Membri mireni:

- D-I ing. Boianu Victor
- D-I ing. Stăni^oteanu Sergiu Noruș
- D-I jud. Netejoru Lucian
- D-I conf. univ. dr. Ciumberică Aurel
- D-I prof. Bulboacă Mircea

- D-I jurist Ciobanu Dinel Victor
- D-I procuror Rădulescu Radu
- D-I avocat Popescu Ioan
- D-I jurist Mitroi Paul Savu
- D-I avocat Vucă Emil Gabriel
- D-I ing. Bădălau Nicolae
- D-I Tanase Dragne
- D-I gen. (r). Dan Gheorghe
- D-I Dinu Andrei
- D-I prof. Marin Tudor
- D-I Dan Florică
- D-I ing. Ionișă Ion
- D-I Pătră^oescu Radu
- D-I prof. ^a andru Nicolae
- D-I jurist Carligea Stefan

PROTOIERIA GIURGIU

Protoiereu: Pr. Adrian BĂLESCU

PAROHIA	ADRESA	HARAMUL	PREOPI SLUJITORI
Buna Vestire	Giurgiu, Mircea cel Bătrân 16	Buna vestire	Manicatide Lucian
Sf.Gheorghe	Giurgiu, Piața Sf. Gheorghe 8	Sf. Gheorghe	Puflea Nicu ^{or} Cristea Gabriel Lori Constantin Cristian
Sf. Haralambie	Giurgiu, ^a os. Sloboziei 3	Sf. Haralambie	Osman Marian Mihoci ^a tefan
Inălparea Domnului	Giurgiu, ^a os. București 78	Inălparea Domnului	Ro ^{ioru} Stelian Gheorghe D. Ion Mihalcea Cosmin
Sf. Treime	Giurgiu, Str. Brani ^o tei 1	Sf. Treime	Alexandrescu Ilie Vălcan Emilian Teodorescu Teodor
Sf. Gheorghe Nou	Giurgiu, ^a os. Bălănoaiei	Sf. Gheorghe	Bufnea Ioan
Băneasa	Com. Băneasa	Adormirea Maicii Domnului	Burlacu Gheorghe
Meletie	Com. Băneasa, sat Meletie	Na ^o terea Maicii Domnului	Balaban Mihail Constantin
Frasinu	Com. Băneasa, sat Frasinu	Sf. Nicolae	Botea Gheorghe
Sf. Gheorghe	Com. Băneasa, sat Sf. Gheorghe	Sf. M.Mc. Gheorghe	Păcurariu Ionuș
Pietrele	Com. Băneasa, sat Pietrele	Adormirea Maicii Domnului	^a erban Ion
Brăni ^o tari	Com. Călugăreni, sat Brăni ^o tari	Sf. Gheorghe	Florea Valentin
Mo ^o teni Dobrote ^o ti	Com. Călugăreni, sat Mo ^o teni	Sf. Nicolae	Radu Gheorghiușă
Crucea de Piatră	Com. Călugăreni, sat Cruce	Sf. Ilie	Constantin Valeriu Laurențiu
Hulube ^o ti de Jos	Com. Călugăreni, sat Hulube ^o ti	Sf. Nicolae	Stan Iordan Iosif
Hulube ^o ti de Sus	Com. Călugăreni, sat Hulube ^o ti	Sf. Voievozi	Neagu Ionel

Uzunu	Com. Călugăreni, sat Uzunu	Sf. Nicolae	Bălescu Adrian
Daia	Com. Daia	Cuv. Paraschiva	Vi ^o iu Mihai Ciprian
Dăița	Com. Daia, sat Dăița	Sf. Gheorghe	Crușu Nicolae Călin Mihai
Plop^oru	Com. Daia, sat Plop ^o ru	Cuv. Paraschiva	Frâncu Marian Florin
Frăte^oti	Com. Frăte ^o ti	Sf. Mc.Ecaterina	Buga Constantin Buga Gheorghe
Bălănoaia	Com. Frăte ^o ti, sat Bălănoaia	Sf. Gheorghe	Moisei Fănică
Cetatea	Com. Frăte ^o ti, sat Cetatea	Sf. Ap. Petru si Pavel	Mu ^o at Vasilică
Remu^o	Com. Frăte ^o ti, sat Remu ^o	Sf. Pantelimon	Mu ^o at Stelian
Găujani	Com. Găujani	Adormirea Maicii Domnului	Geadău Costel
Fil. Cetățuia	Com. Găujani, Fil. Cetățuia		
Pietri^o	Com. Găujani, sat Pietri ^o	Cuv. Paraschiva	Pop Vasile Florin
Gogo^oari	Com. Gogo ^o ari	Sf. Treime	Pîrvan Florin
Răle^oti	Com. Gogo ^o ari, sat Răle ^o ti	Sf. Nicolae	^a tefan Valentin
Fil. Drăghiceanu	Com. Gogo ^o ari, sat Drăghiceanu	Sf. Dumitru	
Izvoru	Com. Gogo ^o ari, sat Izvoru	Sf. Nicolae	Popa Gheorghe
Gostinu	Com. Gostinu	Sf. Nicolae	Olteanu Valerian Jica Marius Constantin
Izvoarele I	Com. Izvoarele	Cuv. Paraschiva	Radu Florian
Chiriacu	Com. Izvoarele, sat Chiriacu	Adormirea Maicii Domnului	Ro ^o u Constantin Chilianu Gabriel
Petru Rare^o	Com. Izvoarele, sat Petru Rare ^o	Sf. Nicolae	Cazan Virgil
Radu Vodă	Com. Izvoarele, sat Radu Vodă	Sf. Împărași Constantin ^o i Elena	Pantofaru Florin
Fil. Dimitrie Cantemir	Com. Izvoarele, sat D.Cantemir	Sf. Nicolae	
Valea Bujorului	Com. Izvoarele, sat Valea Bujorului	Sf. Voievozi	Stoian Marian
Malu	Com. Malu	Sf. Ioan Botezătorul	Vârban Ion Cocoru George
Oinacu	Com. Oinacu	Adormirea Maicii Domnului	Dutu Stelian Constantin Mirel

Brani^otea	Com. Oinacu, sat Brani ^o tea	Adormirea Maicii Domnului	Voinea Ionuș
Comasca	Com.Oinacu, sat Comasca	Sf. Imp. Constantin și Elena	Neac ^o u Marius
Putineiu	Com. Putineiu	Sf. Ioan Botezătorul	^a tefan Marius Mugurel Găulea Gabriel Marian
Hodivoaia	Com. Putineiu, sat Hodivoaia	Sf. Nicolae	Nidelcea Cristian
Vieru	Com. Putineiu, sat Vieru	Adormirea Maicii Domnului	Geantă Laurențiu Pârvu Ion
Slobozia	Com. Slobozia	Sf. Mc. Gheorghe	Lungu Alexandru Chivu Ciprian
Stăne^oti I	Com. Stăne ^o ti	Na ^o terea Maicii Domnului	Papardel Marius
Stăne^oti II	Com. Stăne ^o ti	Sf. Nicolae	Cîrstea ^a tefan Ciprian
Fil Stăne^oti III	Com. Stăne ^o ti	Sf. ^a tefan Petri ^o ur Aurel	
Once^oti	Com. Stăne ^o ti	Sf. Vineri	
Bălanu	Com. Stane ^o ti, sat Bălanu	Cuv. Paraschiva	Abălaru Ionuș Daniel
Ghizdaru	Com. Stăne ^o ti	Sf. Gheorghe	Jinaru Adam
Stoene^oti	Com. Stoene ^o ti	Cuv. Paraschiva	Ciociu Marius Chi ^o cari Ioan
Iancule^oti	Com.Stoiene ^o ti	Sf.Const.Elena	Neagu Liviu
Tangîru	Stoene ^o ti, sat Tangîru	Adormirea Maicii Domnului	Stoica Dumitru Marius
Fil. Mirău	Stoene ^o ti, sat Mirău	Sf. Gheorghe	
Vedea	Com. Vedea	Sf. Pantelimon	Vamo ^o Horia Bratu Marian
Spitalul Judeșean	Mun. Giurgiu		Neac ^o u Liviu
Penitenciarul de maximă siguranță Giurgiu	Mun. Giurgiu		Băla ^a Teodor

PROTOIERIA BOLINTIN

Protoiereu: Pr. Ioan ^aERBAN

PAROHIA	ADRESA	HRAMUL	PREOPI SLUJITORI
Bolintin Deal I	Com. Bolintin Deal	Sf. Ier. Nicolae	Popescu Mugurel Pisculungeanu Florin
Bolintin Deal II	Com. Bolintin Deal	Sf. M. Mc. Gheorghe	Antonescu Vasile
Bolintin Vale I	Com. Bolintin Vale	Adormirea Maicii Domnului	^a erban Ion Beldiman Nicu ^{or}
Bolintin Vale II	Com. Bolintin Vale	Acoperământul Maicii Domnului	Ghișă Nicu ^{or}
Crivina	Com. Bolintin Vale, sat Crivina	Sf. M. Mc. Dimitrie	Dumitrache Marin
Malu Spart	Com. Bolintin Vale, sat Malu Spart	Adormirea Maicii Domnului	Mu ^{at} Florin Ivan Doru
Mihai Vodă	Com. Bolintin Deal, sat Mihai Vodă	Sf. Ier. Nicolae	Rotaru George
Buc^{ani}	Com. Buc ^{ani}	Sf. Ier. Nicolae	Manole Gherasim
Vadu Lat	Com. Buc ^{ani} , sat Vadu Lat	Sf. Arh. Mihail ^{oi} Gavriil	Dincă Iulian Vladuș Marin
Uie^{ti}	Com. Buc ^{ani} , sat Uie ^{ti}	Buna Vestire	Constantin Laurențiu
Podi^{orul}	Com. Buc ^{ani} , sat Podi ^{orul}	Sf. M. Mc. Dimitrie	Enache Costel
Obedeni	Com. Buc ^{ani} , sat Obedeni	Adormirea Maicii Domnului	Niculae Claudiu
Goleasca	Com. Buc ^{ani} , sat Goleasca	Adormirea Maicii Domnului	
Cosoba	Com. Cosoba	Adormirea Maicii Domnului	Chișu Constantin
Crevedia Mare	Com. Crevedia Mică	Sf. Împ. Constantin ^{oi} Elena	Pană Ion
Crevedia Mică	Com. Crevedia Mică	Sf. M. Mc. Gheorghe	Busuioc Adrian Florin
Dealu	Com. Crevedia Mică, sat Dealu	Sf. Ier. Nicolae	Pîrloagă Victora ^o
Palanca	Com. Flore ^{ti} - Stoene ^{ti} , sat Palanca	Sf. Ap. Petru ^{oi} Pavel	Dumitrescu Nicolae
Flore^{ti}	Com. Flore ^{ti} - Stoene ^{ti}	Sf. Ier. Nicolae	Popescu Valeriu Păslaru Iustin
Stoene^{ti}	Com. Flore ^{ti} - Stoene ^{ti}	Sf. Ier. Nicolae	^a erban Mihai Preoteasa Daniel

Gogora	Com. Flore ^o ti-Stoene ^o ti, sat Gogora	Sf. Arh. Mihail ^o i Gavriil	Mitroi Valentin
Cârpeni^o	Com. Găiseni, sat Carpeni ^o	Sf. Ier. Nicolae	Vieru Georgică
Căscioarele	Com. Găiseni, sat Cascioarele	Vovidenia	Stănescu Viorel
Găiseni	Com. Găiseni	Sf. Ier. Nicolae	Stănescu Laurențiu
Grădinari	Com. Grădinari	Adormirea Maicii Domnului	Petrescu Bruno
Zorile	Com. Grădinari, sat Zorile	Sf. Ier. Nicolae	Ivan Florian
Tântava	Com. Grădinari, sat Tântava	Sf. Treime	Vasile Octavian
Bîcu	Com. Joița, sat Bicu	Adormirea Maicii Domnului	Ticuleanu ^a tefan
Pope^oti - Manuc	Com. Joița, sat Pope ^o ti -Manuc	Sf. Ier. Nicolae	Schiteanu Petre
Joița	Com. Joița	Sf. Ier. Nicolae	Pîrcălabu Cornel
Măr^oa	Com. Măr ^o a	Sf. Ier. Nicolae	Drăgan Marin
Bălă^ooieni	Com. Ogrezeni, sat Bălă ^o oieni	Sf. M. Mc. Dimitrie	Pârvu ^a tefan
Ogrezeni	Com. Ogrezeni	Adormirea Maicii Domnului	Palea Niculae Pârlog Lucian
Hobaia	Com. Ogrezeni, sat Hobaia	Sf. M. Mc. Gheorghe	Dumitrescu Valeriu
Roata	Com. Roata	Sf. Ier. Nicolae	Murgilă Marin
Sadina	Com. Roata, sat Sadina	Adormirea Maicii Domnului	Stroe Vasile
Cartojani	Com. Roata, sat Cartojani	Sf. M. Mc. Gheorghe	Andrei Ionel Antone Marian
Ulmi	Com. Ulmi	Adormirea Maicii Domnului	Udrea Ilie
Dragăneasca	Com. Ulmi, sat Drăgăneasca	Sf. Ier. Nicolae	Cotorceanu Adrian
Icoana	Com. Ulmi, sat Icoana	Adormirea Maicii Domnului	Spătaru Vali
Poenari Enuța	Com. Ulmi, sat Poenari Enuța	Sf. Ier. Nicolae	Dinică Anton
Trestieni	Com. Ulmi, sat Trestieni	Sf. Ier. Nicolae	Rotaru Robert
Deleni	Com. Ulmi, sat Deleni	Adormirea Maicii Domnului	Florea Nicolae
Izvorul	Com. Vânătorii Mici, sat Izvorul	Sf. Treime	Rădulescu Gerald

Vânătorii Mari	Com. Vânătorii Mici	Sf. M. Mc. Gheorghe	Zotea Călin
Vânătorii Mici	Com. Vânătorii Mici	Na ^o terea Maicii Domnului	Rizea Marin
Zădăriciu	Com. Vânătorii Mici, sat Zădăriciu	Sf. Ier. Nicolae	Petrescu Calistrat

PROTOIERIA MIHĂILE^aTI

Protoiereu: Pr. Emanuel Ioan STUPARU

PAROHIA	COMUNA	HRAMUL	PREOPI SLUJITORI
Varlaam	Com. Adunașii Copăceni	Adormirea Maicii Domnului	Bătrâneanu Eduard
Pîslari	Com. Adunașii Copăceni	Sf. Cuv. Paraschev	Moldovan Dorin Cristian
Mogo^eti	Com. Adunașii Copăceni	Sf. Împ. Constantin ^o i Elena	Chirculeanu Gabriel
Adunașii Copăceni	Com. Adunașii Copăceni	Adormirea Maicii Domnului	Popescu Geraldin Ciobanu Viorel
Dar^atii de sus	Com. Adunașii Copăceni	Sf. Ier. Nicolae	Alexe Cristian
Bulbucata	Com. Bulbucata	Sf. M. Mc. Gheorghe	Nișă Antonio Cristian Virgil Marin
Făcău	Com. Bulbucata, sat Făcău	Sf. Arhid. Stefan	Mihai Florentin
Pădureni	Com. Buturugeni	Adormirea Maicii Domnului	Mir ^o lea Ion
Saxoni	Com. Buturugeni	Adormirea Maicii Domnului	Mihalea Dan Mihail
Podul Doamnei	Clejani	Sf. Împ. Constantin ^o i Elena	Dragomir Georgică
Neajlov	Clejani	Adormirea Maicii Domnului	Porlogea Corneliu
Clejani	Com. Clejani	Sf. Voievozi	Ciocan Costel Farmazon Costinel
Gorneni	Com. Epure ^o ti	Sf. Arh. Mihail ^o i Gavriil	Voicilă Vasile
Epure^oti	Com. Epure ^o ti	Sf. Ier. Nicolae	Dobre Laurențiu Antasiuc Florentin
Copaciu	Com. Ghimpași	Sf. Constantin ^o i Elena	Anicescu Marian
Crovu	Com. Ghimpași	Sf. Ier. Nicolae	Vătafu Gheorghe

Naipu	Com. Ghimpași	Sf. Ier. Nicolae	Turcu Costel
Valea Plopilor	Com. Ghimpași	Sf. Arh. Mihail și Gavriil	Geonea Orlando
Sâlcioara	Com. Ghimpași	Sf. Ier. Nicolae	Lovin Virgil
Letca Nouă	Com. Letca Nouă	Sf. Constantin și Elena	Popa Edmond
Letca Veche	Com. Letca Nouă	Sf. Constantin și Elena	?
Milcovăp	Com. Letca Nouă	Adormirea Maicii Domnului	Panasiu Sorin Sfetcu Marian
Mihăilești I	Com. Mihăilești	Sf. Constantin și Elena	Georgescu George
Mihăilești II	Com. Mihăilești	Sf. Arh. Mihail și Gavriil	Burcea Cornel
Novaci	Com. Mihăilești	Adormirea Maicii Domnului	Pârdea Ioan
Drăgănescu	Com. Mihăilești	Sf. Ier. Nicolae	Petcu Răzvan Lucian
Popești	Com. Mihăilești	Sf. Treime	Mihăiță Constantin
Râsucenii de Jos	Com. Râsuceni	Adormirea Maicii Domnului	Blogoș Traian Viorel
Râsucenii de Sus	Com. Râsuceni	Sf. Ier. Nicolae	Pieleanu Alexandru
Carapancea	Com. Râsuceni, sat Carapancea	Sf. Ioan Botezătorul	Popescu Daniel
Cucuruzu	Com. Râsuceni, sat Cucuruzu	Sf. Ier. Nicolae	Pieleanu Marin
Bila	Com. Schitu	Sf. Ioan Botezătorul	Nicolae Mihai
Cămineasca	Com. Schitu	Sf. Ier. Nicolae	Dragomir Sebastian
Schitu	Com. Schitu	Sf. Ioan Botezătorul	Stoica
Vlașinu	Com. Schitu	Sf. Ier. Nicolae	Apaitan Daniel Romi
Singureni	Com. Singureni	Sf. Constantin și Elena	Usturoi Victor Dincă Mihai Emanuel
Crânguri	Com. Singureni, sat Crânguri	Sf. Ioan Botezătorul	Turnea Ionuș
Stejaru	Com. Singureni	Sf. Constantin și Elena	Badea Ion
Toporu	Com. Toporu	Adormirea Maicii Domnului	Anton Liviu Anton Mircea Vali
Tomulești	Com. Toporu	Sf. M. Mc. Dimitrie	Gheorlan Constantin

PROTOIERIA HERE^aTI

Protoiereu: Pr. Mihăiță PODARU

PAROHIA	ADRESA	HRAMUL	PREOPI SLUJITORI
Câmpurelu	Com. Coliba ^o i, sat Câmpurelu	Sf. Cuv. Parascheva	Dima Adrian
Coliba^oi	Com. Coliba ^o i,	Sf. Cuv. Parascheva	Pîrvu Mihai
Fala^otoaca	Com. Comana, sat Fala ^o toaca	Sf. Gheorghe	Cojocariu Cezar
Grădi^otea	Com. Comana, sat Grădi ^o tea	Adormirea Maicii Domnului	Mi ^o u Gheorghe
Budeni	Com. Comana, sat Budeni	Adormirea Maicii Domnului	Ulescu
Vlad Pepe^o	Com. Comana, sat Vlad Pepe ^o	Adormirea Maicii Domnului	Pantazi Nicolae Silviu
Gostinari	Com. Gostinari	Sf. Cuv. Parascheva	Antonescu Nicolae Vlădescu Adrian
Mirone^oti	Com. Gostinari, sat Mirone ^o ti	Sf. Nicolae	Stavrică Alexandru Cornel
Greaca	Com. Greaca	Sf. 40 Mucenici	Georgescu Alin Popescu Aurel
Pușu Greci	Com. Greaca, sat Pușu Greci	Sf. Dumitru	Jugănaru Laurențiu
Zboiu	Com. Greaca, sat Zboiu	Sf. Treime	Ciocanel Marian
Hotarele I	Com. Hotarele	Sf. Cuv. Paraschiva	Iancu Petre
Hotarele II	Com. Hotarele	Sf. Arhangheli Mihail ^o i Gavriil	Costache Ion
Scări^ooara	Com. Hotarele, sat Scări ^o oara	Sf. Cuv. Parascheva	Rădoi Florian
Izvoarele	Com. Hotarele, sat Izvoarele	Sf. Arhangheli Mihail ^o i Gavriil	Iordache Florin
Ciurari	Com. Hotarele, sat Ciurari	Adormirea Maicii Domnului	Miu Viorel
Heră^oti	Com. Heră ^o ti	Sf. Treime	Podaru Mihăiță
Dadilov	Com. Mihai Bravu	Sf. Cuv. Parascheva	Dumitru Nelu ^a erban Ion
Prundu I	Com. Prundu	Sf. M. Mc. Dimitrie	Dinu Marin Manole Octavian
Prundu II	Com. Prundu	Sf. Cuv. Lazăr	Dinu Dimitrie
Puieni	Com. Prundu, sat Puieni	Sf. M. Mc. Dimitrie	Staicu Eugen

Valea Dragului	Com. Valea Dragului	Sf. M. Mc. Dimitrie	Alexandrescu Iulian Anton
Ciocoveni	Com. Valea Dragului, sat Ciocoveni	Sf. Ioan Botezătorul	Coc Gheorghe
Vără^oti	Com. Vără ^o ti	Sf. Ier. Nicolae	Oprea Robertino Aristide Gheorghe C. Ion
Obedeni	Com. Vără ^o ti, sat Obedeni	Sf. Ier. Nicolae	Roman Cristea
Comana	Com. Comana	Sf. Spiridon	Dumitrache Laurențiu Mitu Florin

VIII.
DOCUMENT

STATUTUL PENTRU ORGANIZAREA ^aI FUNCȚIONAREA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Dispoziții generale

Art.1 – Biserica Ortodoxă Română este comunitatea creștinilor ortodocși, clerici, monahi și mireni, constituiți canonic în parohii și în mănăstiri din eparhiile Patriarhiei Române aflate în interiorul și în afara granițelor României, care mărturisesc pe Dumnezeu în Sfânta Treime, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, pe temeiul Sfintei Scripturi și al Sfintei Tradiții și participă la viața Bisericii prin aceleași Sfinte Taine, slujbe liturgice și rânduieli canonice.

Art.2 – (1) Biserica Ortodoxă Română, de origine apostolică, este și rămâne în comuniune și unitate dogmatică, liturgică și canonică cu Biserica Ortodoxă universală.

(2) Biserica Ortodoxă Română este autocefală și unitară în organizarea și în lucrarea sa pastorală, misionară și administrativă.

Art.3 – (1) Biserica Ortodoxă Română are conducere sinodală ierarhică, potrivit învățăturii și canoanelor Bisericii Ortodoxe și tradiției sale istorice.

(2) Biserica Ortodoxă Română se administrează în mod autonom prin organisme proprii reprezentative, constituite din clerici și mireni, potrivit Sfintelor Canoane, dispozițiilor prezentului Statut și altor dispoziții ale autorității bisericești competente.

Art.4 – (1) Biserica Ortodoxă Română este autonomă față de Stat și față de alte instituții.

(2) Biserica Ortodoxă Română stabilește relații de dialog și cooperare cu Statul și cu diferite instituții pentru împlinirea misiunii sale pastorale, spiritual-culturale, educaționale și social-filantropice.

Art.5 – (1) Biserica Ortodoxă Română cuprinde pe creștinii ortodocși din țară și pe creștinii ortodocși români din afara granițelor țării, precum și pe cei primiți canonic în comunitățile ei.

(2) Biserica Ortodoxă Română este națională și majoritară potrivit

vechimmii apostolice, tradiției, numărului de credincioși și contribuției sale deosebite la viața și cultura poporului român. Biserica Ortodoxă Română este Biserica neamului românesc.

PARTEA I

Organizarea

Art.6 – (1) Biserica Ortodoxă Română este organizată ca Patriarhie, cu titulatura **“Patriarhia Română”**.

(2) Patriarhia Română cuprinde eparhii (Arhiepiscopii și Episcopii) grupate în Mitropolii, precum și alte unități în interiorul sau în afara granițelor României, după cum urmează:

A. În interiorul granițelor României:

I. Mitropolia Munteniei și Dobrogei, cuprinzând:

1. Arhiepiscopia Bucureștilor, cu sediul în municipiul București.
2. Arhiepiscopia Tomisului, cu sediul în municipiul Constanța.
3. Arhiepiscopia Târgoviștei, cu sediul în municipiul Târgoviște.
4. Episcopia Argeșului și Muscelului, cu sediul în municipiul Curtea de Argeș.
5. Episcopia Buzăului și Vrancei, cu sediul în municipiul Buzău.
6. Episcopia Dunării de Jos, cu sediul în municipiul Galați.
7. Episcopia Sloboziei și Călărașilor, cu sediul în municipiul Slobozia.
8. Episcopia Alexandriei și Teleormanului, cu sediul în municipiul Alexandria.
9. Episcopia Giurgiului, cu sediul în municipiul Giurgiu.
10. Episcopia Tulcii, cu sediul în municipiul Tulcea.

II. Mitropolia Moldovei și Bucovinei, cuprinzând:

11. Arhiepiscopia Iașilor, cu sediul în municipiul Iași.
12. Arhiepiscopia Sucevei și Rădăușilor, cu sediul în municipiul Suceava.
13. Episcopia Romanului, cu sediul în municipiul Roman.
14. Episcopia Hușilor, cu sediul în municipiul Huși.

III. Mitropolia Ardealului, cuprinzând:

15. Arhiepiscopia Sibiului, cu sediul în municipiul Sibiu.
16. Episcopia Covasnei și Harghitei, cu sediul în municipiul Miercurea Ciuc.

IV. Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, cuprinzând:

17. Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, cu sediul în municipiul Cluj-Napoca.
18. Arhiepiscopia Alba Iuliei, cu sediul în municipiul Alba Iulia.
19. Episcopia Ortodoxă Română a Oradiei, cu sediul în municipiul Oradea.
20. Episcopia Ortodoxă Română a Maramureșului și Sătmărilor, cu sediul în municipiul Baia Mare.
21. Episcopia Sălajului, cu sediul în municipiul Zalău.

V. Mitropolia Olteniei, cuprinzând:

22. Arhiepiscopia Craiovei, cu sediul în municipiul Craiova.
23. Episcopia Râmnicului, cu sediul în municipiul Râmnicu Vâlcea.
24. Episcopia Severinului și Strehăiei, cu sediul în municipiul Drobeta-Turnu Severin.
25. Episcopia Slatinei, cu sediul în municipiul Slatina.

VI. Mitropolia Banatului, cuprinzând:

26. Arhiepiscopia Timișoarei, cu sediul în municipiul Timișoara.
27. Episcopia Aradului, Ienopolei, Hălmăgiului și Hunedoarei, cu sediul în municipiul Arad.
28. Episcopia Caransebeșului, cu sediul în municipiul Caransebeș.
29. Episcopia Daciei Felix, cu sediul administrativ în Vârșeș.
30. Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria, cu sediul în Gyula.

**VII. Unități dependente direct de Patriarhia Română:
Vicariatul Ortodox Ucrainean, cu sediul în municipiul
Sighetul Marmășiei.**

B. În afara granițelor României:

**I. Mitropolia Basarabiei, autonomă și de stil vechi și
Exarhat al Plaiurilor, cuprinzând:**

31. Arhiepiscopia Chișinăului, cu sediul în municipiul Chișinău.
32. Episcopia de Bălți (fostă a Hotinului), cu sediul în orașul Bălți.
33. Episcopia Basarabiei de Sud (fostă de Cetatea Albă-Ismail), cu sediul în orașul Cantemir.
34. Episcopia Ortodoxă a Dubăsărilor și a toată Transnistria (fostă Misiunea Ortodoxă Română din Transnistria), cu sediul la Dubăsari.

II. Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale, cuprinzând:

35. Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Europei Occidentale, cu sediul la Paris.
36. Episcopia Ortodoxă Română a Italiei, cu sediul la Roma.
37. Episcopia Ortodoxă Română a Spaniei și Portugaliei, cu sediul la Madrid.

III. Mitropolia Ortodoxă Română a Germaniei, Europei Centrale și de Nord, cuprinzând:

38. Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Germaniei, cu sediul la Nürnberg.
39. Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord, cu sediul la Stockholm.

IV. (40) Arhiepiscopia Ortodoxă Română a celor două Americi, cu sediul la Chicago.

V. (41) Episcopia Ortodoxă Română a Australiei și Noii Zeelande, cu sediul la Melbourne.

VI. Reprezentanțe ale Patriarhiei Române: Așezămintele Românești de la Locurile Sfinte (Ierusalim, Iordan și Ierihon), Parohia Ortodoxă Română de la Sofia (Bulgaria), Reprezentanța Patriarhiei Române pe lângă instituțiile europene (Bruxelles).

VII. Unitățile ortodoxe române care păstrează legături spirituale și culturale cu Patriarhia Română:

Așezămintele Românești din Sfântul Munte Athos (Prodromu, Lacu și altele).

Art. 7 – (1) Înființarea, desființarea, modificarea teritorială și schimbarea titulaturii Mitropoliilor, Arhiepiscopiilor și Episcopilor se fac prin hotărâri ale Sfântului Sinod ținând seama de cerințele pastoral-misionare și luând în considerare organizarea administrativ-teritorială a statului.

(2) Titulatura Mitropoliștilor, Arhiepiscopilor și Episcopilor este cea a Mitropoliei sau a eparhiei în care păstoresc. Titulatura Episcopilor-vicari patriarhali, a Episcopilor-vicari și a Arhierilor-vicari se stabilește de Sfântul Sinod, la propunerea Patriarhului pentru Episcopii-vicari patriarhali și a Chiriarhului locului pentru Episcopii-vicari și Arhierii-vicari.

(3) Ierarhii eparhioși din unele scaune chiriarhale cu trecut istoric recunoscut și cu importanță pastoral-misionară, administrativă și cultural-națională, care s-au distins printr-o slujire chiriarhală deosebită și îndelungată a Bisericii, la propunerea Patriarhului făcută în consultare cu Sinodul Permanent, pot primi cu aprobarea Sfântului Sinod ranguri cu titlu personal, de mitropolit onorific cei dintre arhiepiscopi și de arhiepiscop onorific cei dintre episcopi, eparhia păstrându-și în continuare locul stabilit în dipticele canonic și administrativ al Bisericii Ortodoxe Române. De asemenea, Episcopiile vechi pot deveni Arhiepiscopii, pe baza unei motivații temeinice.

(4) Membrii Sfântului Sinod cărora li se acordă ranguri onorifice cu titlu personal vor fi înscriși în lista membrilor Sfântului Sinod și pomeniți la slujbele religioase după Mitropolișii, respectiv, după Arhiepiscopii din ordinea administrativă a Bisericii Ortodoxe Române.

(5) Succesorii în scaunul arhiepiscopilor și episcopilor care au primit ranguri onorifice cu titlu personal nu preiau dreptul de a folosi aceste ranguri.

(6) Hotărârile luate în temeiul prevederilor **alin. 1, 2 și 3** din prezentul articol se comunică ministerului de resort.

Art. 8 – (1) Organizarea canonică și pastorală a credincioșilor ortodocși români din afara granițelor României se asigură de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

(2) Episcopiile, Arhiepescopiile, Mitropoliile și alte unități bisericești din afara granițelor țării sunt organizate și funcționează în conformitate cu statutele proprii, aprobate de Sfântul Sinod, concordante cu Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.

CAPITOLUL I

Organizarea centrală

Art.9 – În Biserica Ortodoxă Română, la nivel central funcționează:

I. Organisme centrale deliberative:

- A. Sfântul Sinod,
- B. Sinodul Permanent,
- C. Adunarea Națională Bisericească.

II. Organisme centrale executive:

- A.** Patriarhul,
- B.** Consiliul Național Bisericesc,
- C.** Permanența Consiliului Național Bisericesc.

III. Organisme centrale administrative:

- A.** Cancelaria Sfântului Sinod,
- B.** Administrația Patriarhală.

Dispoziții comune

Art.10 – (1) Organismele centrale deliberative și executive bisericești sunt valabil constituite cu prezența a cel puțin două treimi din numărul membrilor lor și iau hotărâri, de regulă, cu votul a jumătate plus unu din numărul membrilor prezenți.

(2) Validarea sau invalidarea mandatelor membrilor clerici și mireni aleși se face de către Adunarea Națională Bisericească.

(3) Convocarea organismelor centrale deliberative, cu precizarea ordinii de zi, se face de către Președintele, cu cel puțin 14 zile înainte de data fixată pentru ședință, iar în cazuri excepționale în cel mai scurt timp posibil.

(4) Deschiderea și închiderea ședințelor de lucru ale organismelor centrale deliberative și executive se face de către Președintele.

(5) Procesul-verbal al fiecărei ședințe de lucru a organismelor centrale deliberative și executive se semnează de Președintele și de Secretarii desemnați.

(6) Hotărârile organismelor centrale deliberative și executive sunt obligatorii pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română.

Secțiunea I

Organisme centrale deliberative

A. Sfântul Sinod

Art.11 – Sfântul Sinod este cea mai înaltă autoritate a Bisericii Ortodoxe Române, în toate domeniile ei de activitate.

Art.12 – (1) Sfântul Sinod se compune din: Patriarh și toți Mitropoliții, Arhiepiscopii, Episcopii eparhioli, Episcopii-vicari patriarhali, Episcopii-vicari și Arhieriei-vicari în funcțiune. Ierarhii în funcție au îndatorirea de

a-°i desfã°ura activitatea în cooperare sinodalã, supunându-se hotãrãrilor Sfântului Sinod °i prevederilor prezentului Statut. De asemenea, ierarhii retra°i din funcþie au îndatorirea de a pãstra disciplina canonicã sinodalã.

(2) Pre°edintele Sfântului Sinod este Patriarhul. În lipsa Patriarhului, pre°edinte al Sfântului Sinod este, în ordine, Mitropolitul Moldovei °i Bucovinei, Mitropolitul Ardealului, Mitropolitul Clujului, Albei, Cri°anei °i Maramure°ului, Mitropolitul Olteniei, Mitropolitul Banatului, ceilalþi Mitropoliþi, Arhiepiscopi sau Episcopi în conformitate cu ordinea canonicã a eparhiilor din Patriarhia Romãnã (diptice).

(3) Secretarul Sfântului Sinod este unul dintre Episcopii-vicari patriarhali desemnat de plenul acestuia, la propunerea Patriarhului.

Art.13 – Sfântul Sinod se întrune°te anual în cel puþin douã °edinþe de lucru în perioadele de primãvarã °i toamnã, iar în °edinþe extraordinare, ori de cãte ori este nevoie. Sfântul Sinod se poate întruni °i în °edinþe solemne.

Art.14 – Atribuþiile Sfântului Sinod sunt:

a. Pãstreazã unitatea dogmaticã, liturgicã °i canonicã în Biserica Ortodoxã Romãnã, precum °i comuniunea cu întreaga Bisericã Ortodoxã;

b. Examineazã orice problemã de ordin dogmatic, liturgic, canonic °i pastoral-misionar, pe care o soluþioneazã în conformitate cu învãþãtura Bisericii Ortodoxe °i hotãrã°te, potrivit Sfintelor Canoane, asupra problemelor biserice°ti de orice naturã;

c. Hotãrã°te cu privire la sfinþirea Sfântului °i Marelui Mir, potrivit cerinþelor pastoral-misionare din Biserica Ortodoxã Romãnã;

d. Hotãrã°te în privinþa canonizãrii sfinþilor °i emite Tomosul de proclamare a canonizãrii;

e. Exprimã poziþia oficialã a Bisericii Ortodoxe Române asupra proiectelor de acte normative ale Statului referitoare la activitatea cultelor, la învãþãmântul teologic °i religios, la asistenþa socialã °i religioasã, la patrimoniul cultural-naþional, în special cel bisericesc, precum °i în alte domenii de interes bisericesc °i social;

f. Aprobã, cu o majoritate de douã treimi din numãrul membrilor prezenþi, Statutul pentru organizarea °i funcþionarea Bisericii Ortodoxe Române °i hotãrã°te asupra modificãrii acestuia;

g. Aprobã regulamentele biserice°ti întocmite în conformitate cu prezentul Statut;

h. Iniþiazã °i aprobã acorduri °i parteneriate cu Statul °i cu alte instituþii în domenii de interes general bisericesc;

i. Exprimă poziția oficială a Bisericii Ortodoxe Române în probleme de interes general ale societății;

j. Aprobă, cu o majoritate de două treimi din numărul membrilor prezenți, înființarea, desființarea, modificarea teritorială și schimbarea titulaturii eparhiilor și Mitropoliilor aparținătoare Patriarhiei Române;

k. Aprobă statutele eparhiilor, Mitropoliilor și ale altor unități bisericești din afara granițelor României;

l. Alege, cu voturile a două treimi din totalul membrilor prezenți, pe Patriarh, și cu voturile a jumătate plus unu din totalul membrilor prezenți, pe Mitropoliții, Arhiepiscopii și pe Episcopii eparhioși pentru eparhiile aparținătoare Patriarhiei Române;

m. Alege, cu voturile a jumătate plus unu din totalul membrilor prezenți, pe Episcopii-vicari patriarhali, pe Episcopii-vicari și pe Arhieriei-vicari;

n. Emite Gramata pentru întronizarea Patriarhului;

o. Hotărăște cu privire la retragerea ierarhilor și stabilește drepturile acestora;

p. Hotărăște, cu o majoritate de două treimi din totalul membrilor săi, cu privire la trimiterea în judecată canonică a aceluia dintre membrii săi care sunt învinuiți de abateri de la învățătura și disciplina Bisericii;

q. Aprobă sau respinge, în principiu, recursurile clericilor în materie de caterisire și se pronunță asupra cererilor de iertare ale acestora, cu avizul prealabil al Chiriarhului locului;

r. Îndrumă și supraveghează ca activitatea organismelor deliberative și executive de la Episcopii, Arhiepiscopii, Mitropolii și Patriarhie să se desfășoare potrivit prevederilor statutare și regulamentare bisericești;

s. Inițiază și cultivă relații frățoși inter-ortodoxe, relații de dialog și cooperare inter-creștină și inter-religioasă pe plan național și internațional;

t. Aprobă normele privind organizarea și funcționarea unităților de învățământ teologic preuniversitar și universitar, precum și cele privind predarea religiei în școlile de stat, particulare și confesionale. Stabilește normele privind învățământul confesional de toate nivelurile, precum și programele pentru catehizarea tinerilor și adulților;

u. Aprobă normele activității misionar-pastorale și pe cele pentru promovarea vieții religioase și morale a clerului;

v. Stabilește normele activității de asistență social-filantropică pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română și aprobă măsurile pentru

organizarea asistenței religioase în armată, penitenciare, spitale, cămine pentru copii și pentru bătrâni, a°ezăminte sociale destinate persoanelor defavorizate etc.;

w. Hotără°te înfiinșarea, organizarea și desfiinșarea asociațiilor și fundațiilor bisericești cu caracter național care sunt constituite și conduse de către Biserica Ortodoxă Română; acordă sau retrage binecuvântarea (aprobarea) pentru înfiinșarea, organizarea și desfiinșarea asociațiilor și fundațiilor ortodoxe din Patriarhia Româna care au conducere proprie și activează în eparhiile acesteia.

x. Inișiază, autorizează și supraveghează traducerea, diortosirea, editarea și difuzarea Sfintei Scripturi, tipărirea și răspândirea cărșilor de cult, a calendarului bisericesc, a manualelor de teologie și a manualelor de religie; supraveghează din punct de vedere dogmatic, liturgic și canonic, lucrările de arhitectură, pictură, sculptură și alte forme de artă bisericească ortodoxă și ia măsurile convenite în caz de abateri;

y. Aprobă anual modul de constituire și de repartizare a Fondului Central Misionar; instituie fonduri speciale și stabile°te modul de constituire și destinașia acestora;

z. Interpretează, în formă definitivă și obligatorie, pentru toate organismele bisericești, dispozișiile statutare sau regulamentare.

Art.15 – (1) Pentru studierea și formularea propunerilor asupra problemelor ce urmează a se supune deliberării, Sfântul Sinod alege, dintre membrii săi, patru Comisii sinodale.

(2) Fiecare Comisie este prezidată de un Mitropolit și are un raportor. Ceilalși mitropolși sunt co-pre°edinși ai Comisiilor în care sunt repartizași de Sfântul Sinod.

(3) Comisiile Sfântului Sinod sunt:

- a.** Comisia Pastorală, Monahală și Socială,
- b.** Comisia Teologică, Liturgică și Didactică,
- c.** Comisia Canonică, Juridică și pentru Disciplină,
- d.** Comisia pentru Comunităși Externe, Relașii inter-ortodoxe, inter-cre°tine și inter-religioase.

(4) Sfântul Sinod decide dacā o problemā trebuie examinată în comun de douā sau mai multe Comisii.

(5) Pentru anumite probleme, cu caracter permanent sau temporar, Sfântul Sinod decide instituirea unor sub-comisii speciale afiliate uneia din cele patru Comisii. Din sub-comisii pot face parte și ierarhi din alte comisii și pot fi cooptași profesori de teologie, clerici,

monahi, mireni, speciali^oti în domeniul abordat, după modelul Sub-comisiei pentru canonizarea sfinșilor români.

Art.16 – Sfântul Sinod poate invita în Comisiile sale, pentru consultare, profesori de teologie, clerici, monahi, mireni, speciali^oti în domenii abordate.

B. Sinodul Permanent

Art.17 – (1) Sinodul Permanent este organismul central deliberativ care funcționează în timpul dintre ^oedinșele Sfântului Sinod, când importanșa unor probleme impune examinarea lor fără întârziere.

(2) Sinodul Permanent se compune din Patriarh ^oi toșii Mitropolii în funcșie de la eparhiile din șarâ ^oi din afara granișelor României. Din Sinodul Permanent fac parte ^oi alșii trei ierarhi eparhioșii (1 Arhiepiscop ^oi 2 Episcopi) desemnașii anual de Sfântul Sinod.

(3) Pre^oedintele Sinodului Permanent este Patriarhul. În lipsa Patriarhului, ^oedinșele Sinodului Permanent sunt prezidate în ordinea prevâzutâ la **art.12, alin. 2** din prezentul Statut.

(4) Convocarea Sinodului Permanent, cu precizarea ordinii de zi, se face de câtre Pre^oedintele sâu, ori de cîte ori este nevoie.

(5) Secretarul Sfântului Sinod este ^oi Secretarul Sinodului Permanent.

(6) Sinodul Permanent ia hotârâri valabile prin consens sau cu votul a jumâitate plus unu dintre membrii prezenșii.

(7) Dispozișiiile **art.16** din prezentul Statut se aplicâ ^oi cu privire la ^oedinșele Sinodului Permanent.

Art.18 – (1) Sinodul Permanent exercitâ, în timpul dintre ^oedinșele Sfântului Sinod, atribușiiile acestuia prevâzute la **art.14, lit. e, i, r, t** ^oi x.

(2) Sinodul Permanent, la solicitarea Patriarhului sau a membrilor sâii, examinează ^oi formulează propuneri privind probleme ce urmează a fi aduse în dezbaterea Sfântului Sinod.

(3) Sinodul Permanent exercitâ orice alte atribușii ce i se dau de câtre Sfântul Sinod sau prin Statut ^oi regulamente.

(4) Sinodul Permanent aduce la cunoștinșa Sfântului Sinod, pentru ratificare, hotârârile luate în timpul dintre ^oedinșele acestuia.

C. Adunarea Nașionalâ Bisericeascâ

Art.19 – Adunarea Nașionalâ Bisericeascâ este organismul central deliberativ al Bisericii Ortodoxe Române, pentru problemele administrative, sociale, culturale, economice ^oi patrimoniale.

Art.20 – (1) Adunarea Națională Bisericească este alcătuită din câte trei reprezentanți ai fiecărei eparhii, un cleric și doi mireni, delegați de Adunările Eparhiale, pe termen de patru ani. Ei pot fi delegați pentru cel mult două mandate.

(2) Ierarhii Sfântului Sinod participă la lucrările Adunării Naționale Bisericești.

(3) Președintele Adunării Naționale Bisericești este Patriarhul. În lipsa Patriarhului, ședințele sunt prezidate în ordinea prevăzută în **art.12, alin. 2** din prezentul Statut.

(4) Hotărârile Adunării Naționale Bisericești devin executorii după ratificarea lor de către Sfântul Sinod.

Art.21 – Adunarea Națională Bisericească se întrunește o dată pe an în ședință de lucru, iar, în caz de necesitate, ori de câte ori este nevoie. Adunarea Națională Bisericească se întrunește și în ședințe solemne.

Art.22 – Atribuțiile Adunării Naționale Bisericești sunt:

a. Susține drepturile și activitățile Bisericii Ortodoxe Române;
b. Avizează regulamente de aplicare ale prezentului Statut cu privire la domeniul de activitate date în competența sa de către Sfântul Sinod;

c. La propunerea Patriarhului, alege pe membrii Consiliului Național Bisericesc;

d. Adoptă măsuri generale pentru sprijinirea așezămintelor culturale, social-filantropice, economice și fundamentale ale Bisericii;

e. Stabilește mijloacele de ajutorare ale organismelor și instituțiilor centrale bisericești;

f. Examinează și aprobă Raportul general anual al Consiliului Național Bisericesc, privind activitatea din Biserica Ortodoxă Română și hotărăște cu privire la măsurile ce trebuie luate pentru buna desfășurare a vieții bisericești;

g. Aprobă contul de execuție bugetară și bilanțul financiar-contabil al Administrației Patriarhale, al Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române și al instituțiilor centrale bisericești;

h. Aprobă bugetul general al Administrației Patriarhale, al Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române și al instituțiilor centrale bisericești;

i. Aprobă măsuri unitare privind administrarea bunurilor mobile și imobile, aflate în proprietatea sau folosința unităților de cult din întreaga Biserică Ortodoxă Română, precum și a celor fundamentale;

j. Aprobă proiecte sociale, culturale, educaționale și comunicabile;

k. Stabilește mijloacele de ajutorare a românilor din afara granițelor României;

l. Exerciță orice alte atribuții care îi sunt date prin Statut, prin regulamentele bisericești sau de către Sfântul Sinod.

Art.23 – (1) Pentru studierea problemelor și formularea propunerilor ce urmează a fi supuse deliberării, Adunarea alege, la începutul fiecărui mandat de patru ani, dintre membrii ei clerici și mireni, cinci Comisii de lucru permanente, care au câte un președinte, vice-președinte și raportor desemnați de plen, la propunerea Președintelui. Comisiile Adunării Naționale Bisericești sunt:

- a. Comisia administrativ-juridică și de validare,
- b. Comisia socială și pentru comunicații media,
- c. Comisia culturală și educațională,
- d. Comisia economică, bugetară și de patrimoniu imobiliar (bunuri bisericești),
- e. Comisia pentru românii ortodocși de peste hotare.

(2) La lucrările Comisiei pentru românii ortodocși de peste hotare pot fi invitați și reprezentanți clerici și mireni ai eparhiilor ortodoxe române de peste hotare, când ordinea de zi impune acest lucru.

(3) La convocarea Președintelui, Comisiile Adunării Naționale Bisericești se pot întruni și între ședințele acesteia, potrivit cerințelor.

Secțiunea a II-a

Organisme centrale executive

A. Patriarhul

Art.24 – Patriarhul este Întâistătătorul între Ierarhii Bisericii Ortodoxe Române și Președintele organismelor centrale deliberative și executive bisericești.

Art.25 – (1) Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române este Arhiepiscopul Bucureștilor și Mitropolitul Munteniei și Dobrogei.

(2) Titulatura sa este: **“Preafericirea Sa, Preafericitul Părinte (N), Arhiepiscopul Bucureștilor, Mitropolitul Munteniei și Dobrogei, Locțiitor al tronului Cezareei Capadociei și Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române sau Patriarhul României”**.

(3) În conformitate cu Sfintele Canoane, cu tradiția panortodoxă și cu practica Bisericii Ortodoxe Române, la serviciile religioase Patriarhul este pomenit de către Mitropoliți, Mitropoliții sunt pomeniți de către ierarhii sufragani, iar Arhiepiscopii și Episcopii sunt pomeniți de către preoții slujitori.

(4) Patriarhul poartă ca însemne distinctive: o cruce și două engolpioane, haine de culoare albă: reverendă și rasă, culion și camilafcă având cruce.

(5) Patriarhul exercită drepturile și îndeplinește îndatoririle prevăzute de Sfintele Canoane, de prezentul Statut și de regulamentele bisericești.

Art.26 – Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române are următoarele atribuții:

a. Convoacă și prezidează organismele centrale deliberative și executive bisericești și veghează pentru aducerea la îndeplinire a hotărârilor acestora;

b. Dispune măsurile necesare, potrivit hotărârii Sfântului Sinod, pentru pregătirea și sfințirea Sfântului și Marelui Mir la Patriarhia Română;

c. Reprezintă Patriarhia Română în relațiile cu autoritățile publice centrale și locale, în justiție și față de terți, personal sau prin delegați împuterniciți;

d. Reprezintă Biserica Ortodoxă Română în relațiile cu celelalte Biserici Ortodoxe surori, personal sau prin delegați;

e. Reprezintă, personal sau prin delegați, Biserica Ortodoxă Română în relațiile cu celelalte Biserici creștine, organizații intercreștine, organizații religioase și inter-religioase, din țară și de peste hotare;

f. Adresează scrisori pastorale pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română, cu încuviințarea Sfântului Sinod sau a Sinodului Permanent;

g. Vizitează frățește pe ierarhii Bisericii Ortodoxe Române, în eparhiile lor;

h. Se îngrijește de îndeplinirea prevederilor statutare pentru completarea eparhiilor vacante;

i. Prezidează Sfântul Sinod pentru alegerea Mitropoliților ortodocși români din țară și din afara granițelor;

j. Hirotoneste împreună cu alți ierarhi și întronizează pe mitropoliți;

k. Emite Gramata pentru întronizarea Mitropolișilor din țară și din afara granițelor;

l. Numește locuitorii de Mitropoliși în cazul vacanței scaunelor mitropolitane;

m. Sfătuiește frățește pe ierarhii eparhiilor ortodoxe române din țară și din afara granițelor și conciliază eventuale neînțelegeri dintre aceștia;

n. Examinează, în Sinodul Permanent, plângerile împotriva ierarhilor, iar rezultatul îl aduce la cunoștința Sfântului Sinod;

o. În consultare cu Sinodul Permanent, propune Sfântului Sinod candidați de Episcop-vicar patriarhal și prezidează alegerea acestora;

p. Numește, menține și revocă într-o oedință a Permanenței Consiliului Național Bisericesc personalul de conducere, precum și celelalte categorii de personal clerical și neclerical de la Cancelaria Sfântului Sinod, de la Administrația Patriarhală, de la Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române și de la celelalte instituții centrale bisericești;

q. Confirmă și dizolvă, prin Decizie Patriarhală, Adunările Eparhiale;

r. Exerciță dreptul de devoluțiune în mitropolii pentru restabilirea ordinii canonice și administrative;

s. Conform tradiției ortodoxe are dreptul de a înființa stavropighii patriarhale și a le conduce prin delegații săi, în limitele competențelor stabilite prin Decizie Patriarhală, aducând la cunoștința Chiriarhului locului acestea;

t. Exerciță orice alte atribuții prevăzute de Sfintele Canoane, de prezentul Statut, de regulamentele bisericești sau încredințate de Sfântul Sinod.

Art.27 – Pentru desfășurarea activității curente, la dispoziția Patriarhului se află Cabinetul Patriarhului, coordonat de un consilier patriarhal, cu personalul corespunzător și serviciile aferente: Secretariat, Registratură, Arhivă, Bibliotecă etc.

B. Consiliul Național Bisericesc

Art.28 – Consiliul Național Bisericesc este organism central executiv al Sfântului Sinod și al Adunării Naționale Bisericești.

Art.29 – (1) Consiliul Național Bisericesc se întrunește la convocarea Președintelui, cel puțin de două ori pe an sau ori de câte ori este nevoie.

(2) Consiliul Național Bisericesc se compune din 12 membri ai Adunării Naționale Bisericești, câte un cleric și câte un mirean

reprezentând fiecare Mitropolie din țară, desemnați pe o perioadă de patru ani și pentru cel mult două mandate.

(3) Președintele Consiliului Național Bisericesc este Patriarhul, iar în lipsă locșitorul său, conform prevederilor **art.12, alin. 2** din prezentul Statut. Membrii Sfântului Sinod pot participa cu vot deliberativ la ședințele Consiliului.

(4) Episcopii-vicari patriarhali sunt membri de drept ai Consiliului Național Bisericesc, cu vot deliberativ.

(5) Vicarul administrativ patriarhal, consilierii patriarhali și inspectorul general bisericesc sunt membri permanenți ai Consiliului Național Bisericesc, cu vot consultativ.

(6) Consiliul Național Bisericesc ia hotărâri valabile prin consens sau cu votul a jumătate plus unu dintre membrii prezenți.

(7) Secretar al ședințelor este consilierul coordonator de la Cabinetul Patriarhal, iar în lipsa acestuia unul din consilierii patriarhali desemnat de Patriarh.

Art.30 – Consiliul Național Bisericesc exercită în timpul dintre ședințele Adunării Naționale Bisericești atribuțiile acesteia prevăzute în **art.22, lit. a, d și e**, precum și următoarele atribuții:

a. Întocmește raportul anual privind activitatea generală a Bisericii Ortodoxe Române;

b. Întocmește contul de execuție bugetară și bilanșul financiar-contabil al Administrației Patriarhale, al Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române și al celorlalte instituții centrale bisericești;

c. Întocmește bugetul general al Administrației Patriarhale, al Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române și al celorlalte instituții centrale bisericești;

d. Aprobă planul de activitate al Editurii, Tipografiei și Atelierelor Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române;

e. Hotărăște asupra modului de administrare a bunurilor mobile și imobile ale Administrației Patriarhale, ale Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, ale celorlalte instituții centrale bisericești și ale fundațiilor bisericești centrale;

f. Hotărăște asupra transmiterii cu orice titlu a folosinței sau proprietății asupra bunurilor imobile ale Patriarhiei (vânzare sau schimb), precum și asupra grevării cu sarcini sau afectării de servituți a bunurilor

Patriarhiei, cu excepția bunurilor sacre care sunt inalienabile, cu respectarea prevederilor statutare, regulamentare bisericești și legale;

g. Exerciță orice atribuții care îi sunt date prin Statut, regulamente sau prin hotărâri ale Sfântului Sinod, Sinodului Permanent și Adunării Naționale Bisericești.

C. Permanența Consiliului Național Bisericesc

Art.31 – (1) Între țințele Consiliului Național Bisericesc funcționează Permanența Consiliului Național Bisericesc, ca organism central executiv.

(2) Ea se compune din Patriarh, ca președinte, Episcopii-vicari patriarhali, Vicarul administrativ patriarhal, consilierii patriarhali și inspectorul general bisericesc, ca membri și ia hotărâri valide prin consensul membrilor prezenți.

(3) Din încredințarea Patriarhului, Permanența Consiliului Național Bisericesc poate fi prezidată de unul din Episcopii-vicari patriarhali. În această situație, procesul-verbal al lucrărilor este supus aprobării Patriarhului. Hotărârile devin executorii numai după confirmarea lor în scris, de către Patriarh.

Art.32 – Permanența Consiliului Național Bisericesc, prezidată de Patriarh, exercită atribuțiile Consiliului Național Bisericesc, cu excepția celor prevăzute la **art.30, lit.f**, în perioada dintre țințele sale, precum și următoarele competențe:

a. Examinează orice problemă bisericească, misionar-pastorală, culturală, socială, administrativ-gospodărească, economic-financiară etc. din cadrul instituțiilor centrale bisericești ce urmează a face obiectul dezbaterilor organismelor centrale deliberative și executive și face propuneri statutare;

b. Examinează și definitivează dările de seamă anuale asupra activității instituțiilor centrale bisericești;

c. Prezintă spre definitivare contul de execuție bugetară și bilanșul financiar-contabil al instituțiilor centrale bisericești;

d. Prezintă spre definitivare proiectul bugetului general anual al instituțiilor centrale bisericești;

e. Întocmește planurile anuale ale activității instituțiilor centrale bisericești;

f. Analizează și face propuneri Consiliului Național Bisericesc privind modul de administrare a bunurilor mobile și imobile ale instituțiilor centrale bisericești și ale fundațiilor bisericești centrale;

g. Administrează Fondul Central Misionar în limita bugetului aprobat de Sfântul Sinod și prezintă anual, acestuia, contul de execuție bugetară;

h. Administrează fondurile special instituite la nivelul Administrației Patriarhale potrivit destinației lor și în limita sumelor colectate, informând anual Sfântul Sinod despre situația acestora;

i. Aprobă proiectele de investiții în limita bugetului Administrației Patriarhale, al Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române și al celorlalte instituții centrale bisericești;

j. Face demersuri pe lângă autoritățile publice centrale și locale și pe lângă alte instituții, pentru obținerea de sprijin destinat activităților interne și internaționale organizate de Patriarhia Română prin instituțiile centrale bisericești, precum și pentru acordarea altor forme de sprijin de la bugetul de stat sau de la bugetele locale alocate Bisericii, în general, sau unităților de cult din interiorul sau din afara granițelor României;

k. Hotărăște asupra acceptării donațiilor, legatelor, sponsorizărilor și cumpărării de bunuri în favoarea Patriarhiei Române pentru instituțiile sale centrale.

Art.33 – (1) Permanența Consiliului Național Bisericesc se întrunește la convocarea Președintelui, ori de câte ori este nevoie.

(2) Consilierul coordonator al Cabinetului Patriarhal sau, în absența acestuia, unul dintre ceilalți consilieri patriarhali, desemnat de Președinte, întocmește procesul-verbal al ședințelor Permanenței Consiliului Național Bisericesc.

Art.34 – Hotărârile Permanenței Consiliului Național Bisericesc sunt aduse la îndeplinire de Cancelaria Sfântului Sinod și de sectoarele celorlalte instituții centrale bisericești.

Secțiunea a III-a

Organisme centrale administrative

Art.35 – (1) În exercitarea atribuțiilor sale executive de Președinte al organismelor centrale bisericești deliberative și executive și Întâistător al Bisericii Ortodoxe Române, Patriarhul este ajutat de:

A. Cancelaria Sfântului Sinod,

B. Administrația Patriarhală.

(2) Din încredințarea Patriarhului, Cancelaria Sfântului Sinod, sectoarele Administrației Patriarhale și celelalte instituții centrale

bisericești sunt coordonate de Episcopii-vicari patriarhali sau de către un delegat al Patriarhului.

(3) Episcopii-vicari patriarhali se aleg de către Sfântul Sinod în conformitate cu prevederile **art.131** din prezentul Statut și sunt asimilați în drepturile de pomenire și cinstitură cu episcopii eparhioși.

(4) Episcopii-vicari patriarhali îndeplinesc atribuțiunile delegate lor, prin Decizie, de către Patriarh.

A. Cancelaria Sfântului Sinod

Art.36 – (1) Cancelaria Sfântului Sinod este organism central administrativ al Sfântului Sinod, al Sinodului Permanent, al Adunării Naționale Bisericești, al Patriarhului, al Consiliului Național Bisericesc și al Permanenței acestuia.

(2) Secretarul Sfântului Sinod, prin Decizie Patriarhală, coordonează Cancelaria Sfântului Sinod având colaboratori pe Vicarul administrativ patriarhal și consilierul patriarhal de resort.

(3) Vicarul administrativ patriarhal împreună cu consilierul patriarhal din Cancelaria Sfântului Sinod, sub conducerea Episcopului-Vicar Patriarhal, pregătesc lucrările pentru convocarea organismelor centrale deliberative și executive bisericești și cele care se supun examinării acestora.

(4) Cancelaria Sfântului Sinod elaborează, păstrează și pregătește pentru publicarea în Revista "Biserica Ortodoxă Română", procesele-verbale ale ședințelor de lucru ale organismelor centrale bisericești, comunică centrelor eparhiale hotărârile acestora și ține evidența modului de aducere a lor la îndeplinire, cu excepția celor care sunt date în competența Sectoarelor Administrației Patriarhale prevăzute la **art.37** din prezentul Statut sau altor instituții centrale bisericești.

(5) Elaborează corespondența organismelor centrale bisericești și a Președintelui acestora cu autoritățile publice centrale în probleme care privesc viața religioasă din Biserica Ortodoxă Română.

(6) Întocmește și supune aprobării Deciziile Patriarhale de atribuții ale personalului de conducere din cadrul Cancelariei Sfântului Sinod și de la celelalte instituții centrale bisericești.

(7) Centralizează datele referitoare la domeniile vieții religioase din Patriarhia Română pentru evidență și publicare în presa bisericească.

(8) Cancelaria Sfântului Sinod este păstrătoarea sigiliului Sfântului Sinod.

(9) Pentru îndeplinirea atribuțiilor sale, ca organism central administrativ, Cancelaria Sfântului Sinod are următoarele servicii: Oficiul canonic-juridic, Secretariat, registratură și arhivă, Personal-resurse umane, Biblioteca Sfântului Sinod și altele, a căror activitate este organizată de Vicarul administrativ patriarhal.

B. Administrația Patriarhală

Art.37 – (1) Administrația Patriarhală, ca organism central administrativ, are în atribuțiile sale studierea și întocmirea referatelor privitoare la problemele bisericești de competența organismelor centrale deliberative și executive, prin următoarele sectoare administrative de specialitate:

- a. Sectorul teologic-educational,
- b. Sectorul social-filantropic,
- c. Sectorul economic-financiar (cu următoarele servicii: Contabilitate, Tehnic, Comisia de Pictură Bisericească),
- d. Sectorul patrimoniu cultural,
- e. Sectorul patrimoniu imobiliar,
- f. Sectorul relații bisericești și inter-religioase,
- g. Sectorul comunități externe,
- h. Sectorul comunicații și relații publice,
- i. Corpul de inspecție și control (audit).

(2) Prin hotărâri ale Permanenței Consiliului Național Bisericesc pot lua ființă și alte sectoare și servicii în cadrul Administrației Patriarhale.

(3) Prin Decizii Patriarhale, Episcopii-vicari patriarhali coordonează sectoarele Administrației Patriarhale având colaboratori pe consilierii patriarhali de resort sau pe inspectorii de specialitate.

(4) Prin sectoarele administrative de specialitate și prin serviciile aferente, Administrația Patriarhală studiază problemele bisericești specifice acestora care intră în competența organismelor centrale deliberative și executive, comunică centrelor eparhiale hotărârile acestora și ține evidența modului de aducere a lor la îndeplinire.

Art.38 – (1) Corpul de inspecție și control are în componența sa:

a. Un inspector general bisericesc, cu atribuții generale de control și referent la Comisia Canonică, Juridică și pentru Disciplină a Sfântului Sinod pentru cererile de iertare în cazurile de caterisire, aplicate definitiv unor clerici de consistoriile eparhiale;

b. Inspectori pentru instituțiile de învățământ universitar și preuniversitar teologic (Facultăți de teologie, Seminariile teologice liceale și a colii de cântăreți bisericești);

c. Inspectori pentru controlul financiar și gestionar (audit), dintre care unul cu pregătire juridică.

(2) Membrii Corpului de inspecție și control (audit) își desfășoară activitatea din dispoziția Patriarhului, potrivit atribuțiilor prevăzute de Statut, de regulamentele bisericești și de legislația în vigoare.

Art.39 – (1) Vicarul administrativ patriarhal, consilierii patriarhali și inspectorii patriarhali se numesc și se revocă, în condițiile **art.26, lit. p** din prezentul Statut, dintre preoții doctori, absolvenți de masterat, licențiați în teologie sau în alte specializări, cu activități și aptitudini deosebite, fără impedimente juridic-canonice. Clericii din instituțiile centrale bisericești pot fi numiți slujitori la parohii direct (fără concurs) de către Patriarh.

(2) Vicarului administrativ patriarhal, consilierilor patriarhali și inspectorilor patriarhali li se fixează, prin Decizie a Patriarhului, sfera de activitate și atribuțiile în cadrul Sectoarelor pe care le coordonează, ca membri ai Permanenței Consiliului Național Bisericesc sau ca invitați.

(3) Vicarul administrativ patriarhal și consilierii patriarhali participă la ședințele organismelor centrale deliberative și executive bisericești, cu vot consultativ, iar la ședințele Permanenței Consiliului Național Bisericesc, cu vot deliberativ.

CAPITOLUL AL II-LEA

Organizarea locală

Art.40 – (1) Unitățile componente ale Bisericii Ortodoxe Române, organizată ca Patriarhie, sunt:

- a. Parohia,
- b. Mănăstirea,
- c. Protopopiatul (Protoieria),
- d. Vicariatul,
- e. Eparhia (Arhiepiscopia și Episcopia),
- f. Mitropolia.

(2) Fiecare din unitățile componente ale Bisericii, în conformitate cu dispozițiile prezentului Statut, are dreptul de a se conduce și de a se administra autonom față de altă parte componentă de același rang și de a participa, prin reprezentanții săi aleși, clerici și mireni

– în cazul parohiilor și eparhiilor, la lucrările unităților componente superioare.

(3) Modul de constituire și funcționare a unităților componente și a organismelor locale de același grad este identic pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română.

Despre personalitatea juridică

Art.41 – (1) Patriarhia, Mitropolia, Arhiepiscopia, Episcopia, Vicariatul, Protopopiatul (Protoieria), Mănăstirea și Parohia sunt persoane juridice de drept privat și utilitate publică, cu drepturile și obligațiile prevăzute de prezentul Statut.

(2) Aceste persoane juridice au dreptul la două coduri unice de înregistrare fiscală, atât pentru activitatea non profit cât și pentru cea economică.

Art.42 – Înfiinșarea și desfiinșarea unităților componente ale Bisericii Ortodoxe Române se comunică pentru evidenșă ministerului de resort.

Secțiunea I

A. Parohia

Art.43 – Parohia este comunitatea creștinilor ortodocși, clerici și mireni, situată pe un anume teritoriu și subordonată Centrului eparhial din punct de vedere canonic, juridic, administrativ și patrimonial, condusă de un preot paroh numit de Chiriarhul (arhiepiscopul sau episcopul) eparhiei respective.

Art.44 – Înfiinșarea, organizarea, schimbarea limitei teritoriale și desfiinșarea de parohii se aprobă de către Consiliul Eparhial, ținând seamă de cerinșele misionare și pastorale din teritoriu.

Art.45 – Credincioșii parohiei au drepturi ca: de a beneficia de asistenșă religioasă, de a alege și a fi aleși în organismele parohiale, de a beneficia de ajutor filantropic, după posibilități; și îndatoriri ca: de a susține, întări și mărturisi credinșă Bisericii Ortodoxe; de a vieșui potrivit învășăturii de credinșă ortodoxă; de a participa la sfintele slujbe; de a se împărșăși cu Sfintele Taine; de a împlini faptele milei creștine; de a întreține și a ajuta biserica și pe slujitorii ei.

Art.46 – (1) Comunitatea credincioșilor care nu poate susține cu mijloace proprii o parohie, prin hotărșrea Permanenșei Consiliului

Eparhial, se poate alătura la o comunitate vecină, împreună cu care formează parohia. În acest caz, comunitatea care se alătură poartă denumirea de filie, iar membrii săi au aceleași drepturi și îndatoriri față de parohie, ca și cei din comunitatea la care se alătură.

(2) Prin hotărâre a Permanenței Consiliului Eparhial, parohiile cu posibilități economice ajută parohiile sărace și cu număr mic de credincioși.

Art.47 – (1) În eparhiile Bisericii Ortodoxe Române, ținând cont de condițiile misionar-pastorale și de numărul de credincioși, de posibilitățile materiale, ca și de situarea lor în mediul urban și rural, parohiile sunt de trei categorii, pe baza unor criterii stabilite de consiliile eparhiale.

(2) Clasificarea pe categorii a parohiilor se aprobă de Permanența Consiliul Eparhial, în baza raportului cuprinzând datele statistice oficiale (număr de credincioși, condiții materiale, zonă geografică, medie de vârstă etc.).

Art.48 – (1) Pe durata activității lor în parohie, preoții și diaconii sunt datori a locui în parohie, în case parohiale, acolo unde acestea există, sau în case închiriate, și au dreptul de folosință gratuită a unei anumite suprafețe de teren, proprietatea parohiei, aprobată de Centrul eparhial.

(2) Pentru asigurarea unei prezențe stabile a preotului (preoților) în parohie, acolo unde nu se află casă parohială, aceasta va fi construită, iar dacă nu sunt condiții pentru construire, Consiliul Parohial va lua măsuri pentru achiziționarea unei case existente sau pentru plata chiriei locuinței preotului, până când se va construi casă parohială nouă.

(3) La parohiile și bisericile noi, Consiliile Parohiale, sub îndrumarea Centrului eparhial, vor prevedea în buget, vor iniția și susține construirea de case parohiale destinate ca locuință slujitorilor Sfântului Altar.

B. Parohul

Art.49 – (1) Preotul paroh, ca delegat al Chiriarhului, este păstorul sufletesc al credincioșilor dintr-o parohie, iar în activitatea administrativă este conducătorul administrației parohiale și președintele al Adunării Parohiale, al Consiliului Parohial și al Comitetului Parohial.

(2) Numirea sau revocarea din oficiul de paroh se face de Chiriarh într-o oedință a Permanenței Consiliului Eparhial, având în vedere calitatea activității desfășurate.

(3) Din motive administrative, misionare sau disciplinare, oficiul parohial se poate încredința de către Chiriarh și celorlalți preoți slujitori, într-o încredință a Permanenței Consiliului Eparhial.

Art.50 – În cadrul întreprinderii slujiri preoți: învățătoresc, sfințitoare și pastoral-misionară, parohul exercită următoarele atribuții:

a. Săvârșește Sfânta Liturghie și Laudele bisericești în duminici, sărbători și în alte zile ale săptămânii, cu rostirea cuvântului de învățatură; săvârșește Sfinte Taine și ierurgii; catehizează copiii, tinerii și adulții conform îndrumărilor Centrului eparhial și asigură accesul zilnic în locul de cult, conform programului afișat la intrarea în biserică;

b. Aduce la îndeplinire toate dispozițiile prezentului Statut, ale regulamentelor bisericești și ale organismelor bisericești centrale, în ceea ce privește parohia;

c. Aduce la îndeplinire hotărârile organismelor eparhiale și dispozițiile autorității superioare bisericești (Protopop, Episcop sau Arhiepiscop) referitoare la viața parohială;

d. Întocmește și aduce la îndeplinire prevederile programului anual al activităților pastoral-misionare, social-filantropice și administrativ-gospodărești ale parohiei, încunoscându-și Centrul eparhial și pe credincioși de rezultatele acțiunilor întreprinse în acest sens.

e. Cu aprobarea prealabilă scrisă a Chiriarhului, reprezintă parohia în justiție, în fața autorităților locale și față de terți, personal sau prin delegați. În aceeași măsură, clericii din parohii, în virtutea jurământului de ascultare (subordonare) față de Chiriarh după la hirotonie și, respectiv, monahii, în virtutea votului monahal al ascultării, pot să compară în fața instanțelor judecătorești numai cu aprobarea prealabilă scrisă a Chiriarhului, inclusiv în cauze de interes personal;

f. Convoacă și prezidează Adunarea Parohială, Consiliul Parohial și Comitetul Parohial;

g. Aduce la îndeplinire hotărârile Adunării Parohiale și ale Consiliului Parohial;

h. Ține registrul cu evidența tuturor parohienilor;

i. Ține la zi evidența botezurilor, cununărilor și decedurilor din parohie în registrele speciale (mitricale) și emite certificate de botez și de cununie;

j. Administrează patrimoniul parohiei în conformitate cu hotărârile Adunării Parohiale și ale Consiliului Parohial și controlează modul de administrare a bunurilor instituțiilor culturale, social-filantropice și fundamentale bisericești din parohie;

k. Întocmește și ține la zi inventarul bunurilor parohiei de orice natură, biblioteca, precum și arhiva parohiei. Deține sigiliul parohiei pe durata oficiului de paroh.

Art.51 – (1) Pe lângă preotul paroh, într-o parohie pot fi unul sau mai mulți preoți și diaconi slujitori numiți de Chiriarh într-o edință a Permanenței Consiliului Eparhial. Numărul slujitorilor la parohie se stabilește în funcție de cerințele misionar-pastorale locale constatate de conducerea eparhiei.

(2) Parohul, preoții și diaconii slujitori, precum și personalul bisericesc neclerical, sunt datori să locuiască în parohie.

Art.52 – (1) La parohiile cu mai mulți preoți slujitori, aceștia sunt egali în drepturile și îndatoririle sacramentale, învățătorești și pastoral-misionare. Dintre aceștia, celor mai harnici și conștiențioși li se poate încredința, de către Chiriarh, oficiul de paroh, pentru intensificarea activității parohiale.

(2) Fiecare preot slujitor are în cuprinsul parohiei un sector bine delimitat și aprobat de Chiriarh, pe baza raportului întocmit de către delegații Centrului eparhial.

(3) Preoții și diaconii, personalul didactic din învățământul teologic și cel care predă religia, studenții în teologie, precum și dascălii (cateheții) care au absolvit școala de cântăreși bisericești au îndatorirea pastorală și misionară de a face catehizare în parohiile la care slujesc sau în care locuiesc, în acord cu preotul paroh, conform normelor stabilite de către Sfântul Sinod și Centrele eparhiale.

(4) Preoții, diaconii și cântăreșii bisericești au drepturile și îndatoririle prevăzute de Sfintele Canoane, prezentul Statut, regulamentele bisericești și hotărârile Centrului eparhial.

Art.53 – (1) Mai multe parohii (10 – 15) din cadrul unui Protopopiat se constituie într-un Cerc Misionar pentru desfășurarea de activități bisericești, misionar-pastorale, culturale și sociale.

(2) Chiriarhul delegă pe unul din preoți drept coordonator al Cercului Misionar.

C. Adunarea Parohială

Art.54 – (1) Parohia are ca organism deliberativ Adunarea Parohială.

(2) Adunarea Parohială este compusă din credincioșii majori ai parohiei, bărbați și femei, care mărturisesc prin credința, faptele și ținuta lor morală, atașamentul față de Biserica Ortodoxă, de învățătura ei de credință și de instituțiile ei.

(3) Președintele Adunării Parohiale este preotul paroh, iar în lipsa acestuia, preotul delegat de protopop dintre slujitorii parohiei sau de la o altă parohie învecinată. În cazul în care la Adunare ia parte și protopopul sau un preot delegat de către Centrul eparhial, acesta prezidează ședința.

(4) Preoții și diaconii slujitori activi ai unei parohii, precum și preoții pensionari care au domiciliul stabil pe teritoriul parohiei respective sunt membri de drept ai Adunării Parohiale.

Art.55 – (1) Adunarea Parohială exercită următoarele atribuții:

a. Alege membrii Consiliului Parohial și pe cei ai Comitetului Parohial;

b. Aprobă raportul de activitate al Consiliului Parohial;

c. Aprobă raportul de activitate al Comitetului Parohial;

d. Aprobă bugetul anual al parohiei;

e. Ia hotărâri cu privire la zidirea, repararea, restaurarea și întreținerea bisericii, a casei parohiale și a altor clădiri ale parohiei;

f. Hotărăște înființarea de fonduri cu scop bisericesc, cultural sau social-filantropic și stabilește normele pentru completarea resurselor financiare necesare parohiei;

g. La propunerea Consiliului Parohial fixează cuantumul contribuțiilor benevole de cult, potrivit nevoilor parohiei;

h. Examinează și completează raportul anual despre mersul tuturor activităților parohiei;

i. Aprobă anual contul de execuție și bilanțul financiar-contabil al parohiei;

j. Face propuneri spre aprobare Consiliului Eparhial, cu privire la transmiterea cu orice titlu a folosinței sau proprietății asupra bunurilor imobile parohiale (vânzare, cumpărare, închiriere, schimb etc.), precum și asupra grevării cu sarcini sau afectării de servituți a bunurilor parohiale, cu excepția bunurilor sacre, care nu pot fi înstrăinate;

k. Aprobă măsuri pentru administrarea proprietăților mobile și imobile ale parohiei, supraveghind buna întreținere a edificiilor bisericești, culturale, social-filantropice și fundamentale;

(2) Hotărârile Adunării Parohiale cu privire la atribuțiile arătate sub **lit. d, e, i** și **j** devin valabile numai după verificarea și aprobarea lor de către Consiliul Eparhial.

Art.56 – (1) Adunarea Parohială se întrunește în ședință ordinară o dată pe an și anume în primul trimestru al anului, iar în ședințe extraordinare, ori de câte ori este nevoie.

(2) Adunarea Parohială este convocată de președinte, cu cel puțin o săptămână înainte de data fixată pentru întrunire, înștiințând despre aceasta pe Protopop. În caz de neputință sau rea voință a parohului, Adunarea Parohială este convocată și prezidată de Protopop, din încredințarea Chiriarhului.

(3) Convocarea va cuprinde locul, data și ora Adunării, precum și problemele ce se vor discuta, va fi citită de preotul paroh în biserică, îndată după terminarea Sfintei Liturghii și va fi afișată la ușa bisericii.

Art.57 – (1) Adunarea Parohială este valabil constituită în prezența preotului paroh sau a preotului delegat de către Centrul eparhial și a cel puțin o zecime din totalul membrilor înscriși în lista membrilor Adunării.

(2) Dacă la data fixată pentru Adunare nu se întrunește numărul necesar de membri, Adunarea are loc, fără vreo altă convocare, în duminica următoare, în același loc și la aceeași oră, când Adunarea este valabil constituită cu numărul de membri prezenți, dintre care nu pot lipsi două treimi dintre membrii Consiliului Parohial.

Art.58 – (1) Adunarea Parohială ia hotărâri valabile cu votul a jumătate plus unu dintre membrii prezenți.

(2) Lucrările și hotărârile Adunării Parohiale se consemnează într-un registru de procese-verbale ale ședințelor Adunării.

(3) Împotriva hotărârilor Adunării Parohiale se pot face contestații la Permanența Consiliului Eparhial numai de către membrii Adunării Parohiale înscriși în listă și prezenți la ședința Adunării Parohiale care a adoptat hotărârea contestată.

(4) Contestațiile se depun în termen de 14 zile lucrătoare de la data ședinței, la Protopopiat, care le va înregistra și înainta, odată cu avizul acestuia, Permanenței Consiliului Eparhial.

D. Consiliul Parohial

Art.59 – (1) Consiliul Parohial este organismul executiv al Adunării Parohiale. Adunarea Parohială este cea care alege din sânul ei pe membrii Consiliului Parohial – în număr de 7, 9 sau 12 membri – în funcție de categoria parohiei, precum și 2-4 membri supleanți.

(2) Membrii Consiliului Parohial ^oi supleanșii, persoane majore, se aleg pe termen de patru ani, activează benevol ^oi pot fi reale^oi.

(3) Membrii aceleia^oi familii, precum ^oi rudeniile spirituale (na^oii ^oi finii) nu pot fi în acela^oi timp membri ai Consiliului Parohial.

(4) Sunt membri de drept în Consiliul Parohial, cu vot deliberativ, preotul paroh ca pre^oedinte, ceilalți preoți ^oi diaconi slujitori activi ai parohiei, precum ^oi primul cântăreș (cantor, dascăl) al bisericii parohiale.

Art.60 – Pentru activitate potrivnică Bisericii, membrii Consiliului Parohial pot fi revocați de Permanenșba Consiliului Eparhial, la cererea motivată a parohului, avizată de Protopop, sau în urma constatării de către autoritatea superioară bisericească. Membrii revocați nu pot fi reale^oi timp de cinci ani în Consiliul parohial.

Art.61 – (1) În afara atribușiiilor prevăzute la **art.55, lit. a, b, c, d, e, i o j, Consiliul Parohial exercită toate atribușiiile Adunării Parohiale, când aceasta nu este întrunită, precum ^oi următoarele atribușii:**

a. Desemnează dintre membri Adunării Parohiale un delegat pentru alegerea membrilor mireni ai Adunării Eparhiale, din circumscripșia respectivă;

b. Întocme^ote bugetul parohial ^oi urmăre^ote modul de chivernisire al acestuia;

c. Întocme^ote raportul privind contul de execușie ^oi bilanșul financiar-contabil al parohiei;

d. Elaborează raportul anual privind activitatea Consiliului Parohial, pe care îl prezintă spre aprobare Adunării Parohiale;

e. Desemnează doi cenzori pentru controlul financiar al Comitetului Parohial;

f. Prime^ote ^oi verifică justificarea financiară anuală a gestiunii Comitetului Parohial;

g. Aprobă propunerile preotului paroh privind înzestrarea bisericii cu ve^ominte, icoane, obiecte ^oi cărși de cult, cele necesare pentru serviciul religios ^oi a institușiiilor parohiale (culturale, sociale, fundaçionale), precum ^oi alocarea fondurilor corespunzătoare;

h. Veghează ca aprovizionarea pangarului parohiei cu lumânări, calendare, obiecte ^oi cărși de cult, precum ^oi tipărituri de zidire duhovnicească, să se facă numai de la Centrul eparhial, pentru susșinerea activitășiiilor misionare ale eparhiei respective;

i. Unde sunt mai mulși slujitori ai altarului, încredinșează, cu proces-verbal, pangarul unui alt slujitor decât parohul, cu asumarea întregii răspunderi materiale ^oi gestionare de către acesta.

(2) Hotărârile în legătură cu prevederile de la **alin.1, lit. a, e** și ale prezentului articol se comunică Protopopului, pentru aprobare.

Art.62 – (1) Consiliul Parohial se întrunește lunar sau cel puțin o dată pe trimestru.

(2) Convocarea o face preotul paroh cu minimum o săptămână înainte de data întrunirii, cu prezentarea problemelor ce se află pe ordinea de zi.

(3) Consiliul Parohial este legal constituit cu prezența a trei pătrimi dintre membrii săi și ia hotărâri valabile cu votul a două treimi dintre membrii prezenți.

(4) Lucrările și hotărârile Consiliului Parohial se consemnează într-un registru de procese-verbale ale ședințelor Consiliului.

(5) Hotărârile Consiliului Parohial sunt valabile pentru toți credincioșii parohiei.

(6) *Eventualele contestații împotriva hotărârilor Consiliului se pot face în cel mult 14 zile la Protopop, care este dator să le înainteze, cu avizul său, Permanenței Consiliului Eparhial, în termen de cel mult 5 zile.*

Art.63 – Consiliul Parohial delegă unul sau doi membri care, în calitate de epitropi, sprijină parohul în administrarea corectă și eficientă a bunurilor parohiale. Numele epitropilor se comunică Protopopiatului pentru aprobare într-o ședință de lucru a acestuia.

E. Administrarea bunurilor parohiale

Art.64 – (1) Parohul este administratorul întregii averi parohiale mobile și imobile împreună cu Consiliul Parohial, sub controlul Centrului eparhial, și răspunde canonic-disciplinar, administrativ-bisericesc în fața acestuia, iar pentru administrarea și gestionarea defectuoasă a averii bisericești, răspunde în fața instanțelor civile, în baza legislației civile și penale.

(2) Când unele atribuții gestionare au fost delegate altui preot sau unui diacon slujitor de la parohie, potrivit prevederilor **art.61, lit. i** din prezentul Statut, acesta răspunde canonic-disciplinar, administrativ-bisericesc, civil și penal pentru gestionarea bunurilor încredințate.

(3) Aprobarea anuală a gestiunii nu-l exonerează de răspundere pe paroh, pe preotul sau diaconul gestionar, pentru neregulile descoperite ulterior.

Art.65 – Preotul paroh, ca administrator al bunurilor parohiale, are următoarele îndatoriri:

a. Să administreze corect bunurile mobile și imobile ale parohiei, instituțiilor culturale, sociale și fundamentale, precum și fondurile parohiale pe baza registrelor de evidență financiar-contabilă, de gestiune și inventar;

b. Să ia măsuri pentru păstrarea în siguranță a bunurilor și a documentelor de valoare ale parohiei;

c. Să țină registrul de venituri și cheltuieli;

d. Să prezinte Consiliului Parohial, la sfârșitul anului, un raport asupra veniturilor și cheltuielilor bisericești, culturale, sociale și fundamentale;

e. Să se îngrijească, împreună cu ceilalți preoți slujitori și cu epitropii, de luarea măsurilor pentru întreținerea, repararea și restaurarea edificiilor bisericești parohiale, ale instituțiilor culturale, social-filantropice și fundamentale, a casei parohiale, a curții și cimitirului parohial, precum și a altor bunuri bisericești parohiale; să construiască sau să cumpere o casă parohială acolo unde nu există;

f. Să se îngrijească, împreună cu ceilalți preoți slujitori și cu epitropii, de înscrierea în evidențele parohiale și ale autorităților centrale și locale competente a bunurilor mobile și imobile ale parohiei, de buna administrare a acestora, precum și de întocmirea și buna păstrare a actelor de proprietate potrivit prevederilor statutare, regulamentare bisericești, a hotărârilor organelor bisericești centrale și eparhiale. Câte o copie legalizată a actelor de proprietate a bunurilor parohiei se păstrează la Protopopiat și la Centrul eparhial;

g. Să încaseze sumele convenite parohiei potrivit hotărârilor Adunării Parohiale și să facă, la timp, plățile curente.

F. Comitetul Parohial

Art.66 - (1) Comitetul Parohial este organismul bisericesc parohial care funcționează sub președinția de drept a preotului paroh. Membrii Comitetului Parohial sunt aleși de Adunarea Parohială. Comitetul Parohial are un număr dublu de membri față de cel al Consiliului Parohial.

(2) Comitetul Parohial este alcătuit din persoane majore ale comunității parohiale, pe principiul voluntariatului.

(3) Comitetul parohial este prezidat de paroh ajutat de un Birou de Conducere compus din: coordonator de programe, secretar și casier.

(4) Comitetul Parohial are prevederi și evidență gestionară proprie în cadrul bugetului parohial pentru activitățile desfășurate utilizând,

sub controlul preotului paroh, acela^oi cont bancar ^oi face justificarea financiară anuală față de Consiliul Parohial. Pentru controlul financiar al Comitetului Parohial sunt desemnați doi cenzori de către Consiliul Parohial.

(5) Revocarea membrilor Comitetului Parohial se face potrivit procedurii prevăzute pentru membrii Consiliului Parohial, la **art.60** din prezentul Statut.

Art.67 – (1) Comitetul Parohial are cinci servicii, fiecare fiind condus de un coordonator numit de către Biroul de Conducere.

(2) Serviciile Comitetului Parohial au următoarele atribuții:

a. Serviciul social:

40. Cooperează permanent cu asistenței sociali ai parohiei, Proto-popiatului ^oi Centrului eparhial;
41. Cooptează în Comitetul Parohial, pentru colaborare, pe asistentul social sau lucrătorul social de la primăria locală, sau, după caz, îl invită la ^oedințele Comitetului;
42. Colaborează cu unitățile medicale ^oi sprijină diferite programe de sănătate;
43. Se ocupă cu ajutorarea săracilor, orfanilor, văduvelor ^oi a vârstnicilor;
44. Sprijină integrarea socială a deținuților eliberați din penitenciare;
45. Sprijină reinserția socială a tinerilor instituționalizați care, după împlinirea vârstei de 18 ani, au părăsit centrele de plasament;
46. Cooperează cu organizații neguvernamentale în condițiile legislației bisericești în vigoare;
47. Sprijină programul de asistență maternală ^oi adopțiile naționale;
48. Promovează ^oi susține programe social-filantropice ale parohiei; sprijină ^oi întreține cantina socială a parohiei;
49. Cooperează în permanență cu preoții misionari din sistemul de sănătate, penitenciare ^oi armată, azile, orfelinate etc.;
50. Cu acordul autorității bisericești superioare, colectează ajutoare în situații de urgență ^oi sprijină constituirea unui fond financiar pentru astfel de situații;
51. Sprijină programele de prevenire ^oi eradicare a violenței în familie, de combatere a traficului de ființe umane, a drogurilor ^oi altele, precum ^oi acordarea asistenței spirituale ^oi materiale familiilor din care părinții au plecat la muncă sau studii în străinătate ori au emigrat definitiv.

b. Serviciul misionar:

1. Cooperează cu alte parohii, cu mânăstiri și cu duhovnici din zonă;
2. Promovează difuzarea și citirea Sfintei Scripturi și a cărților duhovnicești, cu recomandarea preotului paroh;
3. Îl sprijină pe preotul paroh în organizarea unor activități misionare, pentru o mai bună cunoaștere, păstrare și consolidare a credinței ortodoxe;
4. Ajută la organizarea hramului bisericii, a întrunirilor duhovnicești și a altor manifestări religioase și sprijină achiziționarea de material audio-vizual cu caracter religios;
5. Organizează vizite misionare în spitale, în penitenciare, în centre pentru ocrotirea copiilor și a vârstnicilor și în familii aflate în dificultate;
6. Menține, în permanență, legătura cu asociațiile bisericești ortodoxe de pe teritoriul parohiei și al eparhiei;
7. Identifică și sprijină persoanele indecise și oscilante din punct de vedere religios, pentru întărirea lor în credință și participarea la viața Bisericii;
8. Ajută Consiliul Parohial la colectarea Fondului Central Misionar, Fondului Filantropia și a unor fonduri speciale în situații de urgență.

c. Serviciul cultural:

1. Inițiază și sprijină achiziționarea și distribuirea cărților de cult, icoane, cruciulițe și cărți de zidire sufletească pentru credincioși și pentru biblioteca parohială;
2. Încurajează în comunitate citirea cărților și a revistelor din biblioteca parohială, audierea programelor radiofonice ortodoxe și vizionarea programelor ortodoxe de televiziune;
3. Împreună cu profesorii de religie, încurajează participarea elevilor la Sfânta Liturghie și la alte slujbe bisericești, precum și la activități cultural-educative care promovează credința creștină ortodoxă;
4. Sprijină înființarea de capele sau paraclise în colile din cuprinsul parohiei;
5. Organizează festivități legate de marile sărbători bisericești și naționale menționate în calendarul bisericesc anual;
6. Susține cântarea omofonă și a corului bisericii;
7. Organizează acțiuni privind păstrarea și promovarea tradițiilor, a folclorului și a specificului cultural local și național;

8. Înființează și acordă burse de studiu și ajutoare pentru elevii merituosi și pentru cei din familii cu posibilități materiale modeste;
9. Organizează, cu sprijinul profesorilor și donatorilor, meditații gratuite pentru elevii săraci din parohie;
10. Antrenează intelectualii din parohie în activități de promovare a credinței ortodoxe și a culturii românești.

d. Serviciul pentru tineret:

11. Promovează cartea religioasă în rândul tinerilor și încurajează publicarea unei foi parohiale;
12. Invită personalități culturale pentru conferințe adresate tinerilor;
13. Organizează întâlniri cu tineri, la care sunt invitați ierarhi, preoți, profesori de Teologie;
14. Acordă premii în cărți elevilor merituosi din comunitate, proveniți din instituții de ocrotire socială sau din familii și medii sociale defavorizate;
15. Sprijină pe preotul paroh în aducerea la îndeplinire a deciziilor Sfântului Sinod sau ale Chiriarhului locului în probleme de educație a tineretului școlar de toate vârstele;
16. Organizează pelerinaje, excursii și tabere de tineret cu caracter creștin.

e. Serviciul administrativ-gospodăresc:

17. Se îngrijește de înzestrarea și înfrumusețarea bisericii, precum și de cimitirul parohial;
18. Se îngrijește de întreținerea monumentelor Eroilor și a troițelor de pe teritoriul parohiei;
19. Are grijă de întreținerea curții bisericii, a spațiilor verzi și a incintei (casă parohială, casa de prăznuire, clopotniță, capelă, muzeu etc.).

Art.68 – Parohiile pot colabora cu filiale ale asociațiilor și fundațiilor bisericești constituite cu aprobarea Sfântului Sinod sau cu binecuvântarea Chiriarhului.

Secțiunea a II-a

A. Protopopiatul (Protoieria)

Art.69 – (1) Protopopiatul (Protoieria) este o unitate bisericească administrativă care cuprinde mai multe parohii arondate de pe teritoriul aceleiași eparhii.

(2) Înfiinșarea, desfiinșarea, delimitarea și schimbarea întinderii teritoriale a protopopiatelor se aprobă de Adunarea Eparhială, la propunerea Consiliului Eparhial, ținând seama de cerințele misionar-pastorale locale, precum și de situarea parohiilor și filiilor dintr-o zonă geografică.

(3) Fiecare protopopiat are o cancelarie administrativă proprie în cadrul căreia funcționează personal clerical și neclerical aferent competențelor date prin Statut și regulamentele bisericești.

(4) Personalul administrativ clerical și neclerical din cancelaria protopopiatului se numește de Chiriarh, într-o oediniță a Permanenței Consiliului Eparhial, pe baza unei liste de mai mulți candidați intervievați în prealabil la Centrul eparhial.

B. Protopopul (Protoiereul)

Art.70 – (1) Protopopul (Protoiereul) este preotul conducător al protopopiatului și al cancelariei administrative a protopopiatului, în numele Chiriarhului.

(2) Protopopul se numește sau se reconfirmă de Chiriarh pe o perioadă de patru ani, într-o oediniță de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial, ținându-se seama de următoarele criterii: media generală de licență în teologie minimum 8,50; cel puțin cinci ani vechime în preoție; fără impedimente juridic-canonice și având o activitate deosebită liturgică, administrativ-pastorală, misionară, culturală și socială.

(3) Protopopul poate fi revocat de Chiriarh într-o oediniță de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial pentru activitate necorespunzătoare sau abateri disciplinare.

Art.71 – Protopopul are următoarele atribuții exercitate prin mandat, în numele Chiriarhului:

a. Îndrumă, coordonează și supraveghează activitatea bisericească a parohiilor și filiilor din protopopiat;

b. Inspectează, cel puțin o dată pe an, parohiile, filiile și așezămintele sociale din protopopiat, constatând calitatea vieții religioase, morale și sociale a parohienilor; verifică registrele contabile, arhiva și biblioteca, starea bisericii, a clădirilor bisericești, a cimitirelor, precum și a altor bunuri bisericești;

c. Înscrie în registrul de inspecție al parohiei procesul-verbal amănunțit privind constatările făcute. O copie a acestuia se înaintează

Centrului eparhial, cu raport și propuneri, iar al treilea exemplar rămâne la protopopiat;

d. Supraveghează și îndrumă activitatea catehetică, misionar-pastorală, culturală și social-filantropică a preoșimii, astfel ca aceasta să se desfășoare în conformitate cu prevederile statutare și reglementare bisericești, cu hotărârile Sfântului Sinod și ale organismelor eparhiale;

e. Întocmește și prezintă anual Permanenței Consiliului Eparhial situația privind bunurile mobile și imobile proprietăți ale parohiilor și filiilor din cuprinsul Protopopiatului;

f. Urmărește ca ordinele și dispozițiile autorităților superioare bisericești să fie transmise la timp unităților și personalului bisericesc din Protopopiat și să fie aduse la îndeplinire;

g. Face propuneri Chiriarhului cu privire la suplینirea posturilor vacante de preoși, diaconi și cântăreși bisericești;

h. Aprobă preoșilor și diaconilor din protopopiat până la 8 zile pe an din concediul legal de odihnă, asigurând suplینirea parohiei cu un alt preot și informând despre aceasta Centrul eparhial;

i. Aprobă concediul de odihnă personalului neclerical de la parohii și protopopiat, iar pentru personalul clerical înaintează Centrului eparhial spre aprobare planificarea concediului anual de odihnă;

j. Întocmește un raport anual general despre întreaga viață bisericească din protopopiat, pe care îl înaintează Chiriarhului și îl face cunoscut preoșilor din protopopiat la prima conferință administrativă din fiecare an;

k. Avizează asupra tuturor lucrărilor organismelor parohiale, care urmează a fi supuse aprobării organismelor eparhiale;

l. Susține acuzarea în cauzele aflate pe rolul Consistorului Disciplinar Protopopesesc;

m. Coordonează, supraveghează și răspunde de activitatea Cancelariei administrative a protopopiatului, în conformitate cu prevederile statutare și reglementare, cu dispozițiile date de conducerea eparhială și cu normele legislației civile în vigoare.

n. Întocmește trimestrial un raport pastoral-misionar și financiar privind activitatea protopopiatului, pe care îl înaintează pentru aprobare către Permanența Consiliului Eparhial;

o. Întocmește bugetul anual al protopopiatului și îl prezintă spre aprobare Permanenței Consiliului Eparhial;

p. Propune Chiriarhului acordarea de ranguri și distincții de vrednicie clericilor și credincioșilor meritoși.

q. Îndeplinește orice alte atribuții date de organismele eparhiale sau de Chiriarh pentru bunul mers al vieții bisericești.

Art.72 – Protopopul este, pe teritoriul protopopiatului său, reprezentantul oficial al Centrului eparhial față de autoritățile publice locale și față de terți și îndeplinește sarcinile ce-i sunt atribuite prin prezentul Statut, regulamentele bisericești și alte dispoziții în vigoare. În această calitate lucrează cu încuviințarea Chiriarhului pe care îl informează, în prealabil, asupra problemelor respective.

Secțiunea a III-a

Vicariatul (Ortodox Ucrainean)

Art.73 – (1) Vicariatul este o unitate bisericească administrativă cu regim special misionar-pastoral subordonată direct Patriarhiei Române, care cuprinde mai multe protopopiate, parohii și mănăstiri.

(2) Organizarea și funcționarea Vicariatului se face pe baza unui regulament propriu aprobat de Sfântul Sinod, la propunerea Patriarhului și se comunică ministerului de resort.

(3) Conducătorul Vicariatului și protopopii din cuprinsul acestuia sunt numiți de Patriarh dintre preoții din Vicariat în aceleași condiții prevăzute pentru personalul clerical de conducere de la eparhii.

(4) Numirea, transferarea și sancționarea personalului clerical și neclerical de la unitățile bisericești din cuprinsul Vicariatului se face de către Patriarh, la propunerea conducătorului Vicariatului, după consultarea acestuia cu Chiriarhul locului.

(5) Pentru buna desfășurare a activității sacramentale, învățătoare, de conducere, pastoral-misionare și social-filantropice în cuprinsul Vicariatului, Patriarhul poate apela frățeste la Chiriarhiile eparhiilor pe raza cărora funcționează unitățile bisericești din Vicariat.

(6) Personalul clerical de conducere, personalul clerical și neclerical din cadrul Vicariatului se bucură de aceleași drepturi și are aceleași îndatoriri ca și categoriile de personal similar de la eparhii, în condițiile prezentului Statut.

(7) Unitățile bisericești din cuprinsul Vicariatului primesc Antimisul, Sfântul și Marele Mir și pastoralele chiriarhale de la Patriarhia Română.

Secțiunea a IV-a

A. Mănăstirea

Art.74 – (1) Mănăstirea este o comunitate de călugări sau călugărițe care s-au hotărât în mod liber să-și ducă viața în înfrânare, sărăcie de bună voie și ascultare.

(2) Schitul și metocul funcționează în subordinea mănăstirii rânduită de Chiriarh sau, direct, a Centrului eparhial.

(3) Catedrala eparhială are statut canonic de mănăstire.

(4) Mănăstirea depinde direct de Chiriarhul locului, care este conducătorul ei canonic, în condițiile **art.79, alin. 1** din prezentul Statut.

Art.75 – (1) Înființarea, desființarea și transformarea mănăstirilor de călugări în mănăstiri de călugărițe sau a mănăstirilor de călugărițe în mănăstiri de călugări, precum și ridicarea schiturilor la rang de mănăstiri se aprobă de către Sinodul Mitropolitan la propunerea motivată a Chiriarhilor eparhiilor sufragane, după o atență și riguroasă evaluare a motivelor, a existenței bazei materiale și a personalului monahal necesar, precum și a condițiilor misionare locale.

(2) Înființarea, desființarea și transformarea schiturilor și a metocurilor de călugări în schituri și metocuri de călugărițe sau a schiturilor și a metocurilor de călugărițe în schituri și metocuri de călugări se aprobă de către Chiriarh, aducându-se la cunoștința Consiliului Eparhial.

(3) În mănăstirea, schitul sau metocul date în folosință prin sfințire, nici unul dintre ctitori, donatori și binefăcători nu are vreun drept de proprietate, folosință sau amestec în conducerea, administrarea și viața spirituală a acestora.

Art.76 – Potrivit menirii sale, fiecare mănăstire sau schit, prin organismele sale de conducere, are datoria:

a. Să-și rânduiască programul în așa fel încât să devină un loc de aleasă viață duhovnicească, de practicare a virtuților creștinești, de evlavioasă participare la slujbele religioase, de zidire sufletească, atât pentru vieșuitori, cât și pentru închinători;

b. Să practice îndeletniciri potrivite cu sfințenia locului, atât pentru folosul vieșuitorilor, cât și al credincioșilor, dovedind prin fapte bune dragoste față de comunitatea monahală, de Biserică și de popor;

c. Să vegheze ca toți călugării și călugărițele cu aptitudini pentru studiu să fie îndatorăți, cu binecuvântarea Chiriarhului, să urmeze

studii la instituțiile de învățământ teologic din eparhie sau din eparhiile învecinate;

d. Potrivit mijloacelor materiale pe care le are, mânăstirea sau schitul să vină în ajutor eparhiei și tuturor instituțiilor acesteia, după solicitările Centrului eparhial, precum și să susțină a°ezăminte social-filantropice;

e. Să se aprovizioneze cu lumânări și colportaj de la Centrul eparhial;

f. Să asigure călugărilor sau călugărișelor condiții adecvate vieții chinoviale (de ob°te).

Art.77 – Cu aprobarea Chiriarhului, în mânăstiri se pot organiza:

a. °coli teologice preuniversitare: Seminarii teologice liceale pentru pregătirea teologică a personalului monahal în domeniul asistenței sociale, a educației religioase și a restaurării patrimoniului bisericesc, precum și °coli de cântăreși biserice°ti;

b. Cursuri religioase aprobate de Chiriarh, pentru îndrumarea monahală duhovnicească a personalului monahal;

c. Cursuri de arte și meserii, precum și ateliere în domeniile picturii și iconografiei, vitraliilor și mozaicului religios, sculpturii, broderiei artistice, țesătoriei de stofe biserice°ti și îmbrăcăminte, argintăriei biserice°ti, metalelor și emailării, croitoriei, țesătoriei de covoare și alte activități compatibile cu viața monahală aprobate de Chiriarh, personalul monahal fiind dator ca, pe lângă ascultările din ob°te, să lucreze în cadrul acestora, acolo unde sunt organizate;

Art.78 – (1) Primirea în mânăstire a celor ce doresc să intre în monahism se face la cererea scrisă a candidatului, cu recomandare de la duhovnic și stareș (ă) și cu aprobarea Chiriarhului.

(2) Vârsta minimă pentru primirea în mânăstire, ca novice, este de 18 ani. Sub această vârstă, dar nu mai puțin de 16 ani, este necesar acordul scris al părinților sau tutorilor legali. De asemenea, este interzisă închinovierea și promovarea în cinul monahal a celor cu obligații și responsabilități familiale sau urmăriți penal.

(3) Tunderea în monahism se face, cu aprobarea Chiriarhului, după cel puțin trei ani de cercetare canonică și viețuire în mânăstire. Derogarea de la această regulă o poate decide numai Chiriarhul din motive misionare urgente.

(4) Hirotonirea monahilor în treapta de ierodiacon și ieromonah se face cu aprobarea Chiriarhului, numai după ce ace°tia au absolvit

o școală teologică (Seminar sau Facultate) și au promovat examenul de capacitate;

(5) Toți monahii (monahiile) dintr-o mănăstire (schit), inclusiv pensionarii, indiferent de rangurile și funcțiile deținute anterior, se vor supune rânduielilor mănăstirești, comune pentru întreaga obște.

B. Conducerea mănăstirii

Art.79 – (1) Chiriarhul este conducătorul canonic al mănăstirilor, schiturilor și metocurilor din eparhia sa. Prin delegație din partea Chiriarhului, conducerea mănăstirii este asigurată de stareș (ă), a schitului de egumen (ă), iar a metocului de călugărul (călugărița) anume desemnat (ă) ca administrator.

(2) Stareșul (a) și egumenul (a) se numesc direct de Chiriarh dintre călugării cei mai vrednici, cu o frumoasă viață în mănăstire, cu intensă activitate duhovnicească, cu studii teologice sau, în mănăstirile cu obște mai mare, dintre primii trei candidați desemnați de sobor, în baza calităților enumerate mai înainte, în cazul când Chiriarhul a dispus să se facă alegere;

(3) Stareșul este ajutat în îndeplinirea atribuțiilor sale de conducere de: Soborul mănăstiresc, Consiliul duhovnicesc și de învățătură, Consiliul economic și Consiliul de disciplină (judecată).

(4) Cu aprobarea scrisă a Chiriarhului, stareșul (a) reprezintă mănăstirea în justiție, în fața autorităților locale și față de terți, personal sau prin delegați împuterniciți, în condițiile **art. 50, lit. e** din prezentul Statut.

Art.80 – Dacă în vreo mănăstire s-ar afla vreun arhieru retras, el poate fi desemnat stareș, cu aprobarea Chiriarhului. În cazul când nu este desemnat stareș, obștea mănăstirii este datoare să-i creeze înlesnirile necesare traiului și să-i dea cinstea cuvenită demnității arhieresti.

Art.81 – (1) Treptele monahale sunt: fratele (novicele), rasoforul și monahul, în cazul bărbatilor, și respectiv sora, rasofora și monahia, în cazul femeilor.

(2) Rangurile monahale sunt: arhidiacon, singhel, protosinghel și arhimandrit, în cazul călugărilor și stareșă cu cruce (stavroforă) în cazul călugărițelor.

(3) Rangul de arhimandrit se conferă de Chiriarh, cu aprobarea Sfântului Sinod.

Art.82 – (1) Chiriarii vor lua măsurile necesare pentru organizarea, cel puțin o dată pe an, a sinaxelor (consfătuirilor) stareșilor (elor) și egumenilor (elor) din eparhiile pe care le păstoresc, pentru analizarea problemelor specifice, promovarea schimbului de experiență duhovnicească și administrativă și adoptarea de măsuri adecvate în scopul îmbunătățirii vieții și disciplinei monahale. La aceste sinaxe monahale eparhiale pot fi chemați și duhovnicii de mânăstiri, când se consideră necesar.

(2) *Cel puțin o dată la 3 ani, se vor organiza sinaxe monahale mitropolitane cu stareșii (ele) și egumenii (ele) din eparhiile mitropoliei respective, la care vor participa și ierarhii Sinodului Mitropolitan, pentru examinarea unor aspecte specifice vieții monahale din zonele respective, la care pot fi chemați și duhovnicii de mânăstiri, când problematica impune acest lucru.*

Art.83 – Dispozițiile cuprinse în prezentul Statut sunt comune și obligatorii pentru mânăstirile, schiturile și metocurile de călugări și călugărițe din cuprinsul eparhiilor aparținătoare Patriarhiei Române.

Secțiunea a V-a

A. Eparhia (Arhiepiscopia și Episcopia)

Art.84 – (1) Eparhiile sunt unități bisericești constituite dintr-un număr de parohii, grupate în protopopiate, precum și din mânăstirile aflate pe un anumit teritoriu. În cuprinsul eparhiilor pot funcționa instituții de învățământ teologic și confesional, social-filantropice etc.

(2) Eparhiile sunt Arhiepiscopii sau Episcopii, conduse de către Arhiepiscop sau Episcop.

(3) Nici o eparhie nu poate avea, înființa sau administra unități de cult pe teritoriul altei eparhii.

Art.85 – Organismele de conducere ale eparhiei sunt: Chiriarul (Arhiepiscopul sau Episcopul eparhiot), Adunarea Eparhială ca organism deliberativ, Consiliul Eparhial și Permanența Consiliului Eparhial ca organisme executive.

B. Chiriarul (Arhiepiscopul sau Episcopul eparhiot)

Art.86 – (1) În eparhia sa, Chiriarul își exercită întreaga slujire în comuniune cu Sfântul Sinod.

(2) Chiriarhul î^oi exercită dreptul de a conduce eparhia din momentul întronizării ^oi al primirii Gramatei din partea Mitropolitului său canonic, respectiv din partea Patriarhului pentru Mitropolit.

Art.87 – (1) Pe durata vacanței, Locțiitorul de Arhiepiscop sau de Episcop îndepline^ote toate prerogativele titularului de scaun, cu excepția modificării structurilor eparhiale ^oi înstrăinării sau schimbării destinației bunurilor biserice^oti.

(2) Arhiepiscopul, Episcopul, Episcopul-vicar ^oi Arhiereul-vicar poartă uniforma monahală (reverenda, rasa ^oi camilafca) de culoare neagră, cruce, engolpion ^oi toiag pastoral.

Art.88 – Chiriarhul (Arhiepiscopul sau Episcopul) exercită următoarele atribuții:

a. Exerciță slujirea de învăpător, slujitor al Sfințelor Taine ^oi păstor al eparhiei sale;

b. Conduce eparhia în conformitate cu prevederile Sfințelor Canoane, ale Statutului ^oi regulamentelor biserice^oti, precum ^oi cu hotărârile Sfântului Sinod;

c. Se îngrije^ote de aducerea la îndeplinire în cuprinsul eparhiei a hotărârilor organismelor deliberative ^oi executive centrale ^oi eparhiale;

d. Veghează la bunul mers al vieții biserice^oti din eparhie, al organismelor ^oi instituțiilor ei;

e. Convoacă ^oi prezidează organismele deliberative ^oi executive ale eparhiei, precum ^oi conferințe ^oi întruniri ale preoșilor ^oi sinaxe ale personalului monahal;

f. Reprezintă eparhia în relațiile cu autoritățile publice centrale ^oi locale, în justiție ^oi față de terși, personal sau prin delegași;

g. Reprezintă eparhia în relațiile cu celelalte culte religioase recunoscute de pe teritoriul eparhiei, în conformitate cu hotărârile Sfântului Sinod;

h. Efectuează cât mai des vizite canonice ^oi pastorale în eparhie;

i. Prezintă Sfântului Sinod darea de seamă anuală cu privire la activitatea pastoral-misionară ^oi social-filantropică din eparhie;

j. Dăruie^ote tuturor loca^ourilor de cult din eparhie Sfântul Antimis, precum ^oi Sfântul ^oi Marele Mir primit de la Patriarhia Română;

k. În consultare cu Sinodul Mitropolitan, propune Sfântului Sinod candidași de Episcop-vicar la Arhiepiscopii ^oi de Arhiereu-vicar la Episcopii;

I. Adresează scrisori pastorale clerului și credincioșilor din eparhie;

m. Hirotonește clerici și se îngrijește de ocuparea la timp a parohiilor vacante, cu respectarea prevederilor canonice, statutare și regulamentare bisericești;

n. Numește, transferă și revocă personalul bisericesc clerical și neclerical în ȋedinșe ale Permanenșei Consiliului Eparhial, cu respectarea normelor bisericești în vigoare;

o. Conferă distincșii și ranguri bisericești preoșilor și diaconilor din eparhie, precum și personalului monahal, cu respectarea prevederilor statutare și regulamentare bisericești;

p. Acordă sau retrage binecuvântarea pentru numirea personalului didactic de predare a Religiei din unitășile de învășământ public și particular, pentru încadrarea personalului didactic și a personalului de conducere din școlile confesionale și de la institușiile de învășământ preuniversitar și universitar teologic din eparhia sa;

q. Eliberează Cartea Canonică la solicitarea scrisă a ierarhului ortodox român care acceptă primirea unui preot în eparhia sa, iar în cazul trecerii în jurisdicșia canonică a unei alte Biserici Ortodoxe, trebuie să obșină aprobarea Patriarhului;

r. Acordă dispense bisericești de căsătorie și recăsătorire pentru credincioșii mireni, în limita prevederilor canonice;

s. Acordă concediul de odihnă personalului clerical și neclerical din administrașia eparhială, protopopilor, personalului clerical de la parohii, precum și personalului monahal, pentru îngrijirea sănătășii;

t. Numește președintele Consistoriului Eparhial din rândul celor trei membri aleși de Adunarea Eparhială și aprobă apărătorii la Consistoriul Eparhial;

u. Aprobă sau respinge motivat sentinșele pronunșate de Consistoriul Eparhial;

v. Asigură disciplina clerului și a celorlalte categorii de personal în eparhia sa, direct sau prin organisme eparhiale competente;

w. Primește plângerile aduse împotriva personalului clerical și neclerical din administrașia eparhială, de la protopopiate și parohii, precum și împotriva personalului monahal și dispune măsuri corespunșătoare potrivit prevederilor canonice, statutare și regulamentare bisericești;

x. În cazuri de vinovăție gravă poate opri de la săvârșirea celor sfinte personalul clerical din eparhia sa și dispune, fără întârziere, cercetarea cazului;

y. Poate aplica preotului pedeapsa transferului disciplinar, prin Decizie Chiriarhală, când se constată că acesta influențează în rău viața parohială;

z. Îndeplinește orice alte atribuții date lui prin Sfintele Canoane, Statut și regulamentele bisericești sau prin hotărâri ale Sfântului Sinod.

Art.89 – Chiriarul exercită drepturile și îndeplinește îndatoririle prevăzute de Sfintele Canoane, de prezentul Statut și de regulamentele bisericești.

C. Adunarea Eparhială

Art.90 – Adunarea Eparhială este organism deliberativ pentru toate problemele administrative, culturale, social-filantropice, economice și patrimoniale ale eparhiei.

Art.91 – (1) Adunarea Eparhială se compune din reprezentanți aleși ai clerului și ai credincioșilor, în proporție de o treime clerici și două treimi mireni, cu o viață morală și religioasă demnă de un creștin, care au candidat cu binecuvântarea ierarhului locului. Pentru activitate potrivnică Bisericii, mandatele acestora se revocă de Adunarea Eparhială, la propunerea Chiriarhului.

(2) Membrii mireni în Adunarea Eparhială se aleg de către delegații Consiliilor Parohiale, constituiți în colegii electorale mirenești, pe circumscripții.

(3) Membrii clerici în Adunarea Eparhială se aleg de către toți preoții și diaconii în funcție, constituiți în colegii electorale preoțești, pe circumscripții.

(4) Membrii Adunării Eparhiale, clerici și mireni, se aleg pe termen de patru ani. Ei pot fi aleși pentru cel mult două mandate.

(5) Numărul membrilor aleși ai Adunării Eparhiale este de 30.

(6) Președintele Adunării Eparhiale este Arhiepiscopul sau Episcopul, iar în caz de vacanță, locțiitorul desemnat canonic și statutar.

(7) Episcopul-vicar sau Arhiepiscopul-vicar este membru de drept al Adunării Eparhiale, cu vot deliberativ.

Art.92 – Atribuțiile Adunării Eparhiale sunt:

a. Susține interesele și drepturile Bisericii și ale eparhiei, conform cu prevederile canonice, statutare și regulamentare bisericești;

b. Veghează la respectarea, în cuprinsul eparhiei, a măsurilor cu caracter unitar prevăzute de Statut, regulamentele bisericești și de hotărârile organismelor bisericești centrale privitoare la administrarea bunurilor mobile și imobile ale unităților de cult din întreaga eparhie, precum și a altor bunuri patrimoniale, culturale și epitropești ale acestora;

c. Susține instituțiile și aezămintele culturale, social-filantropice și economice ale eparhiei;

d. Aprobă înfiinșarea, desfiinșarea și delimitarea teritorială a protopopiatelor, la propunerea Consiliului Eparhial.

e. Deleagă un cleric și doi mireni, dintre membrii Adunării, ca reprezentanți eparhiali, în Adunarea Națională Bisericească;

f. Alege membrii Consiliului Eparhial, la propunerea Chiriarhului;

g. Alege pe cei trei membri ai Consistoriului Eparhial și pe cei doi supleanți, la propunerea Chiriarhului;

h. Desemnează, la propunerea Chiriarhului, unul, doi sau trei clerici, ca membri în Consistoriul Mitropolitan;

i. Aprobă raportul general anual întocmit de Consiliul Eparhial și hotărăște măsuri pentru o bună desfășurare a activităților eparhiei;

j. Aprobă contul de execuție bugetară și bilanșul financiar-contabil al eparhiei, al instituțiilor și fundațiilor sale, precum și măsuri pentru asigurarea bunurilor bisericești;

k. Aprobă bugetul general al eparhiei, al instituțiilor și fundațiilor eparhiale;

l. Hotărăște cu privire la modul de administrare a bunurilor eparhiei, precum și ale instituțiilor și fundațiilor eparhiale, în conformitate cu dispozițiile legale în vigoare;

m. Exerciță orice alte atribuții date prin prezentul Statut și regulamentele bisericești.

Art.93 – (1) Adunarea Eparhială se întrunește în ședinșă anuală de lucru, în primul trimestru al anului, iar în ședinșe extraordinare, ori de câte ori este nevoie.

(2) Convocarea Adunării Eparhiale, cu precizarea ordinii de zi, se face de către președintele, cu cel puțin 14 zile înainte de data fixată pentru ședinșă, iar în cazuri excepționale în cel mai scurt timp posibil.

(3) Adunarea Eparhială este statutar constituită cu prezenșă a două treimi din membrii săi și hotărăște valabil cu votul a jumătate plus unu dintre membri prezenți.

(4) Procesul-verbal al lucrărilor Adunării Eparhiale este semnat de Pre^oedinte și de Secretarii Adunării și se păstrează la Secretariatul eparhiei.

Art.94 –Pentru studierea și formularea propunerilor asupra problemelor ce urmează a fi supuse deliberării, Adunarea alege, la începutul fiecărui mandat de patru ani, dintre membrii clerici și mireni, cinci Comisii de lucru permanente, care vor avea câte un pre^oedinte și un raportor din sânul lor, desemnați de plen, la propunerea Pre^oedintelui. Comisiile Adunării Eparhiale sunt:

- a. Comisia administrativ-bisericească,
- b. Comisia culturală și educațională,
- c. Comisia economică, bugetară și patrimonială,
- d. Comisia social-filantropică,
- e. Comisia organizatorică, juridică și de validare.

D. Consiliul Eparhial

Art.95 – Consiliul Eparhial este organism executiv al Adunării Eparhiale și are în competență problemele bisericești administrative, culturale, social-filantropice, economice, patrimoniale și fundaționale pentru întreaga eparhie.

Art.96 – (1) Consiliul Eparhial se compune din 9 membri, 3 clerici și 6 mireni, aleși pe termen de patru ani de Adunarea Eparhială dintre membrii ei. Ei pot fi aleși pentru cel mult două mandate. Pentru activitate potrivnică Bisericii, mandatele acestora se revocă de Adunarea Eparhială, la propunerea Chiriarhului.

(2) Pre^oedintele Consiliului Eparhial este Chiriarhul, iar în caz de vacanță locșiiitorul desemnat canonic și statutar.

(3) Episcopul-vicar sau Arhiepiscopul-vicar este membru de drept al Consiliului Eparhial, cu vot deliberativ.

(4) Din încredinșarea Chiriarhului, ședinșele Consiliului Eparhial pot fi prezidate și de către Episcopul-vicar, respectiv Arhiepiscopul-vicar. În această situație, procesul-verbal al lucrărilor este supus aprobării Chiriarhului.

(5) Vicarul administrativ eparhial, consilierii eparhiali, inspectorul eparhial, secretarul eparhial, exarhul, consilierul juridic și contabilul șef, sunt membri permanenși ai Consiliului Eparhial, cu vot consultativ. Conducătorii instituțiilor de învășământ teologic din eparhie participă la lucrări în calitate de invitați.

(6) Secretarul eparhial este și secretar al Consiliului Eparhial și întocmește procesul-verbal al lucrărilor.

Art.97 – (1) Consiliul Eparhial se întrunește la convocarea Președintelui de două ori pe an sau ori de câte ori este nevoie.

(2) Consiliul Eparhial este legal constituit cu prezența a cel puțin două treimi din numărul membrilor săi și ia hotărâri cu votul a jumătate plus unu dintre membrii prezenți.

Art.98 – Consiliul Eparhial exercită în timpul dintre ședințele Adunării Eparhiale atribuțiile acestuia prevăzute în **art.92, lit. a, b, c** și **I**, precum și următoarele atribuții:

a. Întocmește darea de seamă anuală asupra activității sectoarelor Administrației Eparhiale, a instituțiilor și fundațiilor eparhiale;

b. Întocmește și prezintă Adunării Eparhiale contul de execuție bugetară și bilanșul financiar-contabil al eparhiei, al instituțiilor și fundațiilor sale și propune măsuri de asigurare a bunurilor bisericești;

c. Întocmește bugetul general anual al eparhiei, al instituțiilor și fundațiilor sale;

d. Propune Adunării Eparhiale înfiinșarea, desfiinșarea și delimitarea teritorială a protopopiatelor;

e. Aprobă înfiinșarea, desfiinșarea și delimitarea teritorială a parohiilor, precum și transformarea filiilor în parohii;

f. Sprijină catehizarea copiilor, tinerilor și adulșilor și ia măsuri pentru procurarea mijloacelor materiale necesare susșinerii programelor culturale și educativ-religioase în eparhie;

g. Îngrijește de bunul mers al instituțiilor de învășământ teologic și al școlilor confesionale din eparhie, în conformitate cu prevederile statutare și regulamentare bisericești;

h. Înfiinșează, organizează și supraveghează activitatea editurii și tipografiei eparhiale, a atelierelor de lumânări și pentru producerea veșmintelor și a obiectelor de cult, precum și a magazinelor pentru desfacerea acestora și a produselor achizișionate de la Tipografia și Atelierele Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române;

i. Aprobă înfiinșarea, organizarea și desfiinșarea de asociașii și fundașii bisericești locale care activează în cuprinsul eparhiei, precum și funcșionarea pe teritoriul eparhiei a filialelor asociașiiilor și fundașiiilor bisericești înfiinșate cu binecuvântarea Sfântul Sinod;

j. Hotărâște înfiinșarea de fonduri eparhiale destinate ajutorării parohiilor sărace, acordării de burse tinerilor care se pregătesc în

instituțiile de învățământ, precum și sprijinirii programelor locale de asistență social-filantropică și cultural-misionară;

k. Hotărăște cu privire la transmiterea cu orice titlu a folosinței sau proprietății asupra bunurilor imobile ale unităților bisericești din eparhie (vânzare, cumpărare, închiriere, schimb etc.), precum și asupra grevării cu sarcini sau afectării de servituți a bunurilor acestor unități, cu excepția bunurilor sacre care sunt inalienabile;

l. În cazul înstrăinării (vânzare, donație etc.) bunurilor imobile ale Centrului eparhial (clădiri sau terenuri), Consiliul Eparhial propune, spre aprobare, Adunării Eparhiale, soluții statutare. Hotărârile privind înstrăinarea devin valide numai după aprobarea lor de către Sinodul Mitropolitan;

m. Administrează bunurile mobile și imobile ale eparhiei, ale instituțiilor și fundațiilor eparhiale, în conformitate cu hotărârile Adunării Eparhiale;

n. Verifică și aprobă raportul anual privind situația bunurilor mobile și imobile aflate în proprietatea sau folosința unităților de cult din eparhie (inventar, stare fizică etc.);

o. Verifică respectarea prevederilor statutare și regulamentare bisericești cu privire la alegerile de membri mireni și clerici în organismele bisericești deliberative și executive;

p. Confirmă, suspendă sau dizolvă Consiliile Parohiale, la sesizarea preotului și la propunerea motivată a protopopului, dispunând instituirea de comisii interimare până la alegerea unor noi organisme parohiale;

q. Verifică, aprobă, respinge sau modifică hotărârile organismelor parohiale, în conformitate cu prevederile **art.55, alin.2** din prezentul Statut;

r. Exerciță orice atribuții care îi sunt date prin Statut, regulamente sau prin hotărâri ale organismelor centrale bisericești și ale Adunării Eparhiale.

Art.99 – Hotărârile Adunării Eparhiale, ale Consiliului Eparhial și ale Permanenței Consiliului Eparhial devin executorii după confirmarea lor, în scris, de către Chiriarhul locului. În caz de neconfirmare, Chiriarhul dispune rediscutarea problemei.

E. Permanența Consiliului Eparhial

Art.100 – Între oedințele Consiliului Eparhial funcționează Permanența Consiliului Eparhial.

Art.101 – (1) Permanența Consiliului Eparhial se compune din Chiriarh, ca președinte, Episcopul-vicar sau Arhiepiscopul-vicar, vicarul administrativ eparhial, consilierii eparhiali, inspectorul eparhial, secretarul eparhial, exarhul, consilierul juridic și contabilul șef, ca membri. În caz de vacanță, prezidează locșitorul desemnat canonic și statutar.

(2) Permanența Consiliului Eparhial se întrunește la convocarea Chiriarhului ori de câte ori este nevoie.

(3) Din încredințarea Chiriarhului, Permanența Consiliului Eparhial poate fi prezidată de Episcopul-vicar, Arhiepiscopul-vicar, vicarul administrativ eparhial sau de unul dintre consilierii eparhiali. În acest caz, procesul-verbal al lucrărilor este supus aprobării Chiriarhului.

(4) *Secretarul eparhial este și secretar al ședințelor Permanenței și întocmește procesul-verbal al lucrărilor.*

(5) *Hotărârile Permanenței Consiliului Eparhial se iau cu votul majorității membrilor prezenți și sunt aduse la îndeplinire de sectoarele Administrației Eparhiale potrivit competențelor date prin Statut și regulamentele bisericești.*

Art.102 – Permanența Consiliului Eparhial exercită atribuțiile Consiliului Eparhial în perioada dintre ședințele acestuia, cu excepția celor prevăzute la **art.98, lit. a, b, c, k, n și q**, precum și următoarele atribuții:

a. Examinează și definitivează dările de seamă anuale privind activitățile sectoarelor Administrației Eparhiale, ale instituțiilor și fundațiilor eparhiale;

b. Analizează și definitivează contul de execuție bugetară și bilanșul financiar-contabil al eparhiei, al instituțiilor și fundațiilor sale;

c. Prezintă Consiliului Eparhial, spre verificare și avizare, proiectul bugetului general al eparhiei, al instituțiilor și fundațiilor sale;

d. Face propuneri privind planurile de activitate ale editurii și tipografiei eparhiale, precum și ale atelierelor eparhiale și mănăstirești;

e. Aprobă clasificarea pe categorii a parohiilor, în conformitate cu prevederile **art.47 alin.1 și 2** din prezentul Statut;

f. Face propuneri Consiliului Eparhial privind modul de administrare a bunurilor mobile și imobile ale eparhiei, ale instituțiilor și fundațiilor eparhiale;

g. Aprobă înființarea și organizarea de instituții cu caracter economic, cu sau fără personalitate juridică, distinctă de eparhie sau

de unitățile din jurisdicția ei, pentru susținerea activităților misionar-pastorale și social-filantropice, în condițiile prezentului Statut, ale regulamentelor bisericești și legislației în vigoare;

h. Administrează fondurile eparhiale, ale instituțiilor și fundațiilor eparhiale destinate ajutorării parohiilor sărace, acordării de burse tinerilor care se pregătesc în instituțiile de învățământ, precum și sprijinirii programelor locale de asistență social-filantropică și cultural-misionară;

i. Aprobă proiectele de investiții în limita bugetului anual al eparhiei;

j. Face demersuri către autoritățile publice centrale și locale pentru obținerea de sprijin destinat susținerii activităților pastoral-misionare, culturale și social-filantropice ale eparhiei și unităților sale, restaurării monumentelor bisericești, precum și construirii de noi biserici în cuprinsul eparhiei;

k. Aprobă proiectele de buget și conturile de execuție bugetară ale protopopiatelor, ale parohiilor și ale mănăstirilor.

l. Întocmește raportul către Consiliul Eparhial privind inventarul protopopiatelor, parohiilor și mănăstirilor;

m. Examinează și aprobă donațiile, sponsorizările și legatele ce se fac în folosul eparhiei, în conformitate cu legislația în vigoare;

n. Decide cu privire la contestațiile făcute împotriva hotărârilor organismelor parohiale;

o. Exerciță orice atribuții care îi sunt date prin Statut, regulamente sau prin hotărâri ale Adunării Eparhiale și Consiliului Eparhial.

F. Administrația Eparhială și Cancelaria Eparhială

Art. 103 – În exercitarea atribuțiilor sale, Chiriarhul este ajutat de Episcopul-vicar sau Arhiepiscopul-vicar, Administrația Eparhială și Cancelaria Eparhială.

Art. 104 – Episcopii-vicari și Arhiepiscopii-vicari sunt membri de drept ai organismelor deliberative și executive eparhiale, iar în cadrul Administrației Eparhiale au atribuțiile ce le sunt delegate, prin decizie, de Chiriarhi, cu aprobarea Sfântului Sinod. Ei poartă, cu aprobarea Sfântului Sinod, titluri legate de eparhiile respective ori, după caz, titluri speciale, hotărâte de Sfântul Sinod.

Art. 105 – (1) Vicarul administrativ eparhial, consilierii eparhiali, inspectorul eparhial și secretarul eparhial se numesc pe o perioadă

de patru ani, se reconfirmă și se revocă de Chiriarh într-o °edință de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial, ținându-se seama de următoarele criterii: media generală de licență în teologie minimum 8,50; cel puțin gradul II; fără impedimente canonice sau juridice și având o activitate deosebită liturgică, administrativ-pastorală, misionară și culturală.

(2) Vicarul administrativ eparhial, consilierii eparhiali, inspectorul eparhial și secretarul eparhial au atribuții stabilite, prin decizie, de Chiriarh. Ei participă fără drept de vot la °edințele Adunării Eparhiale, iar la °edințele Permanenței Consiliului Eparhial, cu vot deliberativ. Clericii din Administrația Eparhială pot fi numiți slujitori la parohii direct (fără concurs) de către Chiriarh.

Art.106 – (1) Administrația Eparhială aduce la îndeplinire hotărârile organismelor deliberative și executive centrale și eparhiale, prin următoarele sectoare de activitate:

- a. Sectorul administrativ-bisericesc,
- b. Sectorul învățământ și activități cu tineretul,
- c. Sectorul cultural și comunicării media,
- d. Sectorul social-filantropic și misionar,
- e. Sectorul economic-financiar,
- f. Sectorul patrimoniu și construcții bisericești,
- g. Sectorul Exarhatul mănăstirilor.

(2) În funcție de cerințele pastorale și administrative locale, Permanența Consiliului Eparhial poate înființa și alte sectoare de activitate.

(3) În cadrul sectoarelor Administrației Eparhiale pot funcționa următoarele servicii și compartimente: Bibliotecă; Muzeu; Personal-resurse umane; Contabilitate; Tehnic; Editură; Tipografie; Ateliere, precum și altele, potrivit cerințelor locale specifice.

(4) Administrația Eparhială este condusă de Chiriarh, ajutat de Episcopul-vicar sau Arhiepiscopul-vicar, împreună cu vicarul administrativ eparhial și consilierii eparhiali.

Art.107 – (1) Cancelaria Eparhială pregătește împreună cu sectoarele Administrației Eparhiale lucrările organismelor deliberative și executive eparhiale și aduce la îndeplinire hotărârile acestora.

(2) Cancelaria Eparhială are următoarele servicii și compartimente: Cabinetul Chiriarhului; Secretariat; Registratură; Arhivă; Oficiul canonic-juridic; Corpul de inspecție și control; Biroul Comunicării și relații cu publicul.

Art.108 – (1) În Administrația și Cancelaria Eparhială este încadrat, pe funcții de execuție, personal de specialitate, clerical și neclerical. Acesta este numit, transferat și revocat de Chiriarh în oedință a Permanenței Consiliului Eparhial.

(2) Consilierii eparhiali împreună cu personalul de specialitate, studiază și întocmesc referate asupra problemelor ce urmează a fi dezbătute de organismele deliberative eparhiale sau a fi rezolvate de Chiriarh.

Art.109 – (1) Corpul de inspecție și control al Chiriarhului este încadrat cu următorul personal, numit de Chiriarh, într-o oedință de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial:

a. Un inspector eparhial bisericesc, numit în condițiile **art.105, alin. 1** din prezentul Statut, cu atribuții generale de control și de acuzator la Consistoriul Eparhial;

b. Exarhul mănăstirilor numit dintre arhimandriți sau protosingheli, cu atribuții generale de îndrumare, de inspecție, de control la mănăstiri și de referent pentru problemele mănăstirești. Acesta poate conduce și Sectorul Exarhatul mănăstirilor;

c. Inspectori pentru controlul financiar și gestionar (audit), dintre care unul cu pregătire juridică.

(2) Membrii Corpului de inspecție și control își desfășoară activitatea din dispoziția Chiriarhului, potrivit atribuțiilor stabilite în Statut, în regulamentele bisericești și în legislația în vigoare.

Secțiunea a VI-a

A. Mitropolia

Art.110 – (1) Sub raport canonic și administrativ, Episcopiile și Arhiepiscopiile sunt grupate în Mitropolii.

(2) Mitropoliile din interiorul și din afara granițelor țării sunt conduse de către un Mitropolit.

B. Sinodul Mitropolitan

Organizare și atribuții

Art.111 – (1) Mitropolitul, împreună cu Arhiepiscopii, Episcopii, precum și Episcopii-vicari și Arhieriei-vicari de la eparhiile sufragane alcătuiesc Sinodul Mitropolitan.

(2) Sinodul Mitropolitan coordonează activitățile comune ale eparhiilor din Mitropolie, în limitele înscrise în Sfintele Canoane, precum și în normele statutare și regulamentare în vigoare.

(3) Sinodul Mitropolitan veghează ca pe cuprinsul Mitropoliei să fie apărute și promovate credința ortodoxă, unitatea liturgică și disciplina canonică a clerului și monahilor, precum și într-ajutorarea frățească între eparhii.

(4) Sinoadele Mitropolitane se pot întruni în ședințe comune pentru a elabora și a aplica planuri de cooperare permanentă la nivel pastoral-misionar, social-filantropic și cultural de interes regional, despre care vor informa Sfântul Sinod, în scris.

Art.112 – (1) Sinodul Mitropolitan este prezidat de Mitropolit, care îl convoacă ori de câte ori este nevoie. În caz de vacanță, prezidează Patriarhul sau ierarhul desemnat canonic și statutar.

(2) Sinodul Mitropolitan ia hotărâri cu votul a jumătate plus unu din numărul membrilor prezenți.

(3) Lucrările Sinodului Mitropolitan se pregătesc de către personalul clerical de conducere, respectiv consilier eparhial și secretar eparhial desemnați de Mitropolit, iar hotărârile acestuia se păstrează distinct în arhiva eparhiei de scaun a Mitropolitului, împreună cu procesele-verbale ale ședințelor.

Art.113 – Pe lângă atribuțiile enumerate mai sus, Sinodul Mitropolitan are și următoarele atribuții:

a. Propune Sfântului Sinod înființarea de noi eparhii sau modificarea teritorială a celor existente;

b. Analizează și avizează solicitările venite de la eparhiile sufragane privind canonizarea de sfinți, proiectele de texte liturgice și icoane pentru cinstirea acestora și înaintează Sfântului Sinod propunerile sale;

c. Aprobă tematicile cursurilor pentru obținerea de către personalul clerical a gradelor profesionale Definitiv și Gradul II, organizate de instituțiile de învățământ superior din Mitropolie, aprobate de Sfântul Sinod;

d. Avizează propunerile Chiriarhilor eparhiilor sufragane pentru alegerea Episcopilor-vicari și Arhierieilor-vicari de către Sfântul Sinod;

e. Aprobă înființarea, desființarea și transformarea mănăstirilor de călugări în mănăstiri de călugărițe sau a mănăstirilor de călugărițe în mănăstiri de călugări, precum și ridicarea schiturilor la rang de mănăstiri, în condițiile **art.75, alin.1** din prezentul Statut;

f. Primește și examinează recursurile clericilor depuse din treapta preoției de către un Consistoriu eparhial din cuprinsul Mitropoliei;

g. Admite sau respinge, în principiu, cererile de recurs pe baza referatului și propunerilor motivate canonic și juridic ale consilierului administrativ-bisericesc de la centrul mitropolitan;

h. În caz de admitere, în principiu, a recursului, trimite cauza pentru judecare în fond Consistoriului Mitropolitan;

i. Validează sau invalidează hotărâri ale Adunărilor Eparhiale din cuprinsul Mitropoliei privind înstrăinarea bunurilor imobile (clădiri sau terenuri) eparhiale.

j. Exerciță orice alte atribuții date lui prin Sfintele Canoane, prin prezentul Statut și regulamentele bisericești sau prin hotărâri ale Sfântului Sinod.

C. Mitropolitul

Art.114 – (1) Mitropolitul este conducătorul canonic al unei mitropolii, exercită drepturile și îndeplinește îndatoririle prevăzute de Sfintele Canoane, de tradiția bisericească și de prezentul Statut.

(2) Titulatura Mitropolitului este cea a Arhiepiscopiei pe care o păstorește și a Mitropoliei pe care o conduce.

(3) El poartă ca semn distinctiv cruce pe culion, cu camilafcă neagră.

(4) Mitropolitul are următoarele atribuții:

a. Convoacă și prezidează Sinodul Mitropolitan;

b. Prezidează ședința Sfântului Sinod pentru alegerea de Arhiepiscopi și Episcopi sufragani;

c. Hirotonește, împreună cu alți ierarhi, pe Arhiepiscopii și Episcopii sufragani, precum și pe Episcopii-vicari și Arhieriei-vicari de la eparhiile din Mitropolie, împreună cu Chiriarhii acestora;

d. Emite Gramata pentru întronizarea Arhiepiscopilor și Episcopilor sufragani și îi întronizează;

e. Numește locuitori de Arhiepiscopi și Episcopi, în caz de vacanță, la eparhiile sufragane;

f. Vizitează frățeste pe Arhiepiscopii și Episcopii din Mitropolie;

g. Convoacă Sinaxele (consfăturile) stareșilor și duhovnicilor de la mănăstirile din eparhiile sufragane, cel puțin o dată la trei ani;

h. Prezidează Comisiile Zonale de Pictură Bisericească;

i. Primește sesizările privind pe Arhiepiscopii, Episcopii, Episcopii-vicari și Arhieriei-vicari de la eparhiile din Mitropolie, dispune, în consultare cu Patriarhul, cercetarea lor în Sinodul Permanent și aduce la cunoștință Sfântului Sinod rezultatul cercetării;

j. Emite Decizia Mitropolitană de constituire a Consistoriului Mitropolitan, compus din membrii (3-5 titulari și 2 supleanți) delegați de Adunările Eparhiale sufragane în condițiile **art.92, lit.h** și numește un președinte din rândul acestora;

k. Exerciță orice alte atribuții prevăzute de Sfintele Canoane, de prezentul Statut și regulamentele bisericești sau de hotărâri ale Sfântului Sinod.

PARTEA A II-A

Despre cler

Capitolul I

Învățământul teologic pentru pregătirea clerului.

Predarea religiei. ^acolile confesionale

Art.115 – (1) Pregătirea personalului bisericesc din toate categoriile se face în următoarele unități de învățământ teologic integrate în învățământul de stat preuniversitar și universitar:

- a. ^acoli de cântăreși bisericești (^acoli de arte și meserii),
- b. Seminarii teologice liceale,
- c. Facultăți de Teologie.

(2) În funcție de cerințele specifice, Biserica Ortodoxă Română poate organiza și unități proprii de învățământ teologic, de cercetare științifică-teologică și pentru formare profesională, în condițiile prevăzute de lege.

(3) Instituțiile de învățământ teologic sunt destinate pregătirii personalului de cult, a profesorilor de religie, a altor specialiști necesari activității religioase și sociale a Bisericii, precum și a acelor care doresc formare teologică, în condițiile prevăzute de lege, de prezentul Statut și de regulamentele bisericești.

Art.116 – (1) Unitățile de învățământ preuniversitar teologic integrate în învățământul de stat, respectiv ^acolile de cântăreși

bisericești și Seminariile teologice liceale, se înființează de către eparhiile pe teritoriul cărora vor funcționa, cu avizul Sinoadelor Mitropolitane și aprobarea Sfântului Sinod, în condițiile prevăzute de lege.

(2) Planurile și programele pentru învățământul preuniversitar teologic se stabilesc de Sfântul Sinod, cu respectarea prevederilor legale.

Art. 117 – (1) Unitățile de învățământ universitar teologic, respectiv Facultățile de Teologie, se înființează de către eparhiile pe teritoriul cărora vor funcționa, cu aprobarea Sfântului Sinod, în condițiile prevăzute de lege.

(2) Planurile și programele pentru învățământul universitar teologic se elaborează de instituțiile de învățământ, se avizează de Sinoadele Mitropolitane și se aprobă de către Sfântul Sinod, cu respectarea prevederilor legale.

Art. 118 – (1) Modul de organizare și funcționare, profilurile și specializările, echivalarea și recunoașterea diplomelor de studii obținute în străinătate, admiterea și durata cursurilor în unitățile de învățământ preuniversitar și universitar teologic se stabilesc prin regulamente cadru și hotărâri ale Sfântului Sinod, în condițiile prevăzute de lege.

(2) Personalul didactic și de conducere din unitățile de învățământ teologic integrate în învățământul de stat se recunoaște de către ministerul de resort, în condițiile prevăzute de lege și de protocoalele încheiate între Biserica Ortodoxă Română și ministerul de resort, cu acordul prealabil al Chiriarhului eparhiei pe raza cărora acestea funcționează. Personalul didactic clerical poate funcționa și la parohie, cu aprobarea Chiriarhului.

(3) Unitățile de învățământ preuniversitar și universitar teologic se află în jurisdicția canonică a Sfântului Sinod și a Chiriarhului locului și în subordinea administrativă a autorităților și instituțiilor competente prevăzute de lege.

(4) Inspecția unităților de învățământ teologic și controlul gestiunii bunurilor unităților de învățământ teologic care aparțin Bisericii se exercită prin organisme abilitate ale eparhiilor pe raza cărora acestea funcționează, cu respectarea prevederilor statutare și regulamentare bisericești.

(5) Admiterea candidaților în învățământul teologic de toate gradele se face numai cu binecuvântarea Chiriarhului locului.

Art. 119 – (1) Eparhiile au responsabilitatea predării religiei în învățământul de stat, particular și confesional, în centrele de plasament proprii, precum și în cele organizate de instituții publice sau particulare.

(2) Planurile și programele pentru predarea religiei se aprobă de către Sfântul Sinod.

(3) Personalul didactic care predă religia în unitățile de învățământ de stat și particular se numește cu acordul Chiriarhului fiecărei eparhii.

(4) Preotul paroh împreună cu profesorul de religie au responsabilitatea asigurării asistenței religioase în instituțiile de învățământ din cuprinsul parohiei.

(5) În cazul în care un cadru didactic, cleric sau laic, dintre cei care predau disciplina Religie, săvârșește abateri de la doctrina și morala Bisericii, în urma cercetării, Chiriarhul îi poate retrage acordul de a preda religia, fapt care duce la desfacerea contractului individual de muncă. Această dispoziție este comună și pentru personalul didactic din unitățile de învățământ preuniversitar, universitar teologic și confesional.

Art. 120 – Cu binecuvântarea (acordul) Chiriarhului locului, eparhiile și unitățile de cult dependente de acestea, au dreptul de a înființa și administra forme de învățământ confesional de toate nivelurile, profilurile și specializările, în conformitate cu prevederile prezentului Statut, cu regulamentele bisericești și în condițiile legii.

Art. 121 – (1) Sfântul Sinod aprobă solicitările Facultăților de Teologie, însoțite de acordul senatelor universitare, pentru organizarea doctoratului în teologie, în condițiile prevăzute de lege.

(2) *Sfântul Sinod aprobă și comunică ministerului de resort, pentru acord, care sunt Facultățile de Teologie atestate pentru organizarea cursurilor și examenelor în vederea perfecționării și obținerii gradelor profesionale și didactice Definitiv, II și I de către personalul clerical și de către cadrele didactice care predau Religia sau discipline teologice în învățământul preuniversitar teologic.*

CAPITOLUL AL II-LEA Recrutarea personalului bisericesc

Secțiunea I

Numirea personalului bisericesc din parohii

Art.122 – Cântăreții bisericești (cantorii) și dascălii (cateheții) se recrutează, de regulă, dintre absolvenții a colilor de cântăreți bisericești. Ei se numesc, la propunerea preotului paroh și a Consiliului Parohial, de către Chiriarh, într-o edință a Permanenței Consiliului Eparhial. Pentru motive de indisciplină, aceștia pot fi sancționați sau revocați.

Art.123 – (1) Preoții și diaconii slujitori se recrutează dintre doctorii, absolvenții de masterat și licențiații Facultăților de Teologie, specializarea Teologie Pastorală, care au susținut examenul de capacitate preoțească.

(2) Preoții și diaconii sunt numiți la parohie de Chiriarh, într-o edință a Permanenței Consiliului Eparhial, cu respectarea prevederilor statutare și regulamentare bisericești.

(3) Numirea și transferarea preoților și a diaconilor la parohii se face prin concurs, cu excepțiile prevăzute la **art.39, alin.1, art.105, alin.2, art.124, alin.4** și **art.125, alin.3**.

(4) Pentru a putea fi numiți, candidații la posturile de preot și diacon trebuie să corespundă condițiilor canonice, statutare și regulamentare bisericești.

(5) Hirotesia întru citeș și ipodiacon și hirotonia întru diacon și preot se fac numai pe seama unui altar din cuprinsul eparhiei.

(6) Într-o parohie, prezența frecventă a unor clerici de mir sau de mânăstire din afara parohiei, pentru activități pastorale și misionare, este îngăduită numai cu aprobarea Chiriarhului locului.

(7) Raportul între personalul clerical și Centrul eparhial este unul de slujire și misiune liber asumată, conform Mărturisirii (Declarației) solemne publice rostite și semnate de către fiecare candidat înaintea hirotoniei întru preot. La începerea activității pastorale în unitatea pentru care a fost numit, personalul bisericesc primește din partea Chiriarhului o Decizie prin care se reglementează drepturile și îndatoririle ce-i vor reveni.

(8) Fără binecuvântarea Chiriarhului locului, preoților, diaconilor și călugărilor nu le este îngăduit să înființeze, să fie membri sau să participe în asociații, fundații și organizații de orice tip.

(9) În Biserica Ortodoxă Română, statutul de preot, diacon și călugăr este incompatibil cu exercitarea oricăror activități personale (private) cu caracter economic, financiar și comercial care contravin moralei creștine și intereselor Bisericii.

Art.124 – (1) La parohiile din mediul urban (municipii și orașe), preoții se numesc prin concurs, dintre doctorii, absolvenții de masterat și licențiații în teologie. Aceștia sunt datori să aibă minimum cinci ani vechime în cler și să promoveze examenul de selecționare pentru parohiile din mediul urban.

(2) La parohiile din mediul rural (comune și sate), preoții și diaconii se numesc prin concurs dintre absolvenții de masterat și licențiații în teologie, care au promovat examenul de capacitate preoțească. În cazul preoților care solicită transferul, aceștia sunt datori să aibă cel puțin cinci ani de la ultimul transfer.

(3) În cazul în care la unele parohii din mediul rural nu se prezintă candidați care întrunesc condițiile prevăzute la aliniatul precedent, pot fi numiți și absolvenți de seminar, care au susținut examenul de capacitate.

(4) În situații misionare urgente din mediul urban sau rural, Chiriarhul poate numi sau transfera, fără concurs, un preot într-un post vacant.

Art.125 – (1) Promovarea examenelor pentru obținerea gradelor profesionale Definitiv, II și I dă dreptul preoților și diaconilor de a concura sau a solicita transferul pentru ocuparea de posturi în parohii de categorii superioare.

(2) Doctorii în teologie, absolvenții de masterat, licențiații în teologie, absolvenții de Seminar teologic liceal, citeșii și ipodiaconii teologi nu pot fi hirotesiși sau hirotoniși într-o altă eparhie fără documentele de ieșire canonică din eparhia de care aparțin.

(3) Personalul clerical și neclerical din mănăstiri, de la catedralele episcopale, arhiepiscopale, mitropolitane și patriarhale se numește direct (fără concurs) de către Chiriarhi.

Secțiunea a II-a

Alegerea ierarhilor în Biserica Ortodoxă Română

Art.126 – (1) Alegerea de Patriarh, Mitropolit, Arhiepiscop și Episcop eparhial se face, prin vot secret, de către Sfântul Sinod, după

consultarea clerului și mirenilor din organismele bisericești, în termen de cel mult 60 de zile de la vacantarea scaunului respectiv.

(2) Sfântul Sinod, în cazul alegerilor de ierarhi, este constituit statutar cu prezența a trei pătrimi dintre membrii săi și alege cu votul a două treimi din totalul membrilor prezenți.

(3) În edința Sfântului Sinod pentru alegerea de Patriarh, Mitropolit, Arhiepiscop și Episcop eparhiot are loc după ce s-a îndeplinit procedura de consultare prevăzută, după caz, de **art.127, alin.2, 3 și 4, art.129, alin.2, 3, 4 și 5 și art.130, alin.2, 3, 4 și 5** din prezentul Statut.

A. Alegerea Patriarhului

Art.127 – (1) Pentru slujirea, vrednicia și răspunderea de Patriarh este eligibil oricare dintre Mitropoliții, Arhiepiscopii și Episcopii eparhioși în funcțiune, cetățeni români, care sunt doctori sau licențiați în teologie și s-au impus în conștiința Bisericii și a societății prin viață curată, cultură teologică, demnitate eclesială, zel misionar și simț gospodăresc.

(2) Pentru alegerea de Patriarh, Sfântul Sinod, prezidat de mitropolitul cu cea mai mare vechime în slujirea arhierescă, stabilește, prin consultare deschisă urmată de vot secret consultativ, o listă de trei candidați dintre Chiriarii eligibili, cu motivarea fiecărei propuneri.

(3) În numele Sfântului Sinod, Sinodul Permanent se consultă, într-o edință specială, cu membrii clerici și mireni din Adunarea Națională Bisericească, la care se adaugă membrii Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștilor. La edință participă, de asemenea, câte un decan al unei facultăți de teologie și câte un director de seminar teologic din fiecare Mitropolie, desemnați de Mitropolit în consultare cu ierarhii sufragani, dintre care să nu lipsească decanul și directorul reprezentând Arhiepiscopia Bucureștilor. Consultarea are loc la sediul Patriarhiei Române, la data stabilită de Locțiitorul de Patriarh împreună cu Sinodul Permanent.

(4) În cadrul consultării, lista de candidați pentru alegerea de Patriarh, prezentată de Sinodul Permanent, poate fi completată, prin consultare deschisă urmată de vot secret consultativ, cu două nume dintre ceilalți Chiriarii eligibili. După votul consultativ, lista prezentată de Sinodul Permanent, întregită cu primii doi Chiriarii eligibili care au obținut cele mai multe voturi, va fi înaintată Sfântului Sinod.

Art.128 – (1) Lucrările Sfântului Sinod pentru alegerea de Patriarh sunt deschise și închise de către Locțiitorul de Patriarh și sunt prezidate de către ierarhul eparhiot cu cea mai mare vechime în treapta arhieriei, în ordinea dipticelor, dintre mitropoliții, arhiepiscopii și episcopii eparhioli, așa cum rezultă din Condiția Sfântă a hirotoniei arhierilor.

(2) Pentru desfășurarea votării, pe durata ședinței, Președintele de ședință este asistat, ca bărbăți de încredere, de primii doi Episcopivicari sau Arhieriei-vicari cu cea mai veche hirotonie în treapta arhierescă. Secretar de ședință este Episcopul-vicar sau Arhierul-vicar cu cea mai nouă hirotonie. Aceștia patru alcătuiesc Biroul.

(3) Cei doi asistenți ai Președintelui le arată celor prezenți că cele două urne sunt goale. Buletinele de vot poartă pe unul din colțuri ștampila Sfântului Sinod. Pe fiecare buletin de vot sunt înscrise, în ordine, numele candidaților nominalizați în urma consultărilor din Sfântul Sinod și din Adunarea Națională Bisericească completată conform prevederilor **art.127, alin.3**.

(4) La apelul Secretarului de ședință, fiecare votant primește un buletin de vot, sărută Sfânta Evanghelie și, mergând în cabina de votare, bifează pe buletin, în frică de Dumnezeu, numele celui pe care îl consideră vrednic să fie ales. Înainte de a părăsi cabina, fiecare votant împăturăște buletinul de vot în patru, în așa fel încât ștampila să fie afară.

(5) Apoi, fiecare votant depune buletinul în prima urnă.

(6) Votarea este obligatorie. Buletinele nebifate, bifate incorect sau cu adăugiri sunt considerate voturi nule.

(7) Președintele face numărătoarea buletinelor, trecându-le din prima urnă în cea de a doua. Numărul buletinelor trebuie să fie egal cu acela al votanților prezenți.

(8) Președintele desface fiecare buletin din cea de a doua urnă, îl arată celor doi asistenți, citește cu voce tare numele bifat și îl depune în prima urnă. În acest timp, Secretarul înscrie într-o listă voturile sub numele respective, rostite de Președinte.

(9) Secretarul, după ce a verificat dacă suma voturilor este egală cu numărul buletinelor, semnează lista și o predă Președintelui. Acesta o citește cu voce tare, după care o semnează împreună cu cei doi asistenți.

(10) Patriarh al României devine candidatul care a obținut voturile a două treimi din totalul membrilor prezenți. Dacă nici unul dintre

candidați nu a întrunit numărul necesar de voturi, se organizează o nouă votare, la care participă primii doi candidați care au întrunit cel mai mare număr de voturi. Devine ales cel care a obținut voturile a două treimi din totalul membrilor prezenți. Votarea se repetă până la obținerea de către unul dintre candidați a majorității de două treimi din totalul membrilor prezenți.

(11) Rezultatul alegerii se consemnează într-un proces-verbal la care se anexează buletinele voturilor exprimate. Președintele anunță solemn numele celui ales, după care conducerea ședinței îi este predată Locțiitorului de Patriarh, spre a o încheia.

B. Alegerea Mitropolitului

Art. 129 – (1) Eligibil pentru slujirea, vrednicia și răspunderea de Mitropolit este oricare ierarh membru al Sfântului Sinod, începând de la eparhia vacantă, care este doctor sau licențiat în Teologie și s-a distins prin viață curată, cultură teologică, demnitate eclesială, zel misionar și simț gospodăresc. Lista ierarhilor eligibili se întocmește în ordinea dipticelor, descrescător, începând de la eparhia vacantă.

(2) Pentru alegerea de Mitropolit, Sinodul Mitropolitan, prezidat de Patriarhul României sau de locțiitorul desemnat canonic și statutar, stabilește, prin consultare deschisă urmată de vot secret consultativ, o listă de doi candidați dintre ierarhii eligibili, cu motivarea fiecărei propuneri.

(3) După consultarea prevăzută la alineatul precedent, Sinodul Mitropolitan se consultă, într-o ședință specială, cu membrii Adunării Eparhiale ai eparhiei vacante la care se adaugă membrii clerici și mireni din celelalte eparhii ale Mitropoliei respective, delegați în Adunarea Națională Bisericească. La ședință participă, de asemenea, un decan al unei facultăți de teologie și un director de seminar teologic din Mitropolie, desemnați de Patriarhul României sau Locțiitorul de Mitropolit în consultare cu ierarhii sufragani. Consultarea are loc la sediul Mitropoliei vacante, la data stabilită de Patriarhul României, în acord cu membrii Sinodului Mitropolitan.

(4) Lista de candidați pentru alegerea de Mitropolit, întocmită de Sinodul Mitropolitan, poate fi completată, prin consultare deschisă urmată de vot secret consultativ, cu două nume dintre ierarhii eligibili care au obținut cele mai multe voturi. Lista întocmită de Sinodul Mitropolitan, completată în urma consultării cu membrii clerici

oî mirenii menşionapî la aliniatul precedent, va fi înaintată Sfântului Sinod cu proces-verbal.

(5) Sfântul Sinod primind lista poate dispune completarea acesteia cu doi candidapî, ierarhi eligibili, desemnapî prin vot secret consultativ de către plenul său, care au obşinut cele mai multe voturi.

(6) Lucrările Sfântului Sinod pentru alegerea de Mitropolit sunt prezidate de către Patriarhul României.

(7) În vederea alegerii de Mitropolit, pe buletinul de vot se vor înscrie, în ordine, numele ierarhilor eligibili propuoi prin vot secret consultativ de Sinodul Mitropolitan, de clericii oî mirenii participanpî la consultare, precum oî de Sfântul Sinod.

(8) Alegerea Mitropolitului de către Sfântul Sinod se desfăoară în conformitate cu modalitatea de votare prevăzută la **art. 128, alin. 2-9**, cu adaptările adecvate.

(9) Mitropolit devine candidatul care a obşinut voturile a jumătate plus unu din totalul membrilor prezenpî. Dacă nici unul dintre candidapî nu a întrunit numărul necesar de voturi, se organizează o nouă votare, la care participă primii doi candidapî care au întrunit cel mai mare număr de voturi. Devine ales cel care a întrunit voturile a jumătate plus unu din totalul membrilor prezenpî. În caz de paritate, decid sorşii.

(10) Rezultatul alegerii se consemnează într-un proces-verbal la care se anexează buletinele voturilor exprimate. Preoedintele anunpă solemn numele celui ales, după care închide oedinpă de lucru.

C. Alegerea Arhiepiscopului oî Episcopului eparhiot

Art. 130 – (1) Eligibil pentru slujirea, vrednicia oî răspunderea de Arhiepiscop oî Episcop eparhiot este oricare ierarh membru al Sfântului Sinod, începând de la eparhia vacantă, precum oî oricare Arhimandrit ori preot văduv prin deces, care îndeplineote condişiiile canonice, este doctor sau licenşiat în Teologie oî s-a distins prin viapă curată, cultură teologică, demnitate eclesială, zel misionar oî simp gospodăresc. Lista ierarhilor eligibili se întocmeote în ordinea dipticelor, descrescător, începând de la eparhia vacantă.

(2) Pentru alegerea de Arhiepiscop oî Episcop eparhiot, Sinodul Mitropolitan, prezidat de Mitropolitul locului, stabileote, prin consultare deschisă urmată de vot secret consultativ, o listă de doi candidapî, ierarhi eligibili sau alte persoane care întrunesc condişiiile prevăzute la aliniatul precedent, cu motivarea fiecărei propunerii.

(3) Sinodul Mitropolitan se consultă, într-o °edinþă specială, cu membrii clerici °i mireni ai Adunării Eparhiale a eparhiei vacante, la care participă un decan °i un director de la instituþiile de învăþământ teologic din cuprinsul eparhiei, desemnaþi de Mitropolit. Consultarea are loc la sediul Mitropoliei, la data stabilită de Mitropolit în acord cu ierarhii din Mitropolia respectivă, informând despre aceasta pe Patriarhul României.

(4) Lista de candidaþi pentru alegerea de Arhiepiscop °i Episcop eparhiot, întocmită de Sinodul Mitropolitan, poate fi completată, prin consultare deschisă urmată de vot secret consultativ, cu două nume dintre ierarhii eligibili sau alte persoane care întrunesc condiþiile prevăzute la **alin.1**. Lista întocmită de Sinodul Mitropolitan, completată în urma consultării cu clerul °i mireni menþionaþi la aliniatul precedent, va fi înaintată Sfântului Sinod cu proces-verbal.

(5) Sfântul Sinod, primind lista candidaþilor pentru alegerea de Arhiepiscop °i Episcop eparhiot, poate dispune completarea acesteia cu alþi doi candidaþi, ierarhi eligibili sau clerici care nu sunt arhieriei, desemnaþi de către plenul său, prin consultare deschisă urmată de vot secret consultativ, dintre cei ce au obþinut cele mai multe voturi.

(6) În cazul candidaþilor înscri°i pe listă, care nu sunt arhieriei, Sfântul Sinod dispune cercetarea loc canonică.

(7) Lucrările Sfântului Sinod pentru alegerea de Arhiepiscop °i Episcop eparhiot sunt deschise °i închise de către Patriarhul României °i sunt prezidate de către Mitropolitul locului.

(8) În vederea alegerii de Arhiepiscop °i Episcop eparhiot de către Sfântul Sinod, pe buletinul de vot se vor înscrie, în ordinea dipticelor °i a rangurilor biserice°ti, numele candidaþilor propu°i prin vot secret consultativ de Sinodul Mitropolitan, de clericii °i mireni participanþi la consultare, precum °i de către Sfântul Sinod.

(9) Alegerea Arhiepiscopului °i a Episcopului eparhiot de către Sfântul Sinod se desfă°oară în conformitate cu modalitatea de votare prevăzută la **art.128, alin.2-9**, cu adaptările adecvate.

(10) Arhiepiscop °i Episcop eparhiot devine candidatul care a obþinut voturile a jumătate plus unu din totalul membrilor prezenþi. Dacă nici unul dintre candidaþi nu a întrunit numărul necesar de voturi, se organizează o nouă votare, la care participă primii doi candidaþi care au întrunit cel mai mare număr de voturi. Devine ales cel care a întrunit voturile a jumătate plus unu din totalul membrilor prezenþi. În caz de paritate, decid sorþii.

(11) Rezultatul alegerii se consemnează într-un proces-verbal la care se anexează buletinele voturilor exprimate. Pre^oedintele anun^șă solemn numele celui ales, după care predă conducerea ^oedin^șei Patriarhului României.

D. Alegerea Episcopilor-vicari patriarhali, Episcopilor-vicari ^oi Arhiereilor-vicari

Art.131 – (1) Alegerea Episcopilor-vicari patriarhali, Episcopilor-vicari ^oi Arhiereilor-vicari se face de către Sfântul Sinod, cu voturile a jumătate plus unu din totalul membrilor prezen^și. În acest scop, Patriarhul, Mitropolii^și, Arhiepiscopii ^oi Episcopii pot propune unul sau mai mul^și candida^și.

(2) Episcopii-vicari patriarhali se aleg, prin vot secret, de către Sfântul Sinod, la propunerea Patriarhului făcută în consultare cu Sinodul Permanent.

(3) Episcopii-vicari ^oi Arhiereii-vicari de la eparhii se aleg, prin vot secret, de către Sfântul Sinod, la propunerea Chiriarhului făcută în consultare cu Sinodul Mitropolitan.

(4) Candida^șii pentru func^șiiile de Episcop-vicar patriarhal, Episcop-vicar ^oi Arhiereu-vicar trebuie să îndeplinească condi^șiiile prevăzute la **art.130, alin.1** din prezentul Statut, iar cei care nu sunt arhieriei sunt supu^oi examinării canonice prevăzută la **art.130, alin. 6**.

(5) ^oedin^șa Sfântului Sinod pentru alegerea de Episcop-vicar patriarhal, Episcop-vicar ^oi Arhiereu-vicar este prezidată de Patriarh. Alegerea se desfășoară în condi^șiiile **art.128 alin.2-9**, cu adaptările adecvate.

(6) Dacă respectivul candidat propus nu obține voturile a jumătate plus unu din totalul membrilor prezen^și, ierarhul eparhiot poate propune un nou candidat, într-o altă ^oedin^șă, la alegerea căruia se va aplica aceea^oi procedură prevăzută în prezentul articol.

E. Alegerea ierarhilor de la eparhiile ortodoxe române de peste hotare

Art.132 – (1) Alegerea Mitropolii^șilor, Arhiepiscopilor ^oi Episcopilor de la eparhiile ortodoxe române de peste hotare se face de către Sfântul Sinod din cei unu sau doi candida^și propu^oi de Adunarea Eparhială a eparhiei vacante, conform statutelor de organizare ^oi func^șionare ale acestora aprobate de Sfântul Sinod. În cazul în care Adunarea Eparhială propune un singur candidat, iar acesta nu este ales de

Sfântul Sinod, Adunarea Eparhială va propune Sfântului Sinod un al doilea candidat.

(2) În cazul înființării de noi eparhii, Mitropolitul locului sau delegatul Sfântului Sinod va proceda la organizarea eparhiilor nou înființate, inclusiv întocmirea statutelor eparhiilor respective, informând periodic Patriarhia Română despre stadiul misiunii sale.

(3) Episcopii-vicari și Arhieriei-vicari de la eparhiile Ortodoxe Române de peste hotare se aleg, prin vot secret, de către Sfântul Sinod, la propunerea Chiriarhului, făcută în consultare cu organismele eparhiale prevăzute în propriile statute de organizare și funcționare aprobate de Sfântul Sinod și în acord cu prevederile prezentului Statut.

F. Hirotonia și întronizarea

Art. 133 – (1) Întronizarea se face potrivit rânduielilor canonice și după datinile Bisericii Ortodoxe Române. Numele celor aleși se comunică Președintelui României, Prim-Ministrului și ministerului de resort. Întronizarea ierarhilor eparhioși din afara granițelor României va fi adusă la cunoștința principalelor autorități civile și bisericești din țările respective.

(2) Gramata de întronizare este emisă de către Sfântul Sinod pentru Patriarhul României, de către Patriarhul României pentru Mitropoliși și de către Mitropolit pentru Arhiepiscopii și Episcopii sufragani. Pentru Episcopii-vicari patriarhali, Episcopii-vicari și Arhieriei-Vicari se va emite un Act de confirmare semnat de Președintele Sfântului Sinod.

(3) În cazul când cel ales nu este arhieru, el va fi hirotonit de către Mitropolitul locului împreună cu cel puțin alți doi Arhierii, și numai după aceea poate primi Gramata de întronizare sau Actul de confirmare, după caz.

Secțiunea a III-a

Despre vacanțe

Art. 134 – (1) În caz de vacanță a scaunului de Patriarh al României, locotenința patriarhală îi revine de drept primului ierarh din ordinea prevăzută în **art. 12, alin. 2** din prezentul Statut; în caz de indisponibilitate sau refuz, următorului, și așa mai departe.

(2) În caz de vacanțe ale scaunelor de Mitropolit, Arhiepiscop și Episcop eparhiot, Patriarhul României pentru Mitropoliși și Mitropoliși

pentru eparhiile sufragane, vor numi locțiitori până la întronizarea noilor titulari.

(3) Pe durata vacanței, Locțiitorul de Patriarh, de Mitropolit, de Arhiepiscop și de Episcop eparhiot rezolvă doar problemele curente ale eparhiei vacante, respectiv ale Administrației Patriarhale, în cazul Locțiitorului de Patriarh, fără dreptul de a face modificări în legiuirile și structurile bisericești sau de a schimba destinația bunurilor bisericești.

(4) În caz de vacanțe la protopopiate, parohii și mănăstiri, Chiriarii vor lua măsuri pentru asigurarea suplinirii până la numirea noilor titulari.

CAPITOLUL AL III-LEA

Secțiunea I

Asistența religioasă în Biserica Ortodoxă Română

Art. 135 – (1) Biserica Ortodoxă Română, prin eparhiile sale, are responsabilitatea asigurării asistenței religioase și a personalului bisericesc aferent desfășurării acesteia în parohii, în armată, în sistemul penitenciar, în unități medicale, în așezăminte de asistență socială și în unități de învățământ, în condițiile prevăzute de lege, de protocoalele sau acordurile încheiate cu autoritățile publice sau cu alte persoane juridice.

(2) Normele generale de asistență religioasă în aceste unități, cu caracter unitar în întreaga Biserică Ortodoxă Română, se aprobă de către Sfântul Sinod, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege.

(3) Personalul clerical din aceste domenii se recrutează, cu acordul Chiriarhului locului, dintre doctorii, absolvenții de masterat și licențiații în teologie, cu respectarea prevederilor statutare și regulamente bisericești, în condițiile legii.

(4) Îndrumarea pastoral-misionară și jurisdicția canonic-disciplinară a personalului clerical din aceste unități, aparține în exclusivitate eparhiilor pe raza cărora activează preoții respectivi.

Art. 136 – (1) Numirea, transferarea și revocarea personalului clerical care asigură asistența religioasă în unitățile prevăzute la **art. 135, alin. 1** se fac cu acordul comun al eparhiei și al unității angajatoare, cu respectarea prevederilor statutare și regulamente bisericești, în condițiile prevăzute de lege.

(2) Preoții, diaconii și cântăreții bisericești de la parohii au îndatorirea de a acorda asistență religioasă tuturor categoriilor de credincioși din unitățile militare, penitenciare, medicale, asistență socială și din unitățile de învățământ de pe raza parohiilor lor, ori de câte ori vor fi solicitați.

Secțiunea a II-a

Asistența socială în Biserica Ortodoxă Română

Art. 137 – (1) Sistemul de asistență socială al Bisericii Ortodoxe Române este integrat și funcționează în cadrul structurilor sale administrativ-organizatorice sau în organizații social-filantropice patronate de ea.

(2) Biserica Ortodoxă Română, prin unitățile sale componente locale și centrale (Parohia, Mănăstirea, Protopopiatul, Vicariatul, Eparhia, Mitropolia și Patriarhia), precum și prin organizațiile neguvernamentale care funcționează cu aprobarea autorităților bisericești competente, asigură servicii sociale, acreditate conform legislației în vigoare.

(3) Personalul care își desfășoară activitatea în așezămintele de asistență socială ale Bisericii se recrutează, în primul rând, dintre absolvenții Facultăților de Teologie, specializarea Teologie Socială.

(4) Beneficiarii serviciilor sociale oferite în cadrul Bisericii Ortodoxe Române sunt persoane, grupuri și comunități aflate în situații de dificultate, fără discriminare.

(5) Furnizorii de servicii sociale din cadrul Bisericii Ortodoxe Române, prevăzuți la **alin. 2**, își desfășoară activitatea socială, în nume propriu sau prin parteneriate cu instituțiile specializate ale statului, ale administrației locale sau ale organizațiilor neguvernamentale.

Art. 138 – (1) Strategia și planurile de acțiune în domeniul asistenței sociale bisericești se aprobă de către Sfântul Sinod, iar, la nivelul eparhiilor, de către Consiliile Eparhiale.

(2) Elaborarea strategiei și a planurilor de acțiune în domeniul asistenței sociale bisericești se realizează de către Sectorul Social-Filantropic care funcționează atât la nivelul Administrației Patriarhale, cât și la cel al eparhiilor.

Art. 139 – (1) Locașurile de cult din instituțiile amintite la **art. 135, alin. 1** din prezentul Statut funcționează, de regulă, ca sub-unități de cult (paraclise), cu sau fără personalitate juridică, arondate Protopopiatelor pe teritoriul cărora se află.

(2) Eparhiile vor reglementa statutul administrativ-juridic al acestor sub-unități de cult prin acorduri încheiate cu instituțiile în cadrul cărora funcționează și care le administrează, cu respectarea prevederilor **art.183, alin. 2** din prezentul Statut.

(3) Finanțarea activității în domeniul social se asigură din resursele proprii ale furnizorilor de servicii sociale, din subvenții de la bugetul de stat și de la bugetele locale, din donații și sponsorizări obținute în condițiile prevăzute de lege, din subscripții publice, din fonduri nerambursabile și din venituri provenite din orice alte surse care nu contravin legislației în vigoare sau prevederilor prezentului Statut.

Secțiunea a III-a

Despre conferințele clerului

Art.140 – (1) Preoții și diaconii, inclusiv cei din mânăstiri, sunt obligați să participe la Conferințele pastoral-misionare semestriale, de primăvară și de toamnă, precum și la Conferințele administrative lunare, ca formă continuă de perfecționare a pregătirii profesionale, după absolvirea unei școli teologice.

(2) Conferințele pastoral-misionare semestriale și Conferințele administrative lunare au caracter teoretic și practic pentru realizarea următoarelor scopuri:

- a. Apărarea învățurii de credință și a moralei ortodoxe,
- b. Perfecționarea continuă în domeniul liturgic și administrativ-bisericesc,
- c. Aprofundarea și îmbogățirea cunoștințelor teologice de bază,
- d. Perfecționarea ca predicatori și duhovnici,
- e. Întărirea cooperării și solidarității dintre parohii,
- f. Însușirea de noi metode în activitatea misionar-pastorală,
- g. Cunoașterea problemelor actuale ale vieții creștine și căutarea de soluții adecvate.

(3) Pentru una dintre Conferințele pastoral-misionare semestriale, care are caracter unitar în întreaga Biserică Ortodoxă Română, tema dezbaterii se stabilește anual de Sfântul Sinod, iar pentru a doua, tema se stabilește de fiecare eparhie potrivit cerințelor misionar-pastorale locale.

(4) Referatele susținute în cadrul Conferințelor pastoral-misionare semestriale, apreciate în mod pozitiv de Centrul eparhial, se pot publica în revistele eparhiale.

Art.141- (1) Perioadele de desfășurare și modalitățile de organizare ale Conferințelor pastoral-misionare semestriale se stabilesc de fiecare Centru Eparhial.

(2) Conferințele administrative se organizează lunar, pe protopopiate, de către fiecare eparhie și au ca tematică subiecte de interes local misionar-pastoral, liturgic-duhovnicesc și administrativ, economic-financiar și altele.

Art.142 – În scopul perfecționării profesionale și a cunoașterii problemelor actuale ale vieții și activității bisericești generale și locale, Centrele eparhiale organizează anual, pe protopopiate, conferințe ale cântăreșilor (cantorilor) și dascălilor (cateheșilor) bisericești.

Art.143 – Conferințele pastoral-misionare semestriale, Conferințele administrative lunare și Conferințele cântăreșilor (cantorilor) și dascălilor (cateheșilor) bisericești vor fi prezidate de Chiriarh sau de delegatul acestuia.

Secțiunea a IV-a

Distincțiile bisericești

Art.144 – Pentru activitate deosebită în domeniul lucrării bisericești, sub raport liturgic, didactic, misionar-pastoral, cultural-publicistic, social, gospodăresc-edilitar sau administrativ-economic, preoții de mir pot primi următoarele ranguri onorifice bisericești:

- a. Sachelar,
- b. Iconom,
- c. Iconom stavrofor.

Art.145 – (1) Rangul de sachelar se acordă de către Chiriarh preoșilor care au o activitate bisericească bogată. Sachelarul poartă ca semn distinctiv brâu albastru.

(2) Rangul de iconom se acordă de Chiriarh, într-o oedință a Permanenței Consiliului Eparhial, preoșilor sachelari, care au o activitate bisericească remarcabilă. Iconomul poartă ca semn distinctiv brâu roșu, iar la serviciile religioase, bederniță.

(3) Rangul de iconom stavrofor se acordă de Chiriarh, într-o oedință a Permanenței Consiliului Eparhial, preoșilor iconomi, care au o activitate bisericească excepțională. Iconomul stavrofor poartă ca semn distinctiv cruce pectorală, brâu roșu, iar la serviciile religioase, bederniță.

(4) Pentru activitate îndelungată °i deosebită, diaconilor din rândul clerului de mir li se poate acorda de către Chiriarh rangul de arhidiacon, cu dreptul de a purta cruce pectorală.

(5) În caz de abateri grave, aceste distincții pot fi retrase de către Chiriarh, direct, sau în baza unei hotărâri consistoriale.

Art. 146 – (1) Protopopii, în timpul funcționării lor în această calitate, poartă ca semn distinctiv cruce pectorală, brâu °i culion roșu, iar la serviciile religioase, bedernișă.

(2) Vicarul administrativ eparhial, consilierii eparhiali °i inspectorii eparhiali cu funcții de conducere de la eparhii, precum °i inspectorii cu funcții de conducere de la Patriarhia Română, pe durata funcționării lor în aceste calități, poartă ca semn distinctiv cruce pectorală, brâu °i culion ciclamen.

(3) Vicarul administrativ patriarhal, consilierii patriarhali °i inspectorul general bisericesc de la Patriarhia Română, pe durata funcționării lor în aceste calități, poartă ca semn distinctiv cruce pectorală, brâu °i culion violet.

(4) Cadrele didactice din învățământul preuniversitar °i universitar teologic pot fi recompensate pentru activitatea lor cu ranguri acordate de Chiriarh.

Art. 147 – (1) Pentru activitate meritorie îndelungată pe tărâm pastoral-misionar, administrativ-bisericesc, didactic-educativ °i social-filantropic, la propunerea Chiriarihilor, Patriarhul acordă distincția **“Crucea Patriarhală”** pentru clerici °i mireni, cu Gramată.

(2) În același scop, la nivelul eparhiilor, se pot institui, prin hotărâre a Permanenței Consiliului Eparhial, distincții arhiepiscopale °i episcopale, după rangul eparhiei care le instituie, iar la Mitropolii, distincții mitropolitane.

Capitolul al IV-lea

Disciplina clerului

Art. 148 – (1) Instanțele disciplinare °i de judecată bisericească pentru clericii de mir, preoți °i diaconi în funcțiune °i pensionari, precum °i pentru cântăreți, în probleme doctrinare, morale, canonice °i disciplinare sunt:

A. De judecare în fond:

- a. Consistoriul Disciplinar Protopopesc,
- b. Consistoriul Eparhial.

B. De judecare în recurs:

Consistoriul Mitropolitan, pentru cererile de recurs admise, în principiu, de Sinodul Mitropolitan și de Sfântul Sinod.

(2) Organismele care se pronunță asupra admisibilității cererilor de recurs sunt:

a. Sinodul Mitropolitan, care poate admite sau respinge, în principiu, recursurile pentru cazurile de depunerea din treaptă, pronunțate de un Consistoriu Eparhial;

b. Sfântul Sinod, care admite sau respinge, în principiu, recursurile pentru cazurile de caterisire, pronunțate de un Consistoriu Eparhial.

Art. 149 – (1) Pe lângă fiecare protopopiat funcționează Consistoriul Disciplinar Protopopesc.

(2) Consistoriul Disciplinar Protopopesc are un președinte cleric și trei membri, dintre care doi membri clerici, numiți pe termen de patru ani, de către Chiriarh, dintre preoșii din protopopiat, doctori, absolvenți de masterat sau licențiați în teologie, care au cel puțin Gradul II și cunoștințe canonice, precum și un membru din rândurile cântăreșilor bisericești.

(3) Când se judecă numai cazuri ale preoșilor, reprezentantul cântăreș nu participă.

Art. 150 – (1) Consistoriul Disciplinar Protopopesc funcționează ca instanță disciplinară și de judecată pentru cântăreșii bisericești și ca organism de împăcare pentru neînțelegerile ivite în rândul personalului bisericesc, precum și între parohieni și preot.

(2) Dacă părțile nu s-au declarat împăcate prin hotărârea dată de Consistoriul Disciplinar Protopopesc, cazul se transferă, în ultimă instanță, la Consistoriul Eparhial.

(3) Hotărârile Consistoriului Disciplinar Protopopesc, privind cântăreșii bisericești, sunt definitive, după aprobarea lor de către Chiriarh și nu pot fi atacate în recurs la Consistoriul Eparhial, cu excepția celor care prevăd pedeapsa destituirii acestora.

Art. 151 – (1) Consistoriul Eparhial funcționează la fiecare Episcopie și Arhiepiscopie și este format din trei membri titulari și doi membri supleanți. Membrii Consistoriului sunt preoși, cu cel puțin Gradul II, doctori, absolvenți de masterat sau licențiați în teologie, cu cunoștințe canonice și juridice.

(2) Membrii Consistoriului Eparhial se aleg la propunerea Chiriarhului de către Adunarea Eparhială, pe termen de patru ani.

(3) Pre^oedintele Consistoriului Eparhial se nume^ote de c^utre Chiriarh dintre membrii titulari ai acestuia.

(4) Consistoriul are un grefier numit de Chiriarh, la propunerea pre^oedintelui.

(5) La fiecare eparhie func^oioneaz^a Consistoriul Monahal Eparhial, compus din 3-5 membri numiⁱ de Chiriarh, pentru judecarea cauzelor personalului monahal primite de la Chiriarh sau de la Consiliile de Judecat^a ale m^an^astirilor, cu aprobarea Chiriarhului.

Art. 152 – Hot^ar^ariile Consistoriului Eparhial aprobate de c^utre Chiriarh devin definitive ^oi executorii.

Art. 153 – (1) Pe l^ang^a fiecare Mitropolie func^oioneaz^a Consistoriul Mitropolitan ca instan^o de judecare a recursurilor admise, ^on principiu, de Sinodul Mitropolitan sau de Sf^antul Sinod.

(2) Consistoriul Mitropolitan se compune din 3-5 membri titulari ^oi 2 suplean^oi, preo^oi numiⁱ de Mitropolit dintre preo^oii desemna^oi de Adun^ariile Eparhiale ale eparhiilor sufragane, al^oi dec^ut cei desemna^oi ^on Consistoriile Eparhiale, cu ^ondeplinirea condi^oiiilor prev^azute la **art. 151, alin. 1** din prezentul Statut.

(3) Pre^oedintele Consistoriului Mitropolitan este numit de Mitropolit dintre membrii acestuia, grefierul fiind desemnat tot de Mitropolit dintre clericii din administratia eparhiei de scaun a acestuia.

(4) Consistoriul Mitropolitan d^a hot^ar^ari definitive ^oi executorii, prin aprobarea lor de c^utre Mitropolitul locului.

Art. 154 – (1) Sinodul Mitropolitan, ca organism care se pronun^o de asupra admisibilit^aii cererilor de recurs, delibereaz^a sub pre^oedin^oia Mitropolitului locului.

(2) Sinodul Mitropolitan prime^ote ^oi examineaz^a recursurile clericilor depu^oi din treapta preo^oiei de c^utre un Consistoriu Eparhial din cadrul Mitropoliei. Recursurile admise, ^on principiu, de Sinodul Mitropolitan sunt trimise Consistoriului Mitropolitan spre judecare asupra fondului, iar sentin^o se aprob^a de c^utre Mitropolit.

Art. 155 – Sf^antul Sinod, ca organism care se pronun^o de asupra admisibilit^aii cererilor de recurs, prime^ote ^oi examineaz^a recursurile clericilor caterisi^oi de c^utre un Consistoriu Eparhial. Recursurile admise, ^on principiu, de Sf^antul Sinod sunt trimise Consistoriului Mitropolitan spre judecare asupra fondului, iar sentin^o se aprob^a de c^utre Patriarh.

Art. 156 – (1) Hot^ar^ariile instan^oelor disciplinare ^oi de judecat^a eparhiale devin executorii numai dup^a investirea lor cu formula executorie de c^utre Chiriarh.

(2) Hotărârile instanțelor de recurs devin executorii după aprobarea lor de către Mitropolit sau Patriarh, după caz.

(3) Sfântul Sinod, cu avizul Chiriarhului locului, aprobă sau respinge cererile de iertare ale preoților sancționați cu pedeapsa caterisirii care, după recurs, a rămas definitivă.

(4) Sinodul Mitropolitan, cu avizul Chiriarhului locului, aprobă sau respinge cererile de iertare ale preoților sancționați cu pedeapsa depunerii din treapta preoției care, după recurs, a rămas definitivă.

(5) Hotărârile instanțelor disciplinare °i de judecată se pun în aplicare de către autoritățile bisericești investite în acest scop.

(6) În virtutea autonomiei cultelor prevăzută de lege °i a competențelor specifice lor, instanțele de judecată bisericească soluționează probleme de disciplină internă, iar hotărârile instanțelor bisericești la toate nivelurile nu sunt atacabile în fața instanțelor civile.

Art.157 – Sfântul Sinod este unica instanță de judecată canonică a membrilor săi pentru orice fel de abateri de la învățătura °i disciplina Bisericii.

Art.158 – În caz de urgență pastorală, potrivit prevederilor Sfințelor Canoane, Chiriarhul poate hotărî singur sancțiuni disciplinare pentru personalul bisericesc din eparhie.

Art.159 – Personalul bisericesc trimis în fața instanțelor disciplinare °i de judecată bisericească în calitate de acuzat, poate fi asistat în fața tuturor instanțelor bisericești de un apărător bisericesc acreditat, ales de acuzat.

Art.160 – Cererile de revizuire a sentințelor de caterisire, bine motivate, însoțite de actele necesare, vor fi adresate Patriarhului, ca Președintele al Sfântului Sinod, care le va trimite spre rejudecare Consistoriului Mitropolitan competent.

Partea a III-a

Instituții bisericești cu scop misionar

Art.161 – În Biserica Ortodoxă Română funcționează, ca instituții cu scop misionar:

A. Institutul Biblic °i de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române cu patrimoniu distinct, având sectoarele: Editură, Tipografie °i Ateliere, la nivelul central al Patriarhiei;

B. Instituții media: posturi de radio și televiziune, centre și birouri de presă, agenții de știri, cotidiene și periodice etc., la nivelul Patriarhiei Române și al eparhiilor;

C. Casa de ajutor reciproc a clerului și salariaților bisericești, la fiecare eparhie.

A. Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române

Art.162 – (1) Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române este condus de Patriarh, iar activitatea sa este coordonată de unul din Episcopii-vicari patriarhali, fiind administrat de Permanența Consiliului Național Bisericesc.

(2) Produsele Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române se distribuie eparhiilor, parohiilor, mănăstirilor și credincioșilor prin magazinele bisericești eparhiale.

(3) Editura și Tipografia Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române au exclusivitate în privința editării, tipăririi și difuzării Sfintei Scripturi, a cârților de cult și a manualelor de teologie, care se vor tipări numai cu aprobarea Sfântului Sinod.

Art.163 – Eparhiile pot organiza singure edituri și tipografii, precum și ateliere de pictură și de confecționat icoane, de țesătorie și croitorie de veșminte preoțești, de broderie, de țesut covoare, de lumânări etc., pentru a împlini în exclusivitate cerințele unităților de cult din eparhie.

Art.164 – Sfântul Sinod aprobă anual Calendarul Bisericesc pe baza textului elaborat de Cancelaria Sfântului Sinod, care se tipărește la Tipografia Institutului Biblic și tipografiile eparhiale, cu respectarea dreptului de copy-right, iar difuzarea se face în condițiile stabilite anual de Sfântul Sinod, numai în cuprinsul fiecărei eparhii.

Art.165 – Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, precum și eparhiile care au tipografii și ateliere proprii, sunt obligate a lua măsurile necesare pentru respectarea prevederilor legale în vigoare privind dreptul exclusiv al Bisericii de a produce și valorifica obiectele și bunurile necesare activității de cult.

Art.166 – Pentru susținerea activităților pastoral-misionare, cultural-educative și social-filantropice, Biserica Ortodoxă Română, prin unitățile sale de cult, poate desfășura activități economico-gospodărești.

B. Instituții media

Art.167 – La nivelul Patriarhiei Române și al eparhiilor pot funcționa, sub directă îndrumare a Chiriarhului, instituții media

(posturi de radio și de televiziune, centre și birouri de presă, agenții de știri, cotidiene și periodice etc.), a căror activitate se aprobă de organismele bisericești abilitate, în condițiile legii.

C. Casa de ajutor reciproc a clerului și salariașilor bisericești

Art.168 – Casele de ajutor reciproc ale clerului și salariașilor bisericești din eparhii au ca scop acordarea de împrumuturi și ajutoare membrilor lor, la cererea acestora, iar activitatea acestora se va desfășura potrivit propriului regulament.

PARTEA A IV-A

Dispoziții diverse

A. Dispoziții privind patrimoniul bisericesc

Art.169 – Totalitatea bunurilor aparținând parohiilor, schiturilor, mănăstirilor, protopopiatelor, vicariatelor, episcopioilor, arhiepiscopioilor, mitropoliilor și Patriarhiei, asociațiilor și fundațiilor constituite de Biserică, fondurile destinate unui scop bisericesc, precum și averile bisericilor fundaționale, alcătuiesc patrimoniul bisericesc care aparține Bisericii Ortodoxe Române, iar regimul lui este reglementat de prezentul Statut. Bunurile aflate în folosință fac de asemenea parte din patrimoniul bisericesc și se administrează conform actelor de dobândire și dispozițiilor prezentului Statut.

Art.170 – (1) Din punct de vedere al destinației lui, patrimoniul bisericesc cuprinde bunuri sacre și bunuri comune.

(2) Bunurile sacre, respectiv cele care prin sfințire sau binecuvântare sunt destinate exclusiv și direct cultului, sunt inalienabile, insesizabile și imprescriptibile. Proprietatea asupra bunurilor sacre este exclusiv bisericească, iar cedarea folosinței poate fi acordată pe un termen de până la 3 ani, cu posibilitatea de reînnoire.

(3) Sunt bunuri sacre cele care prin sfințire sau binecuvântare sunt destinate cultului divin, precum: lăcășurile de cult (catedrale, biserici, paraclise, capele etc.), odoarele și veșmintele bisericești, cărțile de ritual, cimitirele etc.

(4) Sunt asimilate cu bunurile sacre și beneficiază de același regim juridic și: casa parohială, vatra parohială și mănăstirească, incinta Centrului eparhial, a Centrului Patriarhal, reședințele chiriarhale,

chiliile mănăstirilor și schiturilor, bunurile prețioase, cu valoare artistică, istorică sau datorită materialului din care sunt confecționate, precum: picturile, sculpturile, ȃesăturile artistice, miniaturile, cărțile rare, documentele, lucrările din materiale scumpe etc.

(5) Bunurile comune sunt cele destinate întreținerii bisericilor, a slujitorilor ei, operelor culturale, de caritate și asistență socială, ca și pentru îndeplinirea celorlalte scopuri ale Bisericii.

(6) Bunurile comune afectate întreținerii bisericilor și slujitorilor bisericești, operelor culturale, de asistență socială și filantropică, precum și pentru îndeplinirea celorlalte scopuri ale Bisericii sunt: edificiile școlilor bisericești, edificiile administrațiilor bisericești, muzeele religioase, așezămintele și instituțiile culturale, filantropice și economice, terenurile agricole, pădurile, pășunile, viile, livezile, grădinile, drepturile patrimoniale, creanțele, părțile sociale, acțiunile, fondurile, hărțile de valoare, averea în numerar etc.

(7) Terenurile agricole (arabil, pășune, islaz, livadă etc.) și pădurile unităților de cult ale Bisericii Ortodoxe Române vor fi folosite conform dispozițiilor stabilite de organismele bisericești competente.

(8) Normele generale și obligatorii privitoare la asigurarea bunurilor unităților bisericești din cuprinsul Patriarhiei Române se aprobă de Sfântul Sinod.

(9) Apartenența unui bun la categoria bunurilor sacre, în caz de îndoială, se stabilește de către Sinodul Mitropolitan.

(10) Transmiterea cu orice titlu a folosinței sau proprietății asupra bunurilor imobile care aparțin parohiilor, mănăstirilor, protopopiatelor și altor instituții bisericești cu personalitate juridică din cuprinsul eparhiei (vânzare, cumpărare, închiriere, schimbare etc.), precum și grevarea cu sarcini sau afectarea de servituți a acestor bunuri prevăzute la **alin.6** și **7**, se aprobă de Consiliul Eparhial, iar înstrăinarea bunurilor imobile (clădiri și terenuri) ale Centrului eparhial, de către Sinodul Mitropolitan.

(11) Pentru îndeplinirea unor obiective misionar-pastorale și social-filantropice la nivel de eparhii, prin aprobarea Adunărilor Eparhiale, unele proprietăți ale parohiilor și mănăstirilor pot fi administrate în mod unitar și solidar de organismul eparhial abilitat în acest scop.

Art.171 – (1) Fondurile arhivistice și bibliotecile mănăstirilor, parohiilor, protopopiatelor, Episcopiilor, Arhiepiscopiilor, Mitropoliilor și ale Patriarhiei sunt proprietatea exclusivă a acestora, nu pot fi

înstrăinate, grevate sau urmărite și au regimul juridic al arhivelor și bibliotecilor private.

(2) Organizarea și funcționarea fondurilor arhivistice și a bibliotecilor unităților administrative bisericești se face potrivit prevederilor statutare și regulamentare bisericești și a normelor legale în vigoare.

Art.172 – În cazul desființării unei unități de cult sau a unei biserici fundamentale, proprietatea asupra întregului ei patrimoniu se transmite unității de cult superioare ierarhic ce va dispune de acesta cu titlu de proprietar al respectivului patrimoniu bisericesc. Patrimoniul bisericesc fără stăpân revine eparhiei în jurisdicția teritorială a căreia se află.

Art.173 – Patrimoniul fundațiilor și asociațiilor bisericești cu personalitate juridică constituite de Biserică este proprietatea acestora și se administrează de Biserică în limita și în condițiile actelor constitutive și conform dispozițiilor prezentului Statut.

Art.174 – Bunurile care fac obiectul aporturilor de orice fel – contribuții, donații, succesiuni, legate – precum și orice alte bunuri intrate în patrimoniul unităților componente ale Bisericii Ortodoxe Române, din țară și din afara granițelor țării, nu pot face obiectul revendicării lor ulterioare.

Art.175 – (1) Biserica Ortodoxă Română și părțile ei componente pot deține în proprietate bunuri în străinătate a căror situație se reglementează potrivit prevederilor statutare și regulamentare proprii și legislației statelor pe teritoriul cărora se află respectivele proprietăți.

(2) Situația bunurilor bisericești sau similare din străinătate, proprietate a statului român date în administrare eparhiilor ortodoxe române din afara granițelor țării și unităților lor, se va reglementa, la cerere, prin acorduri bilaterale între Patriarhia Română, unitatea interesată și statul român.

Art.176 – (1) Dobândirea, înstrăinarea, grevarea și administrarea patrimoniului bisericesc, controlul și verificarea gestionară se desfășoară în conformitate cu prevederile statutare și regulamentare în vigoare. Forma definitivă a acestor acte este cea aprobată de Consiliul Eparhial, respectiv de Sinodul Mitropolitan.

(2) În cazul aprobării înstrăinării unor bunuri bisericești, unitățile bisericești ortodoxe au drept de preempțiune.

(3) Actele juridice având ca obiect bunurile din patrimoniul bisericesc, încheiate cu încălcarea prevederilor prezentului Statut, sunt lovite de nulitate absolută.

B. Dispoziții cu privire la edificiile bisericesti și cimitirele parohiale

I. Edificiile bisericesti

Art.177 – Bisericile sunt:

- a. Parohiale și filii;
- b. De cimitir;
- c. Fundaționale;
- d. Izolate;
- e. Paraclise;
- f. Catedrale;
- g. De mănăstiri;
- h. Din străinătate;

i. Din armată, sistemul penitenciar, unități medicale, așezăminte de asistență socială, unități de învățământ etc.

Art.178 – (1) Bisericile parohiale sunt proprietatea parohiei, sunt integrate patrimoniului eparhiei și stau sub jurisdicția și controlul autorității Arhiepiscopiei sau Episcopiei. Dacă într-o parohie sunt mai multe biserici, Chiriarhul desemnează pe cea de competență ca biserică parohială.

(2) În municipiile reședință eparhială ca și în municipiile reședință de județ, Chiriarhul va desemna catedrala. Acolo unde există Episcop-vicar sau Arhiepiscop-vicar, Chiriarhul îi va desemna acestuia o biserică de slujire.

(3) Se consideră anexe ale lăcașului de cult și urmează regimului juridic al acestuia următoarele construcții: clopotnița, cancelaria parohială, agheasmatarul, capela mortuară, casa parohială cu dependențele sale, muzeul eparhial, mănăstiresc sau parohial, incinta pentru aprins lumânări, pangarul, troița, magazia pentru depozitat diverse obiecte de cult, așezământul cu caracter social-filantropic, arhondaricul, chilia, trapeza, orice incintă pentru desfășurarea activităților cu caracter administrativ-bisericesc, reședința Chiriarhului precum și altele asemenea. Prin așezământ cu caracter social-filantropic se înțelege căminul de copii, azilul de bătrâni, cantina socială sau orice altă incintă destinată unei activități asemănătoare.

Art.179 – Bisericile din cimitire se află în administrarea parohiilor, a mănăstirilor, a protopopiatelor sau în directă dependență de Centrul eparhial.

Art. 180 – (1) Bisericile fundamentale, întemeiate pe baza actelor de fundatii se conduc potrivit acelor acte de către Chiriarh sau delegatul său. Ele stau sub jurisdicția și controlul autorității Arhiepiscopiei și Episcopiei din punct de vedere religios, administrativ-patrimonial și gestionar ca și bisericile parohiale, supunându-se acelor și drepturi și obligații față de eparhie.

(2) Actele de fundatii ale acestor biserici vor fi puse întotdeauna în acord cu dispozițiile prezentului Statut de către autoritățile bisericești. În caz contrar, biserica, cu toate bunurile ei mobile și imobile, trece în administrarea eparhiei.

(3) Dacă o asociație sau fundatii social-filantropică ori cultural-bisericească s-ar desființa, întregul ei patrimoniu trece în proprietatea eparhiei pe teritoriul căreia se află.

Art. 181 – O biserică, imediat după sfințirea ei, trece în proprietatea și folosința unităților de cult din cadrul eparhiei, cu tot terenul și clădirile afectate ei și stă sub dispozițiile acestui Statut, păinându-se seama și de actele de fundatii. Eventualele condiții testamentare contrare acestui Statut se vor considera nule.

Art. 182 – (1) Bisericile izolate care nu se află pe un teritoriu locuit de vreo așezare omenească aparțin eparhiei pe teritoriul căreia se află și sunt în grija și administrarea acelei eparhii.

(2) Bisericile și edificiile monumente istorice cu caracter religios aparțin, de asemenea, eparhiei pe teritoriul căreia se află și se administrează de către aceasta.

Art. 183 – (1) Paraclisele de la reședințele eparhiale stau sub autoritatea directă a Chiriarhului, iar cele de la mănăstiri sub autoritatea mănăstirii de care aparțin.

(2) Paraclisele, capelele și bisericile din cadrul unităților militare, din sistemul penitenciar, din unitățile medicale, din așezămintele de asistență socială, din unitățile de învățământ și din alte instituții, depind direct de Chiriarh, sunt arondate protopopiatelor pe raza cărora funcționează și nu li se poate schimba destinația de locaș de cult al Bisericii Ortodoxe Române.

Art. 184 – Bisericile de orice categorie se pot edifica pe teren proprietate a Bisericii sau concesionat acestui scop, pe bază de cereri și documente depuse la Centrul eparhial, numai cu aprobarea și binecuvântarea Chiriarhului, fie că sunt noi, se reclădesc sau se transformă dintr-un alt edificiu.

Art. 185 – (1) Unitățile de cult pot solicita și primi de la autoritățile administrației publice centrale și locale fonduri în vederea construirii,

reparării, conservării și întreținerii locațiilor de cult și edificiilor bisericesti, în condițiile prevăzute de lege.

(2) În privința locațiilor de cult și a edificiilor bisericesti care fac parte din patrimoniul cultural-național, autoritățile de stat pot efectua lucrări de restaurare și întreținere a acestora, cu consultarea prealabilă a eparhiilor pe raza cărora acestea funcționează.

II. Cimitirele parohiale și mănăstirești

Art.186 – (1) Fiecare parohie și mănăstire are dreptul să dețină sau să înființeze cel puțin un cimitir pentru îngroparea credincioșilor decedați, care este proprietatea parohiei sau a mănăstirii.

(2) Cimitirele parohiale și mănăstirești, ca bunuri sacre destinate exclusiv și direct cultului, sunt insesizabile și imprescriptibile și nu pot fi înstrăinate, schimbate, grevate sau sechestrate.

Art.187 – (1) Cimitirul se administrează de către Consiliul Parohial, Consiliul Mănăstiresc sau Protopopiat, sub controlul periodic al Centrului eparhial.

(2) La parohie, cimitirul stă sub supravegherea preotului paroh, a episcopului și a Consiliul Parohial, iar la mănăstire, a stareșului (stareșei), care sunt datori a se îngriji de întreținerea și mănăstirii lui.

(3) Locul de veci concesionat rămâne proprietatea parohiei sau a mănăstirii, iar dreptul de concesiune nu poate fi vândut de titular, transmiterea acestuia putând fi făcută doar prin succesiune către soț sau rude până la gradul IV.

(4) Locuri de înmormântare mai pot fi atribuite și în folosință temporară sau gratuită tot prin hotărârea organismelor parohiale și mănăstirești.

(5) Tarifele și taxele pentru concesionarea și întreținerea locurilor de înmormântare din cimitirele parohiale și cele mănăstirești, precum și pentru prestarea serviciilor specifice din cimitir se vor stabili de Consiliul Parohial sau de Consiliul Economic al mănăstirii și nu vor putea depăși tarifele ce se percep la cimitirele administrației publice locale de aceeași categorie.

(6) Este interzisă condiționarea ofierii slujbei înmormântării de plata oricărei taxe fixate de preot sau de Consiliul Parohial.

Art.188 – Cimitire parohiale și mănăstirești noi se înființează cu aprobarea Consiliului Eparhial, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

C. Dispoziții privind cheltuielile bisericești și ajutorul Statului

Art.189 – Cheltuielile pentru întreținerea și funcționarea unităților de cult, precum și pentru reparații și construcții noi vor fi acoperite din contribuțiile benevole ale credincioșilor, din veniturile unităților de cult obținute din activități proprii și din contribuții de la bugetul de stat, de la bugetul autorităților publice locale și al altor instituții, în condițiile legii.

Art.190 – Salarizarea personalului bisericesc de conducere, precum și a personalului clerical și neclerical se face conform normelor generale în vigoare în Biserica Ortodoxă Română, prin contribuții de la bugetul propriu al unităților de cult, prin contribuții de la bugetul de stat, de la bugetul administrațiilor publice locale și al altor instituții, în condițiile legii.

Art.191 – (1) Unitățile de cult ale Bisericii Ortodoxe Române din țară și din afara granițelor țării pot solicita ajutoare financiare de la Patriarhia Română, precum și subvenții de la bugetul de stat și de la bugetele locale pentru sprijinirea unor activități pastorale, spiritual-culturale, sociale și edilitare.

(2) Activitatea unităților de cult ale Bisericii Ortodoxe Române în calitate de furnizor de servicii sociale este recunoscută și sprijinită de stat, în care scop pot fi încheiate parteneriate și acorduri aprobate prin lege.

D. Dispoziții privind dreptul de succesiune al ierarhilor și al monahilor

Art.192 – Eparhiile au vocație asupra tuturor bunurilor succesoriale ale ierarhilor lor.

Art.193 – Bunurile călugărilor și călugărițelor aduse cu dăruire sau donate mănăstirii la intrarea în monahism, ca și cele dobândite în orice mod în timpul viețuirii în mănăstire, rămân în totalitate mănăstirii de care aparțin și nu pot face obiectul revendicărilor ulterioare.

Art.194 – Pentru ierarhii pensionați sau retrași, Sfântul Sinod va reglementa drepturile acestora în conformitate cu prevederile statutare și regulamentare bisericești.

E. Dispoziții privind stemele și sigiliile eparhiale

Art.195 – Patriarhia Română are propriul drapel în următoarea descriere: formă dreptunghiulară, lățimea fiind egală cu 2/3 din lungimea sa; culoarea de fond este alb; în centru se află imprimată stema Patriarhiei în descrierea aprobată.

Art.196 – (1) Stema Patriarhiei, precum și stemele Mitropoliilor, Arhiepiscopiilor și Episcopțiilor din țară și din afara granițelor țării se aprobă de Sfântul Sinod.

(2) Stema Mitropoliei este comună cu stema Arhiepiscopiei în care își are reședința.

Art.197 – (1) Fiecare eparhie are propriul sigiliu pe care este reprezentată stema înconjurată de denumirea acesteia înscrisă la **art.6** din prezentul Statut.

(2) Sigiliul Mitropoliei este comun cu sigiliul Arhiepiscopiei în care își are reședința.

(3) Sfântul Sinod are un sigiliu aflat în păstrarea Cancelariei Sfântului Sinod care se aplică pe documentele semnate de Patriarh în calitate de Președinte al organismelor centrale deliberative, executive și administrative, pe Tomosurile Sinodale, pe Gramatele și Actele Sinodale și Patriarhale.

(4) Organismele centrale administrative și Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române cu sectoarele lor, Administrația Eparhială și Cancelaria Eparhială cu sectoarele lor administrative, protopopiatele, parohiile și mănăstirile au propriile sigilii, cu aprobarea autorității superioare bisericești.

F. Dispoziții privind Buletinul Oficial și revistele centrale bisericești

Art.198 – (1) Patriarhia Română publică următoarele reviste și periodice centrale bisericești: Revista "**Biserica Ortodoxă Română**", Buletinul Oficial al Patriarhiei Române; Revista "**Ortodoxia**" pentru problemele teologice de ordin interortodox, inter-confesional și inter-religios; Revista "**Studii Teologice**" a Facultăților de Teologie Ortodoxă; Revista "**Vestitorul Ortodoxiei**"; Revista "**Chemarea Credinței**" și Cotidianul "**Ziarul Lumina**".

(2) Abonarea la revistele centrale bisericești, prevăzute la alineatul precedent, este obligatorie pentru toate unitățile de cult ale Patriarhiei Române.

G. Dispoziții privind incompatibilități în organismele de conducere

Art.199 – În întreaga Biserică Ortodoxă Română nimeni nu poate fi în același timp:

a. Membru al Consiliului Eparhial și al Consistoriului Eparhial;
b. Vicar administrativ eparhial, consilier eparhial, inspector eparhial, secretar eparhial, protopop și membru ales al Adunării Eparhiale;

c. Vicar administrativ eparhial, consilier eparhial, inspector eparhial, secretar eparhial, protopop și membru al Consistoriilor bisericești;

d. Nu pot fi aleși membri ai Consistoriului Disciplinar Protopopesesc, ai Consistoriului Eparhial și ai Consistoriului Mitropolitan cei ce sunt înrudiți între ei sau cu Chiriarhul respectiv, până la al patrulea grad de sânge și al doilea de cuscrie;

e. Salariat în administrația și controlul bisericesc eparhial și membru în organismele bisericești de disciplină.

Art.200 – Nici un preot, diacon sau mirean, membru al vreunui organism bisericesc deliberativ, executiv, administrativ, de control și de disciplină bisericească nu poate lua parte la soluționarea următoarelor cauze:

a. A cauzei proprii sau a celor ce le pot aduce pagube ori câștig personal;

b. A cauzelor rudeniiilor, până la al patrulea grad de sânge sau al doilea de cuscrie;

c. A cauzelor părinților sau copiilor adoptivi, precum și a cauzelor celor ce stau sub tutoratul sau curatela lor;

d. A cauzelor la care au fost martori, procuratori, experți sau pe care le-au anchetat;

e. A cauzelor la a căror decizie au luat odată parte într-o instanță inferioară.

Dispoziții finale

Art.201 – (1) Acest Statut, aprobat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române pe temeiul principiilor și dispozițiilor generale, cuprinse în Sfintele Canoane ale Bisericii Ortodoxe, pentru a determina modalitățile după care Patriarhia Română își reglementează, conduce și administrează lucrarea sa religioasă, misionar-pastorală, cultural-

educativă, social-filantropică, fundațională și patrimonială, este și rămâne obligatoriu pentru întreaga Biserică Ortodoxă Română din țară și din afara granițelor țării.

(2) Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române se aplică prin regulamente specifice de activitate care au aceeași autoritate canonică și juridică cu cea a prezentului Statut. Regulamentele specifice diverselor domenii de activitate ale Bisericii sunt aprobate de Sfântul Sinod.

Art.202 – Sfântul Sinod aprobă și modifică prezentul Statut cu două treimi din numărul membrilor prezenți.

Art.203 – Prezentul Statut pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române a fost aprobat de Sfântul Sinod la data de 28 noiembrie 2007 și intră în vigoare după publicarea în Monitorul Oficial a Hotărârii de Guvern pentru recunoașterea acestuia.

Art.204 – La data intrării în vigoare a prezentului Statut pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, se abrogă Statutul votat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la 19-20 octombrie 1948 și recunoscut prin Decretul nr.233 din 23 februarie 1949 al Prezidiului Marii Adunări Naționale cu toate modificările și completările ulterioare, precum și orice alte dispoziții contrare.

Art.205 – Până la elaborarea și aprobarea noilor regulamente, rămân în vigoare prevederile actualelor regulamente, în măsura în care acestea nu contravin prezentului Statut.

IX.
IN MEMORIAM

CUVÂNTUL PREA SFINȘITULUI DR. AMBROZIE LA TRECEREA LA CELE VE^aNICE A PREA FERICITULUI PĂRINTE PATRIARH TEOCTIST

Vestea trecerii la Domnul a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist ne-a surprins, întristat și îndurerat pe noi toți. Am pierdut un Păstor, un Părinte Duhovnicesc, un Model și, mai presus de toate, un Om pe care l-am avut alături și la bine, și la rău. Orașul nostru este profund legat de persoana și activitatea Prea Fericirii Sale prin dragostea cu care permanent a ocrotit acest ținut încercat de istorie. În perioada regimului de tristă amintire, strădaniile Sale au salvat de la demolare Biserica „Înălțarea Domnului”, monument reprezentativ al orașului Giurgiu, închinat memoriei eroilor neamului. Cunoștea bine realitățile giurgiuvene, de nenumărate ori participase ca rector al Institutului Teologic din București la conferințele preoțești din zonă, iar intervenția sa cu timp și fără timp pe lângă autoritățile vremii a făcut ca buldozerele să nu distrugă sfântul lăcaș ce dăinuie până astăzi.

După Revoluția din decembrie 1989, Prea Fericirea Sa și-a manifestat aceeași dragoste și purtare de grijă pentru aceste meleaguri, fiind prezent de nenumărate ori în mijlocul nostru, mângâind și sfinșind pe toți și pe toate. Pe 23 aprilie 1993, la prima sărbătoare a orașului, Prea Fericitul Părinte Teoctist a fost cel care a pus sub ocrotirea Sfântului Mare Mucenic Gheorghe vechea urbe de pe malurile Dunării. De atunci, în fiecare an, ziua ocrotitorului orașului a fost însoțită de binecuvântările Prea Fericirii Sale.

În octombrie 1996, Sfântul Sinod aproba, la îndemnul Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, înfiinșarea Seminarului Teologic „Sfântul Ioan Valahul”. Prezent la festivitățile prilejuite de deschiderea oficială a școlii, Prea Fericitul le ura tinerilor și profesorilor ca „Bunul

Dumnezeu să binecuvinteze anul °colar, iar Lumina lui Hristos să pătrundă în sufletele vlăstarelor noastre". Iată că la unsprezece ani de la înfiinșare, Seminarul nu a încetat să dea Bisericii tineri vrednici de înalta slujire preoșească.

Dragostea cu care a îmbrăși°at aceste meleaguri a fost cea care a dus la înfiinșarea Episcopiei Giurgiului. În ziua de 21 ianuarie 2000, în cadrul întrunirii anuale a Adunării Arhiepiscopiei Bucure°tilor, Prea Fericirea Sa propunea înfiinșarea unei noi episcopii cu sediul la Giurgiu, aprobată ulterior de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Pe 29 decembrie 2005, se constituia Adunarea Episcopiei Giurgiului, prezidată de Prea Fericirea Sa. La scurtă vreme, în data de 5 februarie 2006, Colegiul Electoral Bisericesc a ales primul episcop al Giurgiului, în persoana Prea Sfinșitului Părinte Ambrozie Sinaitul – Episcop Vicar Patriarhal °i validat a doua zi, pe 6 februarie 2006. Toate aceste strădanii aveau să se împlinească odată cu întronizarea Prea Sfinșitului Părinte Episcop Ambrozie de către Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, înconjurat de Înalșii Membri ai Sfântului Sinod, precum °i de reprezentanși ai Pre°edinșiei °i Guvernului României °i de oficialitășpile ora°ului. Astfel, erau încununate eforturile Prea Fericirii Sale de a vedea pe credincioșii străvechiului șinut al Vla°câi păstorși de un vrednic păstor.

Cuvintele noastre sunt prea sărace pentru a exprima durerea pe care Biserica Ortodoxă Română o resimte în aceste clipe. Sunt momente în care tăcerea este cel mai potrivit mesaj pentru cei din jurul nostru, acea tăcere apăsătoare care are extraordinara capacitate de a spune mai multe lucruri decât mulșimea cuvintelor me°te°ugite. Există în astfel de situașii ceva interior care ne împiedică să dăm na°tere verbului, preferând să-l păștrăm acolo, înlăuntru nostru, cu toată forșpa lui de exprimare. Tăcerea poate spune totul °i pentru cei ce doresc s-o asculte °i pentru cei ce îi sunt ostili, °i pentru cei ce se lasă furăși de suprafășpa evenimentelor, °i pentru cei cu adevărat marcași de ceea ce se întâmplă.

Plecarea Prea Fericitului Părinte Patriarh dintre noi este un asemenea moment. Totul s-a petrecut cu decenșpa °i cu discreșpa cu care totdeauna a °tiut să păștorească Biserica, plin de calm °i cu con°tiinșpa lucrurilor cu adevărat importante.

Dumnezeu să-L odihnească!

CUPRINS

I. PASTORALIE ^aI MISIUNE

Pastorală la Învierea Domnului	6
Pastorală la Na^oterea Domnului	12
Ierom. Teodor ^a ERBAN, Itinerariul Pastoral al Prea Sfin^{it}ului Dr. AMBROZIE, Episcopul Giurgiului	19

II. EVENIMENTE

Pr. Constantin BUGA, Alegerea ^oi Întronizarea Prea Fericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române	26
Mesajul Prea Sfin^{iei} Sale Dr. AMBROZIE – Episcopul Giurgiului, cu ocazia întronizării Prea Fericitului Părinte DANIEL ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române	29

III. SPIRITUALITATE ^aI CULTURĂ

Pr. Prof. Drd. Nedelea CĂRĂMIZARU, Postul ^oi rugăciunea în primele patru secole	34
Pr. Lect. Dr. Marian VĂLCIU, Facultatea de Teologie Ortodoxă Universitatea „Valahia” – Târgovi ^o te, Sfânta Taină a Mărturisirii în viața Bisericii	62
Drd. Stelian GOMBO ^a , Despre Dimensiunea Euharistică a creației în raport cu problemele ecologiei ^oi cu misiunea Bisericii	78

IV. BISERICA ^aI ^aCOALA

Prof. dr. Florentina SIMION, Inspector ^a colar general, Prof. Carmen Ioana MU ^a AT, Inspector de specialitate, Educația Religioasă, o componentă a misiunii Bisericii în lume	94
Pr. Prof. Mihai Ciprian VI ^a OIU Directorul Seminarului Teologic „Sf. Ioan Valahul” – Giurgiu, Câteva considerații cu privire la actuala programă pentru Seminarile Teologice	100
P.C. Pr. Mihail Balaban, Dare de seamă a Sectorului Învăpământ Religios pentru activitatea desfă^ourată în anul 2007	106

V. ISTORIE A I TRĂIRE CREA TINĂ

Arhim. Irineu IURA ^a CU, exarhul mănăstirilor Monahismul în Vla^oca medievală.....	112
Pr. Gabriel CHIRCULEANU, Ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rang de Patriarhie	116
Pr. Bogdan MIHĂESCU, Texte patristice în manuscrise slave din Țara Românească în secolele XIV-XVI.....	122
Ierom. Mihail MUSCARIU, Mănăstirea Comana - veche vatră monahală	136
Ierom. Martinian BĂNICĂ, Catedrala Episcopală - înve^omântată în haină nouă.....	143
P.C. Pr. Emanuel Stuparu, Tărnosirea Mănăstirii Sfântul Mare Mucenic Gheorghe din Giurgiu.....	145

VI. BISERICA A I SOCIETATEA CONTEMPORANĂ

Pr. Adrian CAZACU, Religie ^oi a^otiință: dificultățile unui dialog	150
Ierom. Teodor ^a ERBAN, Ortodoxia între încercările istoriei ^oi provocările viitorului	161
Ghidul solicitantului privind accesarea ^oi justificarea fondurilor bugetare pentru construcții ^oi reparații de loca^ouri de cult	174
Geta MU ^a AT, Protocolul de cooperare în domeniul Incluziunii Sociale încheiat între Patriarhia Română ^oi Guvernul României	180

VII. VIAȚA EPARHIEI

Pr. Nicu ^o or PUFLEA, Lucrările Conferințelor preoțe^oti din Episcopia Giurgului - anul 2007.....	192
Pr. Nicu ^o or PUFLEA, Raportul de activitate al Sectorului Administrativ-bisericesc pe anul 2007	196
Pr. Adrian CAZACU, Raportul de activitate al Sectorului Cultural pe anul 2007	203
Pr. Mihail BALABAN, Raportul General al Sectorului Patrimoniu pentru activitatea desfășurată în anul 2007	208

Pr. POPA Edmond Nicolae, Asistența socială în Episcopia Giurgiului 2007	215
°i EMATISMUL EPISCOPIEI GIURGIULUI	221

VIII. DOCUMENT

Statutul pentru organizarea °i funcționarea Bisericii Ortodoxe Române	236
--	------------

IX. IN MEMORIAM

Cuvântul Prea Sfințitului Dr. AMBROZIE la trecerea la cele ve°nice a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist	320
--	------------

COLEGIUL REDACȚIONAL

Pre°edinte

Prea Sfințitul Dr. AMBROZIE,
Episcopul Giurgiului

Membrii

Pr. Constantin BUGA, Vicar Administrativ
Pr. Adrian CAZACU, Consilier Cultural
Ierom. Teodor °i ERBAN, Secretar Eparhial
Pr. Gabriel CHIRCULEANU, Inspector Cultural

Tehnoredactare, concepție grafică °i realizare

ASA
Bucure°ti

www.episcopiagiurgiului.ro
© Toate drepturile rezervate Episcopiei Giurgiului

ISSN 1843-9810